Περίοδος Β΄, Τεῦχος 4, Σάββατο 19 Ὀκτωβρίου 1974

avti

ΕΘΝΑΡΧΗΣ

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΟΚ
αγάπη μου

ΠΑΣΟΚ

ΕΔΕ

Ε.Κ.
ΚΝΠΔ

ΔΑ

ΠΑΚ

ΕΝΩΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Christos 74

αντί

περιεχόμενα

	Σελ.
Πολιτικὴ θεώρηση 15ημέρου	3 - 4
Ἀριστερὰ (καμπάνια)	5
Ἰταλικὴ κρίση	6 - 8
Τὸ «ΟΧΙ» τοῦ '40	9 -10
Χίμλερ – Μανιαδάκης	11
Μεταξικὴ λογοκρισία	12
Νόμος περί Τύπου	13-14
Χιλή	15-16
Μπόστ.	17-18
Ἐθνικόφρονες-ἐθνικοφροσύνη	19
Προγραμματισμὸς καὶ δημοκρατία	20-21
Πολιτικὴ γεωγραφία τῆς Ἀριστερᾶς ...	22-25
Τὸ ξένο κεφάλαιο	26-30
Μοναρχία καὶ Καραμανλής	31-32
Ἐργατικὴ νομοθεσία	33-34
Τὸ «Τάμα τοῦ ἔθνους»	35-38
Τέχνες	39-43
Ἐπιστολὲς	45-46

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: Δημοχάρους 62, Ἀθήνα, ΤΤ. 601, Τηλ: 732.819-732.713 • Περίοδος Β΄, Χρόνος 1ος, Τεῦχος 4 • Ἐκδότης
Διευθυντής: ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ, Δεινοκράτους 131, Μαρούσι • Διευθ. Σύνταξης: ΑΣΤΕΡΗΣ ΣΤΑΓΚΟΣ, Ἁγίου Νικολάου 8, Μαρούσι
• Ἀρχισυντάκτης: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΑΠΡΑΝΙΔΗΣ, Διοχάρους 15, Ἰλίσια • Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. ΤΣΙΒΕΡΙΩΤΗΣ, Λένορμαν 205 • Συνδρομή
ἑξάμηνη: ἐσωτερικοῦ Δρχ. 260, ἐξωτερικοῦ Δρχ. 300. Συνδρομή ἐτήσια: ἐσωτερικοῦ Δρχ. 520, ἐξωτερικοῦ Δρχ 600 • ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: Δρχ 20.

Ἡ κάθαρση θὰ βαρύνει...

Ἕνας μῆνας μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς τῆς 17ης Νοεμβρίου, τὶς πρῶτες ὕστερα ἀπὸ δέκα χρόνια. Ὁ ἑλληνικὸς Λαός, ἀφοῦ ἔζησε τὴν πολιτικὴ ἀνωμαλία τοῦ 1965 καὶ τὰ ἑφτάμισυ χρόνια τῆς χουντικῆς τυραννίας, καλεῖται νὰ ἐκφράσει τὴ θέλησή του. Τὰ κομματικὰ σχήματα ποὺ διεκδικοῦν τὴν ψῆφο του ἔχουν πιὰ διαμορφωθεῖ. Οἱ προσχωρήσεις, οἱ συνενώσεις καὶ οἱ ἐκλογικὲς συμπράξεις, ποὺ πραγματοποιήθηκαν τὸν τελευταῖο μῆνα, ξεκαθαρίζουν, ἀπὸ μερικὲς ἀπόψεις, τὰ πράγματα. Ἔτσι, ἔχουμε (μὲ χρονολογικὴ σειρά):

Τὴ συνένωση τῆς «Κινήσεως τῶν Νέων Πολιτικῶν Δυνάμεων» μὲ τὴν Ἕνωση Κέντρου.
Τὴν ἵδρυση τῆς «Ἑνωμένης Ἀριστερᾶς» μὲ σύμπραξη τῆς ΕΔΑ, τοῦ ΚΚΕ (Ἐξ.) καὶ τῶν ὁμάδων Ἡλιοπούλου καὶ Μ. Θεοδωράκη.
Τὴ συνένωση στὸ ΠΑΣΟΚ, σὰν συνιδρυτικοῦ μέλους, τῆς «Δημοκρατικῆς Ἄμυνας».
Στὸ μεταξὺ ἡ ἵδρυση ἀπὸ τὸν κ. Καραμανλὴ τῆς «Νέας Δημοκρατίας», στηριζόμενης, κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος, στὴν παλαιὰ ΕΡΕ, ἀλλὰ καὶ σὲ νέες ἀντιδικτατορικὲς δυνάμεις τῆς Δεξιᾶς, διευκρινίζει τὴν κατάσταση καὶ στὸ χῶρο αὐτό.
Ἡ δημιουργία ἀπὸ τὸν μεγαλοεπιχειρηματία κ. Γαρουφαλιά, ποὺ ἔπαιξε τὸν γνωστὸ ρόλο στὸ πολιτικὸ πραξικόπημα τοῦ 1965, τῆς φιλοχουντικῆς «Ἐθνικῆς Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως», ἔνθερμα ὑποστηριζόμενης ἀπὸ τὸν ὑμνητὴ τῆς Δικτατορίας κ. Σάββα Κωνσταντόπουλο, ἀποτελεῖ πρόκληση πρὸς τὸν βασανισμένο Λαό, καὶ ἀπειλή, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἐπιδίωξή της εἶναι νὰ στέκεται στὸν πολιτικὸ χῶρο σὰν ἡ πάντα ἕτοιμη καὶ ἀνοιχτὴ ἀντιδημοκρατικὴ «λύση». Ἀπὸ μιὰ ἄποψη, ὅμως, συντελεῖ ἐπίσης στὸ νὰ διευκρινιστεῖ ἡ κατάσταση. Γιατὶ διευκολύνει τὴν προσπάθεια τοῦ κ. Καραμανλῆ, νὰ ἀπαλλάξει, γιὰ πρώτη φορὰ ὕστερα ἀπὸ τὸν Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, τὸ βασικὸ κόμμα τῆς ἑλληνικῆς Δεξιᾶς ἀπὸ τὰ δοσίλογα, φιλοδικτατορικά, τεταρτοαυγουστιανὰ καὶ φασιστικὰ στοιχεῖα. Ἂν ὁ κ. Καραμανλὴς φανεῖ συνεπὴς στὴν ἐπιδίωξή του αὐτή, θὰ ἔχει βασικὰ συμβάλει στὴν ὁμαλοποίηση τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς.

*

Ἐκεῖ, ὅμως, ποὺ παραμένει ἀδιευκρίνιστη καὶ θολὴ ἡ κατάσταση εἶναι στὰ βασικὰ θέματα τῶν κινδύνων γιὰ μία νέα ἀνωμαλία, τῆς κάθαρσης, τοῦ πολιτειακοῦ καὶ τοῦ Κυπριακοῦ. Βασικὸς ὑπεύθυνος γιὰ τὴ θολούρα αὐτὴ εἶναι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς καί, κατὰ δεύτερο λόγο, ὁ στενώτερος συνεργάτης του στὴ μεταπελευθερωτικὴ Κυβέρνηση ἀρχηγὸς τῆς Ε.Κ., κ. Μαῦρος. Ὁ κ. Καραμανλής, ποὺ στὴν ἀρχὴ τὸν περιέβαλαν μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη τους ἢ τὴν ἀνοχή τους ὅλα τὰ κόμματα, ἔδειξε ὅτι παραμένει πάντα ὁ παλαιὸς αὐταρχικὸς ἡγέτης τῆς ΕΡΕ. Στὸ σημεῖο δηλαδὴ αὐτὸ ἀντίθετα μὲ τὴν πρόοδο ποὺ σημείωσαν οἱ ἀντιλήψεις του σὲ ἄλλα οὐσιαστικὰ θέματα σχετιζόμενα μὲ τὴ λειτουργία τῆς Δημοκρατίας (ὅπως ἡ νομιμοποίηση τοῦ ΚΚΕ), ὁ κ. Καραμανλὴς παραμένει στάσιμος. Μὲ τὴν ἐπίσπευση τῶν ἐκλογῶν, μὲ τὴν ψήφιση τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου τῆς ὑπερενισχυμένης ἀναλογικῆς, μὲ τὴν παραπομπὴ στὶς ἑλληνικὲς καλλένδες τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝ. & ΠΟΛΙΤ. ΕΠΙΣΤ. - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ἡ κάθαρση θὰ βαρύνει...

ἐθνικοῦ προβλήματος τῆς τιμωρίας τῶν ἐνόχων τῆς ἐφτάχρονης τυραννίας, δημιούργησε «τετελεσμένα γεγονότα». Δὲν θέλησε οὔτε νὰ συμβουλευτεῖ, οὔτε νὰ ἐνημερώσει ἔγκαιρα γιὰ τὴν κατάσταση καὶ τὶς ἀποφάσεις του τὰ ἔξω ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση κόμματα. Δὲν τὰ ἔχει ὡς τὴ στιγμὴ ἐνημερώσει οὔτε γιὰ τὶς ἐξελίξεις τοῦ Κυπριακοῦ, στὸ ὁποῖο ἐπιβάλλεται νὰ ὑπάρχει καὶ νὰ διατηρηθεῖ ἡ εὐρύτερη δυνατὴ ἐθνικὴ ἑνότητα.

*

Στὴν πραγματικότητα, σήμερα, οἱ ἐκτιμήσεις καὶ ἡ γραμμὴ τῶν ἀντιδικτατορικῶν κομμάτων γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ κατάσταση εἶναι διαφορισμένες σὲ βασικὰ σημεῖα.
Ἡ «Νέα Δημοκρατία» ὑποστηρίζει ὅτι ἔγινε ὅ,τι ἦταν δυνατὸ στὸν τομέα τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ, ὅτι ἡ ἐπίσπευση τῶν ἐκλογῶν εἶναι ἀναγκαία γιὰ τὴ θεμελίωση τῆς Δημοκρατίας καὶ ὅτι τὰ ὑπόλοιπα θὰ γίνουν, ἀφοῦ θὰ ἐκλεγεῖ λαοπρόβλητη Κυβέρνηση καὶ ἀποτραποῦν οἱ κίνδυνοι ἀνωμαλίας, ποὺ ἀκόμα ὑπάρχουν.
Παρόμοιες περίπου εἶναι οἱ θέσεις τῆς ἡγεσίας τῆς Ε.Κ.-Ν.Π.Δ., ποὺ δίνουν, ὅμως, κάποια μεγαλύτερη ἔμφαση στὴν ἀνάγκη τῆς τιμωρίας τῶν ἐνόχων καὶ τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ.
Ἀντίθετη διαμετρικὰ εἶναι ἡ θέση τοῦ ΠΑΣΟΚ καὶ τοῦ κ. Ζίγδη, ποὺ ὑποστηρίζουν, ὅτι τὸ πραξικόπημα συνεχίζεται μὲ τὸ μοίρασμα τῆς ἐξουσίας ἀνάμεσα στὴ Χούντα καὶ τὸ συνασπισμὸ τοῦ κ. Καραμανλῆ καὶ τοῦ κ. Μαύρου, ὅτι ὁ κύριος κίνδυνος εἶναι ὁ ἀναγεννημένος καραμανλισμός, ποὺ οἰκοδομεῖ τὸ Κράτος τῆς Δεξιᾶς καὶ ὅτι σχεδιάζεται ἐκλογικὸ πραξικόπημα.
Στὸ χῶρο τῆς «Ἑνωμένης Ἀριστερᾶς» ὑπάρχει, ἐπίσης, διαφορισμὸς στὶς ἐκτιμήσεις καὶ στὴν πολιτικὴ γραμμή. Ἡ ΕΔΑ καὶ τὸ ΚΚ Ἐσωτερικοῦ ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι ἀκόμα σοβαροὶ οἱ κίνδυνοι ὑποτροπῆς τῆς ἀνωμαλίας, θεωροῦν γι' αὐτὸ ὑπεύθυνη τὴν Κυβέρνηση Καραμανλῆ - Μαύρου, ποὺ δὲν προχώρησε πιὸ τολμηρὰ στὴν κάθαρση, ἀλλὰ τονίζουν τὴν ἀνάγκη νὰ μὴ διασπαστεῖ, μὲ ἀκραῖες θέσεις, ἡ ἀντιδικτατορικὴ ἑνότητα, ἀναγκαία, κατὰ τὴ γνώμη τους, γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς Χούντας, τῶν ἀμερικανικῶν μηχανορραφιῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων.
Μιὰ ἄλλη ἐκδοχὴ τῶν ἴδιων ἐκτιμήσεων εἶναι ἡ ἄποψη τοῦ Μανώλη Γλέζου, ποὺ δὲ μετέχει στὴν «Ἑνωμένη Ἀριστερά». Ὁ κ. Γλέζος διαπιστώνει ὅτι ἡ Δικτατορία ἔπεσε, ἀλλὰ ἡ Χούντα δὲν ἔχει συντριβεῖ καὶ ζητεῖ πανεθνικὸ ψηφοδέλτιο τῶν ἀντιδικτατορικῶν κομμάτων καὶ μετεκλογικὴ Κυβέρνηση ἐθνικῆς-ἀντιχουντικῆς ἑνότητας.
Ἀντίθετα, τὸ ΚΚ Ἐξωτερικοῦ, μὲ κάποιες ταλαντεύσεις, πλησιάζει πιὸ πολὺ στὴ γραμμὴ τοῦ κ. Ἀ. Παπανδρέου καὶ συμφωνεῖ περισσότερο μὲ τὸν κ. Ζίγδη, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνει πανδημοκρατικὸ μέτωπο κατὰ τῆς Δεξιᾶς.
Καὶ πίσω ἀπ' ὅλες αὐτὲς τὶς τοποθετήσεις, μένει πάντα ἀνοιχτὸ καὶ ἀξεκαθάριστο τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ «χαρακτήρα» τῆς μεταβολῆς τῆς 23ης Ἰουλίου καὶ ποιά στὴν πραγματικότητα ἦταν, καὶ ἂν τὰ ἐξάντλησε, τὰ περιθώρια τῆς «μεταβατικῆς» πολιτικῆς κυβέρνησης. Ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτὸ θὰ ἐπέτρεπε μιὰ πιὸ ὁλοκληρωμένη κριτικὴ τοποθέτηση ἀπέναντι στὴν πολιτικὴ καὶ τὶς προθέσεις τόσο τοῦ κ. Καραμανλῆ, ὅσο καὶ τῶν πέρα ἀπὸ τὴ «νεο-δεξιὰ» πολιτικῶν σχηματισμῶν. Θὰ ἐπέτρεπε ἕνα σαφέστερο καθορισμὸ αὐτοῦ ποὺ πραγματικὰ διακυβεύεται στὴν ἐκλογικὴ ἀναμέτρηση τῆς 17ης Νοεμβρίου.
Μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα ἀξεκαθάριστα καὶ μὲ τὸν κίνδυνο μιᾶς νέας τουρκικῆς ἐπιδρομῆς στὴν Κύπρο, βαδίζει ἡ χώρα γιὰ ἐκλογές. Ὁ Λαὸς θὰ κρίνει γραμμές, πολιτικοὺς σχηματισμοὺς καὶ πρόσωπα. Εἶναι βέβαιο, πάντως, ὅτι τὸ ἔντονο αἴτημα γιὰ τὴν κάθαρση, ποὺ προβάλλεται καὶ μέσα στὶς γραμμὲς τῆς «Νέας Δημοκρατίας», θὰ βαρύνει ἀποφασιστικὰ στὶς ἐκλογές. Καὶ ὄχι, φυσικά, ὑπὲρ τῶν κ.κ. Καραμανλῆ καὶ Μαύρου.

Ὁ Ἀντίλογος

Γιὰ τοὺς δυὸ Κρητικοὺς ἀντάρτες
Ο ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ...

Στὰ κρητικὰ βουνὰ ζοῦσαν καὶ ζοῦν ἀκόμη — ἀπὸ 25 ὁλόκληρα χρόνια — δυὸ ἀντάρτες τῆς Κατοχῆς καὶ τοῦ Ἐμφύλιου : ὁ Μπλαζάκης κι ὁ Τζοπανάκης. Ζοῦσαν καὶ ζοῦν κυνηγημένοι ἀπὸ τὶς ἐπίσημες ἀρχές, ὄχι, βέβαια, γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸν ἐμφύλιο, ἀλλὰ γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴν «τιμωρομανία» τῶν μισαλλόδοξων καὶ σκοτεινῶν ἀνθρώπων τῆς ἀδιόρθωτης ὑπερεθνικοφροσύνης, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ διασώσουν τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπειά τους, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ἀναπνέουν σὰν ἄνθρωποι ποὺ σέβονται τὸν ἑαυτό τους.

Ἡ ἴδια ἡ φασιστικὴ δικτακτορία εἶχε καταλάβει τὴν ἀλήθεια καὶ φάνηκε πρόθυμη νὰ τοὺς ἀμνηστεύσει — ὅπως δείχνει ἐπιστολὴ τοῦ ὑποστράτηγου Κυριάκου Ζομπανάκη. Μὰ δὲν τὸ δέχτηκαν οἱ ἀντάρτες. Κι ἐλπίσαμε ὅτι αὐτὴ τὴ χειρονομία θὰ τὴν ἔκανε ἐπιτέλους ἡ πρώτη μεταδικτατορικὴ κυβέρνηση, ὅπως ἐπανειλημμένα ὑποσχέθηκαν διάφορα μέλη της. Ὅμως, οἱ ὑποσχέσεις αὐτὲς ξεχάστηκαν μὲ ὅση ταχύτητα εἶχαν γίνει, ἡ κυβέρνηση παραιτήθηκε κι οἱ δυὸ ἀγωνιστὲς ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν κυνηγημένοι στὰ βουνά.

Πιστεύουμε, ὅτι κάθε ἀναβολὴ λύσης αὐτοῦ τοῦ καρκινώματος εἶναι ἀπαράδεχτη. Γιατὶ δείχνει ὅτι στὰ μυαλὰ πολλῶν — πολλῶν «ὑπερπατριωτῶν», φυσικὰ — ὁ ἐμφύλιος πόλεμος «δὲν τέλειωσε» ἀκόμη, ὅτι θέλουν νὰ κρατοῦν ζωντανὴ τὴ μνήμη του, γιὰ νὰ δηλητηριάζουν τὴ ζωὴ αὐτοῦ τοῦ τόπου, ν' ἀφήνουν ἀνοιχτὸ τὸ δρόμο γιὰ καινούργιες περιπέτειες, ποὺ πολὺ θὰ τοὺς βόλευαν. Καὶ θέλουμε νὰ προσθέσουμε — καὶ νὰ ὑπογραμμίσουμε — τοῦτο : ἡ ἱστορία αὐτὴ πρέπει νὰ τελειώσει. Τώρα ἀμέσως. Ἔστω μὲ πράξη τῆς ὑπηρεσιακῆς κυβέρνησης. Γιὰ νὰ πείσουμε, ἐπιτέλους, αὐτὸ τὸ Λαό, ὅτι κάτι διδαχτήκαμε ἀπὸ τὴ δικτατορία, ὅτι εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ προχωρήσουμε πάνω σὲ καινούργιους δρόμους. Ἡ Δεξιά, ἂς μὴν τὸ ξεχνᾶ, δίνει ἐξετάσεις.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Ἡ ἔρευνα τοῦ ΑΝΤΙ γιὰ τὶς «θέσεις καὶ ἀντιθέσεις» τῆς Ἀριστερᾶς τέλειωσε. Τὶς τελευταῖες μέρες, ὡστόσο, πήραμε καὶ ἄλλες ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματά μας, μία ἀπὸ τὴν «Ὀργάνωση Ἑλλήνων Μαρξιστῶν-Λενινιστῶν» καὶ ἄλλη μιὰ ἀπὸ τὸ «Κίνημα τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου». Ἐπειδὴ πιστεύουμε πραγματικὰ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐνημερωθοῦμε ὅλοι μας γιὰ τὸ σύνολο τῶν ἀπόψεων καὶ θέσεων ποὺ διακινοῦνται μέσα σ' αὐτὸ τὸ χῶρο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ μέγεθος ἢ τοὺς προσανατολισμοὺς τῶν ὀργανώσεων ποὺ τὶς ἐκφράζουν, τὶς δημοσιεύουμε κι αὐτές, ἐλπίζοντας ὅτι ἔτσι θὰ ἐπιτρέψουμε καὶ στοὺς ἀναγνῶστες μας, σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἀριστερᾶς, μιὰ πληρέστερη πρώτη προσέγγιση τοῦ θέματος. Ἀλλὰ καὶ θέλουμε νὰ προσθέσουμε, ὅτι τὸ πρόβλημα εἶναι μεγάλο – καὶ ζωτικό – καὶ ὅτι συνεπῶς θὰ ἐπανέλθουμε σ' αὐτὸ ἀργότερα, γιὰ νὰ φωτίσουμε κι ἄλλες πλευρές του:

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ-ΛΕΝΙΝΙΣΤΩΝ

1 Ἡ πρόσφατη κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ ὑπαγορεύτηκε βασικὰ ἀπὸ τὴν ὁλοκληρωτικὴ χρεοκοπία τῆς ἀμερικάνικης πολιτικῆς στὴ χώρα μας, μὰ καὶ γενικώτερα στὴν περιοχὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, χρεοκοπία στὴν ὁποία ὁδήγησαν ἡ ἀσίγαστη πάλη τοῦ λαοῦ μας γιὰ τὴν ἀποτίναξη τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἐξάρτησης, τὸ γκρέμισμα τοῦ φασισμοῦ καὶ τῆς ντόπιας ἀντίδρασης καὶ γιὰ λαϊκὴ ἐξουσία ἀπὸ τὴ μιά, καὶ ἡ ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στοὺς ἀμερικάνους ἰμπεριαλιστὲς καὶ ἐκείνους τοὺς εὐρωπαίους συμμάχους τους στὸ ΝΑΤΟ, ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ δὲν ἐκφράζει ἄλλο παρὰ τὸν ἀντιδραστικὸ συμβιβασμὸ ἀνάμεσα στοὺς ἀμερικάνους ἰμπεριαλιστὲς καὶ τοὺς εὐρωπαίους, προκειμένου νὰ ἱκανοποιηθοῦν τὰ συμφέροντα καὶ οἱ βλέψεις τοῦ συνεχῶς ἀναπτυσσόμενου δυτικοευρωπαϊκοῦ ἰμπεριαλισμοῦ σὲ βάρος γενικὰ τῶν συμφερόντων τῶν δυὸ ὑπερδυνάμεων καὶ εἰδικότερα σὲ βάρος τῶν ἀμερικάνων πατρόνων καὶ ἀντιπάλων.

2 Ἡ λύση τοῦ κυπριακοῦ προβλήματος δὲν βρίσκεται μέσα στὰ πλαίσια τῶν ἐλιγμῶν ἀνάμεσα στὶς διάφορες ἰμπεριαλιστικὲς δυνάμεις, κύρια στὶς δυὸ ὑπερδυνάμεις, ἀλλὰ ἔξω καὶ ἐνάντια σ' αὐτὰ τὰ πλαίσια. Τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα τῶν Κυπρίων εἶναι ἄμεσα συνδεμένο μὲ τὴν κοινωνικὴ ἀπελευθέρωση τοῦ λαοῦ καὶ στοὺς δύο χώρους, τὸν ἑλλαδικὸ καὶ τὸν κυπριακό. Ἡ ἀπελευθέρωση αὐτὴ θὰ κάνει δυνατὴ τὴ λύση, ποὺ περιέχει τὸ σύνθημα τῆς Ὀργάνωσής μας: «Λεύτερη Κύπρος σὲ λεύτερη Ἑλλάδα». Τὸ πρῶτο βῆμα στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο, ἡ δημιουργία ἐνιαίου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ποὺ συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν τουρκικὴ μειονότητα στὴν Κύπρο, καὶ ἡ ἀνάπτυξη ἀποφασιστικοῦ ἀγώνα ἐνάντια στὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὰ στηρίγματά του στὴν Κύπρο καὶ τὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ λαοῦ στὴν ἐξουσία. Πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση ἔχουν γίνει σημαντικὰ βήματα μὲ τὴ δημιουργία Ὀργάνωσης Μαρξιστῶν-Λενινιστῶν στὴν Κύπρο.

3 Πέρα ἀπὸ τὸ τί ὑπαγόρεψε τὴν κυβερνητικὴ ἀλλαγή, γεγονὸς εἶναι ὅτι τόσο ἡ κυβέρνηση τῆς ἀνοιχτῆς φασιστικῆς περιόδου, ὅσο καὶ αὐτὴ τοῦ Καραμανλῆ, διορίστηκαν. Εἶναι ὁλότελα φανερό, ὅτι οἱ διορισμοὶ αὐτοὶ ἔγιναν μὲ σκοπὸ νὰ προωθηθοῦν διαφορετικοὶ ρόλοι γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση βασικὰ τῶν ἴδιων συμφερόντων, μιὰ καὶ τὸ πλαίσιο τῆς ἰμπεριαλιστικῆς, κύρια ἀμερικάνικης, ἐξάρτησης τῆς χώρας μας δὲν ἄλλαξε. Μὲ τὴν ἔννοια αὐτή, μιὰ νέα κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ ἀπὸ δυνάμεις τοῦ ἀντιδραστικοῦ, ξενόδουλου στρατοπέδου, ἄσχετα ἀπὸ τὴ μορφὴ καὶ τὸν τρόπο, εἶναι ὁλότελα δυνατὴ καί, φυσικά, τέτοιες κυβερνήσεις δὲν μποροῦν νὰ «διασφαλιστοῦν».

4 Πιστεύουμε ὅτι θὰ ὑπάρξουν βραχυπρόθεσμες συμπράξεις καὶ συνεργασίες ἀνάμεσα στὶς διάφορες πτέρυγες τοῦ ΚΚΕ, μὰ καὶ παραπέρα. Ἡ κύρια ὅμως τάση αὐτῶν τῶν δυνάμεων εἶναι ὁ παραπέρα κατακερματισμός τους. Ἀπὸ τὴ δικιά μας τὴ σκοπιὰ ὅμως, οἱ δυνάμεις αὐτὲς εἶναι κατ' εὐφημισμὸν «Ἀριστερά» καὶ ἡ ἀλήθεια αὐτὴ γίνεται ὅλο καὶ περισσότερο συνείδηση τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Μιὰ πραγματικὴ ἑνότητα μπορεῖ νὰ γίνει μόνο πάνω στὴ βάση τοῦ Μαρξισμοῦ-Λενινισμοῦ, ὅπως αὐτὸς ἀναπτύχθηκε καὶ διατυπώθηκε ἀπὸ τοὺς Μάρξ, Ἔνγκελς, Λένιν, Στάλιν καὶ Μάο Τσετούνγκ, μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐπαναστατικοῦ μας κινήματος καὶ μὲ τὴ δημιουργία ἑνός νέου πραγματικὰ ἐπαναστατικοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ. Αὐτὸ ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ μιὰ στέρεη, βασισμένη σὲ ἀρχές, ἑνότητα τῆς Ἀριστερᾶς μὲ τὴ γενικὴ ἔννοια. Ἡ Ὀργάνωσή μας ἀκριβῶς πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση ἀναπτύσσει τοὺς ἀγῶνες της.

ΚΙΝΗΜΑ 20ῆς ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

1 Ἡ πολιτικὴ ἀλλαγὴ στὴ χώρα μας πρέπει νὰ θεωρηθεῖ σὰν μιὰ ἀναδίπλωση τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ στὴν Ἑλλάδα. Στὴν ἀναδίπλωση αὐτὴ ὑποχρεώθηκε κάτω ἀπὸ τὴν πίεση μιᾶς σειρᾶς παραγόντων. Συγκεκριμένα:
α). Ἡ αὐξανόμενη ἔνταση τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς κρίσης τῆς δικτατορίας συνέβαλε στὴν πολιτικὴ συνειδητοποίηση τοῦ λαοῦ καὶ στὴ δραστηριοποίησή του ἐνάντια στὸν ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμὸ καὶ τοὺς ντόπιους πράκτορές του: κορύφωση τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, ὁ Νοέμβρης τοῦ '73 ἔπαιξε καθοριστικὸ ρόλο στὴν ἀνατροπὴ τοῦ Παπαδόπουλου καὶ τῆς λύσης Μαρκεζίνη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὀξυνθοῦν οἱ ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στὶς φατρίες τῶν στρατιωτικῶν, ποὺ διεκδικοῦσαν τὴ διαχείριση τῆς ἐξουσίας καὶ νὰ ὁδηγηθοῦμε σὲ πολιτικὸ κενό.
β). Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο κινήθηκε ἡ χούντα, ὅταν ἀποπειράθηκε τὴν ἐξαγωγὴ τῆς δικτατορίας στὴν Κύπρο, ἐξυπηρετώντας, ἀπὸ τὴ μιὰ τὸν ἀμερικάνικο καὶ νατοϊκὸ ἰμπεριαλισμὸ στὸ χῶρο τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, σὲ

Συνέχεια στὴ σελ. 44

ΤΟ ΕΡΩΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:

1. Ποιές εἶναι οἱ διαδικασίες καὶ ποιοί εἶναι οἱ ἐσωτερικοὶ καὶ διεθνεῖς παράγοντες ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἀνάληψη τῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας ἀπὸ πολιτικὰ πρόσωπα; 2. Πῶς βλέπετε τὴν ἐπίλυση τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος σὲ συνάρτηση μὲ : ● τὴν ἀποχώρησή μας ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ ● τὴν ἀμυντική μας διασφάλιση ● καὶ τὸν διεθνῆ πολιτικὸ προσανατολισμὸ τῆς χώρας; 3. Ἡ τελευταία πολιτικὴ μεταβολὴ εἶναι ἐκτεθειμένη σὲ ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς ἀπειλὲς καὶ πιέσεις. Πῶς νομίζετε ὅτι μπορεῖ νὰ διασφαλιστεῖ καὶ νὰ προωθηθεῖ; 4. Πῶς βλέπετε τὴν ἄμεση διαμόρφωση τοῦ χώρου τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τί ἐκφράζετε ἐσεῖς;

ΙΤΑΛΙΑ

Μιὰ «κρίση» ποὺ δὲν εἶναι κρίση, ἀλλὰ «πορεία» πρὸς μιὰ ὁλοκληρωμένη Δημοκρατία

Τοῦ Ἰ. Βούλτεψη

Ἡ Ἰταλία βρέθηκε «πάλι» σὲ κυβερνητικὴ κρίση. Ἡ κυβέρνηση Ρουμόρ, ποὺ παραιτήθηκε στὶς ἀρχὲς τοῦ μήνα, ἦταν ἡ τέταρτη τῆς τρέχουσας κοινοβουλευτικῆς περιόδου καὶ ἡ τριακοστὴ δεύτερη τῆς μεταπολεμικῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας. Οἱ θιασῶτες τῆς «ἰσχυρῆς ἐξουσίας» στὴν Ἰταλία, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ καλόπιστοι ἄνθρωποι στὸ ἐξωτερικό, λένε ὅτι ἡ Ἰταλία βρίσκεται σὲ «μόνιμη πολιτικὴ κρίση» ἀπὸ τότε ποὺ γεννήθηκε ἡ Δημοκρατία, μετὰ τὴν πτώση τοῦ φασισμοῦ. Στὴν πραγματικότητα, οἱ συχνὲς παραιτήσεις κυβερνήσεων δὲν εἶναι παρὰ «ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις» μιᾶς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς πορείας «ἰταλικῆς», πορείας ποὺ δὲν εἶναι εὔκολο νὰ γίνει ἀντιληπτὴ ἀπὸ τὸ κοινὸ ἄλλης χώρας. Ὁπωσδήποτε, ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν Ἰταλῶν δὲν θεωρεῖ ὅτι ἡ παραίτηση μιᾶς κυβέρνησης καὶ ὁ σχηματισμὸς ἄλλης ἰσοδυναμεῖ μὲ κάποια καταστροφή.

Βέβαια, οἱ ἐχθροὶ τῆς δημοκρατίας δὲν χάνουν εὐκαιρία νὰ «σημειώσουν» ὅτι τὸ Σύνταγμα ποὺ πρόκυψε ἀπὸ τὴν Συντακτικὴ Ἐθνοσυνέλευση τῆς Δημοκρατίας (ἕνα ἀπὸ τὰ δημοκρατικότερα Συντάγματα στὸν κόσμο) εἶναι «τόσο πολὺ δημοκρατικό», ὥστε γεννάει τὴν πολιτικὴ κρίση καὶ τὴν ἀκυβερνησία. Καὶ ὅμως, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ ὅτι μ' αὐτὸ τὸ «ὑπερβολικὰ δημοκρατικὸ» Σύνταγμα, ἡ Ἰταλία ξεκίνησε ἀπὸ τὰ ἐρείπια ἑνὸς χαμένου πολέμου, γιὰ νὰ φτάσει στὸ σημερινό της ἐπίπεδο. Ἕνα ἐπίπεδο, πού, παρὰ τὰ πολὺ σοβαρὰ καὶ ἄλυτα ἀκόμη κοινωνικὰ προβλήματα, κάθε ἄλλο παρὰ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ εὐκαταφρόνητο, ἂν μάλιστα πάρει κανεὶς ὑπόψη καὶ τὶς δυὸ δεκαετίες τοῦ μουσσολινικοῦ φασισμοῦ μὲ τὴν καταστροφικὴ γιὰ τὴ χώρα πολιτικὴ τῆς ἀνασύστασης τοῦ «Ἰμπέρο» – πολιτικὴ ποὺ ἄφησε τὴν Ἰταλία ἐντελῶς καθυστερημένη στὸν ἀγροτικὸ Νότο καὶ ἐλάχιστα ἀναπτυγμένη στὸ βιομηχανικὸ Βορρᾶ.

Η ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στὴν πραγματικότητα, ἐκεῖνο ποὺ φταίει περισσότερο γιὰ τὴν μεταπολεμικὴ ἰταλικὴ κρίση καὶ γιὰ τὴν καθυστέρηση ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει εἶναι ὁ ψυχρὸς πόλεμος, ποὺ ἀπομάκρυνε τὸ ἰσχυρὸ Ἰταλικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα ἀπὸ τὴν κυβέρνηση συνασπισμοῦ τῶν Κομμάτων τῆς Ἀντίστασης καὶ κατέστησε τὴ Χριστιανοδημοκρατία τὸν ὑπέρτατο ρυθμιστὴ τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ζωῆς.

Ἔκτοτε, ἔγιναν ἀλλεπάλληλες προσπάθειες ἀπὸ μέρους τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων καὶ τῶν Ἀμερικανῶν ἰμπεριαλιστῶν γιὰ μιὰ «ὁριστικὴ» μετάθεση τοῦ ἰταλικοῦ πολιτικοῦ ἄξονα πρὸς τὰ δεξιά, ἀκόμη καὶ διαμέσου ἑνὸς αἱματηροῦ ἐμφύλιου πολέμου, ὅπως ἔδειξε καὶ ἡ ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ Παλμίρο Τολιάττι, τὸ 1948. Ἀλλὰ τὸ Ι.Κ.Κ. δὲν ἔπεσε στὶς παγίδες (ὁ ἴδιος ὁ Τολιάττι, τραυματισμένος βαρύτατα, εἶπε, πρὶν χάσει τὶς αἰσθήσεις του: «ἠρεμία, ἠρεμία!»). Τὸ Ι.Κ.Κ. καὶ οἱ ἄλλες προοδευτικὲς δυνάμεις, μαζὶ μὲ τὰ Συνδικάτα (ποὺ ὁ σοβαρὸς ρόλος τους στὴ διαμόρφωση τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς κατοχυρώνεται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα) καὶ μὲ τὶς Ἑνώσεις τῶν Ἰταλῶν Παρτιζάνων, ἀντέδρασαν στὶς αὐταρχικὲς ἀπόπειρες μαζικὰ καὶ ἀποφασιστικά, ἀλλὰ μὲ σύνεση καὶ χωρὶς ἐξτρεμισμούς.

Ἔτσι, ἡ Ἰταλικὴ Δημοκρατία, γέννημα τῆς Ἀντίστασης ἐνάντια στὸ φασισμὸ καὶ τὸ ναζισμό, ὄχι μόνο ἐπέζησε, ἀλλὰ καὶ σταθεροποιήθηκε μὲ τὴ σημερινὴ πολιτειακὴ μορφή της, στὴ βάση τῆς ὁποίας βρίσκονται τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τὸ ἐκλογικὸ σύστημα τῆς ἁπλῆς ἀναλογικῆς. Αὐτὸ τὸ σύστημα ἐπιτρέπει στὴ χώρα νὰ ἔχει πολιτικὴ ζωή, ποὺ εἶναι ὁ καθρέφτης τῆς πραγματικότητας, δηλαδὴ τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ δυνάμεων, ποὺ συνθέτουν τὴν πραγματικότητα αὐτή.

Τὰ μεταπολεμικὰ προβλήματα τῆς Ἰταλίας εἶναι πραγματικὰ κρίσιμα, ἡ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων ἀπὸ τὶς διάφορες πολιτικὲς δυνάμεις εἶναι διαφορετικὴ καὶ ἡ πραγματικότητα αὐτὴ καθρεφτίζεται, πολὺ φυσιολογικά, στὴν πολιτικὴ ζωή. Μόνον ὅταν λυθοῦν τὰ προβλήματα, ἢ ὅταν ἐπιτευχθεῖ μεταξὺ τῶν ἰσχυροτέρων πολιτικῶν δυνάμεων μιὰ «μίνιμουμ» συμφωνία γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπιση τῶν μεγάλων προβλημάτων, θὰ πάψει νὰ ὑπάρχει καὶ ἡ πολιτικὴ κρίση. Καὶ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἔννοια ἔχει καὶ ὁ «ἱστορικὸς συμβιβασμός», γιὰ τὸν ὁποῖο θὰ μιλήσουμε παρακάτω.

ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ

Εἶναι φανερὸ ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ἀλλοιώσουν τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα μὲ τὴν ἐνίσχυση τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἢ καὶ μὲ τὴν ἐγκαθίδρυση στὴν Ἰταλία μιᾶς «προεδρικῆς Δημοκρατίας» Ντεγκωλλικοῦ τύπου, ἀποβλέπουν ἁπλῶς στὸ νὰ «κουκουλώσουν» τὰ προβλήματα κάτω ἀπὸ ἕνα αὐταρχικὸ καθεστώς, ποὺ θὰ καταπιέζει τὸ λαό.

Μὲ τὴν ὑποχώρηση τοῦ Ψυχροῦ πολέμου τὸ κόμμα τῆς σχετι-

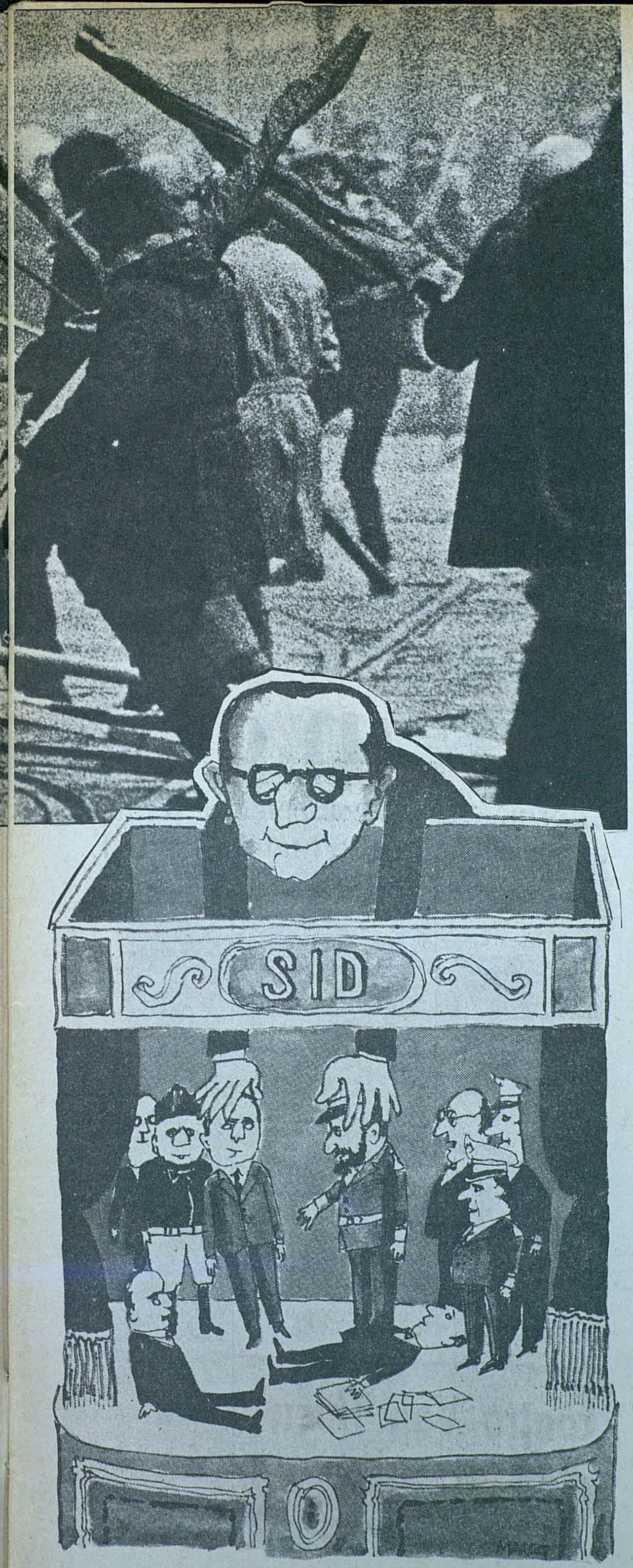

«Συνταγματικὴ τάξη»='Ο ὑπουργὸς 'Αμύνης Τζούλιο 'Αντρεόττι καὶ τὸ «κουκλοθέατρο» τῆς SID ('Ιταλικῆς ΚΥΠ).
(γελοιογραφία 'Ιταλικῆς ἐφημερίδας)

κῆς πλειοψηφίας, ἡ Χριστιανοδημοκρατία, αἰσθάνθηκε ἔντονες πιέσεις ἀπὸ τὴ λαϊκὴ βάση της καὶ ὑποχρεώθηκε νὰ δεχτεῖ τὴ συμμετοχὴ στὴν ἐξουσία τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος, ἀλλὰ καὶ τὸν ταυτόχρονο ἀποκλεισμὸ τοῦ δεξιοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Ἔτσι ἄρχισε, τὸ 1962, ἡ συνεχιζόμενη ὡς τὴν πρόσφατη κυβερνητικὴ κρίση περίοδος τῶν κυβερνήσεων τῆς Κεντροαριστερᾶς, μὲ μιὰ παρένθεση ἐπιστροφῆς στὴν Κεντροδεξιὰ τὸ 1973 μὲ τὴν κυβέρνηση 'Αντρεόττι-Μαλαγκόντι. (Σ.Σ. ὁ τελευταῖος εἶναι ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων). 'Η παρένθεση αὐτὴ ἔγινε δυνατὴ ἀπὸ τὴ διάσπαση Σοσιαλιστῶν-Σοσιαλδημοκρατῶν, ἀλλὰ ἀποδείχτηκε ἐντελῶς ἀνεπιτυχὴς καὶ ἁπλῶς ἔδειξε ὅτι οὔτε ἡ Κεντροαριστερά, οὔτε ἡ Κεντροδεξιὰ μποροῦν ν' ἀντιμετωπίσουν τὰ προβλήματα τῆς χώρας.

Στὸ μεταξύ, ἀπὸ τὸ 1964 ἄρχισαν οἱ ἀνεπιτυχεῖς ἀπόπειρες γιὰ πραξικοπηματικὴ κατάλυση τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ἐπιβολὴ αὐταρχικῆς ἐξουσίας. Καὶ ἀπὸ τὸ 1968-69 ἀρχίζει ἡ ἔντονη τρομοκρατικὴ καὶ δολοφονικὴ δράση τῶν νεοφασιστῶν-νεοναζιστῶν, πού, ἐνθαρρυμένοι ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τοῦ στρατοκρατικοῦ πραξικοπήματος στὴν 'Ελλάδα καὶ σὲ συνεργασία μὲ ἀνθρώπους τῆς «ἑλληνικῆς» χούντας, προσπαθοῦν νὰ κάνουν κάτι ἀνάλογο καὶ στὴν 'Ιταλία. Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια ἡ 'Ιταλικὴ Δημοκρατία διέτρεξε θανάσιμο κίνδυνο, ἀλλὰ καὶ πάλι ἐπέζησε, χάρις στὸ ὅτι κατόρθωσαν νὰ τὴν ὑπερασπίσουν ὅλες μαζὶ οἱ ἀντιφασιστικὲς δυνάμεις τοῦ «συνταγματικοῦ τόξου» (ὅλα τὰ κόμματα ἐκτὸς τῶν νεοφασιστῶν). Οἱ μόνοι ποὺ ἀπέρριψαν τὴν ἀντιφασιστικὴ ἑνότητα ἦταν (καὶ εἶναι καὶ σήμερα) οἱ εὑρισκόμενοι στὰ «ἀριστερὰ» τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος «ὑπεραριστεροί», οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὅτι ὁ ἀντιφασισμὸς πρέπει νὰ ταυτίζεται μὲ τὸν ἀγώνα καὶ ἐνάντια στὴ Χριστιανοδημοκρατία, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι πρόκειται γιὰ ἕνα ἀντιφασιστικὸ κόμμα.

Ο «ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ» ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

'Ο νεοφασιστικὸς κίνδυνος, βέβαια, δὲν ἔχει περάσει ὁριστικά. 'Αλλὰ τὸ ὅτι, ἤδη, ἑκατοντάδες συνωμοτῶν καὶ τρομοκρατῶν βρίσκονται στὴ φυλακὴ καὶ πολλοὶ ἄλλοι φυγοδικοῦν καὶ καταζητοῦνται, ἐνῶ οἱ ὀργανώσεις τους ἔχουν ἐξαρθρωθεῖ καὶ τεθεῖ ἐκτὸς νόμου, καθὼς καὶ τὸ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ὑπουργὸς 'Αμύνης 'Αντρεόττι ἔθεσε στὴ διάθεση τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν τοὺς φακέλλους τῆς κρατικῆς 'Υπηρεσίας Πληροφοριῶν, εἶναι ἀσφαλῶς γεγονότα, ποὺ κάθε ἄλλο παρὰ εὐνοοῦν τὴν ἐπιτυχία ἀνατρεπτικῶν σχεδίων. Πολὺ δυσμενὴς παράγων γιὰ τοὺς συνωμότες εἶναι καὶ ἡ πλήρης ἀπομόνωση τοῦ «'Ιταλικοῦ Κοινωνικοῦ Κινήματος», δηλαδὴ τοῦ «νόμιμου» κόμματος τῶν νεοφασιστῶν, ποὺ δὲν μπορεῖ πλέον νὰ ἐμφανίζεται ὡς «ὑπερασπιστὴς τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων».

Τὸ 1973, ὅταν ἔγινε ὁλοφάνερο ὅτι ἡ Κεντροαριστερὰ δὲν εἶναι πιὰ σὲ θέση νὰ κυβερνήσει μὲ κάποια ἐπιτυχία τὴ χώρα, ὁ γενικὸς γραμματέας τοῦ 'Ιταλικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, 'Ενρίκο Μπερλινγκουέρ, ἔθεσε ἕνα θέμα ποὺ ἔκτοτε κυριαρχεῖ στὴν ἰταλικὴ πολιτικὴ ζωή. 'Επρότεινε τὸν «ἱστορικὸ συμβιβασμό». Δηλαδή, τὸ Ι.Κ.Κ., τὸ δεύτερο σὲ ἐκλογικὴ δύναμη πολιτικὸ κόμμα τῆς χώρας, πρότεινε τὴ συνεργασία, βάσει ἑνὸς κοινοῦ προγράμματος μεταρρυθμίσεων, μὲ τὴ Χριστιανοδημοκρατία, μὴ διστάζοντας νὰ διακηρύξει ὅτι τὸ κόμμα αὐτὸ τῶν Καθολικῶν στηρίζεται σὲ μιὰ πραγματικὰ λαϊκὴ βάση. Αὐτὴ ἡ πολιτικὴ τῶν 'Ιταλῶν κομμουνιστῶν ὄχι μόνο ἐξουδετέρωσε τὴν φιλοδικτατορικὴ προπαγάνδα τῶν νεοφασιστῶν, ἀλλὰ καὶ βρῆκε μεγάλη ἀπήχηση στὴν ἀριστερὴ πτέρυγα τῆς Χριστιανοδημοκρατίας καὶ στὴ λαϊκὴ βάση της. 'Αλλὰ βρῆκε ἐντελῶς ἀντίθετη τὴν πλειοψηφία τῆς χριστιανοδημοκρατικῆς ἡγεσίας καὶ ἰδίως τὸν γραμματέα τοῦ κόμματος, 'Αμιντόρε Φανφάνι, ὁ ὁποῖος ὀνειρεύεται πάντα τὸ ρόλο ἑνὸς 'Ιταλοῦ Ντεγκώλλ, παρὰ τὴν ἀποτυχία του στὸ δημοψήφισμα γιὰ τὸ διαζύγιο, στὸ ὁποῖο εἶχε στηρίξει τὶς αὐταρχικὲς ἐλπίδες του.

'Εναντίον τοῦ «ἱστορικοῦ συμβιβασμοῦ» ἔχουν κηρυχτεῖ καὶ ὅλα τὰ μικρότερα κόμματα τοῦ συνασπισμοῦ τῆς Κεντροαριστερᾶς, φοβούμενα ὅτι θὰ ὑποστοῦν πλήρη συρρίκνωση. Αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς σοσιαλιστές, οἱ ὁποῖοι προτιμοῦν ἕνα μέτωπο μὲ τοὺς κομμουνιστές, ἢ μιὰ «ἔξωθεν» ὑποστήριξη τῶν κομμουνιστῶν πρὸς τὴν κυβέρνηση τῆς Κεντροαριστερᾶς, καὶ ὡς ἐκ τούτου προτείνουν μιὰ κυβερνητικὴ πολιτικὴ ἱκανὴ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν ὑποστήριξη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. 'Οπωσδήποτε, ἡ ἰδέα τῆς συμμετοχῆς τοῦ Ι.Κ.Κ. στὶς κυβερνητικὲς εὐθύνες ἔχει κερδίσει πολὺ ἔδαφος.

Στὸ σημεῖο αὐτό, οἱ πλειοψηφοῦντες στὴν ἡγεσία τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος προκάλεσαν τὴν τελευταία κυβερνητικὴ κρίση, ἀξιώνοντας μιὰν ἀντικομμουνιστικὴ γραμμὴ καὶ τὸν ἀποκλεισμὸ τῶν σοσιαλιστῶν ἀπὸ τὴν κυβέρνηση, ἐφ' ὅσον δὲν ἐγκαταλείψουν τὴ «φιλοκομμουνιστικὴ» στάση τους. Τοῦτο θὰ μποροῦσε νὰ ρίξει τὴ χώρα σὲ πρόωρες ἐκλογές, τὶς ὁποῖες ὅμως κανεὶς δὲν ἐπιθυμεῖ, οὔτε ἡ Χριστιανοδημοκρατία, γιατὶ θὰ ἐκινδύνευε καὶ νὰ διασπασθεῖ. 'Αλλὰ ὁ Φανφάνι δὲν θὰ ἐδίσταζε νὰ ἀποδυθεῖ καὶ σὲ αὐτὴ τὴν περιπέτεια, ἂν ὁ ἡγέτης τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγας τοῦ κόμματός του, Κάρλο Ντονὰτ Καττίν, δὲν ἀποκάλυπτε ὅτι ὁ 'Αμερικανὸς πρεσβευτὴς Βόλπε τοῦ εἶπε, ὅτι ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται

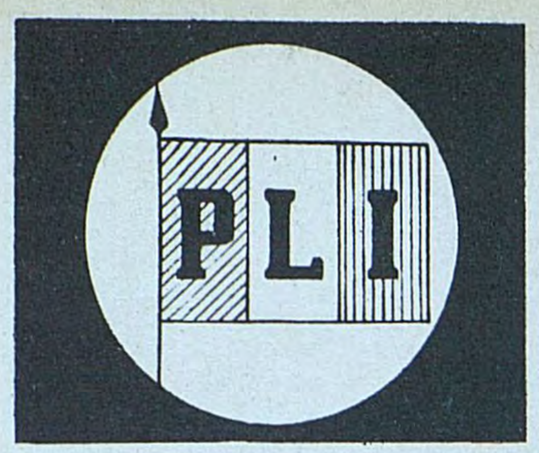

ἡ Ἰταλία εἶναι «μιὰ καλὴ ἐκλογή». Τότε ὁ Μπερλινγκουὲρ ὕστερα ἀπὸ αὐστηρὴ δήλωση τοῦ Ι.Κ.Κ., μὲ τὴν ὁποία ἀνακλήθηκε στὴν τάξη «ἕνας πρεσβευτής, ὁ ὁποῖος ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἀποστολῆς του», ἐκάλεσε τοὺς Χριστιανοδημοκράτες «νὰ ἀναλάβουν τὶς εὐθύνες τους καὶ νὰ ὑποστηρίξουν ἕνα σταθερὸ κυβερνητικὸ σχῆμα», προσθέτοντας ὅτι οἱ κομμουνιστὲς δὲν βιάζονται νὰ συμμετάσχουν στὴν κυβέρνηση. Ὁ Φανφάνι, παίζοντας καὶ πάλι τὸ «χαρτί» του καὶ ἐνισχυόμενος ἀπὸ τὴ στάση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ἀντέδρασε μὲ ἀπειλὲς πρὸς τοὺς σοσιαλιστὲς γιὰ διακοπὴ τῆς συνεργασίας, ἂν δὲν υἱοθετήσουν ἀντικομμουνιστικὴ στάση. Ἀλλὰ ἤδη εἶχε γίνει φανερὸ πόσο δυσχερὴς ἦταν ἡ θέση του...

Ἡ ἐξέλιξη τῶν γεγονότων ἐπιβεβαιώνει αὐτὸ ποὺ σημειώσαμε στὴν ἀρχή: Δὲν εἶναι εὔκολο νὰ καταλάβει κανεὶς ἀπὸ μακρυὰ τί ἀκριβῶς εἶναι ἡ «πολιτικὴ κρίση» στὴν Ἰταλία.

Ι. Βούλτεψης

Μνημεῖο στὸ «Χάνι» καὶ οἱ «χάνοι»

Δὲν ξέρουμε, ἂν ὑπάρχει ἀκόμα ἐντοιχισμένη στὸ πατρικὸ σπίτι τοῦ ἀρχισυντονιστῆ τῆς μαφίας, στὴ Γραβιά, ἡ πινακίδα μὲ τὴν ὑπόμνηση τῆς γέννησής του. Πάντως, θὰ πρέπει νὰ ἐνδιαφερθεῖ γιὰ τὴ διατήρησή της ἡ ἱστορικὴ καὶ ἐθνολογικὴ ἑταιρεία, ἀφοῦ ὁ Νικόλαος Μακαρέζος εἶναι «ἐπίλεκτον τέκνον τῆς ἱστορικῆς Γραβιᾶς».

Μιὰ καὶ δὲν διασώζεται τὸ ἱστορικὸ Χάνι, ὅπου ὁ Ἀνδροῦτσος πολέμησε τοὺς Τούρκους κατὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 21, τουλάχιστον νὰ διασωθῆ τὸ σπίτι, ὅπου γεννήθηκε ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες «τῆς ἐθνοσωτηρίου ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου». Ὅλο καὶ κάποιοι... χάνοι θὰ πηγαίνουν γιὰ προσκύνημα.

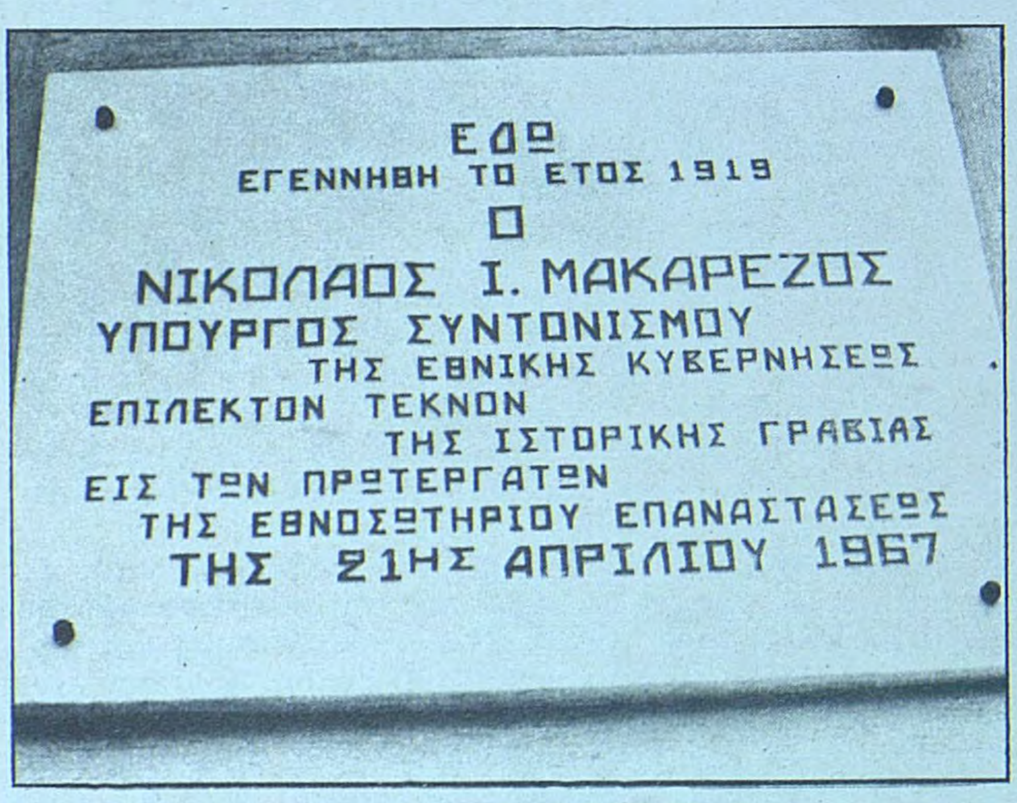

Εἶναι ἡ πινακίδα ποὺ βρίσκεται ἐντοιχισμένη στὸ σπίτι τοῦ Μακαρέζου στὴ Γραβιά. Ματαιοδοξία...

«Ἡ λεωφόρος τῆς Ἀναγεννήσεως»

Τί ὡραία σύνθεση! Πόσο μᾶς ἀνοίγει τὴν καρδιά! Στὸ βάθος δεξιά, μιὰ ἀπὸ τὶς βόμβες τῆς 21ης τινάζει στὸν ἀέρα τὴν «ἀναρχία», τὸν «κομμουνισμὸ» κ.ἄ.

Καὶ μᾶς ὁδηγεῖ «Ἀπὸ τὸ Χάος εἰς τὴν Λεωφόρον τῆς Ἀναγεννήσεως», τὴν Λεωφόρο 21ης Ἀπριλίου. Ἡ 21η Ἀπριλίου, μὲ πεσμένα τὰ στήθη (ἀπ' τὸ...ἄρμεγμα προφανῶς!) ὁδηγεῖ τὰ τρία ὅπλα... ἔξω ἀπὸ τὴ Λεωφόρο! Πρὸς τὴν Ἀσφάλεια, τὴν Πρόοδο, τὴν Ἀναδημιουργία! Ἐμεῖς αὐτὸ δὲν τὸ λέμε βλακεία τοῦ ζωγράφου, ἔλλειψη προοπτικῆς τῆς σύνθεσης, ἢ «δικτατορικὸ συρρεαλισμό»! Τὸ λέμε – λόγω τιμῆς! – Ἀντίσταση! Γιατὶ μόνο ἕνας πανέξυπνος τιμωρὸς καλλιτέχνης θάβγαζε... ἔξω ἀπ' τὴ Λεωφόρο, τὴν 21η! Ὅμως, τὰ πράγματα ἀπέδειξαν, πὼς ἡ 21η δὲν εἶχε καλλιτέχνες! Τὰ κάνανε ὅλα... μεταξύ τους, οἱ... ἀδελφοί! Ὁ Λαδᾶς τακτοποιοῦσε τὶς ἰατρικὲς ἀνακαλύψεις, ὁ Παπαδόπουλος ὁδηγοῦσε τὴν Παγκόσμια Ἱστορία, ὁ Παττακὸς ἔχτιζε. Μήπως ζωγράφιζε κιόλας;

28 τοῦ Ὀχτώβρη 1940

Τὸ ἀντιφασιστικὸ ΟΧΙ τοῦ Λαοῦ μας καὶ τὸ «ΟΧΙ» ποὺ εἶπε ὁ Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

«...ὁ μόνος Ἕλληνας ποὺ μποροῦσε νὰ πεῖ τὸ ΝΑΙ».

Σήμερα, ποὺ οἱ βασικὲς ἀποφάσεις καὶ ἐπιλογὲς σὲ ἀξονικὰ προβλήματα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου παραμένουν, σχεδὸν ἀποκλειστικά, ὑπόθεση τῶν ἄμεσων φορέων τῆς κυβερνητικῆς ἐξουσίας καί, ὁπωσδήποτε, ὄχι ἐκείνων ποὺ οὐσιαστικὰ τοὺς ἀφοροῦν, θὰ πρέπει νὰ θεωρήσουμε ἀκόμα πιὸ σοβαρὰ καὶ θαρραλέα τὴν ἱστορία γέννησης, ἀνάπτυξης καὶ διατήρησης τῶν «μηχανισμῶν», ποὺ ἐκτρέφουν τὰ ποικιλώνυμα αὐταρχικὰ καθεστῶτα καὶ πού, ἰδιαίτερα, στηρίζουν τὶς διάφορες «δημοκρατίες».

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς «28ης Ὀκτωβρίου» ἂς περιοριστοῦμε μόνο στὴ συντήρηση τῆς ἱστορικῆς μνήμης. Ἀντὶ νὰ γράψουμε ἕναν ἀκόμα πανηγυρικὸ – θὰ βρεθοῦν, ἄλλωστε, πολλοὶ γι' αὐτὸ τὸ ἔργο – θὰ δώσουμε δυὸ ἐπιστολὲς ποὺ σχετίζονται μὲ τοὺς μηχανισμοὺς στήριξης τοῦ καθεστῶτος

τῆς «4ης Αὐγούστου» καὶ ἐκείνου τῆς Ἐθνικοσοσιαλιστικῆς Γερμανίας. Οἱ ἐπιστολὲς προέρχονται ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Foreign Office καὶ δημοσιεύονται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἑλλάδα. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀλληλογραφία μεταξὺ Χ. Χίμλερ – Κ. Μανιαδάκη. Θέμα: συνεργασία γιὰ τὴν ἀστυνόμευση.

Εἶναι γεγονὸς πὼς οἱ ἐξελίξεις ποὺ ἀκολούθησαν τὸ ΟΧΙ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου συνθέτουν ἕνα ἔπος. Πέρα ἀπὸ τὴν ὕπαρξη, τοὺς δεσμοὺς καὶ τὶς συνέπειες τῆς λειτουργίας τῶν σκοτεινῶν μηχανισμῶν, τὸ ἔπος γράφτηκε. Καὶ γράφτηκε ἀπὸ τὸ Λαό μας. Στὰ ἐρωτήματα γιατί καὶ πῶς ὁ Μεταξὰς εἶπε τὸ ΟΧΙ, καὶ πῶς ὁ Λαός μας προχώρησε πέρα καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς προθέσεις καὶ τὴ βοήθεια τοῦ φασιστικοῦ καθεστῶτος τῆς 4ης Αὐγούστου, ἀπαντᾶ μὲ σύντομο καὶ περιεκτικὸ ἄρθρο του ὁ Σπ. Λιναρδᾶτος.

«...διὰ τὴν τιμὴν τῶν ὅπλων»

Ἡ ἀπόκρουση τῆς εἰσβολῆς τοῦ μουσσολινικοῦ φασισμοῦ ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα, ἡ ἀντίσταση τῶν ἑλληνικῶν τμημάτων στὸ Καλπάκι καὶ τὸν Καλαμὰ καὶ ἡ συντριβὴ τῆς ἰταλικῆς ἐπίλεκτης Μεραρχίας «Τζούλια» στὴν Πίνδο ἦταν ἡ πρώτη ἥττα τοῦ Ἄξονα στὴν Εὐρώπη. Γιὰ νὰ καταλάβει κανεὶς τὴ σημασία της, ἀρκεῖ νὰ θυμηθεῖ πὼς, ὡς τὸ καλοκαῖρι τοῦ 1940, ἡ Αὐστρία, ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Πολωνία, ἡ Νορβηγία, ἡ Δανία, τὸ Βέλγιο, ἡ Ὁλλανδία, τὸ Λουξεμβοῦργο καὶ ἡ Γαλλία – δηλαδὴ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Εὐρώπης – εἶχαν ὑποταγεῖ εἴτε μὲ τὸ δόλο, εἴτε μὲ τὴ σιδερένια βία στὴ ναζιστικὴ Γερμανία. Ἡ Ἀγγλία, ὕστερα ἀπὸ τὴν καταστροφὴ τῆς Δουνκέρκης, δεχόταν τώρα σκληρὰ πλήγματα ἀπὸ τὴ Βέρμαχτ στὸ μητροπολιτικό της ἔδαφος.

Μ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες, ἡ ἄρνηση τοῦ Μεταξᾶ καὶ τοῦ βασιλιᾶ Γεωργίου νὰ δεχτοῦν τὸ τελεσίγραφο τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας τὴ νύχτα τῆς 27-28 Ὀκτωβρίου ἦταν ἱστορικὸ γεγονὸς σημαντικό, μὲ σοβαρότερες συνέπειες ἀπ' ὅ,τι καὶ οἱ ἴδιοι περίμεναν ὅτι θὰ ἔχει. Ὁ ἑλληνικὸς Λαὸς ὀρθώθηκε, μὲ μιὰ θαυμαστὴ ὁμοψυχία, ὑπεράσπισε τὰ σύνορα τῆς χώρας του, ἔδιωξε τοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ κουρέλιασε τὸ μύθο γιὰ τὸ ἀήττητο τοῦ Ἄξονα.

Ὑπάρχουν ἀκόμα ὑμνητὲς τῆς τεταρτοαυγουστιανῆς τυραννίας, ποὺ θέλουν νὰ ἀποδώσουν ὁλόκληρη τὴν τιμὴ τῆς ἐποποιίας τοῦ 1940-41 στὴ βασιλομεταξικὴ δικτατορία, ποὺ ἀποκατάστησε, δῆθεν, τὴν ἐθνικὴ ἑνότητα, καὶ προετοίμασε τὸ ἔθνος γιὰ τὸν πόλεμο. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πὼς ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός, τὰ χιλιάδες στρατευμένα παιδιὰ τοῦ Λαοῦ καὶ ἡ πλειοψηφία τῶν μόνιμων καὶ ἔφεδρων ἀξιωματικῶν ἀπέκρουσαν τὴν εἰσβολή, παρὰ τὴν ἔλλειψη διπλωματικῆς, πολεμικῆς καὶ ψυχολογικῆς προετοιμασίας ἀπὸ μέρους τοῦ διεφθαρμένου καὶ τυραννικοῦ καθεστῶτος τῆς 4ης Αὐγούστου.

Ὁ διοικητὴς τοῦ Ἀποσπάσματος τῆς Πίνδου, συνταγματάρχης Κ. Δαβάκης, ἔχει πεῖ, πὼς ἡ ἡγεσία «προετοίμαζε ὄνειδος», ποὺ ὁ Στρατὸς τὸ μετέτρεψε σὲ ἔπος. Καὶ πὼς οἱ ὁδηγίες ἦταν «νὰ ρίψωμεν μερικὲς τουφεκιὲς διὰ τὴν τιμὴν τῶν ὅπλων». Καὶ ὁ Γ. Καφαντάρης, μὲ τὸ γνωστὸ καυστικὸ πνεῦμα του, ἔλεγε πὼς προκάλεσε ἔκπληξη τὸ «ΟΧΙ» τοῦ Μεταξᾶ, γιατὶ ἦταν ὁ μόνος Ἕλληνας ποὺ μποροῦσε νὰ πεῖ τὸ ΝΑΙ.

Κι ἂν ἀκόμα δεχτοῦμε πὼς οἱ κρίσεις αὐτὲς ἔχουν στοιχεῖα πολεμικῆς καὶ ὑπερβολῆς, εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι, μὲ ἐξαίρεση ἴσως ὁρισμένους ὁμοϊδεάτες τοῦ Μεταξᾶ, κανένας Ἕλληνας πολιτικὸς δὲ θὰ ἔδινε διαφορετικὴ ἀπάντηση στὸ ἰταλικὸ τελεσίγραφο τὴ νύχτα τῆς 27-28 Ὀκτωβρίου.

Εἶναι γεγονός, πὼς ὁ ἴδιος ὁ Μεταξάς, ὁ παλιὸς φανατικὸς γερμανόφιλος καὶ λάτρης τοῦ πρωσσικοῦ μιλιταρισμοῦ, εἶχε πειστεῖ ἀπὸ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1920-30, πὼς δὲ θὰ μποροῦσε ποτὲ νὰ κυβερνήσει τὴν Ἑλλάδα, ἂν δὲν συμφιλιωνόταν μὲ τὴν Ἀγγλία. Καὶ ἡ «στροφή του» συνέπεσε, μὲ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν βενιζελικῶν ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους καὶ τὴν ἐντονώτερη προσπάθειά τους γιὰ τὴν ἐπαναφορὰ τῆς Βασιλείας καὶ τὴν ἐπιβολὴ αὐταρχικότερου καθεστῶτος στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ βασιλιὰς κι' ὁ ἀρχιστράτηγος σὲ μιὰ ἄσκηση πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο. Ὁ ἀρχιστράτηγος Παπάγος διαπίστωνε ἐλλείψεις στὸν ἐξοπλισμό, ὁ ἄλλος στήριζε τὴ δικτατορία.

Ἀλλά, τότε ἡ στροφὴ τοῦ Μεταξᾶ πρὸς τὴν ἀγγλικὴ πολιτικὴ ἔκανε δυνατὴ τὴν ἀποδοχή του ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους καὶ τὸν Γεώργιο σὰν «Κυβερνήτη» τῆς Ἑλλάδας, δὲ σήμαινε, ὅτι ὁ παλιὸς γερμανολάτρης καὶ ἐχθρὸς τῆς Δημοκρατίας εἶχε ἐγκαταλείψει τὶς παλιές του ἀγάπες. Ἀντίθετα, τὸ καθεστὼς ποὺ ἐγκατέστησε εἶχε σὰν πρότυπο τὸ φασιστικὸ τοῦ Μουσσολίνι καὶ τὸ ναζιστικὸ τοῦ Χίτλερ. Οἱ συνεργάτες του (Κοτζιάς, Νικολούδης κ.λ.π.) ἦταν ὑμνητὲς τοῦ φασισμοῦ καὶ τοῦ χιτλερισμοῦ. Ἡ πολιτικὴ Ἀστυνομία του εἶχε ἐπαφὴ μὲ τὴ Γκεστάπο καὶ διδασκόταν ἀπὸ τὴν «πεῖρα της». Μὲ τὴν ΕΟΝ, ποὺ εἶχε ὀργανωθεῖ στὰ πρότυπα τῆς φασιστικῆς καὶ τῆς ναζιστικῆς νεολαίας, προσπαθοῦσε νὰ ἐμφυσήσει στοὺς νέους τὸ θαυμασμὸ πρὸς τὸ μουσσολινισμὸ καὶ τὸ χιτλερισμό. Ἀκόμα καὶ στὰ σχολειὰ γινόταν διδασκαλία γιὰ τὴν «ὑπεροχὴ» τῆς Σπάρτης ἀπέναντι στὴν Ἀθήνα!

Ἀκόμα καὶ ὅταν ἡ χιτλερικὴ ἐπίθεση στὴν Εὐρώπη βρισκόταν στὸ ἀποκορύφωμά της καὶ ὁ Μουσσολίνι ἑτοίμαζε τὴν εἰσβολὴ στὴ χώρα μας, ὁ Μεταξὰς ἔγραφε:

> «Κράτη ποὺ ἐπικρατεῖ ἡ διευθυνομένη οἰκονομία (...) δὲν συμφέρουν στὸν Καπιταλισμό. Τέτοια κράτη μπορεῖ νὰ εἶναι λαϊκώτατα καὶ νὰ κυριαρχῆ μέσα σ' αὐτὰ τὸ λαϊκὸ συμφέρον. Ἀλλὰ ὁ Καπιταλισμὸς τὰ ὀνομάζει τυραννίες – φασιστικές, χιτλερικὲς κ.λ.π. – ὀνομάζει δὲ Δημοκρατίες, παίζοντας μὲ τὶς λέξεις, τὰ Κράτη ποὺ στὸ σύστημά τους ἐπικρατεῖ αὐτός. (...) Οἱ Ἄγγλοι θέλουν νὰ καταστρέψουν, λένε, τὸ ναζισμό. Ἀλλὰ μὲ αὐτὸ κατὰ βάθος ἐννοοῦνε τὸν ἀντικοινοβουλευτισμό. Θέλουν λοιπὸν νὰ ἐπιβάλουν παντοῦ τὸ παλαιωμένο λιμπεραλιστικὸ πολίτευμα. Ὥστε περπατοῦνε μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ πίσω. («Ἡμερολόγιο» Δ΄ Τόμος, σ. 446 καὶ 463).

Μ' αὐτὲς τὶς ἀντιλήψεις, ὁ Μεταξὰς εἶναι φανερὸ πὼς κάθε ἄλλο παρὰ μποροῦσε νὰ προετοιμάσει τὴ χώρα γιὰ ν' ἀποκρούσει τὴ φασιστικὴ καὶ ναζιστικὴ ἐπίθεση. Παρὰ τὰ τεράστια, γιὰ τὶς δυνατότητες τῆς Ἑλλάδας, κονδύλια ποὺ εἶχαν διατεθεῖ ἀπὸ τὸν προϋπολογισμό, τὶς ἔκτακτες φορολογίες καὶ τοὺς ἐράνους «ὑπὲρ τῆς Ἀεροπορίας», βρεθήκαμε ἀπροπαράσκευοι γιὰ πόλεμο:

> «Ὅλμοι διετίθεντο τέσσαρες τῶν 81 χιλιοστῶν κατὰ σύνταγμα πεζικοῦ – ἀναφέρει ἡ ἐπίσημη ἔκδοση τοῦ ΓΕΣ. Ἐφεδρικοὶ τοιοῦτοι δὲν ὑπῆρχον. Ἀντιαεροπορικὸν πυροβολικὸν οὐχὶ ἐπαρκές. Ἀντιαρματικὸν τοιοῦτον διετίθετο ἐλάχιστον. Ὅσον ἀφορᾶ τὰ τυφέκια, ἐπὶ στρατοῦ ἐκστρατείας 450.000, ὑπῆρχον 400.000 τυφέκια (...) ἀπὸ ἀπόψεως τροφίμων καὶ νομῆς κατὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου δὲν ὑπῆρχον ἀποθέματα γενικῆς ἐφεδρείας».

Τὸ χειρότερο ἦταν, ὅτι ὁ Μεταξάς, ἐνῶ ἀπέκλειε, ὡς τὴν τελευταία στιγμή, ἀπὸ τὶς ἔνοπλες δυνάμεις δεκάδες ἀπότακτους δημοκρατικοὺς ἀξιωματικούς, διατηροῦσε ἐπικεφαλῆς μεγάλων μονάδων γερμανόφιλους καὶ ἡττοπαθεῖς (Τσολάκογλου, Μπάκο κ.λ.π.),ποὺ ἔσπευσαν νὰ συνθηκολογήσουν τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1941, παρακούοντας τὶς ἐντολὲς καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλιᾶ καὶ τοῦ Ἀρχιστράτηγου. Καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Στρατὸς ἐξακολουθοῦσε νὰ μάχεται, ὁ ὑφυπουργὸς Στρατιωτικῶν Παπαδήμας ἔδινε «ἄδειες» καὶ διέλυε ὁλόκληρες μονάδες...

Σπῦρος Ν. Λιναρδᾶτος

Οἱ ἀδελφοποιτοὶ Χίμλερ - Μανιαδάκης ἀλληλογραφοῦν γιὰ τὸν κοινὸ σκοπὸ

ΑΓΝΩΣΤΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕ·Ι·Ν ΟΦΦΙΣ

"Οπου ὁ Χίμλερ ζητάει ἀπὸ τὸ Μανιαδάκη νὰ τηρήση «μυστικὸν τὸ οὐσιαστικὸν ἀντικείμενον, χάριν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ», τοῦ Συνεδρίου Ἀστυνομίας τῆς Ναζιστικῆς Γερμανίας

«Ἀξιότιμε Κύριε Ὑπουργέ,
Εἶχον ἀνέκαθεν σκοπὸν νὰ ζητήσω ἀπὸ ὅλας τὰς δυνάμεις, ποὺ ἕως σήμερα ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ συνενωθοῦν καὶ νὰ πολεμήσουν τὸν κομμουνισμόν, νὰ ἀποστείλουν ἀντιπροσώπους τῶν ἀστυνομιῶν των εἰς τὸ Βερολίνον κατὰ τὸ τρέχον ἔτος δι' ἕνα συνέδριον ἐργασίας. Ἡ ἀνταλλαγὴ πείρας καὶ γνώσεων ποὺ συνεκεντρώθη ἕως τώρα κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ κομμουνισμοῦ, καὶ μὲ τὴν στενὴν συνεργασίαν τῶν διαφόρων Ἀστυνομιῶν, θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν ἀναμφιβόλως, τὴν εἰς σημαντικὸν βαθμὸν αὔξησιν τῆς ἀποτελεσματικότητός των εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν στενωτέραν συνεργασίαν των. Εἶναι περιττὸν νὰ τονίσω ὅτι τὸ Συνέδριον αὐτὸ πρέπει νὰ τηρηθεῖ μυστικόν, εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ τὸ οὐσιαστικόν του ἀντικείμενον καὶ τὸν χαρακτῆρα του, χάριν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ, ποὺ εἶναι ἡ ἄμυνα.
Ἀποτελεῖ ἰδιαιτέρα τιμὴ δι' ἐμὲ νὰ προσκαλέσω ἕναν ἀντιπρόσωπον τῆς ἀστυνομίας τῆς χώρας Σας εἰς τὸ συνέδριον, καὶ ζητῶ νὰ μὲ πληροφορήσετε ἐὰν δύναμαι νὰ ὑπολογίσω εἰς τὴν ὑποστήριξίν Σας. Διὰ τὰς λεπτομερείας τοῦ προγράμματος θὰ σᾶς ἐνημερώσω ἀργότερον. Ἔχω ἐπιλέξει τὴν 30ὴν Αὐγούστου ὡς ἡμέραν ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου. Ἡ ἡμέρα αὐτὴ δίδει εἰς ἐμὲ τὴν εὐκαιρίαν νὰ προσκαλέσω τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς χώρας Σας ὡς φιλοξενούμενόν μου, καὶ νὰ συνεχίσωμε τὰς συνεννοήσεις μας εἰς τὸ Ἐθνικοσοσιαλιστικὸν Συνέδριον τῆς Νυρεμβέργης, τὸ ὁποῖον θὰ λάβη χώραν ἀπὸ 7 ἕως 13-9-1937. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τῆς προτάσεως αὐτῆς θὰ ἔδιδε εἰς ἐμὲ ἰδιαιτέραν χαράν.
Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ σᾶς διαβεβαιῶ διὰ τὴν ἰδιαιτέραν μου ἐκτίμησιν.

Ὑπογραφὴ
Χ. ΧΙΜΛΕΡ

ΜΑΝΙΑΔΑΚΗΣ ΠΡΟΣ ΧΙΜΛΕΡ

Ἐξοχώτατε,
Ἡ σημαντικὴ ἀναγγελία ποὺ εἴχατε τὴν εὐγένειαν νὰ κάνετε εἰς ἐμὲ μὲ τὴν ἐπιστολήν σας τῆς 5-5-1937, μοῦ δίδει τὴν εὐκαιρίαν, νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι συμφωνῶ ἀπολύτως μαζί Σας καὶ Σᾶς συγχαίρω εἰλικρινῶς διὰ τὴν ἀπόφασίν σας νὰ συγκαλέσετε Συνέδριον τῶν ἀντικομμουνιστικῶν δυνάμεων. Πιστεύομεν, ἐπίσης, ὅτι ὁ θανασίμως ἐχθρικὸς κομμουνισμὸς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῆ μόνον μὲ ἐναρμονισμένην καὶ ἔντονον δρᾶσιν ὅλων τῶν δυνάμεων ποὺ ἕως σήμερον εἶχον ὡς κοινὸν στόχον τὸν Κομμουνισμόν. Καὶ ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία εἶχεν τὴν ἐμπειρίαν τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τῆς φαυλοκρατίας τῶν κομμάτων, εἶναι ἀποφασισμένη νὰ καταβάλη κάθε δυνατὴν προσπάθειαν εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν, εὑρισκομένη πάντοτε εἰς στενὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν ἄλλων δυνάμεων. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν πρόσκλησιν ἀντιπροσώπων μας εἰς τὸ Συνέδριον καὶ τὴν Νυρεμβέργην. Τοὺς ἔχομεν ἤδη ἐπιλέξει. Ἔχουν ὁδηγίας νὰ ἐπωφεληθοῦν τῆς ἐπισκέψεώς των καὶ νὰ μελετήσουν ὅλα τὰ προβλήματα τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἀντικομμουνιστικὸν ἀγῶνα, ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τῆς Ἀστυνομίας, καὶ νὰ κερδίσουν ἀπὸ τὰς προόδους καὶ τὴν πεῖραν τῆς εὑρισκομένης ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν καὶ πεφωτισμένην ἡγεσίαν Σας Γερμανικῆς Ἀστυνομίας.
Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ τὴν βοήθειαν ποὺ θὰ προσφέρετε εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους μου, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχει δοθῆ ἐντολὴ νὰ μελετήσουν εἰδικῶς τὰ ἑξῆς ζητήματα:
1) Τὴν ἀντικομμουνιστικὴν νομοθεσίαν, γενικῶς, τὴν ποινικὴν δίωξιν τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τὰ μέτρα ποὺ ἀποτελεσματικῶς περιορίζουν τὴν δρᾶσιν τῶν κομμουνιστῶν.
2) Τὰ περιοριστικὰ ἀστυνομικὰ μέτρα καὶ μέσα ποὺ χρησιμοποιοῦν αἱ ὑπηρεσίαι σας, διὰ νὰ πολεμήσουν τὸν Κομμουνισμὸν εἰς τὴν σημερινὴν φάσιν καὶ τὰ συμπεράσματα τῶν ἀστυνομικῶν σας πρακτόρων ἀπὸ τὴν μάχην αὐτήν.
3) Τὸ σύστημα μεταχειρίσεως καὶ ἀπομονώσεως τῶν κρατουμένων (εἰς στρατόπεδα συγκεντρώσεως, εἰς στρατόπεδα ἐργασίας διὰ κομμουνιστὰς κ.λ.π.), ἐπειδὴ ἐνδιαφερόμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸ σύστημα αὐτὸ εἰς τὴν χώραν μας.
4) Ζητήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν προστασίαν τῆς χώρας ἀπὸ ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς καὶ τὴν ξένην προπαγάνδαν.
5) Ζητήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἀνταλλαγὴν πληροφοριῶν μεταξὺ τῶν ἀστυνομιῶν καὶ τὴν συνεργασίαν τῶν ἀντικομμουνιστικῶν ὀργανώσεων.
6) Τὰς προόδους τῆς Ἀστυνομίας ὅσον ἀφορᾶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν δίωξιν τοῦ ἐγκλήματος.
Τελειώνω μὲ τὴν εὐχὴν τὸ Συνέδριον, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην Σας ἡγεσίαν, νὰ καταλήξη εἰς συγκεκριμένα πορίσματα καὶ ἀποφάσεις διὰ τὸ καλὸν τῶν πολιτισμένων δυνάμεων.
Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ πάλιν

Ὑπογραφὴ
Κ. Μανιαδάκης

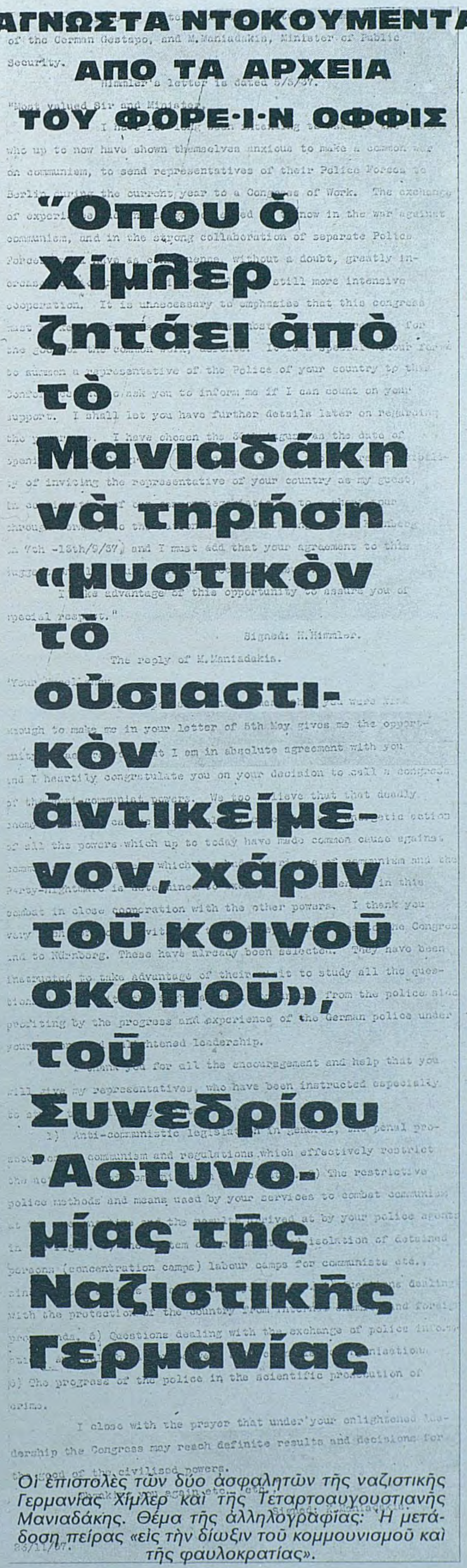
Secretary of the German Gestapo, and M.Maniadakis, Minister of Public Security.

Himmler's letter is dated 5/5/37.

"Most valued Sir and Minister,

I have [illegible] when entering [illegible] who up to now have shown themselves anxious to make a common [illegible] on communism, to send representatives of their Police Forces to Berlin during the current year to a Congress of Work. The exchange of experi[illegible] and now in the war against communism, and in the strong collaboration of separate Police Forces [illegible], without a doubt, greatly increase [illegible] still more intensive cooperation. It is unnecessary to emphasise that this congress must [illegible] for the good of the common work, [illegible] to summon a representative of the Police of your country to this Congress [illegible] to ask you to inform me if I can count on your support. I shall let you have further details later on regarding the [illegible]. I have chosen the 30th August as the date of opening [illegible] of inviting the representative of your country as my guest, in order [illegible] through [illegible] to the [illegible] Congress in Nuremberg, which will take place from 7th -13th/9/37, and I must add that your agreement to this suggestion [illegible].

I take advantage of this opportunity to assure you of special respect."

Signed: H.Himmler.

The reply of M.Maniadakis.

"Your [illegible] enough to make me in your letter of 5th May gives me the opportunity [illegible] that I am in absolute agreement with you and I heartily congratulate you on your decision to call a congress of the anti-communist powers. We too believe that that deadly enemy [illegible] of all the powers which up to today have made common cause against [illegible] which [illegible] of communism and the Party-machine is [illegible] in this combat in close cooperation with the other powers. I thank you very [illegible] and to Nürnberg. These have already been selected. They have been instructed to take advantage of their visit to study all the questions [illegible] from the police side, profiting by the progress and experience of the German police under your [illegible] enlightened leadership.

I thank you for all the encouragement and help that you will give my representatives, who have been instructed especially to [illegible]

1) Anti-communistic legislation in general, the penal prosecution of communism and regulations which effectively restrict the [illegible]. 2) The restrictive police methods and means used by your services to combat communism [illegible] and the results arrived at by your police agents in [illegible] them [illegible] isolation of detained persons (concentration camps) labour camps for communists etc., [illegible] with the protection of the country from [illegible] and foreign propaganda. 3) Questions dealing with the exchange of police information [illegible] 4) The progress of the police in the scientific prosecution of crime.

I close with the prayer that under your enlightened leadership the Congress may reach definite results and decisions for the good of the civilised powers.

[illegible]

28/11/37.

Οἱ ἐπιστολὲς τῶν δύο ἀσφαλητῶν τῆς ναζιστικῆς Γερμανίας Χίμλερ καὶ τῆς Τεταρτοαυγουστιανῆς Μανιαδάκης. Θέμα τῆς ἀλληλογραφίας: Ἡ μετάδοση πείρας «εἰς τὴν δίωξιν τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τῆς φαυλοκρατίας».

Κι ἕνα ἄγνωστο ντοκουμέντο ἀπ' τὴ Λογοκρισία τῆς 4ης Αὐγούστου

Γενικὲς ὁδηγίες γιὰ τὴν ἐποπτεία τοῦ καθημερινοῦ καὶ περιοδικοῦ τύπου:

1. Ἀπαγορεύεται ἡ ἐμφάνιση τῶν «κενῶν» στὶς στῆλες τοῦ Τύπου. Οἱ ἐφημερίδες εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ γεμίζουν τὰ «κενὰ» μὲ κείμενα τῆς Ὑπηρεσίας Λογοκρισίας. Ἡ δημοσίευση πληροφοριῶν ποὺ θὰ ἀποκαλύπτουν τὴν ἄσκηση προληπτικῆς λογοκρισίας ἀπαγορεύεται ἀπόλυτα.

2. Κάθε κριτικὴ τοῦ Κυβερνητικοῦ ἔργου, ὅταν δὲν εἶναι εὐνοϊκή, ἀπαγορεύεται. Δηλ., ἡ δημοσίευση προτάσεων ὑπομνημάτων πρὸς τὸ Πρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοὺς Ὑπουργούς, στὰ ὁποῖα ἐμφανίζεται ἡ λαϊκὴ ἀγανάκτηση ἢ οἱ παραλείψεις τῶν Ἀρχῶν ὅσον ἀφορᾶ τὴ ρύθμιση τῶν ἀνακυπτόντων ζητημάτων, ἀπαγορεύεται.

3. Ἡ δημοσίευση κάθε πληροφορίας ποὺ ἀφορᾶ τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ τὶς πολιτικὲς προσωπικότητες γενικά, καθὼς καὶ ἡ δημοσίευση τῶν ὀνομάτων τους, ἀπαγορεύεται.

4. Ἡ δημοσίευση πληροφοριῶν γιὰ ἀλλαγὲς Ὑπουργῶν καὶ τὴ σύνθεση γενικὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀπαγορεύεται, ἐκτὸς ἂν οἱ πληροφορίες αὐτὲς ἀνακοινώνονται ἀπὸ τὸ Πρόεδρο τῆς Κυβερνήσεως.

5. Πληρόφορίες σχετικὲς μὲ τὰ ταξίδια τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως θὰ δημοσιεύονται μόνο μέσω ἐπισήμων ἀνακοινώσεων.

6. Εἰδήσεις ποὺ ἀφοροῦν τὴν Κύπρο καὶ τὰ Δωδεκάνησα ἀπαγορεύονται ἐπίσης.

7. Ἡ δημοσίευση κρίσεων καὶ πληροφοριῶν σχετικῶν μὲ τὶς ἀνταλλαγές, τὴ δραχμή, τὸ δημόσιο χρέος, τὴν πίστη τῆς Χώρας, τὰ κουπόνια, τὴ μεταφορὰ τοῦ χρυσοῦ καί, γενικά, τὴν οἰκονομικὴ κατάσταση τῆς Ἑλλάδος, ἀπαγορεύονται. Τέτοιες δημοσιεύσεις ἐπιτρέπονται μόνο ὅταν ἔχουν τὴ μορφὴ γραπτῶν ἀνακοινώσεων τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν.

8. Ἡ δημοσίευση κάθε πληροφορίας σχετικῆς μὲ τὶς Ἔνοπλες Δυνάμεις καὶ τὸν Στρατό, ἀκόμα καὶ ὅταν ἀναφέρεται σὲ ἀπόφαση τῆς Κυβερνήσεως ποὺ δημοσιεύεται στὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (μεταθέσεις, προαγωγές, ἀνακλήσεις κλπ.) ἀπαγορεύεται. Γιὰ μιὰ τέτοια δημοσίευση ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἄδεια τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν.

9. Κάθε πληροφορία σχετικὴ μὲ ἀντιτορπιλικά, ἀεροπλάνα καὶ στρατιωτικὸ ἐξοπλισμὸ ἢ ἀμυντικὰ ἔργα ἀπαγορεύεται γενικά.

10. Ἀπαγορεύεται ἡ δημοσίευση πληροφοριῶν ποὺ ἔχουν ὁποιαδήποτε σχέση μὲ τὰ συνδικάτα ἢ τὶς ἐπαγγελματικὲς ὀργανώσεις καὶ τὶς ὁποιεσδήποτε ἐκδηλώσεις τους, ἐκτὸς ἂν ἀναφέρονται σὲ εἰδήσεις καὶ ἐκδηλώσεις ποὺ ὑποστηρίζουν τὸ ἔργο τῆς Κυβερνήσεως, ἢ ἔχουν προηγούμενα ἐγκριθεῖ ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ Ἐργασίας (γιὰ τὴν Ἀθήνα) ἢ ἀπὸ τὶς ἁρμόδιες ἀρχὲς (γιὰ τὴν ἐπαρχία).

11. Ἡ συγγραφὴ ἄρθρων ἢ ἡ δημοσίευση εἰδήσεων ποὺ ἀφοροῦν τὸ ὑψηλὸ κόστος ζωῆς, τὴν ἄνοδο τῶν τιμῶν, τὴν κερδοσκοπία καὶ τὸ δείκτη τιμῶν, ἀπαγορεύεται ἂν δὲν βασίζεται στὶς Ὑπουργικὲς Ἀνακοινώσεις.

12. Γενικά, οἱ ἐφημερίδες πρέπει νὰ ὑποχρεώνονται, ἐπί ποινῇ κατασχέσεως (ἢ καταργήσεως), μὲ τὴ δική τους συμφωνία καὶ ἐνθουσιασμὸ νὰ συμβάλλουν, διὰ τῶν ἄρθρων, σχολίων καὶ δημοσιευμάτων τους, στὸ μεταρρυθμιστικὸ καὶ δημιουργικὸ ἔργο τῆς Κυβερνήσεως.

13. Ὁ κομμουνισμὸς ἔχει ἤδη τεθῇ ἐκτὸς νόμου. Ἡ κυκλοφορία κάθε ἐντύπου (ἐφημερίδος, περιοδικοῦ ἢ βιβλίου) ποὺ περιέχει κομμουνιστικὸ ὑλικὸ ἀπαγορεύεται. Ἡ παρουσίαση στὸν Τύπο τῶν ἀποκαλουμένων ἀριστερῶν θεωριῶν ἀπαγορεύεται. Εἰδικώτερα γιὰ τὴν περίπτωση τῶν διαδραματιζομένων στὴν Ἱσπανία, πανηγυρισμοὶ γιὰ ἐπιτυχίες τῶν Ἐρυθρῶν ἀπαγορεύονται.

14. Πρὶν ἡ ὁποιαδήποτε ἐφημερίδα ἢ περιοδικὸ τεθῇ σὲ κυκλοφορία, πρέπει νὰ στέλνεται μὲ τὴν ἀπόδειξη ὅτι ἐλογοκρίθη, καὶ μόνο μετὰ τὴν παραλαβὴ τῆς ἐγκρίσεως, εἶναι δυνατὸ νὰ κυκλοφορήσει.

Ὑπογραφή : Θ. Νικολούδης

Ὁ ὕμνος τῆς 4ης Αὐγούστου μὲ τοὺς θλιβεροὺς στίχους (γιατί χαίρεται ὁ κόσμος καὶ χαμογελᾶ πατέρα...;) ἔγινε παρωδία ἀπ τὸ λαὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ὁ «Γ΄ ἑλληνικὸς πολιτισμός» καταπατοῦσε κάθε μορφὴ ἐλευθερίας. Τὰ φερέφωνα τῆς δικτατορίας τραγουδοῦσαν τὸν ὕμνο κι ἡ λαϊκὴ μοῦσα τὸν δικό της. Ἦταν ἕνας πόλεμος ποὺ ἄρχισε τὴν 4η Αὐγούστου, συνεχίστηκε διμέτωπος στὴν Ἀλβανία, καὶ ὁλοκληρώθηκε στὴν Ἀντίσταση κατὰ τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς.

Ὁ λαὸς πολέμησε καὶ τοὺς δυὸ φασισμοὺς στὴν Ἀλβανία καὶ ὁλοκλήρωσε τὸν ἀγώνα του στὴν Ἀντίσταση

ΥΜΝΟΣ 4ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Γιατί κρύβεται ὁ κόσμος καὶ κρυφομιλᾶ πατέρα;
Ποιά φροντίδα τὸνε δέρνει; Ποιά τὸν κυνηγάει φοβέρα;
Γιατί τάχα τριγυρίζουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ παληκαράδες
μὲ κατεβασμένα καπέλα, σηκωμένους τοὺς γιακάδες,
κι' ὅλες τοῦτες οἱ σκυμμένες καὶ τσαλακωμένες μοῦρες
μὲ μαχαίρια στὸ ζωνάρι καὶ στὰ χέρια τους μαγγοῦρες;
–Γιατὶ σ' αὐτούς, παιδί μου, τὴν καταραμένη μέρα
τοῦ Μεταξισμοῦ ἡ λέπρα
ἐξαπλώθη στὴν Ἑλλάδα, μόλεψ' ὅλες τὶς πληγὲς
μάρανε παντοῦ τὰ στάχια
ἐπληθύναν τὰ βατράχια,
κ' εἶναι ἡ χώρα πιὰ γεμάτη ἀπὸ ἔλκη καὶ πληγές.
Μιὰν ἡμέρα σὰν ἐτούτη – πάνε δύο χρόνια τώρα –
μαύρη ἐρημιὰ θανάτου σκέπασε παντοῦ τὴ χώρα,
πατηθήκαν ὑποσχέσεις,
λόγοι, ὅρκοι καὶ τιμὴ
κι' ἔτσι, δίχως ἀφορμὴ
ἀπ' τὴ δόλια μας πατρίδα
ἔφυγ' ἡ χαρὰ κι' ἐλπίδα
καὶ στὸ ντροπιασμένο χῶμα
τώρα σκλάβος πιὰ πατεῖς.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ

Ἡ σημαία κυματίζει μ' ἕνα: Ἄρπαξε νὰ φᾶς.
Μιὰ μέρα σὰν ἐτούτη, ποὺ τὴν καταριῶνται οἱ μάνες,
μερικοὶ πλιατσικολόγοι καὶ καμπόσες καραβάνες,
μὲ ἀπάτη καὶ μὲ ψέμα
καὶ μὲ βοηθὸ τὸ Στέμμα
καταλάβαν τὴν ἀρχή.
Ἀπὸ τότε ἡ ἐξουσία βασιλεύει τῶν τραμπούκων,
ἐνῶ πλῆθος μαμελούκων
παρελαύνουν σιωπηλὰ
«Γιατὶ τἄσκιαζ' ἡ φοβέρα καὶ τὰ πλάκων' ἡ σκλαβιά».

Ἂν ἡ 4η Αὐγούστου φίμωσε τὸν Τύπο, ἡ 21η Ἀπριλίου τὸν ἐξόντωσε

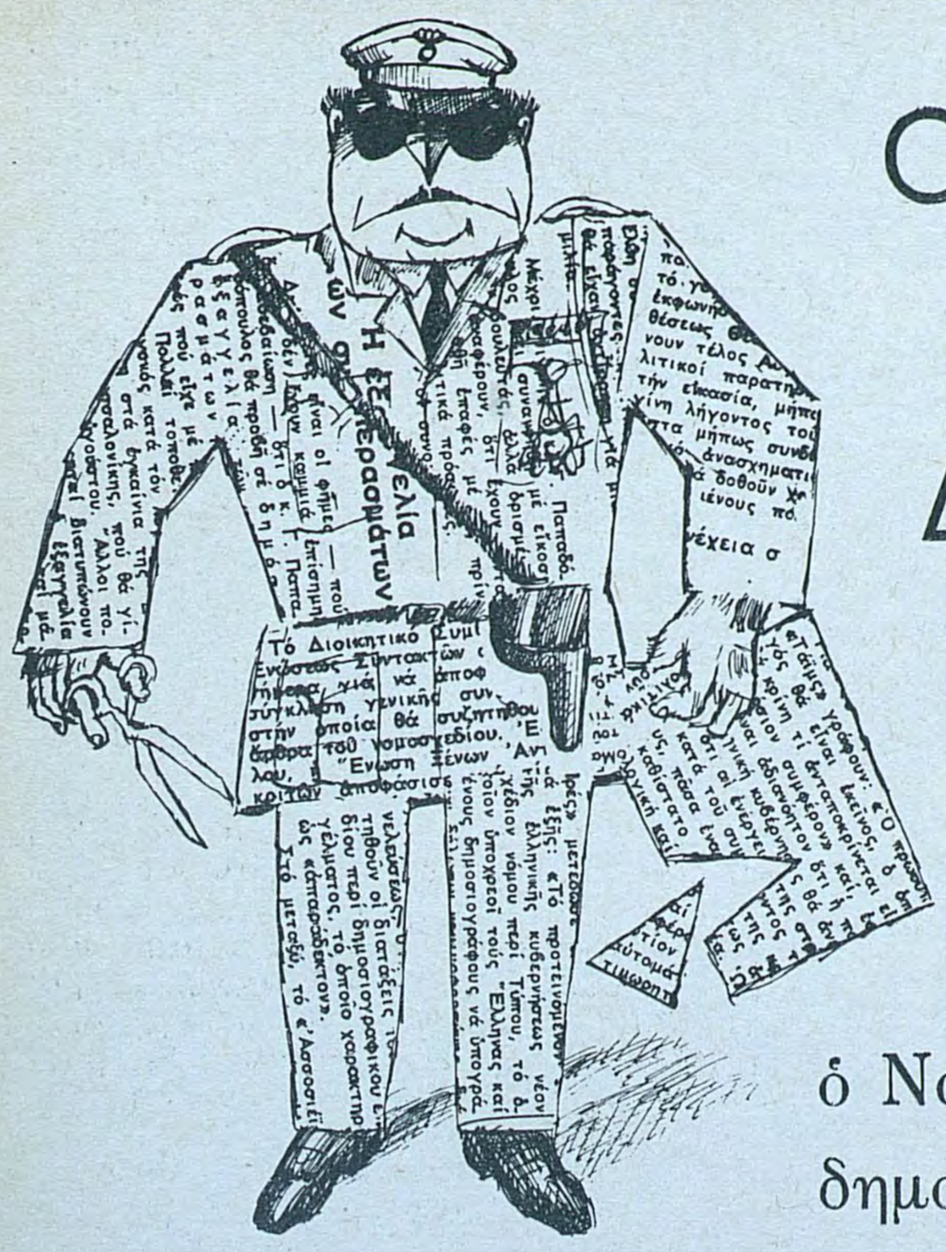

Ο ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΔΕΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙΤΑΙ, ΜΟΝΟ ΚΑΤΑΡΓΕΙΤΑΙ

τοῦ Νίκου Σταθάτου

Στὴ θέση του μπορεῖ νὰ ἐφαρμοστεῖ ὁ Νόμος 5060/1931, ἂν ἡ «δημοκρατία» θέλει τὸ δημοσιογράφο ἐλεύθερο καὶ ὄχι τρομοκρατημένο

Τρεῖς φορὲς κακοποιήθηκε ὁ ἑλληνικὸς Τύπος. Πρώτη φορά, τὸν κακοποίησε ἡ 4η Αὐγούστου μὲ τὸν Α.Ν. 1092 τοῦ 1938. Δεύτερη φορά, τὸν κακοποίησε ἡ κυβέρνηση τοῦ «Ἑλληνικοῦ Συναγερμοῦ» μὲ τὸ Ν.Δ. 2493 τοῦ 1953. Τρίτη φορά, τὸν κακοποίησε ἡ δικτατορία τῆς 21ης Ἀπριλίου μὲ τὸ Ν.Δ. 346 τοῦ 1969, ποὺ ἰσχύει στὴ χώρα μας ἀπὸ 1 /1 / 70. Καὶ τὶς τρεῖς φορές, ἡ κακοποίηση τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου εἶναι... φυσιολογική... Περίεργο καὶ παράδοξο θὰ ἦταν τὸ ἀντίθετο, ἂν δηλαδὴ ἡ 4η Αὐγούστου, ὁ Ἑλληνικὸς Συναγερμὸς καὶ ἡ τελευταία – ἄμποτε νὰ εἶναι ἡ τελευταία – δικτατορία ἀντὶ γιὰ κακοποίηση, ἔκαναν κάποια περιποίηση στὸν Τύπο...

Ὁ Μεταξὰς μισοῦσε τὸν Τύπο, καθὼς μισοῦσε καὶ τὸν ἑλληνικὸ Λαό. Πρέπει νὰ ὁμολογηθεῖ ὅτι τὰ αἰσθήματα ἦσαν... ἀμοιβαῖα.

Ἀξίζει νὰ εἰπωθεῖ χάριν τῆς ἱστορίας, ὅτι ὁ γερμανόπληκτος στρατηγὸς Μεταξὰς ἀντιμετώπιζε αὐτὸ ποὺ οἱ συνταγματολόγοι λένε «ἐλευθερία γιὰ τὴν πνευματικὴ κίνηση τοῦ ἀτόμου» ριζικότερα: Δὲν ἦταν μόνο κατὰ τῆς «ἐλευθερίας» τῆς γνώμης καὶ συνεπῶς κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Τύπου. Ἦταν κατὰ τῆς «ἐλευθερίας τῆς σκέψεως».

Ὅταν μιὰ μέρα ἐπῆγε στὸ ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ μίλησε στοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς εἶπε τὸ ἑξῆς κατα-πληκτικό:

– Δὲν πρέπει μόνο νὰ κάνετε ὅ,τι θέλω ἐγώ. Πρέπει καὶ νὰ σκέπτεσθε, καθὼς θέλω ἐγώ...

Τὰ ἴδια αἰσθήματα καὶ τὶς ἴδιες διαθέσεις γιὰ τὸν Τύπο ἔτρεφε καὶ ὁ Παπαδόπουλος. Ὁ «στρατάρχης», ὅμως, εἶχε βρεῖ ἕνα φάρμακο πολὺ ἀποτελεσματικό, γιὰ νὰ μὴ στενοχωριέται μ' αὐτά, ποὺ κάθε μέρα ἔγραφε ὁ Τύπος γιὰ τὸ πρόσωπό του. Τὸ εἶπε ὁ ἴδιος στὸν τότε ἐπὶ Δικαιοσύνης ὑπουργό του:

Ὁ ΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΑΤΟΣ εἶναι δικηγόρος καὶ δημοσιογράφος.
Γεννήθηκε στὴν Κεφαλονιά, σπούδασε στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καὶ οἱ νομικές του μελέτες ἀφοροῦν στὸ δίκαιο τοῦ Τύπου.
Πῆρε μέρος στὶς πιὸ πολλὲς ἐπιτροπὲς τῶν ὑπουργείων Δικαιοσύνης καὶ Προεδρίας Κυβερνήσεως γιὰ τὶς κατὰ καιροὺς ἀναθεωρήσεις τῶν νόμων περὶ Τύπου.
Ἔργα του ποὺ ἔχουν δημοσιευτεῖ:
«Ἀμερικανικὴ Δημοσιογραφία καὶ ἑλληνικὸς Τύπος».
«Ἡ δίωξη τῶν ἀσέμνων».
«Ἡ ἐλευθερία τῶν πληροφοριῶν». Καὶ ἄλλα.

Δὲ διάβαζε ἐφημερίδες.

Τὸ μίσος καὶ ἡ ἀντιπάθεια τοῦ Παπάγου γιὰ τὸν Τύπο μαζὶ μὲ τὴν «καταχθονιότητα» τοῦ τότε ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ, ἔδωσαν τὸ Ν.Δ. 2493. Τὸ νομοθέτημα αὐτὸ εἶναι τόσο ἐλεεινὸ καὶ τρισάθλιο, ὥστε, ὅπως ἔσβησε τὸ ἄστρο τοῦ Παπάγου, κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἁρμόδιους ὑπουργοὺς δὲ διεκδικοῦσε τὴν πατρότητά του... Ὅλοι «ἔλεγαν», ἐφώναζαν καὶ ὁρκίζονταν ὅτι δὲν εἶχαν καμμιὰ σχέση μὲ τὸ θλιβερὸ νομοθέτημα. Ἤθελαν, δηλ. καὶ θέλουν ἀκόμη νὰ μᾶς ποῦν, ὅτι τὸ Ν.Δ. 2493, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ στὴ χώρα μας ἐθέσπισε γιὰ ποινὴ τὴν «ἄρση τῆς ἀτέλειας τοῦ δημοσιογραφικοῦ χάρτου» ξεφύτρωσε μόνο του...

Καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη κακοποίηση μὲ τὸν Α.Ν. 1092, καὶ ἀπὸ τὴ δεύτερη μὲ τὸ Ν.Δ. 2493 «κάτι» εἶχε μείνει ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ Τύπο. Ἡ 4η Αὐγούστου καὶ ὁ Συναγερμός, παρὰ τὴ φιλόδοξη καὶ φιλότιμη προσπάθειά τους, δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν ἐξοντώσουν. Δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν καταπνίξουν, νὰ τὸν ἐξαφανίσουν ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ στερέωμα. Αὐτὸ ὅμως τὸ κατόρθωσε ἡ 21η Ἀπριλίου.

Ὁ Ἐλευθ. Βενιζέλος σὲ ἄρθρο ποὺ εἶχε δημοσιεύσει στὸ περιοδικὸ «Ἐργασία», 11/4/1931, λίγον καιρὸ προτοῦ ψηφιστεῖ ὁ περίφημος νόμος τοῦ 5060 γιὰ τὸν Τύπο, ἔγραφε:

«Ἡ δικτατορία δὲν ἐπιζητεῖ τὸν κολασμὸν τῶν παρεκτροπῶν τοῦ Τύπου διὰ τῶν δικαστηρίων. Ἀποτελεῖ καθεστὼς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Τύπου, καταλύει οὐσιαστικῶς πάντοτε αὐτόν, εὐθὺς ὡς ἐπιβληθεῖ...».

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔκαμε καὶ ἡ 21η Ἀπριλίου, γιὰ νὰ ἐπαληθεύση σ' ὅλη τὴν ἔκταση τὴ διαπίστωση τοῦ Βενιζέλου. Κατάλυσε τὸν Τύπο. Καὶ ἀφοῦ τὸν κατάλυσε, ἔκαμε κι ἕνα

νόμο, γιὰ νὰ ρυθμίσει τὴν... κατάλυσή του. Τὸ Ν.Δ. 346 δὲ ρυθμίζει, καθὼς κάνουν σ' ὅλα τὰ φιλελεύθερα δημοκρατικὰ κράτη οἱ σχετικοὶ νόμοι, τὴ φωνὴ τοῦ Τύπου. Τὴν πνίγει... Δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν ἄρθρωση, οὔτε τὸ ἄκουσμά της. Ἰδιαίτερα ἐπιβάλλει καθολικὴ καὶ ἀπόλυτη σιωπή, ἐκεῖ ποὺ ὁ Τύπος, πιστὸς στὴν ὀρθόδοξη ἐπιτέλεση τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ του, πρέπει νὰ φωνάζει περισσότερο. Τὰ πολλὰ νέα ποινικὰ ἀδικήματα, ποὺ δημιουργοῦν γιὰ τὸν Τύπο, οἱ αὐστηρότατες ἐξοντωτικὲς ποινές, ποὺ ἀπαγγέλλει, οἱ ἀσάφειες καὶ οἱ ἀοριστίες του στὸν καθορισμὸ τῶν ἀξιοποίνων παρεκτροπῶν, ποὺ φθάνουν στὸ σημεῖο νὰ καταλύουν τὴ θεμελιώδη συνταγματικὴ ἀρχὴ «κανένα ποινικὸ ἀδίκημα, καμιὰ ποινὴ δὲν ὑπάρχει χωρὶς νόμο» δημιουργοῦν τὸν ἀσφυκτικὸ κλοιό, ποὺ πνίγει τὴ φωνὴ τοῦ Τύπου. Γι' αὐτὸ τὸ Ν.Δ. 346 δὲν μπορεῖ νὰ διορθωθεῖ. Δὲν εἶναι δυνατό, δηλαδή, ἄλλες διατάξεις του νὰ τροποποιηθοῦν κι ἄλλες νὰ καταργηθοῦν, γιὰ νάρθη σὲ κάποιο λογαριασμό. Πρέπει νὰ καταργηθεῖ ὁλόκληρος ἀπὸ τὴν πρώτη λέξη του μέχρι τὴν τελευταία. Δὲν πρέπει νὰ μείνη τίποτε ἀπὸ τὸ φαυλεπίφαυλο νομοθέτημα τῆς φαυλεπίφαυλης δικτατορίας. Οὔτε καὶ ὁ τίτλος του, γιατὶ λέγεται «περὶ Τύπου», ἐνῶ τὸ σωστὸ εἶναι νὰ λέγεται «κατὰ τοῦ Τύπου».

Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνει, ὥστε ν' ἀποκατασταθεῖ ἡ τάξη στὸν κρίσιμο αὐτὸ τομέα; Βασικὰ ὅ,τι θὰ γίνει, πρέπει νὰ γίνει τὸ συντομώτερο, ἀφοῦ μάλιστα βρισκόμαστε στὶς παραμονὲς ἐκλογῶν. Ἀρκετά, ἄλλωστε, παρατάθηκε αὐτὴ ἡ ἐκκρεμότητα, ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθῆ καὶ νὰ λείψει ἀμέσως μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ πρώτη λύση εἶναι νὰ ἰσχύση ἀμέσως ὁ περίφημος νόμος γιὰ τὸν Τύπο τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας. Εἶναι ὁ νόμος 5060, ποὺ ἐψήφισε τὸ 1931 ἡ Βουλὴ – Κυβέρνηση Ἐλευθ. Βενιζέλου – καὶ ἀποτελεῖ ἕναν ἀπὸ τοὺς τέλειους νόμους, ὄχι μόνο τῆς χώρας μας, ἀλλὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ κόσμου ὁλόκληρου. Ἀπόδειξη τούτου εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι τὸν κατάργησε ἡ 4η Αὐγούστου, γιατὶ δὲν μποροῦσε ν' ἀνεχθεῖ τὸ ἀνελεύθερο καθεστὼς ἕνα φιλελεύθερο νόμο. Ὁ νόμος, λοιπόν, 5060 μπορεῖ ν' ἀρχίσει νὰ ἰσχύει ἀμέσως μὲ ἐλάχιστες τροποποιήσεις ἢ συμπληρώσεις, ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ νέοι Ποινικοὶ Κώδικες.

Ἂν γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο δὲν μπορεῖ νὰ δοθεῖ αὐτὴ ἡ λύση, πρέπει νὰ γίνει κάτι ἄλλο. Τὸ 1963 μὲ ἀπόφαση τοῦ ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης συγκροτήθηκε εἰδικὴ ἐπιτροπὴ καὶ κατάρτισε γιὰ τὸν Τύπο σχετικὸ νομοσχέδιο, ποὺ ἀτυχῶς τότε δὲν ἐπρόφθασε νὰ γίνη νόμος τοῦ κράτους. Τὸ νομοσχέδιο τοῦτο εἶναι ἕτοιμο καὶ μὲ ἐλάχιστες συμπληρώσεις μπορεῖ ἀμέσως νὰ ἀποτελέση τὸ νέο νόμο γιὰ τὸν Τύπο.

Λύσεις λοιπὸν ὑπάρχουν, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχει ἡ διάθεση γιὰ τὴν ἀποδέσμευση τοῦ Τύπου καὶ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος τῶν πολιτῶν, ποὺ λέγεται «ἐλευθερία τῆς γνώμης».

Ἀνεξάρτητα, ὅμως, ἀπὸ ὅλ' αὐτὰ ὑπάρχει ἕνα ἄλλο σοβαρώτατο ζήτημα, ποὺ ἡ στοιχειωδέστερη δημοκρατικὴ τάξη καὶ εὐπρέπεια ἐπέβαλλε νὰ ἔχει τακτοποιηθεῖ. Πρόκειται γιὰ τὴ διάταξη τοῦ Ν.Δ. 790 τοῦ 1970, ποὺ δὲν ἐπιτρέπει στὰ ἀδικήματα Τύπου νὰ μετατρέπεται ἡ φυλάκιση σὲ ποινὴ χρηματική. Εἶναι φανερό, πόσο ἐξοντωτικὴ εἶναι αὐτὴ ἡ διάταξη, ἀφοῦ καὶ σὲ 10 ἢ 20 μέρες φυλάκιση, ἂν καταδικαστεῖ ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Τύπου, δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἐξαγοράση, ἀλλὰ θὰ καταλήξει στὸν Κορυδαλλό. Ἡ ἀπαράδεκτη αὐτὴ κατάσταση μὲ τὴν παραπάνω εἰδικὴ διάταξη τοῦ Ν.Δ. 790 ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύει ἀκόμη, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ καταργηθεῖ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ποὺ καταργήθηκε ἡ δικτατορία. Τὸ ἐρώτημα ποὺ ὑποβάλλεται στοὺς σημερινοὺς ἁρμόδιους εἶναι ἁπλό: – Πῶς βλέπετε ἐπὶ τέλους τὸν Τύπο, τρομοκρατημένον ἢ ἐλεύθερον;

Ἂν θέλετε τὸν Τύπο τρομοκρατημένο, ἀφήσετε τὴν ἀπαράδεκτη διάταξη ὅπως ἔχει. Εἶναι θαυμάσια στὴν ὑγεία της καὶ ἐπιτελεῖ θαυμασιώτερα τὸν προορισμό της. Ἂν θέλετε ὅμως «νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου καὶ νὰ μὴ τρομοκρατεῖται ὁ δημοσιογράφος ἀνὰ πᾶν βῆμα τῶν πολιτικῶν του ἀγώνων», καθὼς εἶπε κάποτε ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου Ἀλέξ. Σβῶλος, πρέπει τὸ ταχύτερο νὰ καταργήσετε τὴ θλιβερὴ διάταξη, ποὺ δὲν ὑπάρχει σὲ καμιὰ ἄλλη νομοθεσία στὸν κόσμο.

Τὰ πράγματα, λοιπόν, στὸν τομέα τοῦ Τύπου εἶναι ἁπλᾶ. Τόσο ἁπλᾶ, ποὺ δὲν ἀπαιτοῦν οὔτε σκέψη, οὔτε περίσκεψη. Ἀπαιτοῦν μόνο γιὰ τὴν ὀρθὴ ἀντιμετώπιση καὶ ρύθμισή τους καλὴ διάθεση καὶ καλὴ πίστη. Οἱ ἐνδοιασμοί, οἱ ἐπιφυλάξεις καὶ οἱ περιστροφές, ποὺ καθὼς φαίνεται κυριαρχοῦν, χειροτερεύουν τὴν κατάσταση, ποὺ μᾶς κληροδότησαν οἱ Ἀπριλιανοὶ ἀρχιμασκαράδες. Ἀναίσχυντοι καὶ ἐπαίσχυντοι οἱ τυχοδιῶκτες τῆς 21ης Ἀπριλίου δὲν μποροῦσαν νὰ σεβαστοῦν τίποτε οὔτε τὴν Ἑλλάδα, οὔτε τὸν Λαό της.

Μόνο ὅπλο τους ἦταν ἡ ψευδολογία καὶ προσπαθοῦν νὰ συντηρηθοῦν μὲ τὴν παραπλάνηση καὶ τὴν ἐξαπάτηση. Οἱ σημερινοὶ ἁρμόδιοι καὶ ὑπεύθυνοι πρέπει ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν κατάσταση μὲ τὴν ἀλήθεια. Τὴν ἀλήθεια θέλει ὁ ἑλληνικὸς Λαός, γιατὶ δὲν τὴ φοβήθηκε ποτέ. Οἱ Ἕλληνες, γράφει ὁ Μακρυγιάννης, εἶναι εὐλογημένο Ἔθνος, ὅταν τοὺς κυβερνάει ἡ «Λικρίνεια».

Νικ. Γ. Σταθᾶτος

Οἱ πνευματικοὶ ταγοὶ καὶ ὁ ἐχέφρων ἀνὴρ

Ἐκεῖνοι ποὺ τὰ ὀνόματά τους βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴ φωτοτυπία ποὺ δημοσιεύουμε σ' αὐτὲς τὶς στῆλες δὲν εἶναι τυχαῖοι ἄνθρωποι. Κάποιος εἶναι ἀκαδημαϊκός, κάποιοι ἄλλοι εἶναι πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι, ὅλοι ἰσχυρίζονται πὼς εἶναι πνευματικοὶ ταγοὶ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Κι ὅλοι νιάζονται, τάχα, γιὰ τὴν παιδεία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, γιὰ τὴν πνευματική του προκοπή. Ὅμως, κανείς τους δὲν δίστασε – στὸ ὄνομα κάποιας σκοπιμότητας ἤ, ἁπλούστατα, γιὰ νὰ μὴν ταλαιπωρηθεῖ – νὰ ὑπογράψη αὐτὸ τὸ θλιβερὸ καὶ ἐμετικὸ κείμενο πρὸς τὸν πολὺ γνωστό μας Στυλιανὸ Παττακό, ἕνα κείμενο συνταγμένο σὲ μιὰ νεκρὴ καὶ ξένη πρὸς τὸ λαὸ γλώσσα, μὲ κορωνίδα ἐκεῖνο τὸ «τύχῃ ἀγαθῇ», ποὺ μόνο ντροπὴ θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς γεμίζει.

Θὰ περίμενε, λοιπόν, κανεὶς ὅτι τοὺς κυρίους αὐτοὺς οἱ σημερινοὶ κυβερνῆτες μας θὰ τοὺς τιμωροῦσαν, ἐγκαταλείποντάς τους τουλάχιστον στὴ λησμονιά, ἂν ὄχι καὶ στὴν περιφρόνηση. Δυστυχῶς, ὅμως, οἱ κυβερνῆτες μας δὲν ἔκαναν κάτι τέτοιο. Ὁ ὑπουργὸς κ.Κ. Τσάτσος, ποὺ φιλοδοξεῖ νὰ κηδεμονεύσει καὶ τὴν ἔρευνα στὴν Ἑλλάδα, διόρισε τὸν κ. Νικόλαο Κοντολέοντα Πρόεδρο τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου.

" Η ΑΘΗΝΗΣΙ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ψήφισμα 010

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΜΟΥΔΗΣ προήδρευεν

Στυλιανός Κορρές ἐγραμμάτευεν

Νικόλαος Διανόπουλος, Γεώργιος Χρόνης, Κωνσταντῖνος Μπόνης, Παναγιώτης Πέρδικας, Κωνσταντῖνος Παληός, Παναγιώτης Παπασπύρου, Κωνσταντῖνος Ἀδαμίδης συνήδρευσαν

Νικόλαος Κοντολέων εἶπεν

Ἐπειδὴ ὁ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Α' Ἀντιπρόεδρος

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΑΤΤΑΚΟΣ

ἀνὴρ φιλόπατρις, ἐχέφρων τε καὶ πολύπονος, τῆς πατρίου πολεμικῆς ἀρετῆς ἔξοχ' ἐμφορούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῇ πατρίδι παρέσχηται, ὧν ἕνεκα μεγάθυμός τε καὶ μεγάτιμος ἀναδέδεικται, καὶ τῇ τοῦ Ἔθνους παιδείᾳ, ἣ μάλ' ἀεὶ μεμέληκεν αὐτῷ, πόλλ' εἰσενήνοχεν, ἐν τοῖς δέ καὶ τῆς Ἑταιρείας τῆς ἡμετέρας τὸ ἔργον τὸ παιδευτικὸν ἐκτιμῶν πλεῖσθ' ὑπὲρ αὐτῆς εἴργασται, καὶ δή καὶ τῇ τῶν ἐν Ἑκάλῃ διδακτηρίων ἱδρύσει μέγα συνεβάλετο,

Δεδόχθαι

τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ ἐπαινέσαι τε αὐτὸν δημοσίᾳ, τό δέ ψήφισμα τόδε ἐπὶ περγαμηνῆς ἀναγράψαι καὶ τὸν Πρόεδρον τάς τιμὰς ἀνειπόντα ἐν τῇ τῶν ἐγκαινίων τῶν διδακτηρίων τελετῇ ἐπιδοῦναι αὐτῷ καθ' ἃ νενόμισται.

Ἐγένετο Ἀθήνησι μηνὸς Σεπτεμβρίου ἑνάτῃ ἐπ' εἰκάδι ἔτει τριτῷ καὶ ἑβδομηκοστῷ καὶ ἐνακοσιοστῷ καὶ χιλιοστῷ ἀπὸ Χριστοῦ Γεννήσεως.

Ὁ Πρόεδρος — Ὁ Γραμματεύς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ — ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΚΟΡΡΕΣ "

Δὲν ἔβαλε, βέβαια, κάτω τὸ συντακτικό του ὁ ἐχέφρων ἀνήρ, νὰ ἑρμηνεύσει τὸ νεκρὸ αὐτὸ κείμενο... Σὲ μιά, λιγότερο νεκρὴ γλώσσα, ἐλάλει κι' ὁ ἴδιος. Ποιοί, ὅμως, τὸν καταλάβαιναν;

"Ενα χρόνο μετὰ τὴ σφαγὴ τῆς δημοκρατίας Ἀλλιέντε

ΚΡΥΑ Η ΓΗ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΔΙΑ ΜΑΣ...

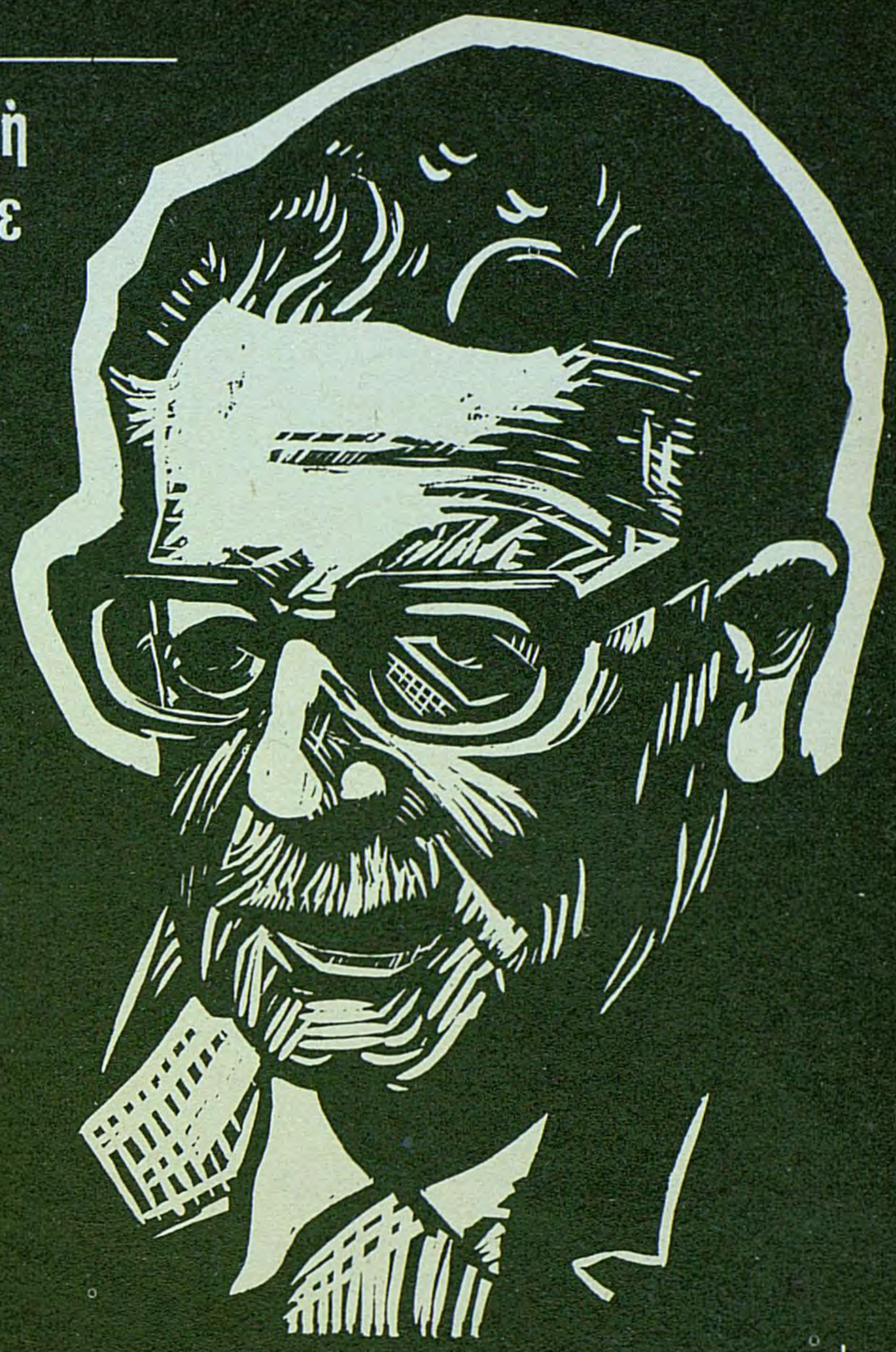

Ὁ LEIF PERSSON εἶναι ἀπὸ τοὺς πιὸ γνωστοὺς ρεπόρτερς τῆς Σουηδικῆς τηλεόρασης καὶ ἀρκετῶν ἐφημερίδων τῆς Στοκχόλμης. Μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιτυχίες τοῦ ANTI εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι θὰ τὸν ἔχει μόνιμο συνεργάτη του.

Μιλοῦν στὸν LEIF PERSSON, εἰδικὰ γιὰ τὸ ANTI, ἕνας ἐργάτης, ἕνα παιδί, ἕνας ἀγρότης κι ἕνας παράνομος τῆς ἀντίστασης

"Ενα τεῖχος σιωπῆς ἦταν τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ μὲ συγκλόνισε, ὅταν ἔφτασα στὴν πρωτεύουσα Σαντιάγκο. Μιὰ σιωπὴ ποὺ φαινόταν ἀδιαπέραστη, γιατὶ τὴν εἶχε ἐπιβάλει ὁ τρόμος καὶ ἡ ἐπιφυλακτικότητα. Χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια καὶ ἀρκετὸς καιρός, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ περάσω μέσα ἀπ' αὐτὸ τὸ παγερὸ τεῖχος. Καὶ τότε, μπόρεσα ν' ἀκούσω. Μπόρεσα ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ τῶν πονεμένων αὐτῶν ἀνθρώπων, μπόρεσα νὰ δῶ ἕνα κομμάτι τῆς τραγικῆς πραγματικότητας στὴ σύγχρονη Χιλή.

Δὲ θὰ γράψω σ' αὐτὸ τὸ ρεπορτὰζ τὶς δικές μου ἐντυπώσεις καὶ κρίσεις. Θὰ μεταφέρω μονάχα τὴ φωνὴ μερικῶν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ συνάντησα κι ἀγάπησα σ' αὐτὴ τὴ μακρινὴ χώρα: Ἑνὸς «παράνομου» ἀγωνιστῆ, ἑνὸς κυνηγημένου ἐργάτη, ἑνὸς παιδιοῦ ποὺ σπίτι του εἶναι οἱ δρόμοι τοῦ Σαντιάγκο, ἑνὸς ἀγρότη. Νομίζω ὅτι δὲ θὰ χρειαστοῦν σχόλια. Μέσα ἀπὸ τὰ λόγια τους ξεπηδάει ἀβίαστα τὸ δράμα ἑνὸς λαοῦ, ποὺ τὸν ἔρριξαν ξανὰ στὴ δυστυχία μὲ τὰ τάνκς καὶ τὰ δολλάρια τοῦ Στάιητ Ντιπάρτμαντ καὶ τῆς CIA.

ΣΑΝΤΙΑΓΚΟ, Χιλὴ (Ἀνταπόκριση γιὰ τὸ ΑΝΤΙ) Ὀχτώβρης.

Πάνω ἀπὸ ἕνας χρόνος στρατιωτικῆς δικτατορίας στὴ Χιλή. Ἡ πτώση τῆς Δημοκρατίας στὴ χώρα αὐτή, ποὺ βάφτηκε μὲ τὸ αἷμα τοῦ Προέδρου Ἀλλιέντε, ἦταν τὸ σκληρότερο μέχρι σήμερα χτύπημα κατὰ τῆς Ἐλευθερίας στὴ Λατινικὴ Ἀμερική.

Ὁ δικτάτορας στρατηγὸς Ἀουγκοῦστο Πινοσὲτ πέτυχε μὲ τὶς δολοφονίες, τὰ βασανιστήρια, τὸν τρόμο, νὰ περάσει τὸ βρόχο στὸ λαιμὸ ἑνὸς δυναμικοῦ λαοῦ, ποὺ εἶχε σπάσει, γιὰ μιὰ στιγμή, τὰ δεσμὰ τῆς ἀποικιοκρατίας. Ἡ χώρα δέθηκε καὶ πάλι πίσω ἀπὸ τὸ ἅρμα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ ἰσχυροῦ νεοϊμπεριαλιστῆ γείτονα, τῆς Βραζιλίας.

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ

Χρειάστηκαν τρεῖς μέρες προφυλακτικὰ μέτρα, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ τὸν συναντήσω σ' ἕνα ἁπλό, ἀπόμερο καφενεῖο τοῦ Σαντιάγκο. Ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς παράνομους ἡγέτες τῆς ἀντίστασης. Οἱ πρῶτες του κουβέντες ἦταν γιὰ τοὺς δημοκράτες ἡγέτες, ποὺ ἐγκατέλειψαν τὴ Χιλή.

—«Μᾶς ἄφησαν κι ἔφυφαν. Δὲ θέλω νὰ τοὺς πῶ προδότες, ἀλλὰ δὲν φάνηκαν ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης μας».

Σκληρά, πικρὰ λόγια. Ὀνομάζει μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἡγέτες: Κάρλος Ἀλταμιράνο, ἀρχηγὸς τῶν σοσιαλιστῶν τὸν καιρὸ τοῦ Ἀλλιέντε. Λούις Φιγερόα, ἐπικεφαλῆς τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τὴν ἴδια ἐποχή. Ρολάντο Καλντερόν, ὑπουργὸς Γεωργίας στὴν κυβέρνηση τοῦ Ἀλλιέντε.

—«Προσπαθοῦν τώρα νὰ κάνουν τὴν ἐπανάσταση τῆς Χιλῆς ἀπὸ τὰ καφενεῖα τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Παρισιοῦ».

Ὁ συνομιλητής μου εἶναι ἀπ' αὐτούς, ποὺ δὲν θέλησαν νὰ φύγουν.

—«Ἡ ζωὴ στὴν ἐξορία ἰσοδυναμεῖ γιὰ μένα μὲ ἀργὸ θάνατο: πολιτικὸ καὶ ἠθικό. Ὁ ἀγώνας πρέπει νὰ μεταφερθεῖ ἐδῶ, ἐδῶ στὴ Χιλή. Καὶ ὄχι στὴ Ρώμη ἢ στὴ Στοκχόλμη...

Ξέρει ὅτι ἄνθρωποι σὰν τὸν Λούις Φιγερόα ἢ τὸν Κάρλος Ἀλταμιράνο θὰ εἶχαν ἐκτελεστεῖ, ἂν τοὺς ἔπιαναν. Ἀλλά...

—«Ἐμεῖς οἱ Χιλιανοὶ ἔχουμε λατινικὸ αἷμα στὶς φλέβες μας καὶ χρειζόμαστε σύμβολα. Ἕνας ἐκτελεσμένος ἡγέτης εἶναι καλύτερος ἀπὸ ἕνα ἡγέτη ποὺ ζεῖ ἀχρείαστος κάπου στὴν Εὐρώπη. Κι ὕστερα, ποιός θὰ ὀργανώσει τὴν ἀντίσταση; Ποιός θὰ στελεχώσει τὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα; Ποιός θὰ ἐμψυχώσει τὸ ἀντάρτικο; Γιατί δὲν πέρασαν στὴν παρανομία, ἀντὶ νὰ κρυφτοῦν στὶς ξένες πρεσβεῖες καὶ νὰ φύγουν στὸ ἐξωτερικό»;

Μὲ μεγάλη ἀπογοήτευση στὴ φωνὴ συνεχίζει:

—«Μᾶς ἐγκατέλειψαν στοὺς στρατοκράτες, στὰ βασανιστήρια, στὶς ἐκτελέσεις, στὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης. Εἶδα μὲ τὰ μάτια μου τὰ πτώματα δολοφονημένων συντρόφων μου νὰ πλέουν στὸν ποταμὸ Μαπόχο».

Στρατιῶτες τῆς Χούντας συλλαμβάνουν Ἀγωνιστὲς τῆς Ἀντίστασης. Ἕνα χρόνο μετὰ τὸ πραξικόπημα, οἱ Ἀμερικανοὶ τουρίστες μποροῦν νὰ φωτογραφίζουν τέτοιες σκηνὲς στοὺς δρόμους τοῦ Σαντιάγκο.

Ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ ἐκπατρισμένοι ἡγέτες μποροῦν νὰ βοηθήσουν κάπως στὸ ἐξωτερικό, λόγου χάρη, μὲ προπαγάνδα κατὰ τῆς Χούντας τοῦ Σαντιάγκο.

—«Ἀλλὰ εἶναι σὰ νὰ προσπαθεῖς νὰ κόψεις μὲ τὰ δόντια σου τὸ ἀτσάλι».

Μοῦ μιλάει μετὰ γιὰ τὴν παράνομη δουλειά :

—«Προσπαθοῦμε νὰ ὀργανώσουμε τὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα καὶ τὴν ἀντίσταση. Κάνουμε παράνομες ὁμάδες. Ἀλλά, ἀπέναντί μας ἔχουμε κανόνια καὶ τάνκς καὶ τὴ μυστικὴ ἀστυνομία...».

Διακόπτει ξαφνικὰ τὴν κουβέντα. Μέσα στὸ καφενεῖο ἔχει μπεῖ ἕνας τύπος, ποὺ σίγουρα εἶναι τῆς Ἀσφάλειας.

Ἀρχίζουμε νὰ μιλᾶμε γιὰ τὸν καιρὸ καὶ γιὰ τὸ φαΐ στὴ Σουηδία καὶ στὴ Χιλή...

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ

Ἦταν ἕνα συμπαθητικὸ παιδί, κάπου 12 χρονῶν. Καθόταν ἔξω ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο σιωπηλὸ καὶ μόνο. Τ' ὄνομά του ἦταν Πιέτρο, ἀλλὰ τὸ φωνάζαμε Πέπε. Μιὰ βραδιὰ μοῦ μιλάει γιὰ τὴ ζωή του :

—«Ἔχω φύγει ἀπὸ τὸ σπίτι. Δὲν ὑπῆρχε τίποτε νὰ φάω ἐκεῖ. Ὁ πατέρας μου δὲν ἔχει πιὰ δουλειά. Ἡ μητέρα μου δουλεύει πλύστρα στὰ πλουσιόσπιτα τοῦ Λὰς Κόντες. Εἴμαστε ἑφτὰ στόματα στὴν οἰκογένεια».

Τὸ ρωτάω ποῦ κοιμᾶται τὰ βράδια.

—«Κι ἐγὼ δὲν ξέρω νὰ σᾶς πῶ...».

Ἀργότερα μοῦ εἶπε ὅτι τὶς νύχτες, ὅταν φτάσει μία ἡ ὥρα καὶ ἀρχίζει ἡ ἀπαγόρευση τῆς κυκλοφορίας, φεύγει ἔξω ἀπ' τὴν πόλη καὶ κρύβεται στὰ δάση ὡς τὰ ξημερώματα.

Μοῦ διηγιέται γιὰ τὴν οἰκογένειά του :

—«Ὁ πατέρας μου εἶχε πιαστεῖ μετὰ τὸ πραξικόπημα. Τὸν εἶχαν κλείσει στὸ Ἐστάντιο Νατσιονὰλ (Ἐθνικὸ Στάδιο). Κρύο ἐκεῖ καὶ πολλοὶ φαντάροι μὲ ὅπλα. Τὸν ἄφησαν μετὰ ἀπὸ μιὰ βδομάδα».

—«Ἄρχισε πάλι νὰ δουλεύει»; ρωτῶ.

—«Ὄχι, τὸν ἔδιωξαν ἀπὸ τὴ δουλειά του. Δὲν τοὺς ἔκανε. Καὶ δὲν μπόρεσε ἀπὸ τότε νὰ βρεῖ δουλειά. Πουθενά... Πουθενά. Ὁ πατέρας μου δὲν εἶχε πιὰ λεφτά, νὰ πληρώσει γιὰ τὰ βιβλία καὶ τὰ τετράδια τοῦ σχολείου. Κι ἔτσι ἔφυγα ἀπὸ τὴν τάξη μιὰ μέρα καὶ κατέβηκα στὸ Κέντρο τοῦ Σαντιάγκο».

—«Δὲν θέλεις νὰ γυρίσεις πίσω στὸ σπίτι»;

Μεσολαβεῖ μιὰ βαριὰ σιωπή, πρὶν μοῦ ἀπαντήσει.

—«Ὄχι! Τὰ βγάζω πέρα μόνος μου. Ἂν πάω σπίτι, θὰ εἶναι ἕνα στόμα παραπάνω...».

Κι ὁ Πέπε ζεῖ σὰν τὰ ἀδέσποτα σκυλιὰ στὸ Σαντιάγκο μαζὶ μὲ πολλὰ ἄλλα παιδιὰ τῆς ἴδιας ἡλικίας. Τὸ Σαντιάγκο γίνεται πολὺ γρήγορα σὰν τὶς ἄλλες πρωτεύουσες τῆς Νότιας Ἀμερικῆς, λόγου χάρη, τὴν Μποκότα τῆς Κολομβίας, ὅπου 7000 παιδιὰ ζοῦν στοὺς δρόμους — ἕνα εἶδος μαφίας ἀνηλίκων.

ΕΝΑΣ ΕΡΓΑΤΗΣ

Ἡ ἀστυνομία ἔχει κύριο στόχο τοὺς ἐργάτες. Ἄγριο κυνηγητὸ ἔχει ἀρχίσει ἐνάντια σ' αὐτοὺς ποὺ κατοικοῦν στοὺς συνοικισμοὺς τῆς φτώχειας καὶ τῆς ἀθλιότητας. Τὰ μπλόκα γίνονται τὴ νύχτα.

Αὐτὸς ποὺ μᾶς μιλᾶ εἶναι ὁ ἴδιος ἕνας κυνηγημένος ἐργάτης.

Συνεχίζει :

—«Συλλαμβάνονται χίλιοι ἄνθρωποι μέσα σὲ μιὰ νύχτα ἢ καὶ περισσότεροι. Οἱ κατηγορίες εἶναι κοινὰ ποινικὰ ἀδικήματα : κλοπὲς ἑνὸς ποδήλατου ἢ μιᾶς κότας, ἢ κάτι παρόμοιο. Ἄλλοι ἀφήνονται ἐλεύθεροι, ἄλλοι ἐξαφανίζονται γιὰ πάντα...».

Ἡ συζήτηση ἔρχεται στὴν ἀντίδραση τῶν ἐργατῶν καὶ τῆς φτωχολογιᾶς :

—«Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Σαλβαντὸρ Ἀλλιέντε διαλύθηκε τὸ Λαϊκὸ Μέτωπο. Οἱ Ριζοσπάστες, οἱ Σοσιαλιστὲς καὶ οἱ Κομμουνιστὲς σκόρπισαν καὶ προσπαθοῦν ν' ἀποφύγουν τὶς συλλήψεις. Ἡ ἀντίσταση ποὺ μᾶς εἶχαν ὑποσχεθεῖ ἦταν μόνο λόγια. Μόνο σὲ μερικὰ ἐργοστάσια καὶ σὲ μερικὰ ὀρυχεῖα ὑπῆρξε ἔνοπλη ἀντίσταση. Χάσαμε τὴν ἐμπιστοσύνη στοὺς ἡγέτες...».

Καὶ ὕστερα ἀπὸ μιὰ μικρὴ σιωπή :

—«Ὁ λαὸς τῆς Χιλῆς ἀρχίζει νὰ χτίζει μόνος του τὴν ἀντίσταση. Σήμερα, ὑπάρχουν χιλιάδες μικρὲς ὁμάδες ἀπὸ πέντε-δέκα ἄτομα ἡ κάθε μιά. Νέοι ἡγέτες ἀναδείχνονται».

—«Καὶ ἡ ἔνοπλη ἀντίσταση»;

—«Πρὸς τὸ παρόν, εἶναι γενικὴ διαταγὴ ν' ἀποφεύγεται ἡ ἔνοπλη δράση καὶ τὰ σαμποτάζ. Ὅταν ἡ χούντα ἀνακοινώνει ὅτι ἔγινε κάποια ἔνοπλη ἐπίθεση, εἶναι γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὴ δολοφονία κάποιου ἀριστεροῦ ἀπὸ μέρους τῆς ἀστυνομίας ἢ τοῦ στρατοῦ...».

Δυὸ πρῶτες κυρίες μὲ ἐκπληκτικὴ ὁμοιότητα : Ἡ κ. Πινοσὲτ καὶ ἡ κ. Δέσποινα Παπαδοπούλου. Τὰ ἴδια ποδοσφαιρικὰ ἐνδιαφέροντα μεταξὺ «φιλανθρωπίας» καὶ πολιτικῆς.

ΕΝΑΣ ΑΓΡΟΤΗΣ

Ἡ ἐξαθλίωση εἶναι γενικὸ φαινόμενο στὶς συνοικίες τοῦ Σαντιάγκο καὶ στὴν ὕπαιθρο. Ὁ ὑποσιτισμὸς εἶχε ἀρχίσει νὰ δείχνει τὰ πρῶτα σημάδια. Τὰ παιδιὰ παίζουν ξυπόλητα στὴν κρύα λάσπη.

«Ἡ πείνα εἶναι ὅπλο τῆς δικτατορίας. Ὁ πεινασμένος δὲ σκέφτεται ν' ἀντισταθεῖ. Σκέφτεται νὰ βρεῖ κάτι, νὰ κορέσει τὴν πείνα του...».

Ἡ ἀκρίβεια ἔκανε φοβερὰ ἅλματα. Ἕνα παράδειγμα : Οἱ μηνιαῖες ἀποδοχὲς ἑνὸς ἐργάτη εἶναι τὸ πολὺ 30.000 ἐσκοῦδος. Ἕνα φτηνὸ ζευγάρι παπούτσια ἔχει πάει 20.000 ἐσκοῦδος. Ἕνα κιλὸ ἀλεύρι ἔχει 1,120 ἐσκοῦδος, τὸ κιλὸ οἱ πατάτες 400 ἐσκοῦδος.

Ἡ ἀκρίβεια τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων δὲ σημαίνει καλυτέρευση τῆς ζωῆς τῶν ἀγροτῶν. Κάθε ἄλλο.

—«Οἱ κερδοσκόποι καὶ οἱ ἐκμεταλλευτὲς ξαναγύρισαν», μᾶς λέει μὲ πόνο στὴ φωνὴ ἕνας ἀγρότης.

»Οἱ στρατιωτικοὶ ποὺ κυβερνοῦν, μᾶς περιφρονοῦν καὶ μᾶς μισοῦν, ἐμᾶς τοὺς ἀγρότες. Περιμέναμε ἕνα καλύτερο μέλλον. Εἶχαν γίνει τὰ πρῶτα βήματα. Τώρα ἦρθαν πάλι οἱ καραμπινιέροι μὲ τὰ αὐτόματα. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἀλλιέντε, νιώθω τὴ γῆ κρύα κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου...».

Leif Persson

Μιὰ ματιὰ στὴν πλατεία τοῦ προεδρικοῦ μεγάρου μέσα ἀπὸ τὰ διάτρητα παράθυρα τοῦ ἴδιου μεγάρου.

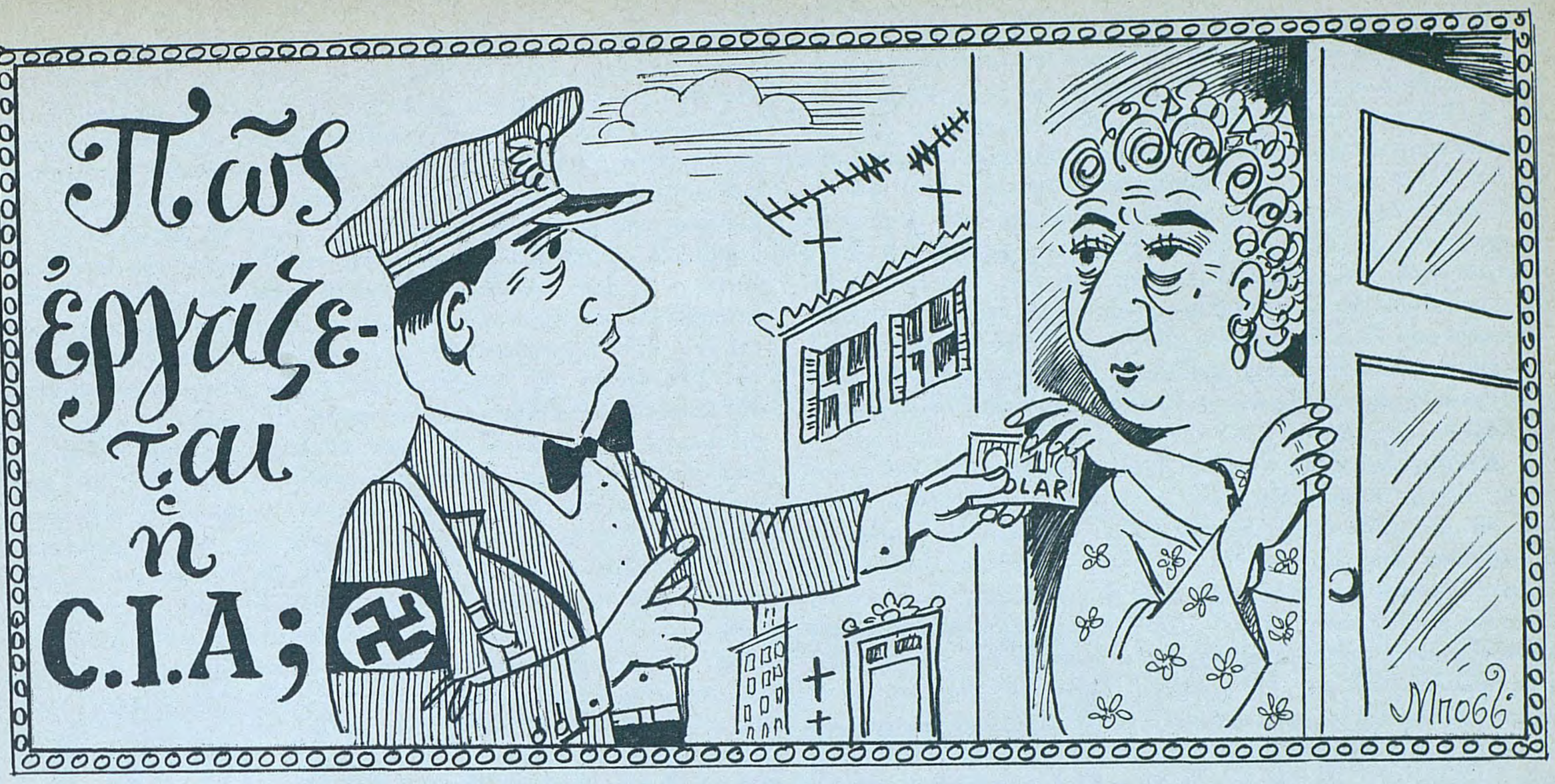

Ἐδιάβασα εἰς μίαν ἐφημερίδα, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις «ΧΙ-ΛΗ» ἐστοίχισεν εἰς τὰς Ἡνομένας Πολιτίας 8.000.000 δολάρια. Ἀφτὸ μὲ ἔβαλε εἰς μεγάλας σκέψεις, διότη ἤθελον κὲ νὰ γνορίζω μὲ ποῖον τρόπον γίνοντε αἱ διανομέ. Δηλαδή, πῶς οἱ πράκτορες μοιράζουν τὰ χρήματα; Ἡ χώρα ἀφτή, ἔχει 10 ἐκατομήρια κατοίκους. Ἐὰν ὑπολογίσομαι, ὅτι οἱ πιστοὶ εἰς τὸν ἀχρεῖον Ἀλλιέντε ἦσαν δύο ἐκατομήρια, τότε οἱ ἐθνικόφρονες Χιλιανοὶ ἀνέρχονται εἰς 8 ἐκατομήρια. Ἄρα, ἐπομένος, ἀντιστοιχεῖ 1 δολάριον δι' ἕκαστον. Κὲ θὰ ἤθελον νὰ μάθο, ἀφτὸ τὸ ἕνα δολάρειον, μὲ ποῖον τρόπον τὸ δίδουν. Κτυποῦν τὸ κουδοῦνι, ὅπος εἰς τὸν ἔρανον, ἐξέρχεται ἡ νοικοκυρὰ κὲ τῆς τὸ προσφέρουν ἐκ μέρους τῆς μεγάλης ἀφτῆς ὀργανόσεος; Ἀλλὰ ἀφτὸ ἀπαιτῆ πολὴν χρόνον κὲ ἂν συνβένη ἔτσι ἡ διανομή, διαρέει τὸ μηστικὸν κὲ αἱ φλυαρίε τῶν γυνέκων, ἠμποροῦν νὰ καταστρέψουν μίαν ἐπανάστασιν «ἐκ τῶν κάτω». Ἐγὼ ποὺ τὸ ἐμελέτησα ἐπὶ ἡμέρας κὲ νήκτας ἀφτὸ τὸ πρόβλημα, κατέληξα εἰς τὸ σημῖον, νὰ ἀπορίψω ἀφτὸν τὸν τρόπον ἐνεργείας. Μία ἐπανάστασις διὰ νὰ ἐπιτήχη, χριάζετε κεραβνοβόλον διανομήν. Ἡ διανομὴ ὅθεν διὰ κόδονος κὲ συνομιλίας μετὰ τῆς νοικοκηρᾶς ὥστε νὰ δεχθῆ νὰ προσέλθη διὰ κατσαρόλας εἰς τὴν πορείαν πρὸς ἀνατροπὴν ἑνὸς Μαρξιστοῦ, προϋποθέτει χρόνον κὲ ἀπόλειαν τοῦ στοιχίου τοῦ ἐφνιδιασμοῦ. Ἐκτὸς ἀφτοῦ, εἶνε κὲ πολὴ ἐπίπονος ἀφτὸς ὁ τρόπος. Εἰς πολὰς διαφημίσεις ποὺ ἔχω δῆ εἰς τὴν τηλεόρασιν, ἐν σχέσει μὲ ἀπορυπαντικὰ κὲ σάπονας, βλέπο πόσην σηζήτησιν θέλει μία νοικοκηρὰ διὰ νὰ πεισθῆ κὲ νὰ στρέψη τὰς προτιμήσεις της πρὸς νέα προϊόντα ποὺ φορτικὸς τῆς προσφέρει ὁ πλασιέ. Εἶνε δηστηχὸς κὲ νοικοκηρέ, ποῦ δὲν ἀλάζουν τὸ σαποῦνη των μὲ οὐδένα τρόπον, οὔτε κὲ μὲ διπλοῦν εἰς ποσότητα. Ἐὰν λοιπὸν οἱ πράκτορες τῆς ΣΙΑ, πίπτουν σηνεχῶς εἰς ἀνενδότους νοικοκηρὰς ποὺ δὲν ἀλάζουν τὸ ὑπάρχον πολίτεβμα μὲ τίποτα, τότε τί γίνετε; Ἀρχίζει διαφώτησις εἰς τὴν ἐξόθηραν ἕως ὅτου νὰ τὰς πείσουν, ἢ ἀφήνουν τὸ ἔργον ἡμιτελές, στρεφόμενοι πρὸς ἄλους κόδωνας; Ἀλλὰ δὲν φοβοῦνται οἱ πράκτορες ὅτη πιθανὸν τὸ μεσημέρι ἡ οἰκοκηρὰ νὰ τὸ ἀναφέρη εἰς τὸν ἄντρα της;

Ἐπίσης, ἤθελον νὰ ξέβρω, ὅταν δίνουν τὸ δολάριον, πέρνουν ἀπόδειξιν; Διότη, ἐὰν δὲν ὑπογράφουν, πιθανὸν νὰ προσέλθη κὲ ἄλλος πράκτωρ κὲ νὰ πληροθοῦν πολαὶ νοικοκηρὲ εἰς διπλοῦν. Ἀλὰ ἴσος διὰ ταχητέραν διανομὴν κὲ πλέον ἀλάνθαστον, νὰ ἔχουν λάβη ὀδηγίας, ὥστε κάθε πράκτωρ νὰ θέτη μὲ ἕναν μαρκαδῶρον κὲ ἕνα σταβρὸν εἰς κάθε ἐξόθηραν διὰ νὰ γνορίζη ὁ ἑπόμενος ἐντεταλμένος διανομέας, ὅτι ἡ ΣΙΑ ἐπέρασεν ἀπὸ ἐδῶ. Κὲ ἀφτὸ ὅσον ἀφορᾶ τὰς μονοκατοικίας τῆς Χιλῆς. Ἐὰν ὅμος ὑπάρχουν κὲ πολη-κατοικίε εἰς ἀφτὴν τὴν χώραν, πῶς ἐβρίσκουν ἄκρην; Ὑποθέσομεν θεορητικὸς ὅτη εἰς μίαν ποληκατοικείαν κατοικοῦν τριάντα οἰκογένειαι κὲ οἱ σταβροὶ ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον εἶναι 29. Κὲ ἐροτῶ : Πῶς ὁ ἑπόμενος πράκτωρ θὰ γνορίζη ποῖος δὲν ἔλαβε δολάριον ὥστε νὰ κτηπήση τὸ ἀνάλογον κουδοῦνη; Ἀφτὸ δὲν θὰ εἶνε ἀπόλεια χρόνου διὰ μίαν ταχῖαν ἐπανάστασιν; Ἢ μήπος εἰς ἀφτὰς τὰς περιπτόσεις, ὁ ἐνεργὼν τὰς διανομὰς θὰ ἔχη ἐντολὴν νὰ μὴν ψιλοκοσκινίζη διὰ τὴν ἀνέβρεσιν τῆς μὴ λαβόντος κὲ νὰ στρέφετε πρὸς ἄλας πολη-κατοικίας; Ἀλ' ἐὰν ἀφτὴ ἡ μία ἔνοικος τυγχάνει νὰ εἶναι ἡ πλέον μαχητικὴ νοικοκηρὰ τῆς ποληκατοικίας κὲ μάθη ὅτι ἔλαβον ὅλαι δολάρια κὲ ἀφτὴ ἐξηρέθη, δὲν θὰ αἰσθανθῆ πικρείαν διὰ τὴν ἄνισον ἀφτὴν μεταχείρησιν; Ἄβριον ἀφτή, ἐξ ἀντιζηλίας ὀρμομένη, πιθανὸν νὰ γίνη προβοκάτωρ. Εἰς ἀφτὴν τὴν λεπτὴν ὑπόθεσιν, πῶς ἐνεργεῖ ἡ Σία; Δὲν ἠπάρχει χειρότερον πρᾶγμα εἰς τὴν ζοὴν ἀπὸ μίαν πληγομένην γυνέκα. Ἐκ πείρας γνορίζο ὅτη μία περιφρονημένη γυνέκα εἶνε μέγας κίνδηνος. Εἰς μίαν ταινίαν ποὺ εἶχον δῆ, μία νέα ἐροτεφθεὶς τὸν καθηγητήν της κὲ σεβασθεὶς ὑπὸ ἀφτοῦ ὡς διδασκάλου ἠψηλοῦ ἤθους, διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῆ ποὺ ἐπεριφρονήθη, τὸν κατήγκειλεν ψεββδὸς ὅτι τῆς ἐπετέθη μὲ ἀνηθίκους σκοποὺς καὶ ὁ ὑπέρμαχος ἀφτὸς διδάσκαλος τῆς παρθενίας, ὑπέφερεν τὰ πάνδεινα ἀπὸ τὸ πληγοθὲν ἀσθενὲς φῆλον. Εἶνε λοιπὸν δηνατὸν ἡ ΣΙΑ, ποὺ εἶναι τόσον ἰσχηρὰ εἰς τὸν ψηχολογικὸν πόλεμον, νὰ περιφρονῆ τόσον βανάφσως τὸν ψηχικὸν κόσμον μιᾶς τραβματισθείσης Χιλιανῆς; Ἐγὼ τὸ ἀποκλείο. Διότη, ἐὰν ἄβριον ἡ Χιλιανὴ ἀφτὴ ἀποδείξη ὅτη ὁ πράκτωρ εἰσῆλθε εἰς τὸ διαμέρισμά της μὲ σκοπὸν νὰ τὴν βιάση μὲ μίαν συντριπτικὴν κατάθεσιν τοῦ θυροροῦ ὅτη πράγματη τὸν εἶδε νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ποληκατοικίαν καὶ νὰ κτηπᾶ τὰ διαμερίσματα, δὲν θὰ εἶνε ἄφτὸ ὁμολογία ἐνοχῆς; Ἢ μήπος ὁ πράκτωρ εἰς ἀφτὰς τὰς περιπτόσεις θὰ ἔχη ἐντολὴν νὰ παραδέχεται τὴν ἐνοχήν του ἐπὶ βιασμῶ, διὰ νὰ μὴν ἀποκαληφθῆ τὸ ὄργιον τῆς δοροδοκίας καὶ σπιλοθῆ τὸ ὄνομα τῆς ὀργανόσεως ὅστε νὰ μὴν κλονισθῆ τὸ παγκόσμιον κῆρος της; Ἐγώ, μᾶλλον πρὸς ἀφτὴν τὴν κατέ-

φθησιν κλείνω. Καλήτερα νὰ χάνεται ἕνας πράκτωρ ἐπὶ ἀσελγείᾳ, παρὰ νὰ σταματᾶ τὸ ἔργον τῆς καταπολεμίσεος τοῦ Μαρξισμοῦ. Μὲ μίαν διάψεφσιν εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι ὁ ἀνήθικος ἀφτὸς ἄνθροπος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὴν παγκόσμιον ὀργάνοσιν, νομίζο ὅτι τοποθετεῖ τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των καὶ διασκεδάζη τὰς τυχὸν ὑποψίας διὰ τὴν ποιότητα τῶν ἄλλων πρακτόρων. Ἴσος κὲ μία ἀναγκελία ἔντεχνος ὅτι τὸ ἀδίκημα ἀφτὸ δὲν ἀμνηστεύεται κὲ ὅτι ὁ βιασμὸς μιᾶς νοικοκηρᾶς, δὲν ἐμπίπτη εἰς τὰ παραγραφόμενα ἀδικήματα ὡς συμβὰς μετὰ τὸ χρονικὸν διάστημα Ὀκτοβρίου - ἕως Νοεμβρίου ὁπότε οἱ βιασμοὶ δικονομικῶς καὶ ἀφτεπαγκέλτως ἀπηγορέβοντο, θὰ διεφκολήνην κὲ τοὺς εἰσαγγελεῖς εἰς τὴν ἐξαγογὴν δικέας ἀποφάσεως (ἐὰν φησικὰ διαβάζουν ἐφημερίδας).

Ἐπίσης ἕνα ἄλλο ποὺ δὲν ἔχω καταλάβη, μὲ τὴν τερατσίαν ἀφτὴν ὀργάνοσιν, εἶνε μὲ ποῖον τρόπον διαμοίρασε καὶ τὰ 400.000 δολάρια ποὺ ὅπος ἀναφέρετε, ἔλαβον οἱ βιομήχανοι τῆς Χώρας διὰ νὰ πέση ὁ ἀπέσιος Ἀλλιέντε. Ἐὰν ὁλόκληρος ἡ Χιλὴ εἶχε 400 βιομηχανίας, σημένει ὅτι ἕκαστος βιομήχανος ἔλαβεν 1000 δολάρια, τὸ ὁποῖον μᾶς κάνει τριάντα χιλιάδας δραχμάς. Ἀλλὰ τί σόι βιομήχανος εἶνε ἀφτὸς ποὺ μὲ 30 χιλιάδας δραχμὰς δελεάζεται κὲ πέρνη μέρος εἰς μίαν ἀνατροπὴν διακινδηνέβων τόσον ἔφκολα τὴν βιομηχανείαν του; Κὲ ἂν τὸ κίνημα ἀπετύγχανε καὶ ὁ Ἀλλιέντε μανθάνων τὴν κακοήθειαν τῶν βιομηχάνων ἀπὸ κατάλογον τοῦ ἐπιμελητηρίου ὅπου διὰ σταβροῦ θὰ ἐσημιοῦντο οἱ λαβόντες ἐνίσχησιν δὲν τοὺς ἔδιδε Κρατικὰς παραγγελίας, πῶς ἀφτοὶ θὰ ἀντεπεξέρχοντο εἰς τὴν ζημίαν μὲ ἕνα ἐφτελὲς ποσὸν 30 χιλιάδων δραχμῶν; Πῶς νὰ καλήψη μία βιομηχανία τὰς τεραστίας της ζημίας τότε, μὲ τὸ ἰσόποσον ὀλίγων ἀνθέων ποὺ ἐπέτα εἰς μίαν νύκτα ἕνας Ρουφογάλης; Ἄρα, θὰ ἐπρόκειτο κατὰ τὴν γνόμην Μου, διὰ 400 μικροβιοτέχνας μπατίριδας Χιλιανοὺς κὲ ἀκατατοπίστους, ποὺ λαβόντες 30 χιλιάδας εἰς τὸ χέρι ἐπροτίμησαν νὰ ταχθοῦν παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ φιλεργατικοῦ κινήματος τοῦ κηρίου Πινοσέτ, ποὺ μοναδικός του σκοπὸς εἶναι ἡ ἄνθησις τῆς Βιοτεχνίας τῆς Χιλῆς, ὥστε νὰ συναγωνίζεται ἐπαξίως τὰ διάφορα προϊόντα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς Θεσαλονίκης μας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔλειπεν ἡ συμετοχή της. Εἶμαι ὑπερβέβεος, κατόπιν σχολαστικῆς μελέτης τοῦ προβλήματος, ὅτι ἔτσι ἔχει ἡ ἠπόθεσις. Διότη ἐὰν ἐπληρόθησαν Βιομήχανοι καὶ ἐδέχθησαν νὰ λαδοθοῦν μὲ τόσον ἀσήμαντον ποσόν, ἀσκόπως ἐσπαταλήθησαν τόσα ποσὰ διὰ μίαν ἄχρηστον καὶ φθίνουσαν βιομηχανίαν. Τί τὴν ἤθελον τότε τὴν Χιλὴν κὲ ἐπροκάλεσαν τόσον σάλον ἀγονισθέντες λυσσοδὸς νὰ τὴν ἐντάξουν εἰς τὸν ἰσχηρῶς οἰκονομικῶς κόσμον τῆς Δήσεως; Κατ' ἐμὲ ἦτο μέγα σφάλμα. Ἐκτὸς ἐὰν αἱ πληροφορίαι ἦσαν ἐσφαλμέναι καὶ τὸ ποσὸν ἐδόθη εἰς τὴν ἕνοσιν Χιλιανῶν Βιομηχάνων, ὡς ἐνίσχυσις τοῦ κλάδου. Ὁπότε τὸ πρᾶμα ἀλάζει καὶ τὸ πρόβλημα τίθεται ἐπὶ ὀρθολογιστικοτέρας βάσεως. Καὶ ἴσος κι' ἐγὼ ὡς σύμβουλος καὶ Χιλιανὸς Βιομήχανος, παραμέριζα χάριν τοῦ Ἐθνικοῦ συμφέροντος καὶ τῆς Ἑνότητος τὰς στενὰς κοματικὰς ἀντιρήσεις Μου, προσβλέπων μὲ ἐμπιστοσήνην πρὸς τὸ ἐθνοσωτήριον ἔργον τῆς ὑπὸ τὸν κήριον Πινοσὲτ κηβερνήσεως καὶ τὸ μακρόπνοον πρόγραμά της διὰ τὴν ἀνήψοσιν τῆς νοσούσης Χιλιανῆς Βιομηχανίας μας διὰ μίαν Νέαν Δημοκρατικὴν Ἀναγένησιν.

Μάος

Καβάλλα πάει ὁ χάροντας...

Νά, πῶς «συνέλαβε» ὁ Γιάννης ὁ Σκουρογιάννης (μὲ τὸ φακό του) τὸν «φυρερίσκο»: Καβάλλα στὸ... τρακτέρι, ἥρωας τοῦ... Δήμου Γαστούνης, νὰ μπαίνει θριαμβευτής, δίκην Ρωμαίου Ἰμπεράτορα, στὸ χωριό! Κορδέλλες, κορδελλάκια, λελούδια καὶ... ἄσφαλτος, συμπληρώνουν τὸ κάδρο. Ἡ σημαία μὲ τὰ σημαιόπουλα, σιτάρια στὶς μπρὸς ρόδες κι ἕνα στεφάνι ἀπὸ φοινικόκλαρα νὰ περιβάλλει τὸν ἡγέτη τοῦ Δήμου Γαστούνης! Ὅλα καλά. Μόνο τὸ στεφάνι αὐτὸ θυμίζει κηδεία...

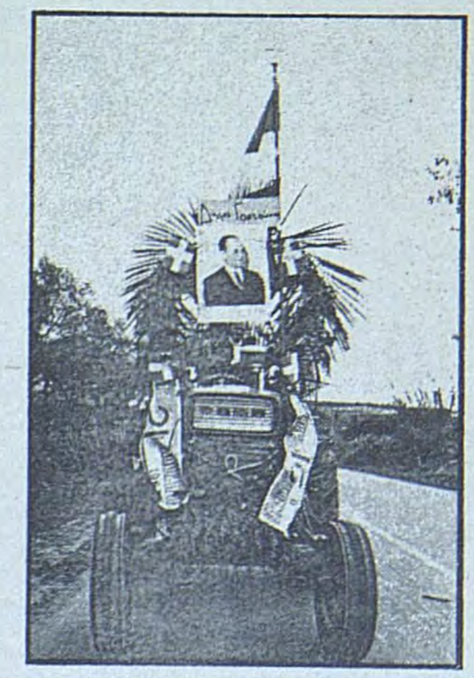

Πάνω ἀπὸ τὴν φωτογραφία τοῦ «ἡγέτη» φιγουράρει ἡ ταμπέλα μὲ τὸν «Δῆμο Γαστούνης».

Μετὰ τὶς τελευταῖες δηλώσεις «ἐκ τοῦ περιβάλλοντός του» ὅτι μπορεῖ καὶ νὰ... πολιτευτεῖ, «μὲ φαίνεται» ποὺ θά 'λεγε κι' ὁ Καβάφης, ὅτι ἡ παρούσα φωτογραφία μπορεῖ νὰ χρησιμεύσει γιὰ προεκλογικὴ περιοδεία! Ἔτσι κι' ἀλλοιῶς, κόσμος δὲν ὑπάρχει πουθενά. Μόνο δέντρα καὶ θάμνοι. Ἂς πληρώσουν αὐτὰ τὴ ρητορικὴ δεινότητα τοῦ... καλλίλογου Γιώργου...

Ταπεινοὶ καὶ καταφρονεμένοι

Ἡ Σύμπτωση: Ἡ μάνα τοῦ Γελοίου! Μιὰ ἀφίσσα μὲ «περίπου» ντοστογιεφσκικὸ τίτλο, ἀπὸ κάτω τὸ πουλὶ τοῦ φαντάρου τῆς 21ης κι' ἀπὸ πάνω θριαμβευτικά: Φροντιστήριον τὸ «Μεθοδικόν»!

Τί νὰ ποῦμε ἄλλο; «Ταπεινὸς» («ταπεινωμένος» θὰ λέγαμε) καὶ «καταφρονεμένος» ὁ θυρεὸς τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, (τί νὰ κάνουμε, ὅλα τὰ ἔθνη ἔχουν καὶ ντροπιασμένες χρονολογίες στὴν ἱστορία τους...). Ὅσο «μεθοδικοὶ» ὑπῆρξαν οἱ «τρεῖς σωμα-

τοφύλακες» τῆς δικτατορίας, στὸ νὰ μπουζουριάσουν τὸ λαὸ καὶ νὰ πνίξουν τὴ λευτεριά του, τόσο «ἀμεθόδευτη» ἐνθουσιώδικη καὶ καταλυτικὰ αὐθόρμητη ὑπῆρξε ἡ λαϊκὴ ἀγανάκτηση, ποὺ ἀκόμα δὲ βρῆκε δικαίωση. Παλιὸς νόμος: Τὸ αἷμα ξεπλένεται μὲ αἷμα. Ἐμεῖς ζήσαμε ἑφτὰ χρόνια «ταπεινωμένοι». Ἂς μὴ ζήσουν κι' αὐτοὶ ἑφτὰ χρόνια «καταφρονεμένοι»; Μπορεῖ νὰ εἶναι..... λιγότερος ὁ καιρός! Ἔτσι δὲν εἶναι;

Ὁ γιατρὸς στὸ σπίτι σας

Ἡ μισαλλοδοξία τοῦ κράτους τῆς χούντας δὲν περιορίστηκε μόνο σὲ κόμματα καὶ πολιτικὲς παρατάξεις, ἀλλὰ καὶ σὲ πρόσωπα ποὺ δὲν εἶχαν σχέση μὲ τὴν πολιτική, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ τὴ συγγραφή. Ἔτσι, τὸ σωτήριον ἔτος 1967 ἡ λογοκρισία ἀπαγόρευσε τὴν κυκλοφορία ἑνὸς φυλλαδίου, ποὺ συνέχιζε τὴν ἔκδοσή του ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς «φαυλοκρατίας».

Τὸ φυλλάδιο ἦταν τοῦ Νίκου Ζακόπουλου «Ὁ γιατρὸς στὸ σπίτι σας» καὶ τελικὰ τὸ ἄφησαν νὰ κυκλοφορήσει, ἀφοῦ ἔσβησαν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα. Ἀναρωτιέται κανείς, ἂν ἡ διαταγὴ ἦταν προσωπικὴ τοῦ Παπαδόπουλου, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε ἀνταγωνιστὲς στὸ θεραπευτικό του ἔργο πρὸς τὴν

Ἑλλάδα. Ἕνας «γιατρὸς στὸ σπίτι σας» ἔφτανε. Ὁ δεύτερος δὲν χωροῦσε.

τὸ ΕΘΝΟΣ οἱ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΕΣ καὶ ἡ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΣΥΝΗ

Τοῦ Λούη Δάνου

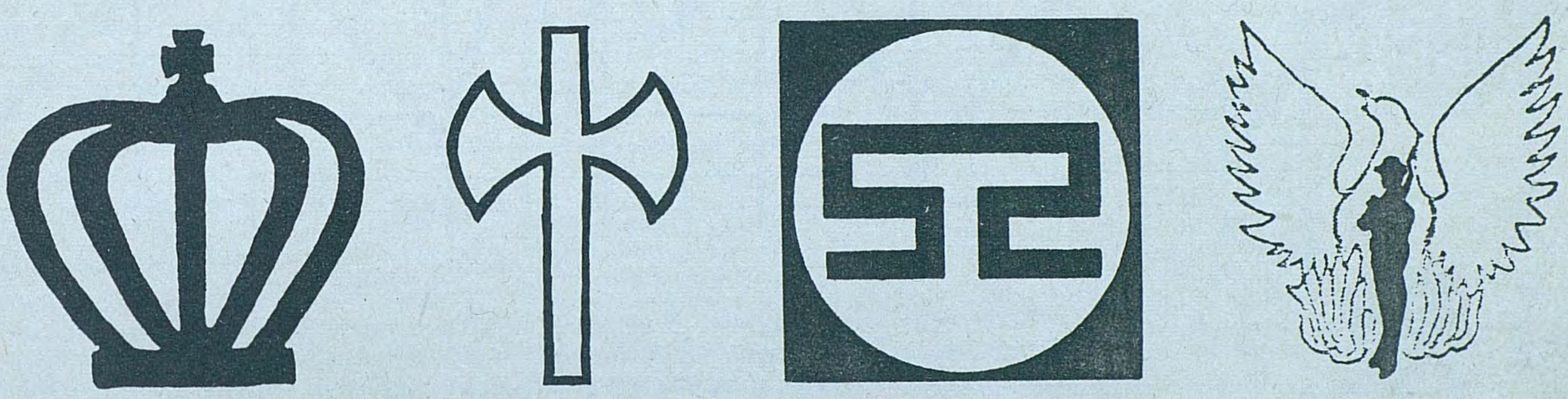

ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΣΥΝΗΣ Ἡ κορώνα: στοίχισε στὴν Ἑλλάδα ὅσα δὲ στοίχισαν ὅλοι οἱ πόλεμοι μαζί.: Διπλὸς πέλεκυς: μιὰ παραλλαγὴ τοῦ φασιστικοῦ «φάτσιο» τῆς Ἰταλίας. Ἦταν τὸ σύμβολο τῆς 4ης Αὐγούστου. Μαίανδρος: Τὸ σύμβολο τῶν νεοφασιστῶν, ὀπαδῶν τῆς 4ης Αὐγούστου σήμερα καὶ τὸ γνωστὸ σὲ ὅλους μας «πουλί».

«Ἐγγίζει τὰ ὅρια τοῦ κωμικοῦ ἡ δῆθεν προσπάθεια τοῦ κ. Γαρουφαλιᾶ νὰ προστατεύσει τὴν ἐθνικόφρονα παράταξη ἔναντι τοῦ κ. Καραμανλῆ».

Τὴ δήλωση αὐτὴ ἀπόδωσε τὶς προάλλες ἡ «Καθημερινὴ» σὲ κάπως ἀπροσδιόριστους «πολιτικοὺς κύκλους» ποὺ πρέπει, ὡστόσο, νὰ πρόσκεινται στὸν ἀρχηγὸ τῆς Νέας Δημοκρατίας, στὸ βαθμὸ τοὐλάχιστον ποὺ πρόσκειται ἡ κ. Ἑλένη Βλάχου.

Κάποτε, κάποιος πρέπει νὰ μᾶς πεῖ τί ἀκριβῶς εἶναι τὸ ἔθνος καὶ ποιοί εἶναι οἱ ἐθνικόφρονες.

Ἱδρυτὴς τοῦ Κόμματος τῶν ἐθνικοφρόνων (ἐλευθεροφρόνων) ἦταν ὁ Ἰωάννης Μεταξάς, ἀλλὰ τὸ Κόμμα του δὲν πῆρε ποτὲ στὶς ἐκλογὲς περισσότερο ἀπὸ 8 % τῶν ψήφων, πράγμα ποὺ πρέπει νὰ σήμαινει πὼς τὰ 92 % ἦταν μὴ ἐθνικόφρονες. Ὄχι ἀπαραίτητα κομμουνιστές, ἀναρχικοί. Στὸ κάτω κάτω καὶ ἀστοὶ πολιτικοὶ ὅπως ὁ κ. Π. Κανελλόπουλος, ποὺ δὲν ἦταν (καὶ τότε) διατεθειμένοι νὰ κάτσουν στ' ἀβγά τους, φυλακίστηκαν ἢ ἐξορίστηκαν. Ἡ μόνη διαφορά, στὴ μεταχείρηση τῶν «μὴ ἐθνικοφρόνων» ἀστῶν καὶ τῶν ἀναρχικῶν, ἦταν ὅτι δὲν πολυκάθονταν οἱ πρῶτοι στὸν πάγο κι' ἦταν πιὸ μικρὴ ἡ δόση τοῦ ρετσινόλαδου, ποὺ τοὺς πρόσφεραν οἱ σκαπανεῖς τῆς ἀρχειοθεσίας τῶν φρονημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Στημένο βρῆκαν τὸ μῆχανισμὸ τῆς κατάταξης τῶν Ἑλλήνων σὲ ἐθνικόφρονες καὶ ἀναρχικοὺς οἱ ὀρδὲς τοῦ δεκανέα – ἐλαιοχρωματιστῆ, ὅταν ἡ ἀναζήτηση ζωτικοῦ χώρου τοὺς ἔφερε στὴ σκιὰ τῆς Ἀκρόπολης. Σίγουρο πὼς ὁ ἀγκυλωτὸς σταυρὸς τὸ ἐκπροσώποῦσε πιστά, ἄνοιξε τὸ κατεστημένο τὶς φυλακὲς καὶ τοῦ παράδωσε τοὺς ἀναρχικοὺς ποὺ τὸ ἀπειλοῦσαν. Στήθηκαν οἱ ἀναρχικοὶ στὴ μάντρα τοῦ Σκοπευτηρίου, ἀκούστηκε ἕνα acthung – καὶ πάρτους κάτω. Ἀλλὰ δὲν καθάρισε παρὰ γιὰ λίγο μόνο ἡ ἀτμόσφαιρα ἀπὸ τὸ μίασμα τοῦ ἀναρχισμοῦ. Ἄρχισαν οἱ ὀπαδοί του νὰ πυκνώνουν τὶς φάλαγγες τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ στρατοῦ, τοῦ ΕΛΑΣ, τὶς τάξεις τῆς πολιτικῆς του ὀργάνωσης, τοῦ ΕΑΜ. Δέν ἦταν ὅλοι κομμουνιστές. Ὑπῆρχαν ἀνάμεσά τους καὶ πολλοὶ σοσιαλιστές, φιλελεύθεροι, ἀκόμα καὶ συντηρητικοί. Τοὺς ἔνωνε ἡ θέληση νὰ πολεμήσουν τὸν κατακτητή. Ἀλλὰ ὅ,τι κι ἂν πίστευαν, ἦταν γιὰ τὸ κατεστημένο τῶν Τσολοκογλαίων, τῶν Ράλληδων καὶ τῶν ἄλλων λακέδων τῆς γερμανικῆς μπότας, ἀναρχικοί. Βέροι ἐθνικόφρονες ἦταν τότε μόνο οἱ μπουραντάδες, τὰ τάγματα ἀσφαλείας (οἱ διαβόητοι «τσολιάδες»), τὰ λεφούσια τῶν καταδοτῶν κι αὐτοὶ ποὺ ἔφτιαχναν πολυβολεῖα στίς ἀκτές μας, μπὰς καὶ φανεῖ στὸν ὁρίζοντα κάποια συμμαχικὴ ἁρμάδα. Καὶ οἰωνεὶ ἐθνικόφρονες ἦταν οἱ πολίτες ποὺ ἔβαζαν πάνω ἀπ' ὅλα τὸ Νόμο (τοῦ Χίτλερ) καὶ τὴν Τάξη (τοῦ Νέου Κόσμου) καὶ κάθονταν, στὸ μεταξύ, ἀναπαυτικότατα στ' ἀβγά τους.

Ἀκόμα πιὸ βαθιὰ ἦταν ἡ νυστεριὰ ποὺ χώρισε τοὺς ἐθνικόφρονες ἀπὸ τοὺς ἀναρχικούς, μετὰ τὸ πάτημα τῆς made in England Δεκεμβριανῆς πεπονόφλουδας καὶ τῆς ἐξοντωτικῆς ἐκστρατείας τῶν πολεμιστῶν τοῦ ΕΛΑΣ καὶ τῶν ὀπαδῶν τοῦ ΕΑΜ, ποὺ ἄνοιξε πάλι τὰ μονοπάτια πρὸς τὸ Βουνὸ καὶ ὁδήγησε τελικὰ στὸν ἐμφύλιο πόλεμο. Τότε ἦταν ποὺ τὸ ἀστικὸ κράτος ὀργάνωσε, μὲ ἐπιστημονικὴ πιὰ μεθοδικότητα, τὴν ἄμυνά του. Τὸ φακέλωμα τῶν πολιτῶν πῆρε τεράστιες διαστάσεις καὶ τὸ κυνήγι τῶν φακελωμένων ἔγινε ἀνελέητο σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς δημόσιας (καὶ ἰδιωτικῆς ...) ζωῆς. Τὸ σύστημα στηριζόταν πάνω σὲ εἰδικοὺς νόμους, τὸν 509, τὸν 375 κ. ἄ. Αὐτοὺς τοὺς νόμους βρῆκαν ἕτοιμους οἱ συνταγματάρχες καὶ τοὺς ἔστρεψαν (ἰδιαίτερα μετὰ τὶς 13 Δεκεμβρίου 1967) ἐναντίον κ α ὶ αὐτῶν ποὺ τοὺς εἶχαν ἐφεύρει καὶ ἐφαρμόσει μὲ τόσο ζῆλο καὶ ἐνθουσιασμό. Δὲν ἦταν πιὰ ἀναρχικοὶ μόνον οἱ «κουκουέδες»· ἔγιναν ἀναρχικοὶ καὶ οἱ στυλοβάτες τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Γιατί, τότε, «ἔθνος» ἦταν ὁ Παπαδόπουλος καὶ «ἐθνικόφρονες» μόνον οἱ ὀπαδοὶ τῆς «ἐπαναστάσεως».

Θὰ ἔλεγε κανένας ὅτι φτάνουν ἑφτάμισυ χρόνια σκλαβιᾶς καὶ τρόμου, γιὰ νὰ γίνει τὸ πάθημα, μάθημα. Γιὰ νὰ διδαχτεῖ ἡ «ἐθνικόφρων παράταξις» (αὐτὴ ποὺ τόσο ἀποτελεσματικὰ προστατεύει τώρα τοὺς ὀπαδούς της), ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται τὴν παραμικρὴ βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἀποστάτες, τοὺς συνομιλητές, τοὺς στενοὺς συνεργάτες τῆς χούντας, τοὺς ἀσφαλίτες καὶ τοὺς Ἐσατζῆδες, ἀπὸ τὸν πυρῆνα, μὲ δυὸ λόγια, τοῦ νεοφασισμοῦ ποὺ ἀνασυντάσσεται τώρα κάτω ἀπὸ τὸ ἔμβλημα τοῦ κ. Γαρουφαλιᾶ («Κάνει Καλό»).

Θὰ τὸ ἔλεγε, ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ πεῖ, ὅταν «πολιτικοὶ κύκλοι» τῆς Κυρίας ποὺ ὁ ἄντρας της ἔκατσε στὸ φρέσκο ἕνα χρόνο γιὰ νὰ μάθει τί ἐστὶ ἐθνικοφροσύνη, ἔρχονται τώρα καὶ μᾶς βεβαιώνουν πὼς ὁ κ. Καραμανλὴς δὲν χρειάζεται καμιὰ βοήθεια προκειμένου νὰ «προστατεύσει» τούς ὀπαδούς του.

Φαίνεται πὼς ἡ κατάργηση τῶν Νόμων 509, 375 (καὶ βάλε ...) εἶναι προσωρινή.

Πᾶμε πρὸς τὴ Νέα Δημοκρατία.

Λούης Δάνος

—῾Ο βαθμὸς δημοκρατικότητας τοῦ— ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ἐξαρτιέται ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο λαϊκῆς συμμετοχῆς στὶς διαδικασίες του

Τοῦ Κώστα Μ. Σοφούλη

Σὲ λίγες μέρες, ὁ πολίτης στὴν ῾Ελλάδα θὰ μπορεῖ νὰ ἔχει πάνω στὸ κομοδίνο τῆς κρεβατοκάμαράς του ὅσα ἀποκόμματα ποθεῖ ἡ καρδιά του μὲ γενικότητες καὶ λεπτομέρειες πάνω στὶς προγραμματικὲς ἐξαγγελίες τῶν κομμάτων ποὺ ζητοῦν τὴν ψῆφο του. ῾Ο καχύποπτος οἰκονομολόγος, ὡστόσο, θὰ τρίβει τὰ χέρια του, ποὺ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ οἱ προβλέψεις του (ἔστω καὶ ἐξωοικονομικὲς) ἐπαληθεύτηκαν. Γιατί, ἁπλούστατα, ἐνῶ ὅλοι θὰ μιλοῦν μὲ τὸν ἕναν ἢ τὸν ἄλλο τρόπο γιὰ τοὺς στόχους τῶν οἰκονομικῶν προγραμμάτων τους, κανεὶς σχεδὸν δὲν θὰ ἔχει θυμηθεῖ νὰ δηλώσει ρητὰ καὶ ἀπερίφραστα μὲ ποιὸν συγκεκριμένο τρόπο νομίζει, ὅτι ὁ οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς μπορεῖ νὰ περάσει στὴν ἁρμοδιότητα τοῦ λαοῦ.

῞Η, μήπως ὑπάρχει κανεὶς ποὺ ἔχει τὸ θάρρος νὰ διακηρύξει φανερά, ὅτι κάτι τέτοιο δὲν ἔχει νόημα; Μήπως, δηλαδή, ὑπάρχει κανεὶς στὶς μέρες μας ποὺ νὰ τολμᾶ, σὲ προεκλογικὴ περίοδο, νὰ δηλώσει φανερὰ ὅτι ἡ ἁρμοδιότητα τοῦ προγραμματισμοῦ δὲν ἀνήκει στὸ Λαό, ἀρκεῖ τὸ πρόγραμμα νὰ γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον του; Τοῦτο, βέβαια, δὲν σημαίνει ὅτι ἔχουμε τὴν ψευδαίσθηση ὅτι κανεὶς στὶς μέρες μας δὲν πιστεύει ἐσώψυχα στὴ δυνατότητα ἑνὸς «πεφωτισμένου δεσποτισμοῦ», ποὺ μπορεῖ νὰ ἀσκηθεῖ διὰ μέσου τῶν τεχνικῶν τοῦ οἰκονομικοκοινωνικοῦ προγραμματισμοῦ. Τὸ σημαντικὸ εἶναι, ὡστόσο, ὅτι δὲν τολμᾶ κανεὶς νὰ τὸ δηλώσει, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ γιὰ ν' ἀποδείξει, ὅτι ἡ κοινωνική μας συνείδηση ἐξελίσσεται!

Τὰ ὅσα ὑποστηρίζονται στὴν ἀμέσως προηγούμενη παράγραφο δὲν εἶναι παρένθετα στὸ κύριο θέμα. Γιατί, ἁπλούστατα, αὐτὲς οἱ «συμπεριφορικὲς» παρατηρήσεις φωτίζουν τὴν τεράστια εὐθύνη ὅσων μποροῦν, καὶ δὲν τὸ ἀποφασίζουν, νὰ ποῦν τὰ σῦκα-σῦκα: ᾽Αφοῦ ἡ καρδιὰ καὶ τὸ μυαλὸ τοῦ μέσου ῞Ελληνα ἔχει συνηθίσει πιὰ στὸν ἦχο ποὺ ἀποδίδει ἡ προφορὰ τῆς λέξης «προγραμματισμός», ἡ εὐθύνη βαρύνει, χωρὶς ἐλαφρυντικά, ἐκείνους ποὺ τράφηκαν ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ προϊὸν σπουδάζοντας οἰκονομολόγοι, νὰ ποῦν τώρα συγκεκριμένες ἀπόψεις γιὰ τὸ «πῶς» ὑλοποιεῖται τὸ δόγμα τοῦ δημοκρατικοῦ προγραμματισμοῦ. ᾽Αλλοιῶς, ἄθελά τους ἔστω, γίνονται νεροκουβαλητὲς τοῦ ἐτατισμοῦ, τῆς τελευταίας κατάκτησης τῶν δυνάμεων τῆς ταξικῆς ἐξουσίασης.

Χρόνια τώρα – πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ᾽Απριλιανὴ παρένθεση – τὰ δημοκρατικὰ κόμματα «ἀπαιτοῦν» ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις ποὺ κατέχουν τὴν ἐξουσία, νὰ παραγάγουν ἕνα «σωστὸ πρόγραμμα». Χρόνια τώρα, ἡ κριτικὴ γίνεται πάνω στοὺς ποσοτικοὺς συσχετισμοὺς τῶν προγραμμάτων ἀνάπτυξης καί, μέσω αὐτῶν, στὶς ποιοτικὲς κατευθύνσεις τῶν προγραμματικῶν στόχων. Χρόνια τώρα, ἀπαιτοῦν σεβασμὸ στὰ ὑπομνήματα καὶ τὶς διεκδικήσεις τῶν «παραγωγικῶν» τάξεων. Χρόνια, τέλος, περιορίζουν ὅλο τὸ θέμα τοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς προγραμματικῆς διαδικασίας στὴ σύσταση «ἀντιπροσωπευτικῶν» συλλογικῶν ὀργάνων, ποὺ θὰ «ἐποπτεύουν» τάχα τὴν τεχνικὴ ἐπεξεργασία τῶν προγραμμάτων. Μερικὲς φορές, στὸ παρελθόν, ἀκούστηκαν καὶ κάπως «προοδευτικότερες» φωνές, ποὺ ἀπαιτοῦσαν νὰ συμπεριληφθεῖ τὸ πρόγραμμα στὶς ἁρμοδιότητες τῆς Βουλῆς, δηλαδή, νὰ μεταφυτευτεῖ καὶ ἐδῶ τὸ γαλλικὸ πολιτικὸ πρότυπο προγραμματισμοῦ. ῾Η τελευταία αὐτὴ ἄποψη, ἰδωμένη μάλιστα καὶ μέσα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ στὶς Λαϊκὲς Δημοκρατίες ἐφαρμόζεται ὁ ἴδιος νομικὸς τύπος «ἐθνικοποίησης» τοῦ προγράμματος, ἔκανε πολλοὺς νὰ πιστεύουν ὅτι βρῆκαν τὴν τέλεια λύση.

Φοβοῦμαι, ὅτι ζήσαμε καὶ κινδυνεύουμε νὰ ξαναζήσουμε σὲ παραζάλη γύρω ἀπὸ τὸ καίριο αὐτὸ θέμα τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Μυθοποιήσαμε μερικὲς εὑρηματικὲς λύσεις τυπικῆς πλειοψηφικῆς διαδικασίας καὶ νομίσαμε ὅτι φτάσαμε στὸ ἄπαν τοῦ δημοκρατικοῦ προγραμματισμοῦ. ῎Ισως, βέβαια, νὰ ἦταν ἕνα μεταβατικὸ στάδιο στὴ σκέψη μας, ποὺ ἀναγκαστικὰ θὰ τὸ περνούσαμε. Αὐτό, ὅμως, εἶναι ἐλαφρυντικό· δὲν εἶναι λόγος ἀπαλλαγῆς μας ἀπὸ τὴν εὐθύνη γιὰ τὸ λάθος!

᾽Αλλά, ποῦ εἶναι τὸ λάθος; Γιὰ νὰ μὴ παραπέμψω σὲ μιὰ προηγούμενη συνεργασία μου (᾽Αντί, 21 Σεπτ. 1974) συνοψίζω σὲ μιὰ παράγραφο τὴ θέση μου πάνω στὸ προδικαστικὸ αὐτὸ θέμα: Στὴν κοινὴ ἀντίληψη, ὑποφώσκει ἡ ἄποψη, ὅτι, π ρ ο κ ε ι μ έ ν ω ν τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων, ὑπάρχει κάποια μέθοδος ἐφαρμοσμένου ὀρθολογισμοῦ ποὺ ἐπιτρέπει στὸν εἰδικὸ νὰ προσδιορίσει τὴ λύση τους μὲ ποσοτικοὺς χειρισμοὺς τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν καὶ

κοινωνικῶν μεγεθῶν. Ἡ λύση αὐτὴ εἶναι τόσο «σωστὴ» καὶ ἀναγκαία, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸ παρὰ νὰ τὴν δεχτεῖ ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ – ἀρκεῖ κάποιος νὰ τοῦ τὴν ἐξηγήσει. Ὅταν, λοιπόν, ἐξηγηθεῖ στὸ Λαὸ ἡ μαγικὴ φόρμουλα, ἐκεῖνος – ἐπειδὴ εἶναι καλοπροαίρετος καὶ κατὰ βάση ὥριμος – θὰ τὴν καταλάβει, θὰ πειστεῖ καὶ θὰ τὴν «ψηφίσει». Ἔτσι, ἡ φόρμουλα τοῦ προγράμματος ἐντάσσεται στὴ δημοκρατικὴ διαδικασία τῆς πλειοψηφικῆς κατοχύρωσης καὶ ὁ προγραμματισμὸς γίνεται δημοκρατικός. Μιὰ ἄλλη, πάλι, προοδευτικότερη τάχα, παραλλαγὴ τῆς βασικῆς αὐτῆς ἄποψης, εἶναι ἡ μέθοδος, ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν ὀνομάσουμε, «τῆς μαμμῆς». Σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψη αὐτή, ἡ δημοκρατικὴ κατοχύρωση τοῦ προγράμματος δὲν μπορεῖ νὰ γίνει μὲ τὴν παραπάνω τακτικὴ τοῦ «διαφωτισμοῦ», γιατὶ στὴν οὐσία ἀπολήγει σὲ προγραμματικὸ πατερναλισμό, ὅπου οἱ «εἰδικοὶ» παίζουν τὸ ρόλο δασκάλου, καὶ ὁ Λαὸς – ἡ μάζα – καταδικάζεται αἰώνια στὴ θέση τοῦ πειθαρχικοῦ μαθητῆ, ἄσχετα ἂν αὐτὸ γίνεται γιὰ τὸ καλό του. Ἀντὶ γιὰ τὴν τακτικὴ αὐτή, λοιπόν, οἱ ὀπαδοὶ τῆς μεθόδου τῆς «μαμμῆς» ἀντιπροτείνουν, ὅτι οἱ φωτισμένοι εἰδικοὶ δὲν πρέπει νὰ προδιαγράφουν φανερὰ τοὺς στόχους καὶ νὰ τοὺς «κατεβάζουν» στὴ βάση, ἀλλὰ νὰ τοὺς κρατοῦν κρυφοὺς καὶ παράλληλα νὰ βοηθοῦν τὴ μάζα νὰ τοὺς γεννήσει μὲ μιὰ τακτικὴ εὐγονικῆς ἐκμαίευσης. Τὸ κοινὸ κλειδί, ὅμως, καὶ γιὰ τὶς δύο ἀποχρώσεις εἶναι ἡ ἀναγνώριση τῆς ἁρμοδιότητας τῶν προδιαγραφῶν στοὺς ἐπαγγελματίες ὀρθολογιστές, δηλαδή, τοὺς ἐπιστήμονες. Φυσικά, ἔτσι τοποθετημένα τὰ πράγματα, δείχνουν καθαρὰ πόσο βαθιὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ περιφρόνηση γιὰ τὴ «μάζα», γιὰ νὰ δικαιολογήσει τέτοιες
ἐκδηλώσεις... συμπάθειας πρὸς τὰ προβλήματά της. Τὸ ποῦ ὁδηγοῦν ὅλα αὐτά, τὸ εἴδαμε μὲ τὴν κατάντια τοῦ σοσιαλιστικοῦ δόγματος στὰ χέρια τῶν πρακτικῶν τοῦ εἴδους (σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση).

Δὲν πρόκειται γιὰ ἠθικὸ λάθος. Δὲν καταδικάζω, ἐδῶ, αὐτὴ τὴν πατερναλιστικὴ στάση, ἐπειδὴ συνεπάγεται μείωση τοῦ κύρους τῆς «μάζας». Αὐτὸ εἶναι ἄλλο θέμα καὶ ἀνάγεται σὲ ἄλλου εἴδους συζήτηση. Δὲν θέτω τὸ πρόβλημα σ' ἐκείνους ποὺ θαρρετὰ ὁμολογοῦν ὅτι «ναὶ μὲν θέλουν τὸ καλὸ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶναι τυφλοί, γιὰ νὰ μὴ βλέπουν ὅτι ὁ λαὸς εἶναι καθυστερημένος». Ἀντίθετα, θέτω τὸ πρόβλημα ἀπὸ τὴ στυγνὴ λογικὴ – γνωσιοθεωρητικὴ θὰ ἔλεγα – ἄποψή του, σ' ἐκείνους ποὺ δεδηλωμένα κατατάσσουν τοὺς ἑαυτούς τους στὴν κατηγορία τῶν πρακτικῶν τοῦ διαλεκτικοῦ ὑλισμοῦ στὴν ἐπιστήμη. Καὶ τὸ πρόβλημα εἶναι, συγκεκριμένα, ὅτι οἱ θέσεις τους καὶ ἡ δράση τους πάνω στὸ θέμα τοῦ δημοκρατικοῦ προγραμματισμοῦ πάσχουν ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ λογικὴ ἀσυνέπεια. Αὐτὸ εἶναι τὸ λάθος, καὶ αὐτὸ τὸ λάθος νομίζω ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ τὸ διορθώσουμε.

Ἂς δοῦμε, λοιπόν, τὰ πράγματα μὲ τὴν ἀληθινὴ σειρά τους: Ξεκινᾶμε ἀπ' τὴ θέση, ὅτι ἡ γνώση καὶ ἡ πράξη ἀποτελοῦν μιὰ διαλεκτικὴ ἑνότητα, μὲ τὴν ἔννοια ὅτι ἡ κοινωνικὴ πράξη θέτει τὰ προβλήματα τῆς γνώσης, ἡ γνώση δοκιμάζεται πάλι στὴν πράξη καὶ παράλληλα ἀνοίγει νέους δρόμους γιὰ τὴν κοινωνικὴ δράση, γιὰ νὰ ξαναρχίσει ὁ ἴδιος κύκλος ποὺ ὁδηγεῖ συνεχῶς καὶ σὲ ἀνώτερα ἐπίπεδα γνώσης. Πῶς λειτουργεῖ τὸ σύστημα αὐτὸ στὴ συγκεκριμένη περίπτωση τοῦ ἐπιστήμονα προγραμματιστῆ; Εἶναι φανερό, ὅτι σπουδάζει τὶς μεθόδους τους – τὴν ἐπιστήμη του – καὶ δρᾶ, ἐφαρμόζοντάς τες, γιὰ νὰ ξαναγυρίσει πάλι στὴ θεωρία του μὲ νέα ἐμπειρία κ.ο.κ. (Μαθαίνει δρώντας, καὶ δρᾶ μαθαίνοντας, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει αὐτοδικαίως ὅτι ... συνετίζεται).

Μέχρις ἐδῶ σωστά. Ἀλλὰ στὴν προγραμματικὴ διαδικασία, ὁ ἐπιστήμονας προγραμματιστὴς δὲν ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸ στοιχεῖο τῆς διαλεκτικῆς της. Τὸ πρόγραμμα ἀφορᾶ καὶ δραστηριοποιεῖ τὴν κοινωνικὴ δομή, ἀναφέρεται καὶ ἀποτείνεται στὸ μηχανισμὸ τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων, ποὺ φυσικὰ δὲν ἀποτελεῖ κανενὸς εἴδους ὑπερφυσικὴ ὀντότητα, ἀλλὰ συνίσταται ἀπὸ τὶς κοινωνικὲς τάξεις, ποὺ συγκρούονται στὸν καθημερινὸ ἀγώνα τῆς ζωῆς. Αὐτὴ ἡ δομὴ πῶς συμμετέχει στὴν προγραμμικὴ διαδικασία; Πῶς λειτουργεῖ στὸ δικό της ἐπίπεδο τὸ διαλεκτικὸ σχῆμα τῆς γνώσης-πράξης;

Ἂν ἀντιπαραθέσουμε τὰ δύο αὐτὰ σημεῖα, ἡ θέση μας θὰ γίνει σαφέστερη: Ἀπὸ τὴ μιά, ὁ προγραμματιστὴς σπουδάζει τὴ θεωρία του καὶ τὴν θέτει σὲ ἐφαρμογὴ μὲ τὴ μορφὴ τῆς ἐπιστημονικῆς του πράξης. Ἔτσι, ἀποκτᾶ τὸ δικαίωμα νὰ πιστεύει ὅτι εἶναι σὲ θέση – συνδεμένος μὲ τὴν πραγματικότητα – νὰ ἀποκαλύψει τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ὁδηγηθεῖ στὸ «σωστὸ πρόγραμμα». Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ κοινωνικὴ δομὴ δέχεται τὴν ἐπενέργεια τοῦ «σωστοῦ προγράμματος» καὶ ἀντιδρᾶ μὲ τὸν τρόπο της, ἀνατροφοδοτώντας τὴν ἐμπειρία τοῦ προγραμματιστῆ. Σὲ ποιό σημεῖο, ὅμως, ἡ κοινωνικὴ δομὴ – ἔξω ἀπὸ τὸν προγραμματιστὴ (πού ἐδῶ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ κάποιο συλλογικὸ ὄργανο) συμπληρώνει τὸν κύκλο συμμετοχῆς της στὴν προγραμματικὴ διαδικασία; Στὴν καλύτερη περίπτωση ἔχει ἁπλῶς τὸ «δικαίωμα» τῆς ἐλεύθερης ἀντίδρασης στὸ ἐρέθισμα τοῦ προγράμματος. Ἀντιδρᾶ, ὅμως, διὰ μέσου τῶν κοινωνικῶν ἀντανακλαστικῶν της, χωρὶς ποτὲ νὰ μπορεῖ νὰ συνθέσει τὴ δική της θεωρητικὴ γνώση.

Εἶναι σαφές, ὅτι οἱ ὀπαδοὶ τῶν πατερναλιστικῶν ἀπόψεων κάνουν τὸ διπλὸ λάθος, ἀφ' ἑνὸς νὰ χωρίζουν αὐθαίρετα δύο στοιχεῖα ποὺ στὴν πραγματικότητα ἀποτελοῦν μιὰ διαλεκτικὴ ἑνότητα καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐφαρμόζουν διπλὰ μέτρα καὶ σταθμὰ στὴν ἀξιολόγηση τῆς λειτουργικῆς ἐπάρκειάς τους. Γιὰ τὸν ἑαυτό τους κρατοῦν τοὺς κανόνες τῆς διαλεκτικῆς γνωσιοθεωρίας, ἐνῶ γιὰ τὴ «μάζα» ἐπιφυλάσσουν τὴ μοῖρα τῶν ὀργανισμῶν, ποὺ ὡς μοναδικὴ γνωστικὴ μέθοδο ἔχουν τὸ μηχανισμὸ τῶν ἐξαρτημένων ἀντανακλαστικῶν.

Πῶς γίνεται αὐτὴ ἡ ἀλχημεία;

Ἁπλούστατα μὲ τὸ διαφορισμὸ τῶν διαδικασιῶν ποὺ θεωροῦν κατάλληλες γιὰ τὴν προγραμματικὴ διαδικασία στὰ δύο ἐπίπεδά της, στὸ ἐπίπεδο τῶν «ἐμπειρογνωμόνων» καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς «μάζας», τοῦ Λαοῦ, ἔστω. Ὁ μηχανισμὸς τῶν ἐμπειρογνωμόνων ὀφείλει νὰ λειτουργεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς διαλεκτικῆς γνώσης, ἐνῶ ὁ μηχανισμὸς τοῦ «ἀντικειμένου» τοῦ προγραμματισμοῦ ἀφίνεται νὰ λειτουργεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες κίνησης τῆς ὕλης, ποὺ δὲν ἔχει φτάσει στὸ ἐπίπεδο ὀργάνωσης τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Μ' αὐτὸ τὸ διαφορισμὸ τῶν λειτουργιῶν παρακάμπτεται ἡ διαλεκτικὴ ἑνότητα, ποὺ ἀποτελεῖ θεμέλιο κάθε ἔννοιας δημοκρατικοῦ προγραμματισμοῦ.

Αὐτὴ ἡ αὐθαιρεσία ὀφείλεται σὲ ἕνα εἶδος κολοβῆς ἀντίληψης περὶ τὴν πολιτικὴ φύση τοῦ προγραμματισμοῦ. Πιπιλίζουμε τὴν καραμέλλα περὶ πολιτικότητας τοῦ προγραμματισμοῦ, ἀλλὰ ξεχνοῦμε τὴν οὐσία τοῦ συνθήματός μας. Κι αὐτὴ εἶναι ὅτι μιὰ πολιτικὴ δραστηριότητα αὐτοπροσδιορίζεται ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο συνειδητοποίησης τῶν δραστηριοποιημένων κοινωνικῶν ὑποκειμένων της. Ἐκεῖνο, λόγου χάρη, ποὺ διακρίνει τὸ διεκδικητικὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα ἀπὸ τὸ σοσιαλιστικό, εἶναι ἡ διαφορὰ ταξικῆς συνειδητότητας καὶ ὄχι ἡ διαφορὰ τακτικῆς, ποὺ ἔρχεται ἁπλῶς σὰν ἐπακόλουθό της. Καὶ στὴν περίπτωση τοῦ προγραμματισμοῦ, ὁ βαθμὸς τῆς δημοκρατικότητάς του καθορίζεται ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο συμμετοχῆς σ' ὅλα τὰ πλάνα τῆς διαδικασίας, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν τυπικότητα τοῦ μηχανισμοῦ τῆς πλειοψηφικῆς ἐπιβολῆς. Μόνο, λοιπόν, μὲ μιὰ σωστὴ ἀντίληψη τῆς ἔννοιας τῆς συμμετοχῆς μποροῦμε ν' ἀποφύγουμε τὸ σφάλμα τοῦ διαφορισμοῦ τῶν διαδικασιῶν, ἀπ' ὅπου μοιραῖα ἀνοίγεται ὁ δρόμος στὸν προγραμματικὸ πατερναλισμό.

Μὲ διασφαλισμένη τὴν πλατιὰ συμμετοχὴ σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς προγραμματικῆς διαδικασίας, ἐξασφαλίζεται ἡ διαλεκτικὴ ἑνότητα, ποὺ ἐπισημάναμε παραπάνω ὅτι λείπει. Τότε πιὰ ὁ καθορισμὸς τῶν στόχων τοῦ προγράμματος – ταξικός, στὴν οὐσία του – θὰ γίνεται μέσα ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ συνειδητὴ πράξη τοῦ Λαοῦ, καὶ ἔτσι ἡ «μάζα» θὰ πάψει νὰ εἶναι τέτοια καὶ θ' ἀναχθεῖ σὲ δημιουργικὸ στοιχεῖο τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης. Τότε πιά, ἡ ἀποκάλυψη τῶν «ὀρθῶν στόχων» δὲν θὰ εἶναι προνόμιο τοῦ «πεφωτισμένου ἱερατείου» τῶν ἐμπειρογνωμόνων, ἀλλὰ θὰ ἔρχεται ἀβίαστα μέσα ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ συνειδητὴ δραστηριοποίηση τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων. Αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι οἱ ἐμπειρογνώμονες θὰ μείνουν ἄνεργοι! Κάθε ἄλλο. Ἡ συστηματοποίηση καὶ ἡ τεχνικὴ ἐπεξεργασία τῶν προγραμμάτων χρειάζονται καλοὺς οἰκονομολόγους, ἔτσι κι ἀλλοιῶς.

Κι ἔτσι φτάνουμε, ἐπὶ τέλους, σ' αὐτὸ ποὺ θά 'πρεπε ἴσως νὰ θεωρεῖται αὐτονόητο. Ὅτι, δηλαδή, τὰ κόμματα ποὺ ἔχουν σοσιαλιστικὴ προμετωπίδα ὀφείλουν νὰ ἐντάξουν τὶς προγραμματικὲς ζυμώσεις στὴν κομματικὴ – πολιτικὴ δουλειὰ βάσης, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι πρέπει νὰ κάνουν, καὶ νὰ πάψουν νὰ «διεκδικοῦν» ἁπλῶς ἀπὸ τοὺς γραφειοκρατικοὺς μηχανισμοὺς τοῦ Κράτους, νὰ προσφέρουν στὸ δίσκο ἕνα «σωστὸ πρόγραμμα». Ἀρχίζοντας ἀπ' τὶς κομματικὲς ὀργανώσεις τῆς γειτονιᾶς καὶ φτάνοντας στὴν κορυφὴ τῶν ἐθνικῶν ὀργάνων, τὰ συγκεκριμένα θέματα τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ προγραμματισμοῦ πρέπει νὰ δουλεύονται τουλάχιστο στὸ ἴδιο ἐπίπεδο ποὺ δουλεύονται τὰ θέματα τῆς πολιτικῆς συγκυρίας. Κι ὅπως ὁ ἁπλὸς πολίτης αἰσθάνεται ὅτι μετέχει στὴν πολιτικὴ διαδικασία μὲ τὴν ἀτομική του ψῆφο, ἔτσι πρέπει νὰ αἰσθάνεται ὅτι μετέχει στὴν προγραμματικὴ διαδικασία μὲ τὴν ἀτομική, ἀλλὰ συνειδητοποιημένη, γνώμη του πάνω στὰ συγκεκριμένα θέματα τοῦ εἰδικοῦ ἢ καθολικοῦ προγραμματισμοῦ.

Μέσα σ' ἕνα τέτοιο πλαίσιο, ὁ οἰκονομολόγος μπορεῖ, πραγματικά, νὰ παίξει ρόλο μαμμῆς, ἀφίνοντας, ὅμως, κατὰ μέρος τὸν κρυφὸ πόθο του νὰ εἶναι καὶ ... πατέρας τοῦ παιδιοῦ ποὺ ἐμβρυουλκεῖ!

Κώστας Μαν. Σοφούλης

Ἐπιστημονικὴ σύνοψη τῆς δύναμης τῆς κομμουνιστικῆς καὶ μὴ Ἀριστερᾶς ἀπὸ τὸ 1936

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Ἐκλογικὸς δείχτης καὶ χαρτογράφηση ὅλης τῆς Ἑλλάδας

Τοῦ Ἠλία Καρρᾶ

Τὰ λίγα εἰσαγωγικὰ λόγια καὶ οἱ χάρτες ποὺ ἀκολουθοῦν προσπαθοῦν νὰ παρουσιάσουν, ἀρκετὰ συνοπτικά, τὴ γεωγραφικὴ κατανομὴ τῆς ἐκλογικῆς δύναμης τῆς ἀριστερᾶς –κυρίως τῆς κομμουνιστικῆς– μὲ βάση τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα τοῦ 1936, τοῦ 1958 καὶ τοῦ 1963.

Ἡ ἐπιλογὴ αὐτῶν τῶν τριῶν χρονολογιῶν δὲν εἶναι τυχαία.

● Τὸ 1936 ἀποτελεῖ τὴν ἱστορικὴ ἀναφορά, δείχνοντας τὴν προπολεμικὴ δύναμη τοῦ ΚΚΕ, τὸν περιορισμένο χαρακτήρα τῆς ἐξάπλωσής του, ἀλλὰ καὶ τόν, ἤδη ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἐποχή, ἔντονο κομμουνιστικὸ χαρακτήρα ὁρισμένων περιοχῶν (Ἀ. Μακεδονία, Θεσσαλία, Θεσσαλονίκη καὶ Μυτιλήνη) καὶ συνεπῶς καὶ ὁρισμένων στρωμάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης (ὅπως π.χ. οἱ καπνεργάτες). Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι τὸ μεγαλύτερο ποσοστό του στὴ Νότια Ἑλλάδα τὸ ΚΚΕ τὸ παίρνει ἐκείνη τὴν ἐποχὴ στὸ Ἀγρίνιο (12%). Εἶναι χαρακτηριστικὸ ἐπίσης, ὅτι ἐξ ἀρχῆς τὸ ΚΚΕ εἶχε μεγάλη δύναμη ἀνάμεσα στοὺς πρόσφυγες. Φυσικά, μιὰ πιὸ λεπτομερειακὴ ἀνάλυση εἶναι ἀναγκαία, γιὰ νὰ καταλήξουμε σὲ συγκεκριμένα συμπεράσματα ὡς πρὸς τὴν τυπολογία τῶν ψηφοφόρων τοῦ ΚΚΕ προπολεμικὰ (ποὺ θὰ ἔπρεπε, ἐπίσης, νὰ παραβληθεῖ καὶ μὲ τὴν κοινωνικὴ σύνθεση τῶν μελῶν του).

● Τὸ 1958 εἶναι μεταπολεμικὰ ἡ πρώτη πραγματικὴ ἔκφραση τῆς ἐκλογικῆς δύναμης τῆς Ἀριστερᾶς – κυρίως τῆς κομμουνιστικῆς, ἀλλὰ καὶ ἑνὸς τμήματος τῆς μὴ-κομμουνιστικῆς. Κι αὐτό, γιατὶ τὸ 1946 ἡ ἀριστερὰ δὲν πῆρε μέρος στὶς ἐκλογές, τὸ 1950, 1951, 1952 – ἀμέσως μετὰ τὴ λήξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου – οἱ ἐκλογὲς δὲν μποροῦσαν κατὰ κανένα τρόπο νὰ ἐκφράσουν τὴν πραγματικὴ δύναμη τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τὸ 1956 ἡ ΕΔΑ συνεργάστηκε μὲ τὰ κόμματα τοῦ Κέντρου.

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1958 –ἐννιὰ χρόνια μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου– ἡ ΕΔΑ συγκεντρώνει τὸ 24,43% τῶν ψήφων. Τὸ ποσοστὸ αὐτό, ποὺ προκάλεσε πανικὸ στὴ Δεξιὰ καὶ στὸ Κέντρο καὶ τὴ σύσταση εἰδικῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ κομμουνισμοῦ (μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς Γ. Παπαδόπουλο, Σ. Κωνσταντόπουλο καὶ Ἀγγ. Προκοπίου) δὲν ἀποτελεῖ, κατὰ τὴ γνώμη μας, παρὰ ἕνα μόνο τμῆμα τῆς συνολικῆς δύναμης τῆς Ἀριστερᾶς (κομμουνιστικῆς καὶ μή).

Γιὰ τρίτη ἀναφορά, δὲν χρησιμοποιήσαμε τὶς ἐκλογὲς τοῦ 1964, ἀλλὰ τὶς ἐκλογὲς τοῦ 1963 γιὰ δυὸ λόγους. Πρῶτον, γιατὶ τὸ 1964 ἡ ΕΔΑ, πραγματοποιώντας τὸν ἐκλογικὸ ἐλιγμό, δὲν παρουσίασε ὑποψήφιους σὲ 24 ἀπὸ τὶς 55 ἐκλογικὲς περιφέρειες καὶ δεύτερο, γιατὶ ἡ πτώση τῆς ΕΔΑ μεταξὺ 1963 καὶ 1964 εἶναι μικρὴ καὶ σχεδὸν ὁμοιόμορφη (ἂν προσθέσουμε τὴ δύναμη τῆς ΕΔΑ στὶς περιφέρειες ποὺ δὲν παρουσίασε ὑποψήφιους, τότε ἡ πραγματικὴ δύναμη τῆς ΕΔΑ τὸ 1964 εἶναι περίπου 13,5% ἔναντι 14,4% τὸ 1963).

Οἱ χάρτες ποὺ ἀκολουθοῦν δείχνουν καθαρὰ τὴ συγκέντρωση τῆς ἐκλογικῆς δύναμης τῆς Ἀριστερᾶς στὰ ἀστικὰ –καὶ ἰδιαίτερα στὰ μεγάλα ἀστικὰ– κέντρα. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι μεταπολεμικὰ ἡ ΕΔΑ ἔχει σημαντικὴ παρουσία σ' ὅλες σχεδὸν τὶς πόλεις (σ' ἀντίθεση μὲ ὅ,τι συνέβαινε τὸ 1936). Ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις (Σπάρτη, Καστοριά, Ἄργος) οἱ πόλεις βρίσκονται πάντα τουλάχιστον μιὰ κλίμακα ψηλότερα ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἀγροτικὲς περιοχές. Σὲ μερικὲς μάλιστα περιπτώσεις ἡ διαφορὰ εἶναι ἐντυπωσιακὴ (π.χ. τὸ 1958 ἡ ΕΔΑ παίρνει στὴν Πάτρα 36,83%, ἐνῶ στὸ σύνολο τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας παίρνει 8%). Μόνο στὴ Μυτιλήνη ἡ ΕΔΑ παρουσιάζει ψηλὸ ποσοστό, τόσο στὴν πόλη, ὅσο καὶ στὴν ἀγροτικὴ περιφέρεια.

Ἡ ἐξήγηση τῆς κατανομῆς τῆς ἐκλογικῆς δύναμης τῆς Ἀριστερᾶς καὶ ὁ διαχωρισμός της σὲ κομμουνιστικὴ καὶ μή, δὲν εἶναι πάντα εὔκολη. Στὸ ἑπόμενο τεῦχος, ἀναλύοντας τὴ δύναμη τῆς ΕΔΑ στὴν Ἀθήνα, θὰ προσπαθήσουμε νὰ βγάλουμε μερικὰ συμπεράσματα σχετικὰ μὲ αὐτὰ τὰ δυὸ σημεῖα.

Τελειώνοντας θὰ πρέπει νὰ διαλύσουμε μιὰ πιθανὴ παρεξήγηση. Παρουσιάζοντας καὶ ἀναλύοντας τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα τῆς Ἀριστερᾶς, δὲν πιστεύουμε, κατὰ κανένα τρόπο, ὅτι αὐτὰ ἀντιπροσωπεύουν καὶ τὴν πραγματική της δύναμη.

Οἱ ἐκλογὲς εἶναι ἕνα παιχνίδι, ποὺ διεξάγεται σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους καὶ τὴν τελετουργία ποὺ ἐπιβάλλει ἡ ἀστικὴ τάξη. Ὁ Λαὸς εἶναι «κυρίαρχος» μιὰ μέρα κάθε τέσσερα χρόνια (ἂν δὲν μεσολαβήσει καμιὰ μακροχρόνια παρένθεση ...) ἀρκεῖ νὰ εἶναι «ὥριμος» καὶ νὰ κάνει «καλὴ χρήση τῆς ψήφου του».

Τὸ Ε.Α.Μ. καὶ ἡ Ἀντίσταση ἀποτελοῦν τὸ πιὸ ἀτράνταχτο ἱστορικὸ παράδειγμα, ποὺ δείχνει τὴ διαφορὰ ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὴν ἐκλογικὴ καὶ τὴν πραγματικὴ δύναμη ἑνὸς κόμματος, ποὺ μπορεῖ καὶ θέλει, ὅταν ἡ ἀστικὴ τάξη οὔτε θέλει οὔτε μπορεῖ, νὰ ἐκφράσει συγκεκριμένα καὶ ἀγωνιστικὰ τὴ θέληση καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Λαοῦ.

Σημειώσεις σχετικὰ μὲ τὴ χαρτογράφηση:

1. Στοὺς χάρτες σημειώνονται χωριστὰ τὰ ἀποτελέσματα γιὰ τὶς πόλεις, καὶ γιὰ τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ τοῦ νομοῦ.
2. Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ κύκλου ποὺ παριστάνει κάθε πόλη εἶναι ἀνάλογο πρὸς τὸν πληθυσμό της.
3. Ἡ περιοχὴ Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καὶ ὁ Τ.Δ. Θεσσαλονίκης δὲν παριστάνονται στοὺς χάρτες, γιατὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀντιστοίχου κύκλου θὰ κάλυπτε μεγάλο μέρος τοῦ χάρτη.
4. Τὰ ὅρια τῆς κλίμακας εἶναι διαφορετικὰ γιὰ κάθε χάρτη, πρᾶγμα ποὺ δυσκολεύει βέβαια τὴ σύγκριση, ἀλλὰ προσφέρει μιὰ πιστότερη ἀντίληψη τῆς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάρων.

ΜΙΑ ΑΡΧΗ ΟΧΙ ΚΑΙ ΤΟΣΟ ΕΥΚΟΛΗ ΤΟ 1936

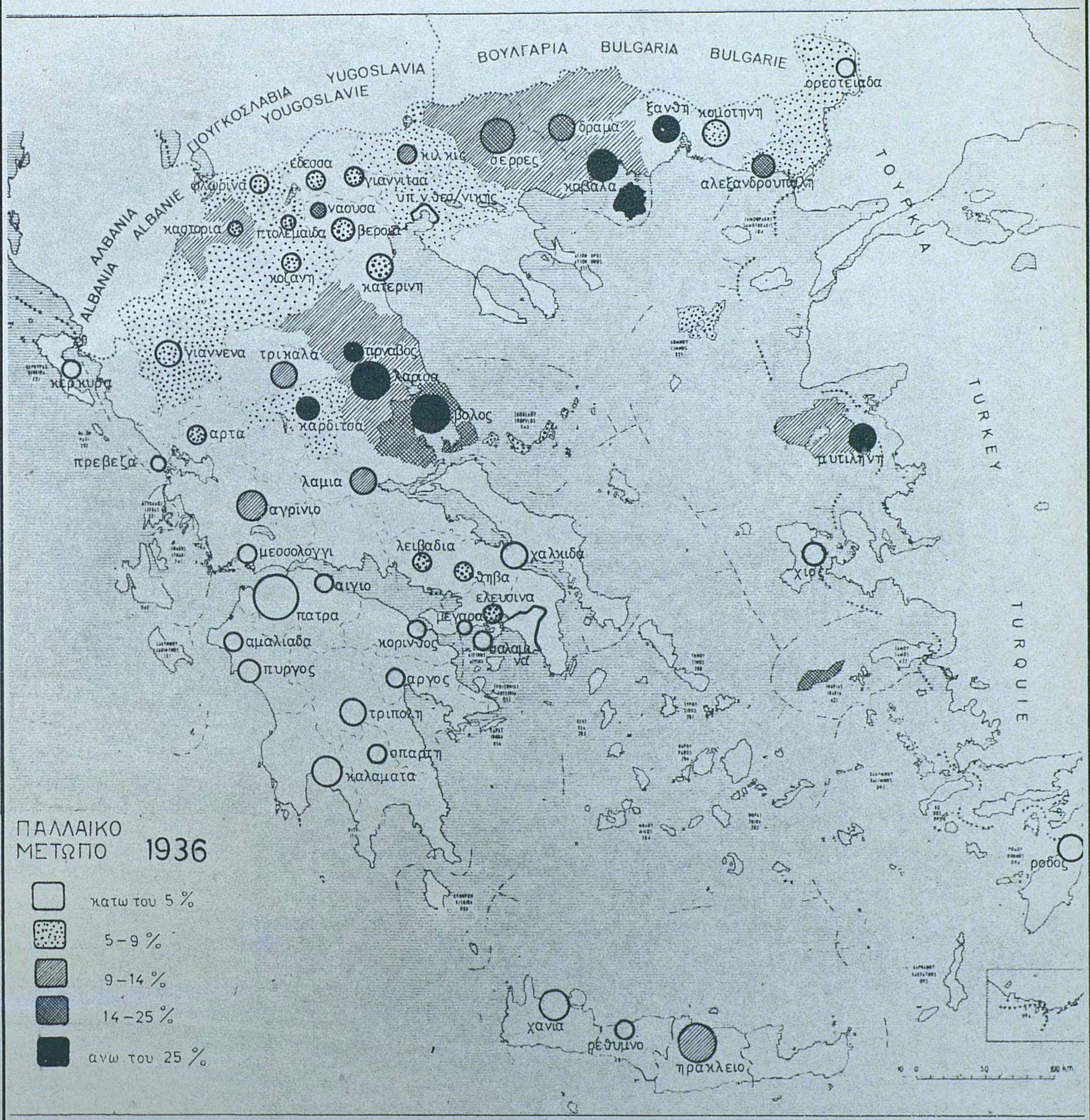

Ἡ ἐκλογικὴ δύναμη τοῦ ΚΚΕ, πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, κυμαινόταν γύρω στὸ 5%. Στὶς ἐκλογὲς ποὺ ἔγιναν τὸν Γενάρη τοῦ ' 36 –δηλ. πρὶν ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς Θεσσαλονίκης– τὸ Παλλαϊκὸ Μέτωπο συγκέντρωσε περίπου 73.000 ψήφους (5,76%) καὶ ἔβγαλε 15 βουλευτές.

Στὴν περιοχὴ Ἀθηνῶν-Πειραιῶς ἡ δύναμη τοῦ Παλλαϊκοῦ Μετώπου τὸ 1936 ἦταν 7% καὶ στὴ Θεσσαλονίκη (μαζὶ μὲ Καλαμαριά, Νεάπολη κλπ.) 13,5%.

Ὅμως, ὅπως φαίνεται καθαρὰ καὶ στὸ χάρτη, ἡ δύναμη τοῦ ΚΚΕ ξεπερνοῦσε τὸ 10%, γιὰ νὰ φτάσει στὴν πόλη τῆς Καβάλας –ποὺ εἶχε ἐκλέξει καὶ τὸν πρῶτο «κόκκινο δήμαρχο» τῆς Ἑλλάδας– τὸ 43,17%.

Ἀντίθετα, σ' ὅλη τὴ Ν. Ἑλλάδα καὶ τὰ περισσότερα νησιά, τὸ ΚΚΕ ἦταν οὐσιαστικὰ ἀνύπαρκτο καὶ ἡ ἐλάχιστη δύναμη ποὺ διάθετε βρισκόταν συγκεντρωμένη σὲ μερικὲς πόλεις –Ἀθήνα-Πειραιά, Ἀγρίνιο, Λαμία, Ἡράκλειο– ἐνῶ ἀφθονοῦσαν οἱ ἀγροτικὲς περιοχὲς ἀλλὰ καὶ οἱ πόλεις ὅπου ἡ δύναμή του δὲν ξεπερνοῦσε τὸ 2%.

Σημ.: Τὰ Δωδεκάνησα τὸ 1936 δὲν ἀνῆκαν ἀκόμα στὴν Ἑλλάδα.

Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΡΧΙΣΕ ΤΟ 1958

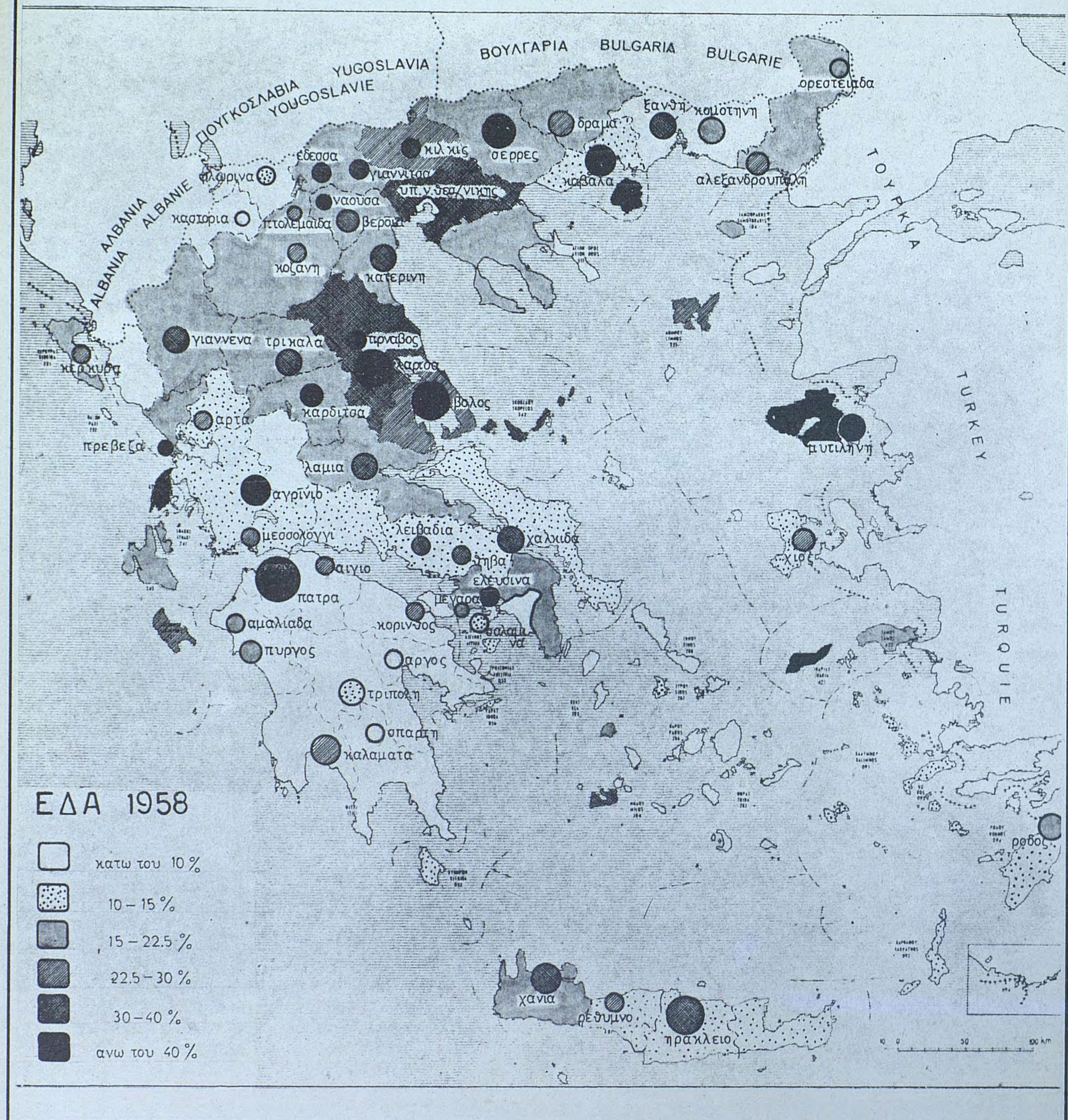

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1958 –ἐννηὰ χρόνια μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐμφυλίου– ἡ ΕΔΑ ἔρχεται δεύτερο-κόμμα, συγκεντρώνοντας τὸ 24,43% τῶν ψήφων.

Ἡ δύναμή της βρίσκεται κυρίως στὰ ἀστικὰ κέντρα. Στὴν περιοχὴ Ἀθηνῶν-Πειραιῶς (Α΄, Β΄ περιφ. Ἀθηνῶν καὶ Α΄, Β΄ περιφ. Πειραιῶς, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ νησιὰ τοῦ Σαρωνικοῦ) τὸ ποσοστὸ τῆς ΕΔΑ εἶναι 42% καὶ στὴν ἐκλογικὴ περιφέρεια τοῦ Τ.Δ. Θεσσαλονίκης εἶναι 43%.

Ὅπως φαίνεται καὶ στὸ χάρτη, τὰ ποσοστὰ τῆς ΕΔΑ στὶς κυριότερες πόλεις ξεπερνᾶν τὸ 30% καὶ πολλὲς φορὲς καὶ τὸ 40%. Ἐξ ἄλλου, σὲ μιὰ σειρὰ πόλεις ἡ ΕΔΑ παίρνει τὴν ἀπόλυτη πλειοψηφία (Βόλος, Λάρισα, Καβάλα, Μυτιλήνη, Νάουσα καὶ Τύρναβος). Στὸ σύνολο τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ ἡ ΕΔΑ παίρνει τὸ 35,79%. Ἀντίθετα, στὸ σύνολο τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἡ ΕΔΑ παίρνει τὸ 16,05%.

Ἡ ἐκλογικὴ δύναμη τῆς ΕΔΑ τὸ 1958 εἶναι πολὺ πιὸ ὁμοιογενής, ἀπὸ ὅ,τι τοῦ ΚΚΕ προπολεμικά, καὶ μόνο σὲ μερικὲς ἀγροτικὲς περιοχὲς δὲν ξεπερνάει τὸ 10%.

Συγκρίνοντας τοὺς δυὸ χάρτες, μποροῦμε νὰ καθορίσουμε τὶς περιοχὲς ὅπου ἡ ἐμφάνιση τῆς Ἀριστερᾶς ἢ ἡ μεγάλη αὔξηση τῆς δυναμής της, ἔχει τὶς ρίζες της στὴν Ἀντίσταση. Ἡ σημαντικότερη εἶναι ἡ περιοχὴ Ἀθηνῶν-Πειραιῶς: ἀπὸ 7% τὸ 1936 ἡ Ἀριστερὰ περνάει στὸ 42% τὸ 1958.

ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

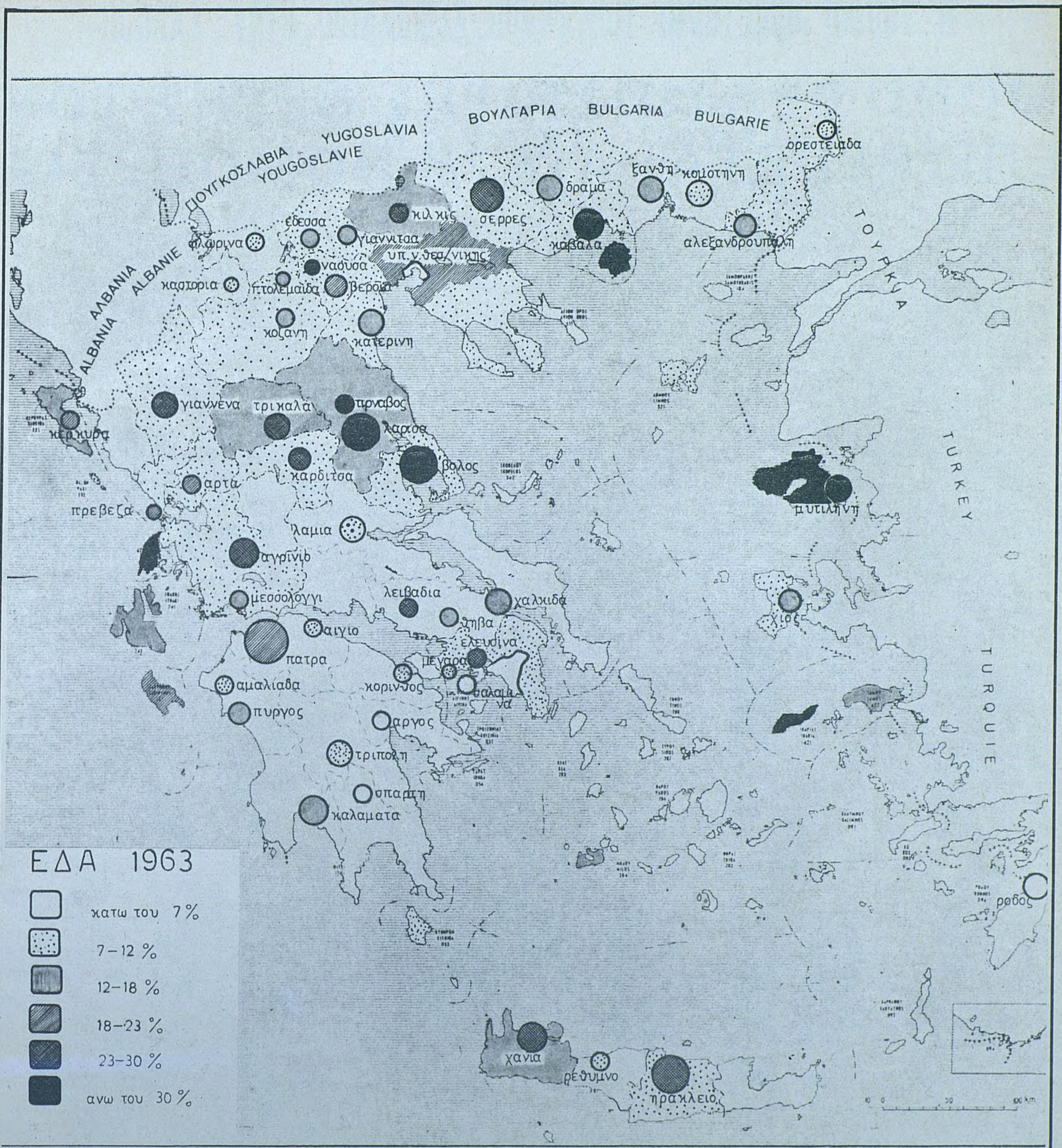

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1963 ἡ ΕΔΑ συγκέντρωσε τὸ 14,41% τῶν ψήφων.

Στὴν περιοχὴ Ἀθηνῶν-Πειραιῶς συγκέντρωσε τὸ 25% καὶ στὴν ἐκλογικὴ περιφέρεια Τ.Δ. Θεσσαλονίκης τὸ 28%.

Τὸ συνολικὸ ποσοστὸ τῆς ΕΔΑ ἀναλύεται ὡς ἑξῆς σὲ ἀστικὸ καὶ ἀγροτικὸ πληθυσμό:

στὸ σύνολο τοῦ ἀστικοῦ πληθ. ἡ ΕΔΑ συγκέντρωσε 21,36%

στὸ σύνολο τοῦ ἀγροτικοῦ πληθ. ἡ ΕΔΑ συγκέντρωσε 8,51%.

Οἱ ἐκλογὲς τοῦ ' 63 χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἰσχυρὸ ρεῦμα ἀριστερῶν ψηφοφόρων πρὸς τὸ Κέντρο (ἡ δύναμη τῆς Δξιᾶς παρέμεινε στὰ ἐπίπεδα τοῦ 1958: ἡ ΕΡΕ καὶ τὸ Λαϊκὸ Κόμμα συγκέντρωσαν τὸ 1958 τὸ 44,18% τῶν ψήφων, καὶ τὸ 1963 ἡ ΕΡΕ τὸ 43,31%).

Συγκρίνοντας τὸ χάρτη τῆς ΕΔΑ τοῦ 1963 μὲ τὸ χάρτη τοῦ 1958, βλέπουμε ὅτι οἱ περιφέρειες ποὺ ἀντιστέκονται καλύτερα σ' αὐτὸ τὸ ρεῦμα εἶναι οἱ παραδοσιακὰ κομμουνιστικὲς (Καβάλα, Βόλος, Λάρισα, Θάσος κ.τ.λ.) καὶ μερικὲς περιφέρειες, ὅπου οἱ ἀντιθέσεις Ἀριστερᾶς καὶ Δεξιᾶς εἶναι ἰδιαίτερα ἔντονες - π.χ. Λευκάδα, Ἰκαρία κλπ.

Συνολικά, ἡ πτώση τῆς ΕΔΑ στὶς ἀγροτικὲς περιφέρειες εἶναι πολὺ ἐντονώτερη ἀπ' ὅ,τι στὰ ἀστικὰ κέντρα. Ὅμως, ἡ μικρότερη πτώση τῆς ΕΔΑ παρουσιάζεται σὲ τρία νησιά: Θάσο, Λευκάδα καὶ Ἰκαρία.

Ἡ νομικὴ προστασία τοῦ ξένου κεφαλαίου στὴν Ἑλλάδα

ΜΟΝΟ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΑΠ' ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Τοῦ Μ. Ροδάκη

Ἡ ἐφταετία τῆς δικτατορίας δὲν φαίνεται νὰ μᾶς δίδαξε καὶ πολλὰ πράγματα, ἀφοῦ ἀκόμα δὲν ἔχουμε ἐντοπίσει την οὐσία, τὴ βάση τοῦ κακοῦ. Ἐνῶ ὅλοι γνωρίζουν, ὅτι τὰ τάνκς κινήθηκαν μὲ ἐντολὴ τῶν Ἀμερικανῶν καὶ ὅτι οἱ χουντικοὶ ἀξιωματικοὶ ἦσαν μισθοφόροι τῆς CIA καὶ τοῦ πενταγώνου τῶν ΗΠΑ, ἐλάχιστοι φαίνεται νὰ ἔχουν συνειδητοποιήσει, ὅτι ἡ χούντα δὲν θὰ μποροῦσε νὰ σταθεῖ, χωρὶς τὴν ἄμεση καὶ ὁλόπλευρη ὑποστήριξη τοῦ ξένου κεφαλαίου. Τὸ κακὸ εἶναι ὅτι ἡ ὀδυνηρὴ ἐμπειρία τῆς ἐφταετίας δὲν φαίνεται νὰ ἔχει προβληματίσει τοὺς πολιτικοὺς καὶ κυβερνῆτες τῆς χώρας μας, ἀφοῦ καὶ σήμερα ἀφόμα ἐπιμένουν νὰ «πραγματοποιήσουν» τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας μέσω τῆς πολιτικῆς προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων. Ξεχνᾶτε ὅτι τὰ προνόμια τοῦ ξένου κεφαλαίου πλήττουν ἄμεσα τὸ ντόπιο κεφάλαιο καὶ τελικὰ καταλύουν τὴν αὐτοτέλεια καὶ ἀνεξαρτησία τῆς χώρας μας.

Ὁ ρόλος τοῦ ξένου κεφαλαίου στὴ χώρα μας εἶναι ἀποφασιστικός. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει πολιτικὴ ἐκτίμηση, ἂν δὲν ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ὁ ρόλος τοῦ ξένου κεφαλαίου, ἡ δύναμή του καὶ ἡ ἀντίδρασή του. Καὶ γιὰ νὰ ἐκτιμηθοῦν ὅλα αὐτά, θὰ πρέπει πρὶν ἀπ' ὅλα νὰ ξέρουμε ἀκριβῶς τί εἶναι αὐτὸ τὸ ξένο κεφάλαιο.

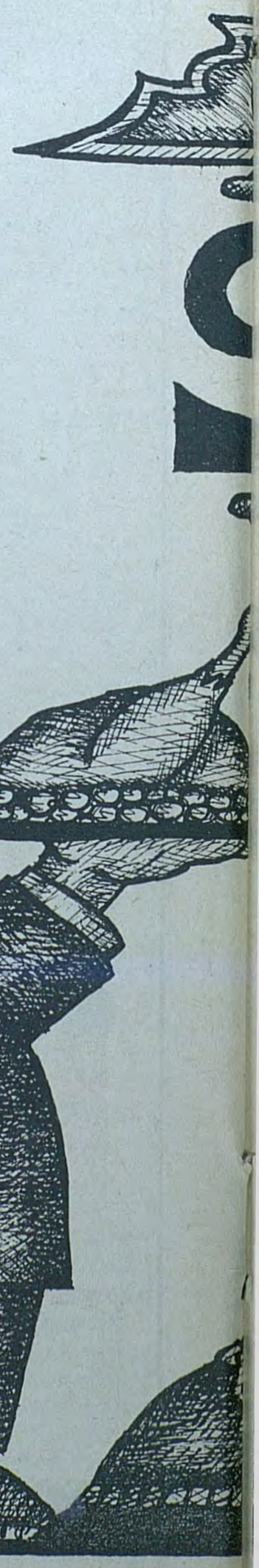

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Δύο περιοχὲς τοῦ κόσμου ἔχουν δεχτεῖ πολὺ μεγάλες ἐπενδύσεις ξένου κεφαλαίου: Ἡ Λατινικὴ Ἀμερικὴ καὶ οἱ πετρελαιοπαραγωγὲς χῶρες τῆς Μ. Ἀνατολῆς. Ὁ ὄγκος τοῦ ξένου κεφαλαίου σ' αὐτὲς τὶς χῶρες εἶναι πολὺ μεγάλος. Καί, ὅμως, ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει ἐκεῖ τρομερὴ καθυστέρηση. Θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅτι ὁ ὄγκος τῶν ἐπενδύσεων ξένου κεφαλαίου εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος μὲ τὴν ἀνάπτυξή τους. Παρ' ὅλο ποὺ στὶς περιοχὲς αὐτὲς τὸ ξένο κεφάλαιο ἔχει δημιουργήσει τὶς πιὸ σύγχρονες ἐπιχειρήσεις, καμιὰ χώρα δὲν μπόρεσε νὰ ἐπωφεληθεῖ ἀπὸ τὴν τεχνολογία τους. Ἀπὸ τὶς ἐπενδύσεις αὐτὲς ἐπωφελοῦνται μόνον οἱ χῶρες ποὺ τὶς κάνουν καὶ ὄχι ἐκεῖνοι ποὺ τὶς δέχονται. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε τὶς σχέσεις τῶν ἐπενδύσεων τῶν ΗΠΑ στὸ ἐξωτερικὸ ἔναντι τῶν κερδῶν ποὺ εἰσάγουν ἀπὸ τὶς ἐπενδύσεις αὐτὲς (1965-68). Φυσικά, ἔχουν προηγηθεῖ καὶ ἄλλες ἐπενδύσεις, ἀλλά, γιὰ τὰ συγκεκριμένα χρόνια, εἶναι μιὰ πραγματικὴ ἀποκάλυψη γιὰ τὸ ρόλο ποὺ παίζουν οἱ ἐπενδύσεις τοῦ ξένου κεφαλαίου:
–τὰ ποσὰ σὲ δισεκατ. δολλάρια–

ΧΡΟΝΙΑ	1965	1966	1967	1968
Ἄμεσες ἐπενδύσεις	3,5	3,6	3	2,9
Ἐπαναπατριζόμενα κέρδη	4,9	5,1	5,1	5,8

Τὴν ἴδια περίοδο, στὴ Λατινικὴ Ἀμερικὴ ἔγιναν ἐπενδύσεις 1,1 δισεκ. δολλαρίων ἀπὸ Ἀμερικανοὺς καὶ ἐπέστρεψαν σὰν κέρδη στὶς ΗΠΑ 5,4 δισεκ. δολλάρια. Τὰ στοιχεῖα εἶναι παρμένα ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ Φ. Σιμονώ, ποὺ δημοσιεύτηκε στὴ MONDE καὶ στὸ ΒΗΜΑ 9/3/69.
Πέρα ἀπὸ τὶς καθαρὰ οἰκονομικὲς συνέπειες, οἱ χῶρες ποὺ δέχτηκαν ἐπενδύσεις ξένου κεφαλαίου εἶδαν νὰ στραγγαλίζεται ἡ ἐλευθερία τους, νὰ καταπατεῖται ἡ ἐθνική τους κυριαρχία, νὰ ἀνατρέπονται τὰ καθεστῶτα τους καὶ νὰ ἐπιβάλλονται οἱ πιὸ στυγνὲς δικτατορίες. Οἱ ἐπενδύσεις ξένου κεφαλαίου, στὴν πραγματικότητα, δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸ δημοκρατικὸ καθεστώς, δὲν συμβιβάζονται μὲ ἕνα καθεστὼς ὅπου θὰ ἐξασφαλίζεται ἡ λαϊκὴ θέληση. Αὐτὰ λέει ἡ διεθνὴς ἐμπειρία.

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Ἡ χώρα μας δέχεται τὸ ξένο κεφάλαιο μέσα στὰ πλαίσια ἑνὸς εἰδικοῦ καθεστῶτος προνομίων, ποὺ θεσπίστηκε ἀπὸ τὸ 1953 καὶ μετά, ἀπὸ τὸ 1955. Καὶ ἀπὸ τὸ 1960 ἔχουμε «μαζικὴ εἰσβολὴ» ξένου κεφαλαίου. Πάρ' ὅλο ποὺ ὁ ὄγκος τοῦ ξένου κεφαλαίου σὲ σχέση μὲ τὸ ἐγκαταστημένο στὴ μεταποίηση ντόπιο κεφάλαιο εἶναι συντριπτικὰ μεγάλος, ἡ χώρα μας ἐξακολουθεῖ νὰ μένει καθυστερημένη. Ὅταν ἀρχίζει ἡ μαζικὴ εἰσβολὴ τοῦ ξένου κεφαλαίου, τὸ ντόπιο κεφάλαιο καὶ εἰδικὰ τὸ μικρό, ἔνιωσε θανάσιμη ἀσφυξία. Τὰ προνόμια τοῦ ξένου ἔπνιγαν κάθε

"Αν κινδυνέψει, ωστόσο, θὰ βρῆ κάποιο συνταγματάρχη νὰ «ξανασώσει» τὴν Ἑλλάδα!

ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟ ΘΩΡΑΚΙΣΕ ΚΑΙ Η ΧΟΥΝΤΑ ΤΟ ΕΚΑΝΕ ΑΠΟΙΚΙΑΚΟ

δυνατότητα ντόπιας δραστηριότητας. Ὅπως ἦταν φυσικό, οἱ ντόπιοι ἀντέδρασαν. Στὴν περίοδο 1962 - 67 τὸ ντόπιο κεφάλαιο ἄρχισε ν' ἀντιδρᾶ συστηματικὰ στὰ προνόμια τῶν ξένων. Περισσότερο ἀντέδρασαν τὰ μεσαῖα στρώματα. Ἔτσι, ἀπὸ τὸ 1962, ἀναπτύσσεται ὁ ἀγώνας τῶν μεσαίων στρωμάτων μὲ οὐσιαστικὸ στόχο τὴν ἀνάσχεση τοῦ ξένου κεφαλαίου στὸ χῶρο ποὺ καλύπτουν οἱ δικές τους ἐπιχειρήσεις. Τὸν ἀγώνα αὐτὸ ἐκφράζει καὶ ὁ Γ. Παπανδρέου στὴν πάλη του πρὸς τὴν ΕΡΕ γιὰ τὴν ἐξουσία. Καὶ ὅταν θὰ καταλάβει τὴν ἀρχή, θὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ πάρει μέτρα περιορισμοῦ τῆς ἀσυδοσίας. Τότε τὸ ξένο κεφάλαιο, ὑπεραμυνόμενο τῶν «συμφερόντων του», φυσικὰ πάντα σὲ βάρος τῶν ἑλληνικῶν, θὰ συσπειρωθεῖ γύρω ἀπὸ τὴ χούντα ποὺ προετοιμάζει ἡ CIA στὸ πεντάγωνο. Ὁ Τάλμποτ στὴν ἔκθεσή του γιὰ τὴ χούντα στὸ Κογκρέσο θὰ πεῖ ὅτι «πρὶν ἀπὸ τὸ πραξικόπημα εἶχε δημιουργηθεῖ ἀσφυξία γιὰ τὶς ξένες ἐπενδύσεις». Καὶ δικαιώνει τὴ χούντα μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι ξανάνοιξε διάπλατα τὶς πόρτες τῆς χώρας στὸ ξένο κεφάλαιο. Ἔτσι καὶ στὴ χώρα μας, τὸ ξένο κεφάλαιο πατρονάρισε τὴν πιὸ στυγνὴ δικτατορία ποὺ ἐπέβαλαν οἱ ΗΠΑ μέσω τῆς CIA καὶ τοῦ Πενταγώνου. Οἰκονομικὰ ἡ χώρα μας δὲν εἶδε τὶς ἀναμενόμενες βελτιώσεις. Οἱ εἰσηγητὲς τῶν νόμων περὶ ξένου κεφαλαίου ὑποστήριζαν, π.χ., ὅτι μὲ τὶς ἐπενδύσεις αὐτὲς θὰ βελτιωνόταν τὸ ἐξωτερικό μας ἐμπόριο καὶ θὰ ἀποκτούσαμε κάποτε μὴ ἐλλειμματικὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν. Ἡ στατιστικὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ μας ἐμπορίου μᾶς πείθει γιὰ τὸ ἀντίθετο. Παρὰ τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ ξένου κεφαλαίου, τὸ ἔλλειμμα συνεχῶς μεγαλώνει. Ἀπὸ 14.964 ἑκ. δρχ. ποὺ ἦταν τὸ 1960 ἔφτασε στὰ 43.068 ἑκ. δρχ. τὸ 1971.

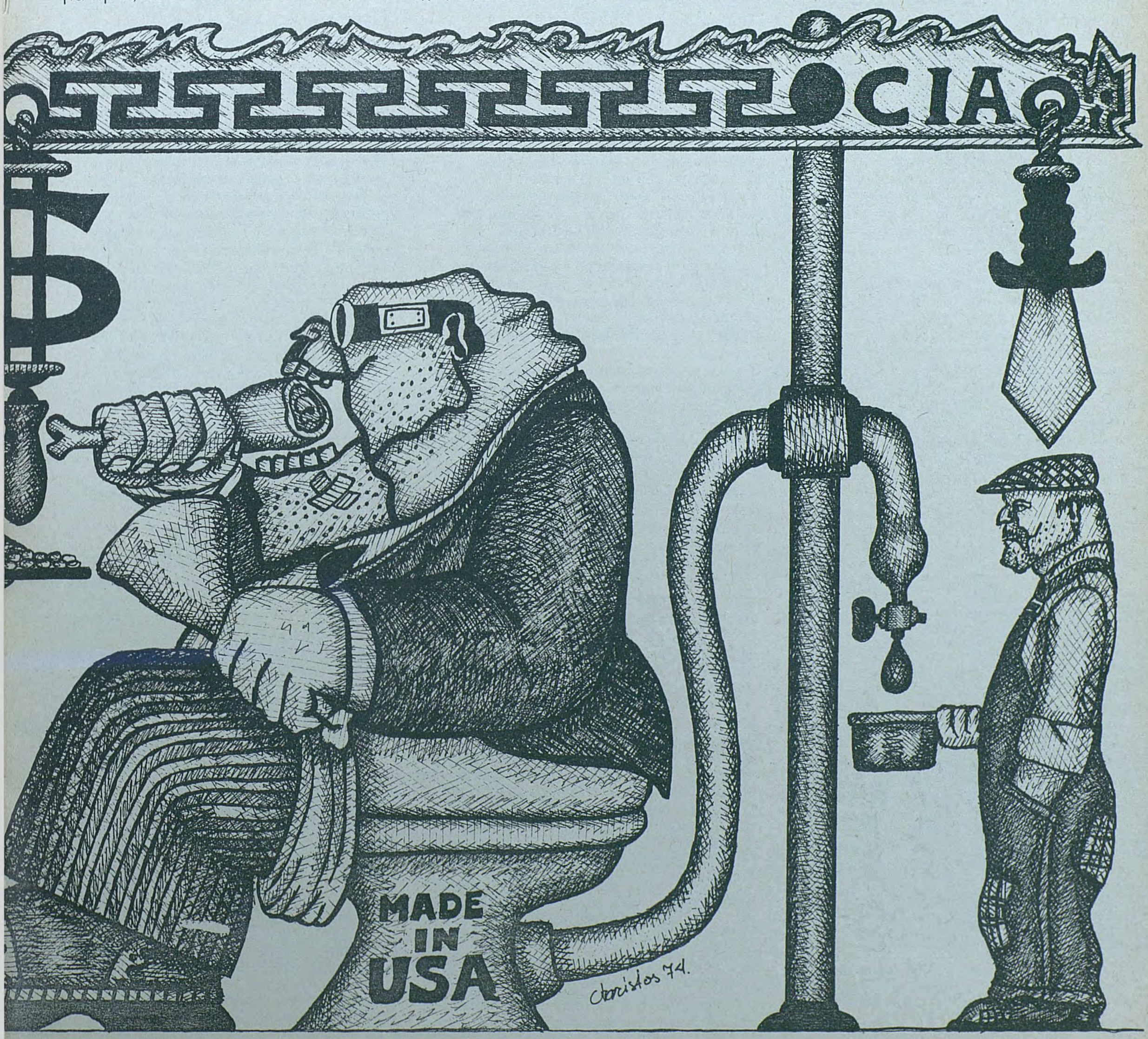

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Τὸ νομικὸ πλαίσιο τῶν ἐπενδύσεων ξένου κεφαλαίου καθορίζεται ἀπὸ μιὰ σειρὰ νόμους. Οἱ βασικότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι: α) Ὁ 2687/1953 «Περὶ ἐπενδύσεως καὶ προστασίας κεφαλαίων ἐξωτερικοῦ». Ἕνας νόμος θεμέλιο τοῦ ξένου κεφαλαίου, ποὺ ἔχει θέση συνταγματικῆς ἀρχῆς. β) Ὁ 4171/1961 ποὺ ἐπεκτείνει ὁρισμένα προνόμια ποὺ περιέχει ὁ 2687/53, μὲ τίτλο «περὶ λήψεως γενικῶν μέτρων διὰ τὴν ὑποβοήθησιν τῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας».

Ἡ χούντα ἔκανε στὴν ἀρχὴ ὁρισμένες τροποποιήσεις σ' αὐτοὺς τοὺς νόμους, γιὰ νὰ τοὺς κατοχυρώσει καὶ συνταγματικά. Ἔτσι, γιὰ τὸν 2687/53 θεσπίζει τὸ ἄρθρο 23 τοῦ συντάγματος τοῦ 1968. Ἔτσι, «διατηρεῖ τὴν ἣν κέκτηται τυπικὴν ἰσχύν, καὶ δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ δι' ἑτέρου νόμου, παρὰ μόνον ἐφ' ἅπαξ καὶ πρὸς παροχὴν μείζονος προστασίας εἰς τὰ κεφάλαια ἐξωτερικοῦ τὰ εἰσαγόμενα κατὰ τὸ ἐν λόγω Ν.Δ.» Αὐτὸ δείχνει καθαρὰ τὴ σχέση τοῦ ξένου κεφαλαίου καὶ τῆς χούντας.
Μὲ τὸ Ν.Δ. 916/1971 τροποποιεῖται, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ξένων, ὁ 4171/61. Μὲ τοὺς Α.Ν. 89/67 καὶ 378/68 ἐπεκτείνονται τὰ προνόμια τῶν δύο παλαιοτέρων νόμων καὶ στὶς ἐμποροβιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις, ποὺ θὰ ἐγκατασταθοῦν στὴν Ἑλλάδα. Μὲ τὸν Α.Ν. 148/67 καὶ 608/1970 «περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς» ἀνοίγει ἡ ἑλληνικὴ ἀγορὰ στὶς ξένες τράπεζες καὶ διευκολύνονται οἱ ξένοι νὰ δανείζονται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἔχουν τὰ προνόμια τοῦ ξένου κεφαλαίου. Μὲ τὰ Ν.Δ. 1078/71 καὶ 1312/72 «περὶ μέτρων πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως» παρέχονται νέα προνόμια στὶς ξένες ἑταιρίες, ποὺ θὰ ἐγκατασταθοῦν στὴν ἐπαρχία. Εἰδικὰ εὐνοεῖται ὁ Τὸμ Πάπας. Καὶ τέλος μὲ τὰ Ν.Δ. 1392/72 καὶ 1378/73 «περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τῆς τουριστικῆς ἀναπτύξεως», προωθεῖται τὸ ξένο κεφάλαιο σὲ μὴ παραγωγικοὺς τομεῖς, σὲ καθαρὰ παρασιτικοὺς χώρους. Τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τῆς χούντας γιὰ νὰ θωρακίσει τὰ προνόμια τῶν ξένων, δείχνει καὶ τὶς σχέσεις ἐδῶ. Οἱ νόμοι αὐτοὶ ἐξασφαλίζουν στοὺς ξένους τὰ ἑξῆς προνόμια:
1) Ἐγγύηση γιὰ τὸ κεφάλαιο ποὺ ἐπενδύεται. Δὲν ἀπαλλοτριώνεται καὶ δὲν ἐπιτάσσεται. Πρέπει νὰ ἀποζημιωθοῦν μὲ βάση τὶς ἀπαιτήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων.
2) Τοὺς ἐξασφαλίζεται πάγιο καθεστὼς φορολογίας καὶ γενικότερων ὅρων. Καὶ ἂν ἀλλάξει ἡ κατάσταση στὴν Ἑλλάδα, οἱ ξένοι παραμένουν στὸ ἴδιο καθεστώς. Μόνο βελτίωση τῆς θέσης τους ἐπιτρέπεται. Αὐτὸ τὸ πάγιο καθεστὼς εἶναι γιὰ δέκα τουλάχιστον χρόνια καὶ πάνω, ἀνάλογα μὲ τὴ συμφωνία.
3) Ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπανεισάγουν τὸ κεφάλαιό τους σὲ ποσοστὸ 10 % τὸ χρόνο. Δηλαδή, μέσα σὲ 10 χρόνια, ἔχουν ἐπανεισάγει ὅλο τὸ κεφάλαιο καὶ ἡ ἐπιχείρηση παραμένει καὶ ἀποδίδει.
4) Μποροῦν νὰ ἐξάγουν 12 % ἀπὸ τὰ κέρδη τοῦ μὴ ἐπαναπατρισθέντος κεφαλαίου.
5) Μποροῦν νὰ ἐπανεξάγουν μὲ μορφὴ τόκων 10 % τὸ χρόνο, κεφάλαια ποὺ ἔχουν δανειστεῖ στὸ ἐξωτερικό.
Τὰ ποσοστὰ ἐξαγωγῶν μεγαλώνουν, ἂν οἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι ἐξαγωγικές. Ἀκόμα μποροῦν νὰ ἐξάγουν κεφάλαια ὑπὸ μορφὴν μισθώσεων μηχανημάτων, κατόπιν εἰδικῆς ἀδείας. Τὸ σύνολο τῶν ποσῶν ποὺ μπορεῖ νὰ ἐξάγει μιὰ ἐπιχείρηση ξένου κεφαλαίου μὲ ὅλες τὶς μορφὲς ποὺ ἐπιτρέπει ὁ νόμος ἀνέρχεται σὲ ποσὸ ἴσο πρὸς τὸ 25 % περίπου τοῦ ἐπενδυμένου κεφαλαίου. Δηλαδή, μέσα σὲ 4 χρόνια, ἐφ' ὅσον ἡ ἐπιχείρηση ἀποδίδει, μπορεῖ νὰ ἔχει ἐπανεξάγει τὸ σύνολο τοῦ κεφαλαίου.
6) Οἱ νόμοι τοῦ ξένου κεφαλαίου προβλέπουν: α) μείωση ἢ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάθε δεσμό, εἰσφορά. Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ φόρους καὶ τέλη ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἐργαλείων-μηχανῶν καὶ ἀνταλλακτικῶν, γιὰ δέκα τουλάχιστον χρόνια.
β) Μείωση ἢ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ κάθε φόρο, τέλος ἢ εἰσφορά, ποὺ ἐπιβάλλονται ἀπὸ τοὺς δήμους, λιμάνια καὶ δημόσιους ὀργανισμοὺς γιὰ δέκα τουλάχιστον χρόνια.
γ) Μείωση ἢ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ χαρτόσημο ἢ φόρο σὲ ὑποθῆκες.
7) Τοὺς ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμοποιήσουν ξένο προσωπικό. Εἶναι αὐτοὶ ποὺ κατέχουν τὰ μυστικὰ τῆς τεχνολογίας καὶ δὲν θὰ τὰ μεταβιβάσουν ποτὲ σὲ Ἕλληνα.
Αὐτὸ εἶναι σὲ χοντρὲς γραμμὲς τὸ νομικὸ πλαίσιο, ὅπου κινεῖται τὸ ξένο κεφάλαιο.
Δύο εἶναι τὰ σημεῖα ποὺ πρέπει νὰ προσεχθοῦν:
α) Μαζὶ μὲ τὴν τεχνολογία τους καὶ τὸν ὄγκο τους, ἐξασφαλίζουν 40 – 50 % εὐνοϊκότερους ὅρους ἐμπορίας στὴν ἑλληνικὴ ἀγορά. Ἔτσι, μποροῦν νὰ κλείνουν ὁποιαδήποτε ἀνταγωνιστικὴ ἐπιχείρηση. Καὶ ἐπειδὴ μποροῦν νὰ ἐπεκτείνουν τὶς ἐπιχειρήσεις τους, εἶναι σὲ θέση νὰ ἐκβιάζουν ὁποιαδήποτε ἐπιχείρηση καὶ νὰ ἀποσπᾶνε ποσοστὰ ἢ ὑποταγή. Ἡ δυνατότητα ἐκβιασμοῦ ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων θὰ ὑποχρεώνει τὶς πιὸ δυνατὲς νὰ ἀναζητήσουν συνεταῖρο ξένο, γιὰ νὰ γίνουν τελικὰ καὶ αὐτὲς ὀργανισμοὶ ἐλεγχόμενοι ἀπὸ τὸ ξένο κεφάλαιο.
β) Τὸ δεύτερο χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι παίρνεται πρόνοια, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἐπανεξάγεται τὸ κεφάλαιο μέσα σὲ 4 - 5 χρόνια.

Ὅμιλος ξένων καὶ ντόπιων βιομηχάνων σ' ἕνα συναγελασμὸ κάτω ἀπ' τὶς σημαῖες Ἑλλάδας, «στάγιερ» καὶ 21ης Ἀπριλίου. Τὸ κεφάλαιο δὲν ἔχει πατρίδα.

Η ΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ὅλες οἱ ἐπενδύσεις ξένου κεφαλαίου στὴν Ἑλλάδα ἀντιπροσωπεύουν εἰσαγωγὴ μηχανημάτων, τεχνικῶν μεθόδων καὶ βιομηχανικῶν σημάτων. Ὁ Τὸμ Πάπας χρέωσε τὸ σῆμα τοῦ «τίγρη» του γιὰ 15 ἑκατομμύρια δολλάρια. Κι' αὐτὸ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία. Στὴν πραγματικότητα δὲν πρόκειται γιὰ εἰσαγωγὴ κεφαλαίων, ἀλλὰ γιὰ πώληση μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ μὲ δόσεις. Ἀγοραστὴς οὐσιαστικὰ εἶναι ἡ Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἰδιοκτῆτες του, γίνονται οἱ μεγάλοι ἐπιχειρηματίες τῶν διεθνιστικῶν ἑταιριῶν. Οἱ μεγάλοι ἐπιχειρηματίες μελετᾶνε τὴν κατάσταση τῆς χώρας μας, ἐπιλέγουν ἕνα τομέα, ποὺ θὰ ἦταν ἀποδοτικός. Κάνουν τὶς μελέτες γιὰ τὴν ἐπιχείρηση. Μὲ βάση αὐτὴ τὴ μελέτη ὑποβάλλουν αἴτηση στὴν κυβέρνηση, γιὰ νὰ πάρουν τὴν ἔγκριση. Μὲ τὴν ἔγκριση στὸ χέρι πηγαίνουν στὶς μεγάλες ἑταιρίες τοῦ ἐξωτερικοῦ, ποὺ ἔχουν τὰ μηχανήματα. Οἱ ξένες ἑταιρίες γυρεύουν τὴν ἔγκριση τῆς Ἑλλάδας, γιὰ νὰ πουλήσουν τὰ μηχανήματα. Ἡ Ἑλλάδα καλύπτει τὰ «γραμμάτια» τῆς ἐπιχείρησης. Ἡ ἀγορὰ γίνεται μὲ πίστωση. Καὶ οἱ ἑταιρίες ὑπολογίζουν, ὅτι μέσα στὴν πενταετία θὰ μποροῦν νὰ ξεπληρώσουν τὶς ὑποχρεώσεις τους, μὲ τὰ κέρδη ποὺ θὰ ἐπανεξάγουν. Ἔτσι, οὐσιαστικά, τὸ μόνο πραγματικὸ κεφάλαιο τῶν ἐπιχειρηματιῶν τοῦ ξένου κεφαλαίου εἶναι ἡ μελέτη. Ὅλα τὰ ἄλλα τὰ βάζει ἡ χώρα μας καὶ τοὺς τὰ προσφέρει δωρεάν! Γιὰ τὴν κίνηση τῆς ἐπιχείρησης θὰ πάρουν κεφάλαια ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ χρηματαγορά. Καὶ τὴ μελέτη τὴν ἀναθέτουν, κατὰ κανόνα, σὲ «φτηνοὺς» ἐπιστήμονες.
Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη εἶναι μιὰ πολυσύνθετη ὑπόθεση, στὴν ὁποία κέντρο καὶ βασικὸ στήριγμα εἶναι οἱ πλουροπαραγωγικὲς πηγές. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη μιᾶς χώρας ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἄμεσο καὶ εὔκολο κέρδος, ποὺ ἐπιδιώκει τὸ ξένο κεφάλαιο. Καὶ χωρὶς τὴν πλήρη ἀξιοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ νοηθεῖ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη.
Ἡ ἱστορία τοῦ τόπου μας μᾶς πείθει, ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἀρχίζει ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ ξένου κεφαλαίου, ἀρχίζει καὶ τὸ κῦμα τῆς μετανάστευσης. Τὰ τόσο μεγάλα ποσὰ τοῦ ξένου κεφαλαίου ποὺ εἰσήχθησαν στὴ χώρα μας ἀπὸ τὸ 1960 καὶ μετά, ὄχι μόνο δὲν ἀπορρόφησαν τὸ ἀνθρώπινο δυναμικό,

ἀλλὰ τὸ ἔσπρωξαν πιὸ πολὺ τὸ ρεῦμα τῆς μετανάστευσης. Ἀκόμα τὸ ξένο κεφάλαιο ἔρχεται ἐδῶ σὰν ληστής. Προσπαθεῖ νὰ ἁρπάξει ὅ,τι μπορεῖ καὶ νὰ φύγει. Τὰ κέρδη, ὅμως, αὐτὰ θά 'πρεπε νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν παραπέρα ἀνάπτυξη. Ἂν σήμερα καταφύγουμε γιὰ χρηματοδότηση στοὺς ξένους, αὔριο θὰ θέλουμε πιὸ πολλοὺς ξένους γιὰ μιὰ παραπέρα ἀξιοποίηση τῶν πηγῶν μας. Ἂν τὰ κεφάλαια αὐτὰ ἦταν ντόπια, θὰ ὑπῆρχε ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν παραπέρα ἀξιοποίηση τῶν πόρων τῆς χώρας μας, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἦταν τὸ ἴδιο «ἀποδοτικοί». Ὁ ξένος ποὺ ἐξάγει τὰ κέρδη του, καταστρέφει μιὰ δυνατότητα παραπέρα ἀξιοποίησης τῶν πόρων τῆς χώρας μας.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ὁ Ζ. Μεϋνὼ στὸ ἔργο του «Πολιτικὲς δυνάμεις στὴν Ἑλλάδα» -σελ.434 στὴν ἑλληνικὴ ἔκδοση- γράφει:
«Σ' ἕνα ὑπόμνημα τῆς 24/4/1964 ἡ πρεσβεία τῶν ΗΠΑ ὑπογράμμιζε ὅτι ἡ Ἑλλὰς παρουσιάζει σήμερα ἀρκετὰ σημαντικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς ἀμερικανικοὺς ἐπιχειρηματικοὺς κύκλους. Ἕνα ἀπὸ τὰ κίνητρα τῶν διαθέσεων αὐτῶν εἶναι, ὅτι ἡ χώρα αὐτή, χωρὶς νὰ λησμονοῦνται τὰ ἰδιαίτερά της πλεονεκτήματα – χαμηλὸ ἐργατικὸ κόστος, φορολογικὴ κατανόηση – ἐξασφαλίζει στὶς ἀμερικανικὲς ἐπιχειρήσεις μιὰ χρήσιμη πλάγια εἴσοδο - black door - πρὸς τὴν κοινὴ ἀγορά. Γιὰ τοὺς ἀμερικανούς, τὸ ἐνδιαφέρον τους γιὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι πολλαπλό. Τὴ θέλουν γιὰ στρατιωτικὴ βάση στὴν πολιτική τους γιὰ τὴ Μ. Ἀνατολή. Τὴ θέλουν γιὰ πίσω πόρτα στὴν Κοινὴ Ἀγορά. Καὶ ἀκόμα τὴ θέλουν γιὰ τὸ φυσικό της πλοῦτο καὶ γιατὶ μὲ τὸν πολιτικὸ ἔλεγχο ποὺ ἀσκοῦν μποροῦν νὰ καρπώνονται τὰ δημόσια ἔργα. Κατὰ κανόνα τὰ μεγάλα δημόσια ἔργα τὰ ἀναλαμβάνουν οἱ ἀμερικανοί
Πέρ' ἀπὸ τοὺς νόμους καὶ τὰ προνόμια ποὺ παρέχουν στὰ ξένα κεφάλαια, οἱ ἴδιες συμβάσεις ἀποτελοῦν νέα πηγὴ προνομίων σὲ βάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ δημοσίου. Συγκεκριμένα, ἡ σύμβαση μὲ τὴν ΠΕΣΙΝΕ τῆς ἐξασφαλίζει ρεῦμα σὲ τιμὴ κάτω τοῦ κόστους καὶ τὴ διαφορὰ αὐτὴ ἀπὸ τὴν τιμὴ πωλήσεως τοῦ ρεύματος ἀπὸ τὴ ΔΕΗ τὴν πληρώνει ὁ φτωχὸς καταναλωτὴς ρεύματος. Ἡ ΠΕΣΙΝΕ χρειαζόταν μεγάλες ποσότητες ρεύματος. Γιὰ νὰ παραχθοῦν, τὸ ἑλληνικὸ δημόσιο ἔκανε μεγάλα θερμοηλεκτρικὰ ἔργα, ποὺ τελικὰ κατέληξαν σὲ βάρος τῶν καταναλωτῶν ρεύματος».
Ὁ Μεϋνὼ – στὸ ἔργο ποὺ ἀναφέραμε, σελ.442 – λέει ὅτι τὸ ἑλληνικὸ δημόσιο ὑποχρεώθηκε νὰ κατασκευάσει

Τὸμ Πάππας. Πολὺ πρὶν ἀγκαλιάσει τὸν «Πέτρο», τὸν πελεκάνο τῆς Μυκόνου, εἶχε ἀγκαλιάσει τὸ «πουλὶ» τῆς Χούντας γιὰ τὰ πετρέλαια!

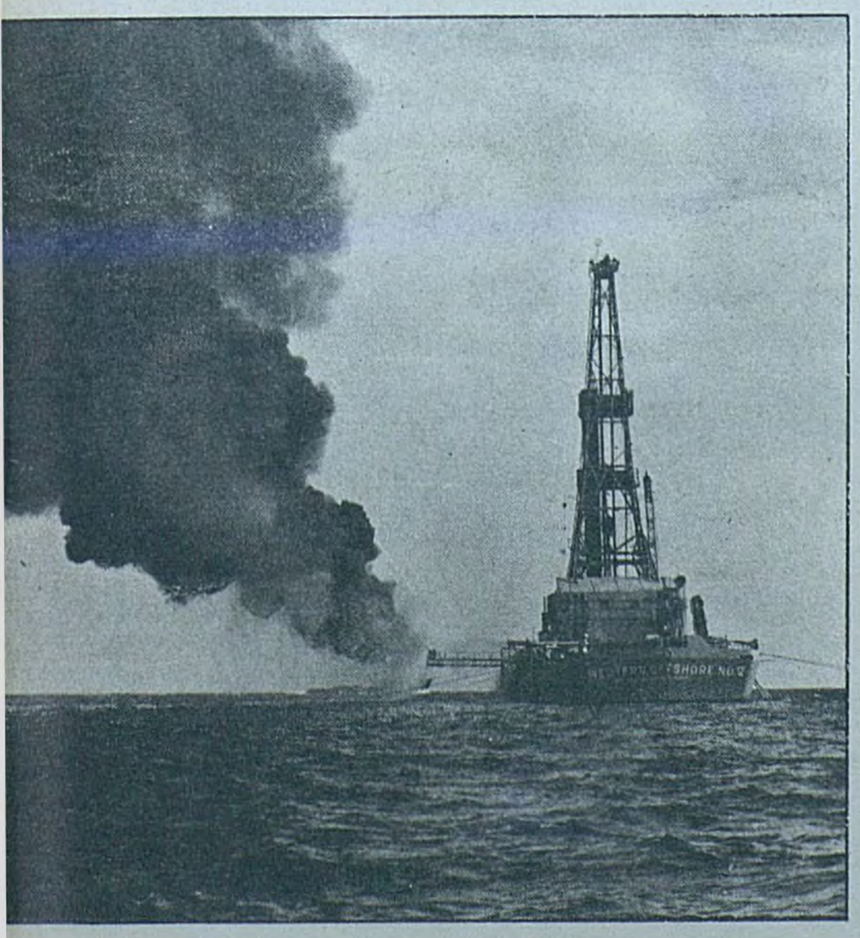

Πετρέλαιο! Πετρέλαιο! Πετρέλαιο! Θάσος καὶ θράσος γιὰ τὴν ξένη ἐκμετάλλευση. Κάποιος «οἶκος» θὰ τὸ οἰκειοποιηθῆ κι αὐτό.

ὑδροηλεκτρικὰ ἔργα ἀξίας 125 δισεκ. δολλ. ἔναντι ἐπενδύσεων τῆς ΠΕΣΙΝΕ 50 ἑκατ. δολλαρίων. Στὴ σύμβαση μὲ τὸν Τὸμ Πάπας ἀναφέρεται, ὅτι τοῦ παραχωρεῖται ἡ ἀποκλειστικὴ παραγωγὴ 29 εἰδῶν. Ὕστερα ἀπὸ τὴν κατακραυγὴ ἔγινε ἀναθεώρηση καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀποκλειστικότητας περιορίστηκε στὰ 9. Καὶ στὶς δύο μεγάλες συμφωνίες μὲ ξένο κεφάλαιο τὸ ἐπιχείρημα ἦταν, ὅτι θὰ ἔφερναν στὴ χώρα συνάλλαγμα καὶ θὰ ἀπασχολοῦσαν μεγάλο ἀριθμὸ ἐργαζομένων. Καὶ τὰ δύο ἀποδείχτηκαν ἄπιαστα πουλιά. Συνάλλαγμα δὲν ἦρθε καὶ μετὰ τὶς ἐπενδύσεις διογκώθηκε τὸ ρεῦμα τῆς μετανάστευσης. Ἀκόμα, ἐνῶ δὲν ἔφερναν ξένο συνάλλαγμα, ἀλλὰ μόνον μηχανήματα, ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς ἐξασφαλίζει ξένο συνάλλαγμα, γιὰ νὰ τὸ ἐξάγουν μὲ βάση τοὺς νόμους περὶ ξένου κεφαλαίου.
Τὸ ξένο κεφάλαιο μὲ τὴ μορφὴ ποὺ μπαίνει στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο, ἐμποδίζει τὴ σχεδιοποίηση τῆς οἰκονομίας, ἀφοῦ δὲν «ἐντάσσεται» σὲ μιά, ἔστω καὶ κατ' ἀρχή, ἤδη σχεδιασμένη οἰκονομία. Τὸ ξένο κεφάλαιο μὲ τὸν ὄγκο του καὶ τὰ προνόμια, ποὺ τοῦ ἐξασφαλίζουν μεγάλα κέρδη, ἔχει τὴ δύναμη νὰ διαφθείρει τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία, ἰδιαίτερα τοὺς πολιτικοὺς καὶ καθεστωτικοὺς παράγοντες, καὶ νὰ τοὺς ὑποχρεώνει νὰ ὑπηρετοῦν τὰ σχέδιά του. Εἶναι γνωστὰ τὰ ὅσα εἰπώθηκαν γιὰ τὴ σύμβαση μὲ τὴν ΠΕΣΙΝΕ: ὅτι πληρώθηκαν παράγοντες τῆς πολιτικῆς ζωῆς, γιὰ νὰ ἐγκρίνουν τὰ προνόμια ἢ νὰ προτείνουν τὰ προνόμια.

Πέρα ἀπὸ τὸ ξένο κεφάλαιο ποὺ καλύπτεται ἀπὸ τὸ νόμο 2687/53, ὑπάρχουν σημαντικότατες ἐπενδύσεις ξένων σὲ διάφορους τομεῖς τῆς οἰκονομίας μας, χωρὶς νὰ φαίνονται σὰν ξένο κεφάλαιο. Ἰδιαίτερη σημασία ἔχουν οἱ ἐπενδύσεις τοῦ ξένου κεφαλαίου στὶς ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας, ἢ στὶς ἡμικρατικὲς ἐπιχειρήσεις. Ἐκεῖ τὸ ξένο κεφάλαιο εὐνοεῖται μὲ ἄλλα προνόμια. Ἀλλὰ ὁ χῶρος αὐτὸς εἶναι πολὺ μεγάλος καὶ δὲν μπορεῖ νὰ καλυφθεῖ σὲ τοῦτο τὸ ἄρθρο.

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Τὸ σύνολο τῶν ἀκαθαρίστων ἐπενδύσεων παγίου κεφαλαίου - σὲ σταθερὲς τιμὲς τοῦ 1958 - τὸ 1969, ἦταν 51,245 δισ. δρχ. ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 36,248 δισ. ἦταν ἰδιωτικὲς ἐπενδύσεις. Τὰ ὑπόλοιπα ἦταν κρατικὲς ἐπενδύσεις. Σ' αὐτὰ δὲν περιλαμβάνονται οἱ ἐπενδύσεις σὲ πλοῖα. (Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ εἶναι παρμένα ἀπὸ τὸν «ὁδηγὸ ἐπενδύσεων» τῆς ΕΤΒΑ 1971 σελ. 24). Ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψη ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν νόμων περὶ προστασίας ξένου κεφαλαίου ἐπενδυμένα κεφάλαια ἔφταναν στὰ 655 περίπου ἑκατομμ. δολλάρια ἢ 19,65 δισ. δρχ., τότε ἔχουμε μιὰ σαφῆ εἰκόνα γιὰ τὸ τὶ ἀντιπροσωπεύει τὸ ξένο κεφάλαιο στὴν οἰκονομία τοῦ τόπου μας. Τὸ ξένο κεφάλαιο ἀντιπροσωπεύει τὸ 53% τοῦ ἐγκαταστημένου κεφαλαίου στὸ σύνολο τῆς οἰκονομίας. Καὶ ἂν ἀκόμα λάβουμε ὑπ' ὄψη μας ὅτι τὸ ντόπιο κεφάλαιο εἶναι διασπασμένο σὲ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐπιχειρήσεις, τότε ἡ δύναμη τοῦ ξένου κεφαλαίου εἶναι τρομακτική. Δὲν μπορεῖ νὰ νοηθεῖ πολιτικὴ ζωή, πολιτικὴ πράξη, ἂν δὲν ληφθεῖ ὑπ' ὄψη αὐτὴ ἡ τρομερὴ δύναμη ποὺ μπορεῖ νὰ ἐξαγοράζει συνειδήσεις, νὰ διαφθείρει καὶ νὰ περνάει τὴ θέλησή της πάνω ἀπὸ κάθε ἔννοια ἐθνικοῦ ἢ κοινωνικοῦ συμφέροντος. Καὶ τὰ διεθνῆ μονοπώλια ἔχουν μιὰ μόνο ἠθική: ὅ,τι διευκολύνει τὸ κέρδος τους.

Ὁποιαδήποτε ἐθνικὴ πολιτικὴ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει σὰν ἀφετηρία τὴν κατάργηση τῶν προνομίων τῶν ξένων καὶ τὸν ἄμεσο περιορισμὸ τοῦ ξένου κεφαλαίου. Τὰ προνόμια τοῦ ξένου κεφαλαίου ἔχουν καταργήσει τὴν αὐτοτέλεια τῆς χώρας μας, ἔχουν ἐξευτελίσει τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰ ὄργανά του, ἐξέθρεψαν καὶ στήριξαν τὴ δικτατορία καὶ θὰ γίνουν στήριγμα κάθε ἀντιλαϊκοῦ καθεστῶτος, ποὺ θὰ τοὺς παρεῖχε ἀκόμα πιὸ πολλὰ προνόμια. Ἕνα δημοκρατικὸ καθεστώς, ὅπου ἡ λαϊκὴ θέληση ἀσκεῖ ἔλεγχο, δὲν μπορεῖ νὰ ξεπουλήσει τὰ πάντα, ὅπως ἔκανε ἡ χούντα.

Μόνο δικτατορίες ποὺ πνίγουν τὴ φωνὴ τοῦ λαοῦ μποροῦν νὰ παρέχουν ὅλο καὶ περισσότερα προνόμια στοὺς ξένους. Οἱ ξένοι δὲν μποροῦν νὰ ἐλπίζουν σὲ ἕνα δημοκρατικὸ καθεστώς. Σήμερα ἡ δύναμή τους εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ τὰ συμφέροντά τους – τὰ κέρδη τους – μεγάλα, ὥστε νὰ δεχτοῦν τὸν περιορισμό τους. Εἶναι σίγουρο, ὅτι δὲν θὰ δεχτοῦν νὰ περιορίσουν τὰ προνόμια. Μιὰ Δημοκρατικὴ κυβέρνηση εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ τὰ περιορίσει. Εἶναι σίγουρο, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐπιχείρηση θὰ ἀντιδράσει ὅπως καὶ τὸ 1962-67. Καὶ τότε τὸ ξένο κεφάλαιο θὰ ἀναζητήσει κάποιους ἄλλους συνταγματάρχες.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀντικειμενικὴ κατάσταση τῆς χώρας μας. Πέρα ἀπὸ τὰ θεωρητικὰ σχήματα γιὰ δημοκρατία καὶ δημοκρατικὲς ἐξελίξεις, ὑπάρχει ἡ σκληρὴ πραγματικότητα τοῦ ξένου κεφαλαίου. Καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει δημοκρατία, ὅταν οἱ ξένοι εἶναι κυρίαρχοι καὶ ἀναξέλεγκτοι.

Μ. Ροδάκης

«ΘΑ ΔΟΥΜΕ ΤΙΣ ΑΜΥΓΔΑΛΙΕΣ Ν' ΑΝΘΙΖΟΥΝ»

Δύσκολα θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ κατατάξει στὰ μεγάλα καλλιτεχνικὰ γεγονότα, στὰ πολιτικὰ ἢ τὰ φολκλορικὰ τὶς δύο συναυλίες, ποὺ ἔδωσε στὸ Στάδιο Κα-

ραϊσκάκη ὁ Μίκης Θεοδωράκης. Σὲ 50.000 ἀνέβασαν οἱ ἐφημερίδες ὄχι τοὺς θεατές, ἀλλὰ τοὺς συμμέτοχους ἐκείνου τοῦ πανηγυριοῦ ποὺ τραγούδησαν μαζὶ μὲ τὴ Φαραντούρη, τὸν Πανδή, τὸν Μητσιὰ καὶ τὸν

Νταλάρα ἀντιστασιακὰ τραγούδια τοῦ μουσικοσυνθέτη τῆς «Ρωμιοσύνης». Ἡ ποίηση, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ «πιάστηκαν» στὸ χορὸ τῆς Δημοκρατίας. Ἐκπρόσωποι ἀπ' ὅλες τὶς πολιτικὲς παρατάξεις, ξένες προσωπικότητες ποὺ βρέθηκαν στὴν Ἑλλάδα τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες, μουρμούρισαν μαζὶ μὲ τὸ πλῆθος: «... λίγο ἀκόμα θὰ δοῦμε τὶς ἀμυγδαλιὲς ν' ἀνθίζουν». Ἦταν οἱ πρῶτες ἡμέρες τῆς ἑλληνικῆς ἄνοιξης.

ΜΟΝΑΡΧΙΑ ἡ ἀδιαφορία τοῦ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ὁ «διαφοροποιημένος» ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ φιλομοναρχικοῦ κατεστημένου

Τοῦ Γιάννη Κάτρη

Θ' ἀνοίγαμε ὀρθάνοιχτες πόρτες, ἂν προσκομίζανε ἀποδείξεις ὅτι ὁ «Βασιλεὺς» Κωνσταντίνος (ὅπως κι ὅλη ἡ καταραμένη δυναστεία τῶν Γλύξμπουργκ) εἶναι δοσίλογος ἀπέναντι στὸ ἔθνος καὶ στὸ λαό· καὶ ὅτι, ἐπομένως, ἡ κυβερνητικὴ ἀπόφαση περὶ δημοψηφίσματος, σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὴν ὕποπτη «οὐδετερότητα» τοῦ κ. Καραμανλῆ, ἀποτελεῖ σκευωρία «ἐκ τοῦ πονηροῦ» καὶ πρόκληση πρὸς τὸ δημόσιο αἴσθημα.

Δὲν θὰ παρασυρθοῦμε ἀπὸ τὸν πειρασμό, νὰ θυμίσουμε τὶς προχουντικὲς δραστηριότητες τοῦ νεαροῦ μονάρχη, ποὺ ἄνοιξαν τὶς κερκόπορτες γιὰ νὰ εἰσβάλει ὁ ἀτλαντικὸς νεοφασισμός. Ἀξίζει, ὅμως, ν' ἀναφερθεῖ ἕνα χαρακτηριστικὸ ἐπεισόδιο, ποὺ μοῦ ἔχει γίνει γνωστὸ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἴδιου τοῦ Γεωργ. Παπανδρέου:

Τὸ 1965, λίγο πρὶν ἀπὸ τὰ Ἰουλιανά, ὁ τότε πρωθυπουργὸς παρουσίασε στὸ βασιλιὰ ἕνα ντοκουμέντο ἀπὸ τὴν ἔκθεση τοῦ ἀντιστράτηγου Λουκάκη γιὰ τὸν ἐνεργὸ ρόλο ποὺ διαδραμάτισε στὸ ἐκλογικὸ πραξικόπημα τοῦ '61 ὁ ἀντιστράτηγος Γεννηματᾶς, ὁ ὁποῖος συνέβαινε νὰ εἶναι τότε ἀρχηγὸς τοῦ ΓΕΣ (καὶ σήμερα ὑπαρχηγὸς τοῦ Γαρουφαλιᾶ). Τὸ τεκμήριο ἔφερε φαρδιὰ πλατιὰ τὴν ὑπογραφὴ τοῦ Γεννηματᾶ καὶ, φυσικά, ἦταν ἀκλόνητο.

«Ὁ Κωνσταντίνος – ἀφήγηση Γ. Παπανδρέου – πῆρε τὸ χαρτί, τὸ διάβασε, τὸ ξαναδιάβασε καὶ μοῦ τὸ ἐπέστρεψε, λέγοντας:

«Ὁ Λουκάκης πρέπει νὰ φύγει ἀπὸ τὸ Στράτευμα».

«Ἐνόμισα – συνεχίζει ὁ Γ. Παπανδρέου – ὅτι δὲν ἄκουσα καλά. Καὶ εἶπα: «Ἐννοεῖτε, προφανῶς, ὁ Γεννηματᾶς». «Ὄχι, ὄχι, ἦταν ἡ ἀπάντηση. Ἐννοῶ νὰ φύγει ὁ Λουκάκης».

Ὁ πρώην ὑπουργὸς τῆς Δεξιᾶς Σπ. Θεοτόκης, γνωστὸς κι' αὐτὸς γιὰ τὶς φιλομοναρχικὲς θέσεις του.

Ὑπάρχει, ὅμως, καὶ ὁ ἀντίλογος: Ὅπως ὁ Καραμανλής, ἔτσι καὶ ὁ Μεγαλειότατος, ἔχει ὡριμάσει καὶ διαφοροποιηθεῖ στὰ χρόνια τῆς αὐτοεξορίας. Τώρα ὁ Κωνσταντίνος εἶναι ἕνας γνήσιος δημοκράτης δυτικοῦ τύπου, πρόθυμος νὰ συμμαχήσει ἀκόμη καὶ μὲ τὸν ... κομμουνισμό!

Πόσο ἔχει «διαφοροποιηθεῖ» καὶ τί ποιότητας δημοκρατικὸ αἷμα ἄρχισε νὰ ρέει στὶς βασιλικὲς φλέβες του (ὥστε νὰ καταδέχεται ἀκόμη καὶ τὰ «μιάσματα» τοῦ παρελθόντος) διαφαίνεται ἀπὸ τὴν ἱπποτικὴ χειρονομία τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς τὸν Γ. Παπαδόπουλο, μετὰ τὴν ἀπόπειρα τυραννοκτονίας ποὺ ἔκανε ὁ Ἀλέξανδρος Παναγούλης.

Στὶς 13 Αὐγούστου 1968 ἔγινε ἡ ἀπόπειρα. Καὶ στὶς 15 ἔφτανε ἀπὸ τὴ Ρώμη στὴν Ἀθήνα ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ Μεγαλειότατου, ὁ Μέγας Αὐλάρχης του, πρεσβευτὴς κ. Λ. Παπάγος. Ἀμέσως ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Παπαδόπουλο, στὸν ὁποῖο διαβίβασε τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τοῦ Βασιλέως «ἐπὶ τῇ εὐτυχεῖ διασώσει Του» καὶ τὴν βδελυγμίαν του διὰ τὸ ἀπαίσιον ἔγκλημα»!

Ἡ «ὡρίμανση» καὶ ἡ «διαφοροποίηση» –ὅπως βλέπετε– ἦταν ἀξιοθαύμαστη. (Καί, φυσικά, τὸ παραδάκι τῆς χορηγίας ἔπεφτε κανονικά).

Ἔ, λοιπόν, αὐτὸ τὸ γαλαζοαίματο ἀνθρωπάκι (ποὺ ὅταν ἄστραφτε στὸν οὐρανὸ τῆς Ἀθήνας τὸ ἀθάνατο ἔπος τοῦ Πολυτεχνείου δὲν ἀγγίχτηκε καμιὰ χορδή του καὶ δὲν βγῆκε ἀπὸ τὸ στόμα του οὔτε μιὰ λέξη συμπόνοιας γιὰ τὰ νεκρὰ παιδιά μας), θὰ κληθεῖ μεθαύριο ὁ ἑλληνικὸς Λαὸς ν' ἀποφανθεῖ, ἂν τὸ θέλει ἢ ὄχι ... Μὲ τὴν ἴδια «δημοκρατικὴ» λογική, γιατί δὲν θὰ μποροῦσε νὰ προκηρυχτεῖ δημοψήφισμα γιὰ τὸ ἂν θέλει ὁ λαὸς τὸν Παπαδόπουλο ἢ τὸν Παττακό ; («... βλάπτουν κι οἱ τρεῖς τους τὴ Συρία τὸ ἴδιο», γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν Καβάφη).

Τὸ πρόβλημα, ὅμως, δὲν εἶναι ἂν εἶναι «καλὸς» ἢ «κακὸς» ὁ Κωνσταντίνος καὶ ὁ θεσμὸς τῆς μοναρχίας. Αὐτὸ εἶναι δεδομένο, φυσικὴ ἀπόρροια ἀπὸ

Ὁ γνωστὸς βιομήχανος καὶ πρώην ὑπουργὸς τῆς Δεξιᾶς Στράτος εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ συνδεμένες μὲ τὴ Μοναρχία προσωπικότητες.

τὶς ἐκτυφλωτικὲς πράξεις καὶ τοῦ ἴδιου καὶ τῆς δυναστείας καὶ τοῦ θεσμοῦ. Καὶ ἂν ἡ μεταπελευθερωτικὴ πορεία τοῦ ἔθνους ἦταν δημοκρατικὰ ὀρθόδοξη (χωρὶς εἰσαγωγικὰ στὶς λέξεις κάθαρση καὶ ἐκδημοκρατισμός), τὸ δημοψήφισμα θὰ ἦταν περιττὴ πολυτέλεια. Μιὰ Συντακτικὴ Ἐθνοσυνέ-

λευση (ἀναγκαστικὰ μὲ ἁπλὴ ἀναλογικὴ) θὰ θεσμοθετοῦσε μαζὶ μὲ τὸ καινούργιο Σύνταγμα, μαζὶ μὲ ὅλα τ' ἄλλα, καὶ τὴν ὁριστικὴ μορφὴ τοῦ πολιτεύματος. (Ἐπὶ πλέον θὰ μετρούσαμε μὲ ἀκρίβεια καὶ τὶς ψήφους τῶν φιλομοναρχικῶν, ποὺ στὶς ἐκλογὲς τῆς 17 Νοεμβρίου θὰ εἶναι σκόπιμα μπερδεμένες μὲ ἀντίθετες ψήφους στὰ ψηφοδέλτια τῆς καραμανλικῆς δεξιᾶς).

Ἀλλὰ ἐπειδὴ σήμερα δὲν ἀκολουθεῖται ἡ δημοκρατικὰ ὀρθόδοξη πορεία καὶ ὅλα κυριαρχοῦνται ἀπὸ τὸ ἑπτασφράγιστο μυστικὸ τοῦ «ἐθνικοῦ θέματος», χρέος μας εἶναι νὰ ἐπισημάνουμε μερικὲς ἀλήθειες καὶ νὰ συστήσουμε στὸν ἑλληνικὸ λαὸ δημοκρατικὴ ἐπαγρύπνηση.

Οἱ ἀλήθειες αὐτὲς εἶναι:

Ἐνῶ ὁ κ. Καραμανλὴς ἀποφεύγει νὰ ἐκδηλωθεῖ, ὅλοι σχεδὸν οἱ δικοί του ὑπουργοὶ (ἄραγε, χωρὶς τὴν ἔγκρισή του;) λένε ἐμπιστευτικὰ στοὺς φίλους τους ὅτι μετεκλογικὰ θὰ ὑποστηρίξουν τὴν ἐπάνοδο τοῦ Κωνσταντίνου. Στὴν κατηγορία αὐτὴ ὑπάγονται οἱ κ.κ. Χρ. Στράτος, Ε. Ἀβέρωφ, Δ. Μπίτσιος, Ἀποσκίτης, Κ. Τσάτσος, Σ. Γκίκας, (Ἀθ. Τσαλδάρης καὶ Π. Λαμπρίας).

Φανατικοὺς δεδηλωμένους ὑποστηρικτὲς ἔχει ἡ μοναρχία καὶ στὰ δυναμικὰ ἐρείσματα τοῦ κράτους. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Στρατοῦ ἀντιστράτηγο κ. Ντάβο (γνωστὸ βασιλόφρονα), οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς νέους ἡγέτες τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας διαπνέονται ἀπὸ φιλοκωνσταντινικὰ αἰσθήματα. Ἀξιοσημείωτο, ἐπίσης, εἶναι ὅτι ὅλοι οἱ (δικαίως) ἐπαναφερθέντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Ναυτικοῦ διατηροῦν φιλικότατους δεσμοὺς μὲ τὴ βασιλικὴ οἰκογένεια.

Ὁ ἄριστος (κατὰ τὰ ἄλλα) νέος διοικητὴς τοῦ ΕΙΡΤ Δημήτρης Χὸρν ἀνήκει στὸ στενώτατο φιλικὸ περιβάλλον τοῦ πρώην βασιλιᾶ. «Συμπτωματικά», τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς περισσότερους νέους φορεῖς κρατικῶν ἢ ἡμικρατικῶν ἱδρυμάτων.

Ὁ «ἐξ ἀπορρήτων» τοῦ παλατιοῦ ἀντισυνταγματάρχης Ἀρναούτης ἀναπτύσσει ἐντονώτατη δραστηριότητα ὑπὲρ τοῦ ἀφεντικοῦ του, καλλιεργώντας μυστικὲς ἐπαφὲς ἀκόμη καὶ μὲ χουντικοὺς παράγοντες.

Ἀπροκάλυπτη ἐκστρατεία (φιλομοναρχικὴ) ὀργανώνει ὁ κ. Σ. Θεοτόκης, λέγοντας στοὺς «ἀνυπόμονους»: «Μὴν ἀνησυχεῖτε. Μετὰ τὶς ἀκλογές, ὅλα θὰ πᾶνε καλά».

Ὁ ἐφοπλιστικὸς κόσμος τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Νέας Ὑόρκης, 3-4 μῆνες πρὶν ἀπὸ τὴν 23 Ἰουλίου 1974, εἶχε ἀποσύρει τὴν ὑποστήριξή του ἀπὸ τὸ χουντικὸ καθεστὼς καὶ ἀπὸ τότε εἶναι σταθερὰ προσκολλημένος (ἕνεκα, βλέπετε, τὸ «ἐθνικὸν συμφέρον») στὸν ἀστερισμὸ τοῦ βασιλιᾶ Κωνσταντίνου (καί, ἐννοεῖται καὶ τοῦ κ. Καραμανλῆ). Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι οἱ ἴδιες ὀρθὲς «ἐκτιμήσεις» γίνονται, ἐπίσης, ἀπὸ τὸ βιομηχανικὸ καὶ τραπεζιτικὸ κεφάλαιο.

Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ξέρει, ἂν αὐτὰ τὰ «δεδομένα» συνιστοῦν πραγματικὸ κίνδυνο γιὰ τὴ Δημοκρατία. Συνιστοῦν, ὅμως, ἀπειλή! Καὶ ἡ ἀπειλὴ αὐτὴ θὰ πάρει τὴ διάσταση σοβαροῦ κινδύνου, ἂν οἱ ἐκλογὲς ἀναδείξουν ἰσχυρὴ πολιτικὴ δύναμη τὴν ἑλληνικὴ δεξιά.

Γιατὶ ἔχει ἀποδειχτεῖ ἀρκετὲς φορὲς στὴν ἑλληνικὴ ἱστορία, ὅτι ἡ παραχάραξη καὶ ὁ βιασμὸς τῆς λαϊκῆς θέλησης δὲν ἀποτελοῦν ἀκατόρθωτα γιὰ τὸ ἀδίστακτο κατεστημένο τῆς δεξιᾶς, ὅταν μάλιστα εἶναι θεμελιωμένο πάνω στοὺς ἀκόμη πιὸ ἀδίσταχτους –καὶ ἀπείραχτους– μηχανισμοὺς τῆς ἑπταετίας.

Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ φῶς, ἡ ψῆφος τῆς 17 Νοεμβρίου ἀποκτᾶ ἕνα πρόσθετο καὶ ἐξαιρετικὰ κρίσιμο νόημα.

Γιάννης Κάτρης

Τότε ποὺ ἡ παντοδυναμία τοῦ Στέμματος βαυκαλιζόταν μὲ τὰ ἀνοιχτὰ στόματα ἑνὸς «ἀντιπροσωπευτικοῦ» ἀκροατηρίου, ποὺ τὸ ἀποτελοῦσαν Στρατός, Σώματα Ἀσφαλείας, Κλῆρος καὶ πειθαναγκασμένος Λαός.

ΓΙΑ Ν' ΑΛΛΑΞΕΙ Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ ΜΑΣ

ΑΠΟ ΑΝΕΛΕΥΘΕΡΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ἡ βάση τοῦ νομικοῦ ἀντεργατικοῦ συστήματος τῆς δικτατορίας παραμένει εἴτε μὲ ἄλλο ὄνομα, εἴτε μὲ μερικὲς βελτιώσεις

Χρειάστηκαν ἀρκετὲς μέρες γιὰ νὰ κατασκευαστεῖ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 42/14.9.74 Νομοθετικὸ Διάταγμα «περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν συνδικαλιστικῶν ἐλευθεριῶν καὶ ρυθμίσεως συναφῶν θεμάτων», ποὺ ἡ Ἐργατικὴ Τάξη περίμενε μὲ ἀγωνία.

Ὅταν τὸ Ν. Δ. εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας, δημιούργησε μιὰ σειρὰ ἀμφιβολίες καὶ ἀνησυχίες στὴν Ἐργατικὴ Τάξη, ποὺ ἐνισχύθηκαν ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἁρμόδιοι ἄφησαν ἀναπάντητα μιὰ σειρὰ ἐρωτήματα. Μήπως, λοιπόν, ὁδηγούμαστε στὴν προχουντικὴ περίοδο τοῦ Συνδικαλισμοῦ ; Μήπως ὁδηγούμαστε σ' ἕναν κυβερνητικὸ Συνδικαλισμό;

Τοῦ Βασίλη Παπασταφίδα

Τὰ ἐρωτηματικὰ αὐτὰ ἔμειναν, γιατὶ μὲ τὸ παραπάνω Ν. Δ. δὲν πραγματοποιήθηκαν τὰ μέτρα ποὺ εἶχε ἐξαγγείλει ἡ κυβέρνηση γιὰ τὴν «ἐξυγίανση τοῦ συνδιακαλιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας». Χωρὶς μὲ τοῦτο νὰ ἀγνοοῦμε τὰ θετικὰ σημεῖα τοῦ Ν. Δ., τὰ σχετικὰ μὲ τὴν κατάργηση τῶν χουντικῶν νόμων, τῶν νόμων τῆς πρόσφατης ἐσωτερικῆς κατοχῆς τῆς χώρας μας.

Τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Ν. Δ. δὲν καταργεῖ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 83917/70751/27.4.1967 διαταγὴ τῆς Γ. Δ. Ε. Α., μὲ τὴν ὁποία διαλύθηκαν οἱ προοδευτικὲς καὶ ἀντιμακρικὲς ὀργανώσεις, κατασχέθηκαν οἱ περιουσίες τους καὶ ἀπολύθηκαν ἀπὸ τὶς θέσεις τους τὰ συνδικαλιστικά τους στελέχη, εἶναι γεγονὸς πολὺ σοβαρό. Τὸ ἴδιο σοβαρὸ εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Ν. Δ. δὲν καταργεῖ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 19/14.6.1967 προκήρυξη τοῦ Α/ΓΕΣ, μὲ τὴν ὁποία διαλύθηκε ἡ Ὁμοσπονδία Ὑπαλληλικοῦ Προσωπικοῦ Αὐτοκινήτων Ἑλλάδος (ΟΥΠΑΕ), ποὺ ἐκπροσωπεῖ τὸ σύνολο τῶν αὐτοκινητιστικῶν ὀργανώσεων. Ἀκόμα εἶναι καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι στὶς πρωτοβάθμιες ὀργανώσεις τὸ Ν. Δ. δὲν καταργεῖ τὶς διοικήσεις ποὺ διορίστηκαν — ἢ καὶ «ἐκλέχτηκαν» — στὴ διάρκεια τῆς στρατοκρατίας.

Ὅμως, τὸ Ν. Δ. ἔχει καὶ ἄλλες πολὺ σοβαρὲς καὶ ἐπικίνδυνες ἀδυναμίες. Ἔτσι, δὲν καταργεῖ τὰ συνδικαλιστικὰ τμήματα Ἀσφαλείας ποὺ μετονομάστηκαν ἀπὸ καιρὸ σὲ «Γραφεῖα Δημοσίων Σχέσεων» καὶ παρεμβαίνουν σκανδαλωδῶς στὴ λειτουργία τῶν Σωματείων. Ἐπίσης, δὲν διορίζει ἀντιπροσωπευτικὲς διοικήσεις σὲ ὅλες τὶς ὀργανώσεις τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ποὺ νὰ ἐγγυῶνται γνήσιες καὶ ἐλεύθερες ἐκλογές, χωρὶς διαγραφὲς καὶ χωρὶς τὴν ὑποχρέωση «ὅρκων πίστεως». Καὶ τὸ κυριότερο, ἀφήνει τὶς χιλιάδες ναυτεργάτες στὶς χουντικὲς διοικήσεις, ποὺ πολλὰ δεινὰ προκάλεσαν σ' αὐτὸ τὸν ἡρωικὸ κλάδο τῆς Ἐργατικῆς Τάξης.

Ὁ Βασίλης Παπασταφίδας ὑπῆρξε Πρόεδρος τῆς «Ἑνωσης Εἰσπρακτόρων Λεωφορείων Πειραιῶς», μέλος τῆς Διοίκησης τῆς «Ὁμοσπονδίας Ὑπαλληλικοῦ Προσωπικοῦ Αὐτοκινήτων Ἑλλάδος» καὶ μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ Δημοκρατικοῦ Συνδικαλιστικοῦ Κινήματος (ΔΣΚ).

Ἔτσι, ἀναρωτιόμαστε : ἀφοῦ ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν οἱ προχουντικοὶ ἀντεργατικοὶ νόμοι καὶ τὰ προχουντικὰ διατάγματα, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξει στὴ χώρα μας λεύτερο καὶ δημοκρατικὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα ; Καὶ ἐπειδὴ μπορεῖ ὁρισμένοι κυβερνητικοὶ καὶ ἄλλοι παράγοντες νὰ μὴ θυμοῦνται τὸ προχουντικὸ ἀνελεύθερο καθεστώς, ἐκεῖνο τὸ καθεστὼς ποὺ δὲν ἄφησε ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΕΙ ΜΙΑ ΙΣΧΥΡΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΙΚΑΝΗ ΝΑ ΦΡΑΞΕΙ τὸ ΔΡΟΜΟ στὴ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ, μὲ τὰ γνωστὰ σὲ ὅλους ὀλέθρια ἀποτελέσματα, κυρίως στὸν ἐθνικὸ τομέα, θὰ ἀναφερθῶ στοὺς κυριότερους ἀνελεύθερους νόμους ποὺ προϋπῆρξαν τῆς δικτατορίας καὶ πρέπει νὰ καταργηθοῦν ἀμέσως :

1. Τὸ Γ΄ Ψήφισμα τοῦ 1946 «περὶ ἐκτάκτων μέτρων ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν». Βάσει αὐτοῦ τοῦ ψηφίσματος ἀπαγορεύεται ἡ ἔκδοση καὶ κυκλοφορία προκηρύξεων τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων «ἄνευ ἐγκρίσεως τῶν κατὰ τόπους ἀστυνομικῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν». Ἐπίσης, τὸ ψήφισμα αὐτὸ ὑποχρεώνει τὶς διοικήσεις τῶν Σωματείων νὰ κοινοποιοῦν στὴν ἀστυνομικὴ ἀρχὴ τὴν ἀπόφασή τους γιὰ μιὰ ἀπεργία 36 ὁλόκληρες ὧρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξή της. Ὅπως εὔκολα καταλαβαίνει κανείς, σκοπὸς τοῦ τερατουργήματος εἶναι νὰ προλαβαίνει ἡ κυβέρνηση, ὅποια κι' ἂν εἶναι αὐτή, νὰ κινητοποιεῖ τὸν ἀπεργοσπαστικὸ μηχανισμό.

2. Τὸ Θ΄ Ψήφισμα «περὶ ἐξυγιάνσεως τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν». Βάσει αὐτοῦ τοῦ ψηφίσματος, ποὺ ἐπεκτάθηκε καὶ στὶς ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας, ἀπολύθηκαν γιὰ τὰ κοινωνικά τους φρονήματα χιλιάδες ὑπάλληλοι καὶ ἐργάτες. Ἡ ἰσχύς του καὶ μέχρι σήμερα παρεμποδίζει τὴν ἐλεύθερη συνδικαλιστικὴ δραστηριότητα τῶν μισθωτῶν, ποὺ ἀπειλοῦνται κάθε στιγμὴ μὲ ἀπόλυση μὲ τὴν εὔκολη κατηγορία ὅτι «ἐμφοροῦνται ἀπὸ ἀνατρεπτικὰς ἰδέας».

3. Τὸ Ν. Δ. 389/1947, «περὶ κοινωνικῶν φρονημάτων». Βάσει αὐτοῦ τοῦ Ν. Δ. συγκροτήθηκαν κατὰ τόπους ἐπιτροπὲς ἀσφαλείας, μὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτοπίζουν κάθε πολίτη, ποὺ κρίνεται ἐπικίνδυνος γιὰ τὴ δημόσια ἀσφάλεια. Μὲ τὸ πρόσχημα τοῦ «ἐπικίνδυνου», στὴν πραγματικότητα, ὅμως γιὰ τὴ συνδικαλιστική τους δράση, εἶχαν ἐκτοπιστεῖ πολλὰ συνδικαλιστικὰ στελέχη.

4. Ὁ νόμος 512/1948, «περὶ μέτρων ἀσφαλείας εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας», ποὺ δίνει στὸν ὑπουργὸ τὸ δικαίωμα νὰ ἀπολύει τὸ προσωπικὸ τῶν ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας γιὰ τὰ πολιτικά τους φρονήματα ἢ «ἐὰν κατὰ τὴν κρίσιν του ἤθελον θεωρηθεῖ ἐπικίνδυνοι διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐπιχειρήσεως». Ἡ ἀπόφαση τοῦ ὑπουργοῦ εἶναι ἀνέκκλητη καὶ κεῖνος ποὺ ἀπολύεται δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποδείξει τὸ ἀσύστατο τῆς κατηγορίας.

5. Ὁ νόμος 516/1948, «περὶ ἐλέγχου νομιμοφροσύνης ὑπαλλήλων κ.λ.π.», ποὺ ἐπιβάλλει στὸ προσωπικὸ τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας κ.λ.π. νὰ ὑπογράφουν δηλώσεις «νομιμοφροσύνης» καὶ δίνει τὸ δικαίωμα στὰ συμβούλια νομιμοφροσύνης νὰ ἀπολύουν ὁποιονδήποτε μισθωτό, ποὺ δὲν τὸν θεωροῦν νομιμόφρονα. Μὲ τὸν παραπάνω νόμο τὸ προχουντικὸ καθεστὼς ἀπέλυσε πολλὰ συνδικαλιστικὰ στελέχη τῶν Σωματείων Εἰσπρακτόρων Λεωφορείων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι οἱ παραπάνω ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς δὲν ὑπόκεινται σὲ κανένα ἔνδικο μέσο. (Πρόσφατα, βέβαια, ἔγινε μερικὴ κατάργηση τῶν πιστοποιητικῶν νομιμοφροσύνης, ποὺ ἄλλαξαν ὄνομα).

6. Ὁ νόμος 617/1948, ποὺ παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς περικοπῆς τῶν συντάξεων τῶν μισθωτῶν λόγω πολιτικῶν φρονημάτων ἢ λόγω ἐκτόπισής τους.

7. Τὸ Προεδρικὸ Διάταγμα τῆς 16 Φεβρουαρίου 1933 «περὶ ἀφαιρέσεως ἀδειῶν εἰσπρακτόρων λεωφορείων αὐτοκινήτων». Μὲ τὸ Διάταγμα αὐτὸ ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ἑκάστοτε Διοικητὴς τῆς Τροχαίας Κινήσεως νὰ ἀφαιρεῖ τὴν ἄδεια ἐργασίας εἰσπρακτόρων λεωφορείων.

8. Ὁ ἀναγκαστικὸς νόμος 1984 καὶ 1986 τοῦ 1939 «περὶ πολιτικῆς ἐπιστρατεύσεως κ.λ.π.», ποὺ ἐνῶ δὲν ἐφαρμόστηκε στὴν περίοδο τοῦ πολέμου, ἐφαρμόστηκε σὲ παλαιότερες ἀπεργιακὲς ἐκδηλώσεις καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὸ προσωπικὸ τῶν ἀστικῶν συγκοινωνιῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Μάλιστα, μὲ βάση αὐτὸ τὸ νόμο ὁδηγήθηκαν στὰ δικαστήρια συνδικαλιστικὰ στελέχη.

Γιὰ νὰ ἀναφερθοῦν ὅλες οἱ λεπτομέρειες τῶν ἀντεργατικῶν, ἀνελεύθερων διαταγμάτων, θὰ χρειαστεῖ πολὺ χαρτὶ καὶ πολὺς χρόνος. Αὐτὸς καὶ μόνον αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ εἴπαμε τόσο λίγα.

Μιὰ ἄλλη πλευρὰ τοῦ συνδικαλιστικοῦ μας κινήματος ποὺ δὲν θίγει διόλου τὸ τελευταῖο Ν. Δ. εἶναι ἡ ὀργανωτικὴ διάρθρωσή του. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ γίνει βαθιὰ τομὴ καὶ τὸ πρόβλημα πρέπει νὰ μελετηθεῖ προσεχτικά, γιὰ νὰ δοθοῦν οἱ λύσεις ποὺ ἀπαιτοῦνται. Γιατὶ ἡ μέχρι σήμερα ὀργανωτικὴ διάρθρωση τοῦ ἐργατικοῦ μας κινήματος ἐπέτρεπε στὶς ἑκάστοτε διοικήσεις τῆς ΓΣΕΕ καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων, νὰ διαχωρίζουν καὶ νὰ πλαστογραφοῦν τὴ θέληση τῶν ἐργατῶν, γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὶς ἐργοδοτικὲς καὶ τὶς ἄλλες σκοτεινὲς δυνάμεις. Τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα πρέπει νὰ ὀργανωθεῖ σὲ ὁμοσπονδιακὴ κλίμακα. Ἡ διοίκηση τῆς ΓΣΕΕ καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων, καθὼς καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι στὰ διάφορα ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα στὰ ὁποῖα ἐκπροσωπεῖται ἡ ΓΣΕΕ πρέπει νὰ ἐκλέγονται μόνο ἀπὸ τοὺς αὐστηρὰ ἐκλεγμένους ἀντιπροσώπους τῶν συνεδρίων τῶν Ὁμοσπονδιῶν. Φυσικά, τὰ Ἐργατικὰ Κέντρα θὰ πρέπει νὰ παραμείνουν σὰν τοπικοὶ συνδικαλιστικοὶ ὀργανισμοί. Αὐτὸ ἐπιβάλλεται γιὰ δύο λόγους : Πρῶτον, γιὰ νὰ σταματήσουν τὰ συνέδρια - παρωδίες, τὰ συνέδρια νόθευσης τῆς θέλησης τῶν ἐργαζομένων. Δεύτερο καὶ κυριότερο, ἐπειδὴ μέσα ἀπὸ τὶς κλαδικὲς ὁμοσπονδίες θὰ ἐλέγχονται καλλίτερα οἱ ἀντιπρόσωποί τους, ποὺ θὰ εἶναι μέλη τῆς Διοίκησης τῆς ΓΣΕΕ. Γιὰ νὰ καταλάβει κανεὶς τοὺς λόγους ποὺ ἐπιβάλλουν τὰ παραπάνω, θὰ ἀναφερθῶ στὸ προχουντικὸ 14ο συνέδριο τῆς ΓΣΕΕ. Σ' αὐτὸ πῆραν μέρος 29 κλαδικὲς ὁμοσπονδίες (ἀπὸ τὶς ὁποῖες οἱ 25 ταμιακὰ ἐντάξει) καὶ 66 Ἐργατικὰ Κέντρα (ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦταν ταμιακὰ ἐντάξει τὰ 46). Πῆραν ἀκόμη μέρος στὸ συνέδριο 114 ἀντιπρόσωποι τῶν ὁμοσπονδιῶν καὶ 142 ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐργατικῶν Κέντρων. Καὶ γεννιέται τὸ ἐρώτημα : οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁμοσπονδιῶν καὶ τῶν Ἐργατικῶν Κέντρων ἀπὸ ποιούς ἐργάτες ἐκλέχτηκαν ; ΑΣΦΑΛΩΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ. Δηλαδή, εἴχαμε πλαστὴ ἐκλογὴ ἀντιπροσώπων, πράγμα ποὺ γίνεται γιὰ νὰ ἐκλεγοῦν οἱ ἐπιτήδειοι ποὺ χρόνια λυμαίνονται τὸ συνδικαλιστικὸ ὀργανισμό. Δηλαδή, ἂν οἱ Ὁμοσπονδίες καὶ τὰ Ἐργατικὰ Κέντρα τάσσονται ἐνάντια στὴ Διοίκηση τῆς ΓΣΕΕ, ἡ φωνή τους, ἡ φωνὴ τῆς ἀντιπολίτευσης, πνίγεται ἀπὸ τοὺς «ἐκλεγμένους» ἀντιπροσώπους. Ἀκόμα εἶναι γνωστὴ σὲ ὅλους ἡ βιομηχανία τῶν σωματείων - σφραγίδων ποὺ διαθέτουν τὰ περισσότερα Ἐργατικὰ Κέντρα, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ ΦΙΕΣΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΩΝ ΤΗΣ ΓΣΕΕ νὰ καταλήγει σὲ ἀπάτη καὶ καταπρόδοση τῶν ἐργατικῶν συμφερόντων.

Γιὰ νὰ ἔχουμε, λοιπόν, μιὰ σωστὴ ἐκπροσώπηση στὸ ἐρχόμενο συνέδριο τῆς ΓΣΕΕ, πρέπει νὰ γίνει πραγματικὴ προσπάθεια μαζικοποίησης ὀργανώσεων, προσπάθεια νὰ προϋπάρξουν πραγματικὰ δημοκρατικὰ κλαδικὰ συνέδρια, ποὺ οἱ ἀντιπρόσωποί τους θὰ ἀποτελέσουν, σὲ συνέχεια, τὴν ὁλομέλεια τοῦ συνεδρίου τῆς ΓΣΕΕ. Καὶ γιὰ νὰ μὴ νομιστεῖ ὅτι μὲ τὸ σχέδιο αὐτὸ ἀποβλέπω στὸν ἀποκλεισμὸ ὁρισμένων σωματείων, ποὺ δὲν ἔχουν ἢ δὲν ἀνήκουν σὲ ὁμοσπονδίες, προτείνω, μέχρις ὅτου ρυθμιστεῖ τὸ θέμα τοῦτο νὰ γίνουν τοπικὰ συνέδρια τῶν Ἐργατικῶν Κέντρων γιὰ τὴν ἀνάδειξη ἀντιπροσώπων τῶν παραπάνω σωματείων γιὰ τὴ ΓΣΕΕ, ποὺ θὰ ἐκλεγοῦν μόνο ὕστερα ἀπὸ δημόσια συζήτηση καὶ μὲ αὐστηρὸ ἔλεγχο ἀπὸ τὴ μεριὰ τοῦ δικαστικοῦ ἀντιπροσώπου. Μόνο ἔτσι θὰ ὑπάρξει γνήσια ἐκπροσώπηση στὴ ΓΣΕΕ, ποὺ ἀνάμεσα στὰ ἄλλα καθήκοντά της, θὰ ἔχει τὴν ὑποχρέωση νὰ γαλουχήσει τὴν Ἐργατικὴ Τάξη κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ βρεῖ τὸ σωστὸ δρόμο.

Σ' αὐτὴ τὴν κρίσιμη καμπὴ τοῦ ἐργατικοῦ μας κινήματος ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΟΒΑΡΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ νὰ ὀργανωθεῖ καὶ νὰ κινητοποιηθεῖ γιὰ τὴ λύση τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων, ὅπως εἶναι ἐκεῖνα τῆς ἀνεργίας, τὸ οἰκονομικό, τὸ ἀσφαλιστικό, τὸ στεγαστικὸ καὶ ἄλλα. Παράλληλα, ὁ κάθε ἐργαζόμενος θὰ πρέπει νὰ ἀξιώσει τὴν ἑνότητα ὅλων τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων, καθὼς καὶ τῶν ἀνεξαρτήτων συνδικαλιστικῶν στελεχῶν σὲ ΕΝΙΑΙΟ ΣΧΗΜΑ, ὅπως ἦταν τὸ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ποὺ πρόσφερε πάρα πολλὰ στὴν Ἐργατικὴ Τάξη. Γιὰ νὰ γίνει πλήρης ἐνημέρωση τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας χρειάζεται, ἐξ ἄλλου, νὰ γίνει μιὰ συστηματικὴ καὶ λεπτομερειακὴ ἔκθεση τοῦ ὅλου συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας μας καὶ νὰ δημιουργηθεῖ ἐπιτροπὴ συνδικαλιστικῶν στελεχῶν ἀπὸ ὅλες τὶς παρατάξεις, γιὰ νὰ μελετήσουν τὸ σχέδιο δράσης καὶ νὰ μὴν ἀφήνουν τὶς διεθνεῖς ὀργανώσεις μὲ τὴν ἐντύπωση ὅτι λύθηκε τὸ ἐργατικὸ θέμα στὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης, πρέπει νὰ ἀξιωθεῖ ἡ πραγμάτωση ὅλων ὅσων ἀναφέραμε πιὸ πάνω καὶ πρέπει νὰ τονιστεῖ στοὺς ἐργαζόμενους ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς οἰκονομικὲς καὶ ἄλλες διεκδικήσεις, ἔχουν ΚΑΘΗΚΟΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΝ ΤΑΞΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ καὶ νὰ ὑπερασπίσουν τὴ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ἀπὸ τοὺς διάφορους νεοφασίστες καὶ στρατοκράτες, γιὰ νὰ ΥΠΑΡΞΕΙ ΜΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΛΕΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ, ὅπως ταιριάζει σὲ ἐλεύθερους ἀνθρώπους.

Σὲ τελευταῖα ἀνάλυση, ἡ τύχη τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος βρίσκεται στὰ χέρια τῶν Ἐργατῶν, ποὺ πρέπει νὰ ἐκλέγουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλέγχουν τὶς Διοικήσεις τους. Πιστεύω, ὅτι τούτη τὴ φορὰ οἱ ἐργάτες θὰ προχωρήσουν μὲ θάρρος καὶ θὰ κερδίσουν τοὺς συνδικαλιστικοὺς ὀργανισμούς τους.

Β. Παπασταφίδας

ΚΟΥΤΣΟΙ, ΣΤΡΑΒΟΙ ΣΤΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Τὸ «Τάμα» τοῦ ἔθνους καὶ οἱ ἀρχιτεκτονικὲς μελέτες

Μελέτη εὐσεβοῦς ἀρχιτέκτονος μετὰ προϋπολογισμοῦ καὶ παραινέσεων:

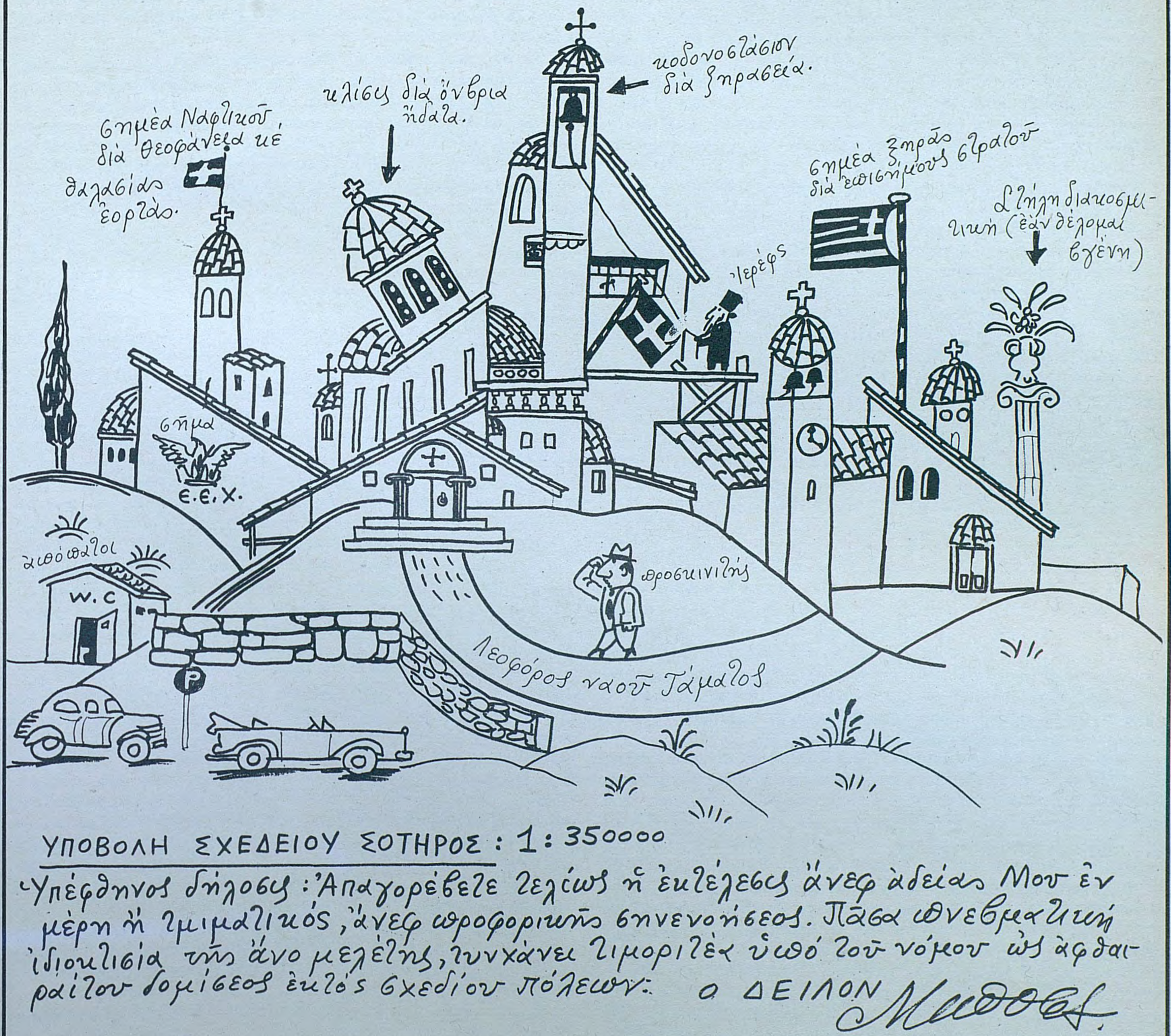

ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΧΕΔΕΙΟΥ ΣΟΤΗΡΟΣ : 1:350000

Ὑπέφθνος δήλοσις: Ἀπαγορέβεται βελέως ἢ ἐκλέβοσις ἄνεφ ἀδείας Μου ἐν μέρη ἢ βιμαλικός, ἄνεφ φροφορικῆς σκνενοήσεος. Πᾶσα φνεβραλική ἰδιοκλισία τῆς ἄνο μελέτης, κυνχάνει βιμοριτὲς ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀφδαιραίτου δομίσεος ἐκτὸς σχεδίου πόλεων: Ο ΔΕΙΛΟΝ

Ἡ Ἑλλάδα «ἦτο ἀνάγκη νὰ σωθεῖ ἀπὸ τὸν κουμμουνιαμόν». Καὶ ἔτσι ἦρθαν στὴν ἐξουσία, ἐκείνη τὴν ἀποφράδα ἡμέρα, οἱ Παπαδόπουλοι, οἱ Παττακοί, οἱ Ἰωαννίδηδες. Ἐπειδή, ὅμως, ὅλα αὐτὰ ἔγιναν «θεία βουλήσει» –καὶ ὄχι, βέβαια, γιατὶ ἀποφάσισε ἡ CIA – ἡ καινούργια θεοκρατικὴ Αὐτοκρατορία, δηλαδή, ἡ «Ἑλλὰς τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν» ἔπρεπε – κάτι τέτοιο ἦταν «ὁλοφάνερο» – νὰ ἀποκτήσει μιὰ δική της, καινούργια Ἅγια-Σοφιά.

Κι ἔτσι, γεννήθηκε τὸ «Τάμα». Μὲ πρωτομάστορα τὸν πολὺ γνωστό μας Στυλιανὸ Παττακό, ποὺ ἀνάλαβε, ὄχι μονάχα νὰ μαζεύει τὶς γόπες ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας ἢ νὰ αἰφνιδιάζει ξημερώματα τὴ Λαχαναγορά, ἀλλὰ καὶ τὸ βαρὺ φορτίο τῆς προώθησης τοῦ μεγάλου καὶ θεάρεστου – καὶ γιὰ πολλοὺς ἐπικερδέστατου – ἔργου.

Καὶ ὁ μηχανισμὸς μπῆκε μπρός: στὶς 2 Φεβρουαρίου 1970 ἀνακοινώθηκε ἡ πρώτη προκήρυξη γιὰ τὸν Πανελλήνιο Ἀρχιτεκτονικὸ Διαγωνισμὸ γιὰ τὰ προσχέδια τοῦ «Ἱεροῦ Ναοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μετὰ προσκτισμάτων καὶ τοῦ περιβάλλοντος χώρου». Ἀπὸ τὰ 1.857 μέλη τοῦ Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ἀνωτάτων Σχολῶν, ὑπέβαλαν μελέτες μόνο 7 (ἀριθμὸς ἑφτά). Οἱ Κ. Λάσκαρης, Ἀντ. Κριεζής, Δημ. Καταρόπουλος, Δημ. Ζαγλανίκος, Ἰωσὴφ Ν. Στεφάνου, Γ. Μ. Γεράκης καὶ Ἀλέξ. Βερδέλης. Ἡ προκήρυξη πρόβλεπε 4 βραβεῖα καὶ 4 ἐπαίνους, ποὺ θὰ ἀμείβονταν μὲ τὸ συνολικὸ ποσὸ τῶν 2.250.000 δραχμῶν. Τελικά, ὡστόσο, ἦταν τέτια ἡ ποιότητα τῶν μελετῶν ποὺ ὑποβλήθηκαν, ὥστε ξεχάστηκαν τὰ βραβεῖα, ξεχάστηκαν κι οἱ πρῶτοι ἔπαινοι καὶ δόθηκαν ἕνας τρίτος ἔπαινος, δυὸ τέταρτοι ἔπαινοι καὶ τρεῖς ἐξαγο-

ρές. Μὲ ἄλλα λόγια: ἀπὸ τὶς ἑφτὰ μελέτες, οἱ ἕξη μοιράστηκαν τὸ ποσὸ τῶν 550.000 δραχμῶν.

Ὕστερα, τὰ πράγματα προχώρησαν: ἡ ἔκταση ὅπου θὰ ἀνεγειρόταν τὸ «Τάμα» ἐλευθερώθηκε, σύμφωνα μὲ τὴ διαδικασία τοῦ Ν.Δ. 797/71 «περὶ ἀναγκαστικῶν ἀπαλλοτριώσεων» γιὰ λόγους «δημοσίας ὠφελείας» καὶ ἡ «μελέτη διὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ περιβάλλοντος χώρου» ἀνατέθηκε στὸ Πολεοδομικὸ Σπουδαστήριο τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου – καθηγητὴς τότε ἦταν ὁ κ. Ἀθ. Ἀραβαντινός, ἀφοῦ ἔφυγε ἐκεῖνος ποὺ κανονικὰ κατεῖχε τὴν ἕδρα.

Στὶς 28 τοῦ Σεπτέμβρη 1971 «τὰ προσχέδια τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ», μόνο «μετὰ τῶν προσκτισμάτων» αὐτὴ τὴ φορά, ἀναζήτησαν καλύτερη μοῖρα μὲ μιὰ νέα προκήρυξη διαγωνισμοῦ. Στὸ δεύτερο αὐτὸ διαγωνισμὸ ὑποβλήθηκαν συνολικὰ 35 μελέτες. Ἀλλὰ καὶ πάλι, καμιά τους δὲν κρίθηκε κατάλληλη γιὰ βραβεῖο. Ἔτσι, ἐνῶ ἡ προκήρυξη πρόβλεπε ἕνα ποσὸ 2.600.000 δραχμῶν γιὰ πέντε βραβεῖα καὶ τρεῖς ἐπαίνους, ἡ κριτικὴ ἐπιτροπὴ μοίρασε 300.000 δραχμὲς σὲ δυὸ ἐπαίνους καὶ ἐξαγόρασε – κάτι ποὺ δὲ προβλεπόταν ἀρχικὰ – ἄλλες 11 μελέτες μὲ τὸ συνολικὸ ποσὸ τῶν 800.000 δραχμῶν, ἐνῶ τέσσερις μελέτες ἀποκλείστηκαν γιὰ ἐλλειπῆ στοιχεῖα. Διακρίθηκαν γιὰ τὴ συμμετοχή τους, «τιμηθέντες» μὲ ἔπαινο ἢ ἐξαγορά, οἱ παρακάτω ἀρχιτέκτονες: Γ. Χριστόπουλος, Ἀθ. Κουτσογιάννης, Δημ. Καταρόπουλος, Δημ. Τριποδάκης, Γ. Γεράκης, Κ. Λάσκαρης, Π. Μιχαλέας, Π. Μιχαλέας – δυὸ μελέτες ὑπέβαλε ὁ ἄνθρωπος, μὲ δυὸ διακρίσεις τιμήθηκε – Μιχ. Φωτιάδης, Ἀντ. Καλιαμπέτσος καὶ Θ. Θεοφιλόπουλος.

Μὲ ἄλλα λόγια, τὸ «Τάμα» τοὺ εὐσεβῆ δικτάτορα δὲν ἔπιασε καὶ πάλι, δὲ ρίζωσε. Στὸ μεταξύ, ὅμως, γύρω ἀπὸ τὸν περιβάλλοντα χῶρο τοῦ μεγάλου ἔργου ποὺ τάχθηκε γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸ ἀρχιτεκτονικὸ καὶ «πολιτιστικὸ» πιστεύω τῆς 21ης Ἀπριλίου, ἄρχισε ἡ ἐξίσου μεγάλη οἰκοπεδικὴ σπέκουλα. Πῆρε τὸ δρόμο της κι ἀκόμα δὲν ἐννοεῖ νὰ σταματήσει. Καὶ παράλληλα, ἡ διαρροὴ τῆς εἴδησης – μεγάλης εἴδησης, γιὰ μερικοὺς – ὅτι τὸ συνολικὸ ὕψος τῆς δαπάνης γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ θεάρεστου ἔργου θὰ ξεπερνοῦσε τὸ ἕνα δισεκατομμύριο δραχμές, ἔσπρωξε τὸ «ἔθνος ὁλόκληρον» νὰ ἀνατριχιάσει ἀπὸ ἱερὴ συγκίνηση καὶ νὰ κινηθεῖ «οἰκειοθελῶς» καὶ φυσικὰ «αὐτοβούλως», γιὰ νὰ προσφέρει καὶ ἀπὸ τὸ ὑστέρημά του γιὰ τὴν πραγματοποίηση τοῦ μεγάλου σκοποῦ: ἀνώνυμες ἑταιρίες, ὀργανισμοὶ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου, μεγάλες, μεσαῖες καὶ μικρὲς βιομηχανίες, τράπεζες καὶ κάθε λογῆς φτωχοὶ καὶ ταπεινοὶ πολίτες «ἔσπευδαν προθύμως νὰ καταθέσουν στὸν Ἱερὸ Λογαριασμό, ποὺ φούσκωνε χωρὶς σταματημό.

Ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων Ἀρχιτεκτόνων, ὡστόσο – ὅπως τὸ ἀπέδειξαν οἱ διαγωνισμοὶ καὶ τὰ ἀποτελέσματά τους – δὲν τὰ καταφέρνει νὰ ἐξαρθεῖ στὸ ὕψος τῶν περιστάσεων μοιάζει νὰ ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸ ὕψος τῆς δαπάνης, δὲν τὰ καταφέρνει νὰ ἐκφραστεῖ ἱκανοποιητικὰ μὲ τρόπο ἑλληνοχριστιανικό. Ὁ Παπαδόπουλος – ἄνθρωπος πρώτιστα πνευματικὸς – ἀρχίζει νὰ ἀνησυχεῖ γιὰ τὴν πνευματικὴ κατάντια τοῦ κλάδου, ἀπειλεῖ μὲ διεθνῆ διαγωνισμό, στὶς 7 τοῦ Μάη 1973 παίρνει τὴν ἀπόφαση νὰ προκηρύξει καινούργιο ἀρχιτεκτονικὸ διαγωνισμὸ – διαγωνισμὸ «ἰδεῶν», τούτη τὴ φορὰ – γιὰ τὴν «ἀνέγερσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μετὰ τῶν προσκτισμάτων. Καὶ γιὰ νὰ ἀνεβεῖ τὸ καλλιτεχνικὸ καὶ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῶν ἀρχιτεκτόνων, στὸν καινούργιο διαγωνισμὸ οἱ συνολικὲς ἀμοιβὲς γιὰ βραβεῖα κ.λ.π. θὰ ἔφταναν τὰ ἑφτὰ ἑκατομμύρια δραχμές. Γιὰ τὸ Α΄ Βραβεῖο προβλεπόταν τὸ ποσὸ τῶν 5.000.000 δραχμῶν (ἐνῶ γιὰ τὸ πρῶτο βραβεῖο τοῦ διαγωνισμοῦ γιὰ τὸ Δικαστικὸ μέγαρο Ἀθηνῶν, τὸ μεγαλύτερο χρηματικὸ βραβεῖο ὡς τότε στὴν Ἑλλάδα, δὲν προβλεπόταν παρὰ τὸ ποσὸ τῶν 3.000.000 δραχμῶν). Ἐπιπλέον, γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ μεγάλη συμμετοχή, προβλέφτηκε ὅτι ἡ κάθε μελέτη εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσει τὴν ἀποζημίωσή της γιὰ τὸ ποσὸ τῶν 75.000 δραχμῶν. Παρὰ ταῦτα καὶ σ' αὐτὴ τὴν τρίτη φάση τοῦ διαγωνισμοῦ, οἱ μελέτες ποὺ παραδόθηκαν μόλις ξεπέρασαν τὸν ἀριθμὸ 31. Ἀπ' αὐτὲς κρίθηκαν τελικὰ μόνο οἱ 29, ποὺ ἀποζημιώθηκαν μὲ τὸ συνολικὸ ποσὸ τῶν 2.000.000 δραχμῶν.

Τὰ παραπάνω ἀποτελοῦν σύντομη διήγηση μιᾶς μακρότατης περιπέτειας. Πού, λίγο ἢ πολύ, τὴν ξέραμε – ἢ τὴν ὑποπτευόμασταν – ὅλοι. Καὶ διαθέσαμε στὶς στῆλες μας γι' αὐτήν, μόνο γιὰ ἕνα λόγο: γιὰ νὰ ὑπογραμμίσουμε – καὶ νὰ δείξουμε– ὅτι καθὼς ὁ χαρακτήρας τοῦ διαγωνισμοῦ ἤτανε δοτὸς – δοτὸς ἀπὸ τοὺς Παπαδόπουλους καὶ Παττακοὺς – αὐτὸς ὁ διαγωνισμὸς δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ἑλκύσει καὶ ὅλους τοὺς μικροὺς Παπαδόπουλους τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς. Καὶ νὰ δείξει καὶ σ' αὐτὸ τὸν τομέα τί καταστροφὴ – καὶ τί κατάντια– σήμαινε γιὰ τὴν Ἑλλάδα αὐτὴ ἡ προδοτική, μιλιταριστικὴ καὶ νεοφασιστικὴ δικτατορία, μὲ ὅλες τὶς προσμίξεις τοῦ Βυζαντινοῦ καλογερισμοῦ καὶ σκοταδισμοῦ ποὺ τὴ συνόδευαν.

Γιὰ νὰ γίνουμε πιὸ συγκεκριμένοι: ἀναδημοσιεύουμε παρακάτω ἀποσπάσματα – δυστυχῶς, μόνο ἀποσπάσματα, γιατὶ δὲν μᾶς παίρνει ὁ χῶρος – ἀπὸ τὴν τεχνικὴ ἔκθεση – ἐπαναλαμβάνουμε, «τεχνικὴ ἔκθεση» – ποὺ συνόδευε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 20.356 μελέτη ποὺ ὑποβλήθηκε στὸ διαγωνισμό, τὸ Μάη τοῦ 1972, διεκδικώντας κι αὐτὴ τὰ 5.000.000 δραχμὲς τοῦ Α΄ Βραβείου. Ἄσχετα ἂν ἡ μελέτη αὐτὴ δὲν βραβεύτηκε (πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖο πραγματικὰ καὶ εἰλικρινέστατα ἀποροῦμε), πιστεύουμε πὼς ἐκφράζει παραστατικὰ τὰ μέγεθος καὶ τὴν οὐσία τοῦ κινδύνου ποὺ διατρέξαμε. Σχόλια πάνω στ' ἀποσπάσματα δὲν κάνουμε – γιατὶ πραγματικὰ πρόκειται γιὰ κάτι ποὺ εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νὰ σχολιαστεῖ. Προσθέτουμε μονάχα τοῦτο: κάθε ὁμοιότητα τοῦ ὕφους τοῦ κλασικοῦ αὐτοῦ κειμένου μὲ τὸ ὕφος τοῦ ἀθλοθέτη καὶ συγγραφέα ἐκείνου τοῦ ἀμίμητου «Πιστεύω μας» δὲν θὰ ἔπρεπε, ἀσφαλῶς, νὰ θεωρηθεῖ ἐντελῶς συμπτωματική.

Πρὶν νὰ κλείσουμε, ὡστόσο, θέλουμε νὰ προσθέσουμε καὶ κάτι ἀκόμη. Εἴχαμε σκοπὸ νὰ μὴ περιοριστοῦμε στὰ ἀποσπάσματα ποὺ ἀκολουθοῦν. Ἀπόφασή μας ἦταν νὰ τὰ συνοδεύσουμε μὲ μερικὲς φωτογραφίες μακετῶν ποὺ συνόδευαν κάποιες ἀπὸ τὶς μελέτες – ἂς ποῦμε, τὶς καλλίτερες. Καί, φυσικά, ζητήσαμε τὴ σχετικὴ ἄδεια. Ποὺ μᾶς δόθηκε. Ὅμως, ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ πάρουμε τὶς φωτογραφίες, τὰ πράγματα μπερδεύτηκαν: οἱ «ἁρμόδιοι» –οἱ ἄνθρωποι, δηλαδή, ποὺ διόρισε ἡ δικτατορία γιὰ νὰ παρακολουθοῦν τὴν πρόοδο τοῦ «Ἱεροῦ Ἔργου» – ἄλλαξαν γνώμη «ξαφνικά»: κάτι μυρίστηκαν κι ἀποφάνθηκαν ὅτι τὶς μακέττες τέτιων «ἱερῶν» μελετῶν δὲν μποροῦν νὰ τὶς μιάνουν βέβηλα μάτια, ὅπως τὰ δικά μας καὶ τῶν ἀναγνωστῶν μας. Ἔτσι, ἡ φωτογράφηση ματαιώθηκε. Κι ἀποκτήσαμε μιὰν ἀκόμη ἀπόδειξη τοῦ «ἀποφασιστικοῦ», κατὰ τὰ ἄλλα, τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο σ' αὐτὴ τὴν εὐδαίμονα χώρα προχωρεῖ ἡ «κάθαρση».

Καὶ τώρα, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, βέβαια, ἀκολουθοῦν τὰ ἀποσπάσματα:

«...Κτίζειν ἐκκλησίαν σημαίνει ὑπακοήν, τοῦτ' ἔστιν, ποσὸν ἑβδομήκοντα ἑκατομμυρίων δρχ.»

ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΟΓΚΟΜΕΤΡΗΣΙΣ
ΠΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ὅπως «Ἡ γλώσσα ἡ Ἑλληνικὴ ἔπρεπε νὰ βλέπη μακράν, ὡς φάρον παμφαῆ, τὴν λαμπρὰν αἴγλην τῆς ἀρχαίας χωρὶς νὰ ἔχη τέρμα τὸν φάρον αὐτόν, διότι ὁ φάρος ὁδηγεῖ εἰς τὸν λιμένα δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ λιμήν», οὕτω καὶ ἐν ἀναφορᾷ εἰς τὴν τέχνην, τὴν μαστοριὰ τοῦ κτίζειν.
Πόρρῳ ἐν ἀπόπτῳ
ὑποφαίνεται φῶς, ὡς κανδήλα ἐρήμου ναϊδρίου τῶν Ἑλληνικῶν βουνῶν τοῦτο δὲ εἶναι ἡ κληρονομιὰ τῶν ἀρχαίων μας ἐγκρυπτομένη εἰς τὶς ψυχὲς τῶν πιστῶν καὶ καθ' ὅλα Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων.
.....
Κτίζειν ἐκκλησίαν σημαίνει ὑπακοήν, τοῦτ' ἔστιν, «ἀπιστεῖν ἑαυτῷ ἐν τοῖς καλοῖς ἅπασι μέχρι τέλους ζωῆς».
Ἀκριβολογία δὲ καὶ τεχνολογία μᾶς καθιστᾶ ἀπηνεῖς.
.....
Βεβαίως, ἔστω καὶ λατομητὸς ὁ βράχος τῶν Τουρκοβουνίων ἀνήκει θλιβερῶς εἰς τὸν ἀρχαῖον ὄφιν τῶν Ἀθηνῶν, μιᾶς πόλεως τὴν ὁποίαν ἐθεωρούσαμε παιδιόθεν ὡς χῶρον ἀρχαιολογικὸν καὶ εἰδωλολατρικόν, ἐνῷ ἦτο κέντρον ὀρθοδοξίας μὲ πολλὰς δεκάδας ἐκκλησιῶν μέχρι χονδρικῶς τοῦ 1833, δείγματα κάλλους πνευματικοῦ καὶ ἀναπτύξεως τῶν κατοίκων της, ὅπου τὸ Θησεῖον ἦτο Ἅϊ Γιώργης καὶ ὁ Παρθενὼν παλαιότερον τόπος λατρείας Χριστιανικὸς καὶ οὐχὶ «ἀρχαιολογικὸν» μνημεῖον, χωρὶς πνευματικὴν χρόαν χωρὶς παρουσίαν ἱερέως πλέον, χωρὶς τὴν τέλεσιν μυστηρίων

καὶ τὴν εὐχαρηστιακὴν μέθεξιν τῶν πιστῶν.
Δευτερεύουσα εἶναι ἡ θεώρησις τῆς μορφῆς ἐν τῷ φυσικῷ περιβάλλοντι, ἐνὶ περιβάλλοντι καταπληγουμένου ὑπὸ λατομείων καὶ μορφολογικῶς ἀδεσμεύτων ἐλευθεριῶν.
Ἓν τοιοῦτον περιβάλλον δὲν δύναται πλέον νὰ θιγῇ ἀπὸ τὴν δεσποτίαν ἑνὸς τρούλλου εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λόφου.
Οἱ λόγοι ἀποφυγῆς τρούλλων εἶναι λόγοι εὐθύνης ἔναντι τοῦ ἀνθρώπου ὡς μέλους μιᾶς διαχρονικῆς πορείας εἰς τὸν κόσμον, μιᾶς πορείας ἀναζητήσεων τῆς ἐθνικῆς - θρησκευτικῆς αὐτοσυνειδησίας του καὶ οὐχὶ ἀνάπαυλας καὶ συμβατικῆς καθιερώσεως μορφῶν ἄνευ ζωτικῆς ἀναγεννήσεως. Καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ συμβῇ, χωρὶς πρόθεσιν διὰ προβολὴν ἀνθρωπίνης διανοήσεως, ἥτις πρέπει νὰ ταπεινωθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ ταυτοχρόνως νὰ ἐξαρθῇ τὸ μεγαλεῖον Αὐτοῦ τῆς «μιᾶς καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας» ἡμῶν.

.....

Τὸ προστῶον καὶ ὁ κλειστὸς ἐξωνάρθηξ βασίζονται ἐν κατόψει εἰς τὴν ὀρθὴν γωνίαν, ὡσεὶ συμβολισμὸς τῆς προετοιμασίας τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸν Χριστιανισμὸν ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν Ἑλλήνων πολὺ πρὸ τοῦ Πλάτωνος.
Ζωὴ (ἐν Χριστῷ ζωὴ) καὶ θεία δικαιοσύνη διαφαίνονται ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς εὐθείας καὶ τῆς ὀρθῆς γωνίας, χθαμαλότης δὲ τοῦ προστώου ἐν σχέσει πρὸς τὸν κυρίως ὄγκον τοῦ Ναοῦ ὡς ἔκφρασις τῆς ἄκρας ταπεινώσεως ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῆς Ὀρθοδοξίας, μεγαλεῖον Χριστιανικὸν καθ' ὅλα ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν ἀδύνατον νὰ προβληθῇ ἄνευ ἑλληνικῆς γλώσσης, ἄνευ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

.....

Κλείει ὁ χῶρος ὀπτικῶς τῇ παρεμβολῇ εἰς τὸ βάθος τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τοῦ Ἡλίου γιὰ μιὰν ὡρισμένη στιγμή.
Ὁ Ἥλιος νέος ἐφ' ἡμέρῃ..... ἅπτεται καὶ σβέννυται.
Ἀριστερὰ τοῦ ὀπτικοῦ αὐτοῦ «ὁρμητηρίου» ἐκτείνεται κτίριον στεγάζον αἴθουσαν ὑποδοχῆς μὲ ἓν κυλικεῖον ἀριστερὰ τῆς μεσημβρινῆς εἰσόδου καὶ χώρους ἀποπάτων.

.....

Οὕτω ὁ Ἥλιος ἐν τῇ παραπλανήσει του φωτίζει τὰς ἀπορρώγους πλευρὰς τῆς σχισμῆς οἰωνεὶ φάραγγος, τὰ δὲ κενοτάφια τοῦ κυρίως χώρου τοῦ Σήματος ἀναζητοῦν τὴν δέσμην πρωϊνοῦ καὶ πρὸς τὴν δύσιν κλίνοντος Ἡλίου, «συμβόλου» Ἑλλαδικοῦ.

.....

Οὐσιαστικῶς λοιπὸν διὰ τὸν σημερινὴν Ἀθηναῖον τὰ μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως εἶναι ἄψυχα, νεκρά.
Ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ καὶ τῇ προσωπικῇ συμμετοχῇ τοῦ σημερινοῦ Ρωμηοῦ εἰς τὸ Σῶμα τῆς ἐκκλησίας μπορεῖ νὰ ἀποκαλυφθοῦν μπροστὰ εἰς τὰ ὄμματά του αἱ πηγαὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ πνεῦμα οἰκουμενικῶς εὐρὺ προωρισμένον ἐκ Θεοῦ νὰ ἀποτελῇ τὴν παστάδα ἀκόμη δὲ καὶ τὸν οὐδὸν ἀπ' τὸν ὁποῖον θὰ περάσῃς διὰ νὰ ἐλέγξῃς καὶ κρίνῃς εἴτε τὴν Λατινικὴν Ἑσπερίαν εἴτε τὴν Ἀσιατικὴν Ἀνατολήν, εἶναι ἡ ἰδία ἡ ἀλήθεια τῆς Ὀρθοδοξίας.
Πρὸς τί λοιπὸν τὰ μονολιθικά, χυτὰ κτίσματα τῆς συμβατικότητος ἁπλῶς καὶ μόνο διὰ νὰ φαίνεται ἡ μάσκα μας πιστοτέρα ὡς Εὐρωπαϊκή»;
Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἀρχιτέκτων δὲν μετανοήσῃ, διὰ τὰ ἄπειρα ἁμαρτήματα, τὸ ὁποῖα διαπράττει εἰς βάρος τοῦ πάλαι πρωτογενοῦς Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, πῶς θὰ μπορέσῃ νὰ γίνῃ μάστορας καὶ πρωτομάστορας»;

.....

Αἱ Ἀθῆναι εἶναι πόλις ἐμπεριέχουσα εἰς τὴν πνευματικήν της δομὴν τὴν οὐσίαν τῆς συμβολικῆς μορφῆς ἑνὸς τρούλου, ὁ ὁποία βρῆκε τὴν ἰδεωδεστέραν καὶ εὐγενεστέραν της καταξίωσιν στὰ ἐκκλησάκια τῆς ἰδίας τῆς πόλεως ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀττικῆς, στοὺς μοναστηριακοὺς ναούς της, ὁποῦ φυλάσσουν τὰς πύλας τοῦ λεκανοπεδίου της, ὡσεὶ φανοὶ νυκτὸς τοῦ κόσμου φάροι οἰωνεὶ πρὸς τὸ κέντρον ἑνὸς μεγάλου πνευματικοῦ θόλου τοῦ ὁποίου ἡ μορφὴ δὲν χρειάζεται κραυγάς. Ὑπάρχει ἡ Κωνσταντινούπολις διὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀπολύτου ὡς κεφαλῆς.
Αἱ Ἀθῆναι ἀποτελοῦν ὡς πόλις ἓν σύμβολον, τὸ ὁποῖον δὲν ζητεῖ ἔμφασιν, ζητεῖ αὐτοσυγκέντρωσιν,

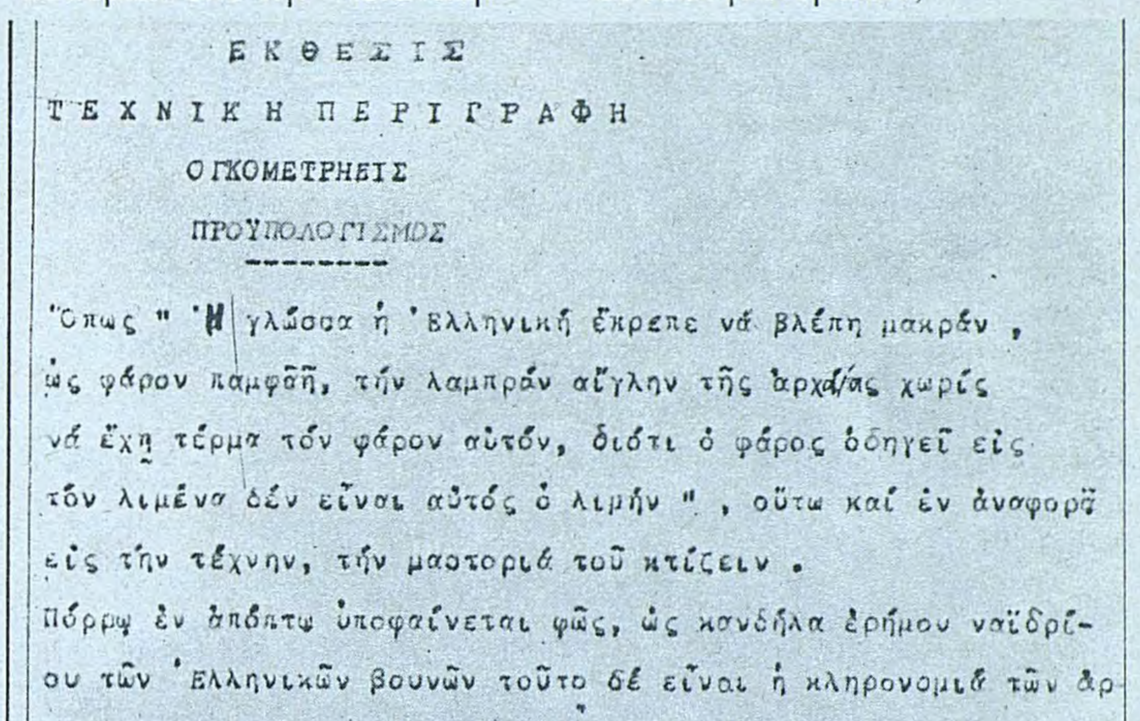

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΟΓΚΟΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ὅπως " Ἡ γλῶσσα ἡ Ἑλληνική ἔπρεπε νά βλέπῃ μακράν , ὡς φάρον παμφαῆ, τὴν λαμπράν αἴγλην τῆς ἀρχαίας χωρίς νά ἔχῃ τέρμα τόν φάρον αὐτόν, διότι ὁ φάρος ὁδηγεῖ εἰς τὸν λιμένα δέν εἶναι αὐτός ὁ λιμήν " , οὕτω καί ἐν ἀναφορᾷ εἰς τὴν τέχνην, τὴν μαστορικά τοῦ κτίζειν .
Πόρρῳ ἐν ἀβάτῳ ὑποφαίνεται φῶς, ὡς κανδήλα ἐρήμου ναϊδρίου τῶν Ἑλληνικῶν βουνῶν τοῦτο δέ εἶναι ἡ κληρονομιά τῶν ἀρχαίων μας ἐγκρυπτομένη εἰς τίς ψυχές τῶν πιστῶν καί καθ' ὅλα Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων .-

Ὁ συνολικός ὑπολογισθείς ὄγκος εἶναι :
Τριάντα χιλιάδες ἐννεακόσια πεντήντα κυρικά μέτρα (30.950 κ.μ.).
Ἡ συνολική δέ ὑπολογισθεῖσα δαπάνη εἶναι:
ἑβδομήκοντα ἑκατομμύρια (70.000.000)δραχ.

Ὁ προϋπολογισμός δέν δύναται νά εἶναι ὁριστικός καί ἐξαντλητικός, διότι, τότε θά ἔπαυεν ἡ ὅλη προμελέτη νά βαθμολογῇ ὅτι ἀποδιοργάνωσε.

Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς «μελέτης» μὲ τὸ γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ εὐσεβοῦς ἀρχιτέκτονος. Μόνο μὲ τὴ βοήθεια γραφολόγου θὰ μποροῦσε νὰ ἀνακαλυφθῇ σήμερα, μετὰ τὴν «κάθαρση», ὁ δράστης της, ἀφοῦ οἱ ἁρμόδιοι τὸ ἀρνοῦνται.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Ὁ ἄξων τοῦ ναοῦ γίνεται ὁδὸς «ἔρπουσα» γίνεται «ἀτραπὸς ἐρήμου», διακλαδιζομένη καὶ ἄγουσα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ στενῶς εἰς τὸν δύσκολον ἀναχωρητισμόν, ὃς καὶ φωτίζεται μόνον ἄνωθεν δι' αὐτὸ καὶ διχάζεται ὁ στενὸς οὗτος χῶρος διὰ κιόνων λιθίνων.

.....

Ὁ ἄμβων εἶναι μαρμάρινος, ἐπανακτῶν τὴν ἀρχαῖαν του θέσιν πρὸ τῆς ἱερᾶς πύλης καὶ μεταξὺ πατριάρχου καὶ αὐτοκράτορος. Ἐδῶ ἔχομεν δεξιὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀριστερὰ τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Τὰ δύο ψαλτήρια προορισμένα διὰ ψάλτας μὲ τὸ ἀναλόγιον καὶ οὐδέποτε διὰ τετραφωνικὰς χορωδίας εὑρίσκονται εἰς τὸ ἐλαφρῶς ὑπερυψωμένον δάπεδον ἐφ' οὗ οἱ θρόνοι καὶ ὁ ἄμβων.

.....

Αἱ καμαρωταὶ στέγαι κτίζονται μὲ τούβλα τὸ δὲ σχῆμα τῆς καμάρας δίδεται μὲ σίδερο τὸ ὁποῖον λυγίζεται ἀπὸ τὸν μάστορη παρουσία τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ οὕτω ἡ καμπύλη δὲν γίνεται στοιχεῖον γεωμετρικὸν ἀλλὰ νοητόν.

.....

Εἰς τὴν ὅλην δομὴν τοῦ ναοῦ κυριαρχοῦν τὰ γεώδη ὑλικά, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ ἡ ἀπόλυτος ἔκφρασις τοῦ ὀρθοδόξου μας δόγματος. Τὸ μάρμαρο συμβολίζει τὸν θρίαμβον τῆς καθολικότητος τοῦ ὀρθοδόξου Χριστιανισμοῦ, τὸ σιδηρ. σκυρόδεμα συμβολίζει τὴν «ξενητειὰ» (ἔρημο).
Μόον προκατεσκευασμένα μέλη συμπλεκόμενα μεταξύ των, ὅπως θὰ ἐπράτταμε εἰς περίπτωσιν μαρμάρου. Τὰ μέλη αὐτὰ μᾶς βοηθοῦν νὰ ὑπερπηδήσωμεν δυσκολίας κατασκευῆς τῶν δικλινῶν μακρῶν εἰς μῆκος στεγῶν τῶν φερόντων ρεῖθρα συγκεντρώσεως ὀμβρίων ὑδάτων, τὰ ὁποῖα ρέουν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.
Ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἄρχων τῆς Κοσμικῆς ἐξουσίας θὰ ἀποβιβάζονται ἔμπροσθεν τοῦ δυτικοῦ προπυλῶνος, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ προδιαθέτῃ καταλλήλως τὸν εἰσερχόμενο.
Οἱ κίονες κατασκευάζονται ἀπὸ μάρμαρο «λευκό».
Χαράσσονται αἱ διάμετροι τῶν σπονδύλων καὶ μηχανὴ χρησιμοποιεῖται μόνον διὰ τὰ πρῶτα «χοντράδια».
Μετὰ δουλεύεται μὲ τὴ χονδρὴ χτενιὰ καὶ μετὰ μὲ τὴν ψιλή.
Τέλος δίδεται μία χροιὰ στὴν ἐπιφάνεια τοῦ κίονος, ἡ ὁποία τὸν καθιστᾶ «εὐθὺς ἀρχαῖον» κατὰ τὴν ρῆσιν τοῦ Πλουτάρχου.

.....

Σὰν συνέχεια τῆς αἰθούσης ὑποδοχῆς ἔχομεν αἴθουσαν ἀναμονῆς κατὰ μῆκος μὲ πέτρινα ἐδώλια εἰς τὰς μεγάλας πλευρὰς καὶ χιβάδες, αἱ ὁποῖαι τονίζουν θέσεις ὑψηλῶν κυβερνητικῶν προσώπων πάντα μὲ συντηρητικότητα καὶ ταπεινοφροσύνην ἐπιτυγχανομένην μὲ τὴν ἔλλειψιν κοσμικῶν ἐπίπλων τοὐτ' ἔστιν ἀναπαυτικῶν καθισμάτων. Μόνον μερικὰ σκαμνία θὰ συμπληρώνουν τὰς ἀνάγκας εἰς καθίσματα. Ὁ φωτισμὸς τῆς αἰθούσης αὐτῆς γίνεται διὰ παραθύρων. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι μειλίχιος ὡς προετοιμασία διὰ τὸν ναόν.

.....

Οἱ περιστοιχίζοντες τοὺς ἐπισήμους, οἱ νεανίες, αἱ γυναῖκες κ.λ.π. δύνανται νὰ

διαφεύγουν οἱονεὶ μυσταγωγικῶς, ἐρημητικῶς καὶ διὰ ν' ἀνέλθουν τὰς κλίμακας τοῦ γυναικονήτου χωρὶς νὰ δημιουργοῦνται δυσκολίαι καὶ διαχωρισμοί.

.....

Ὅσον ἀφορᾶ εἰς τὸ θέμα τῶν καθισμάτων πρέπει νὰ τονισθῆ ὅτι θὰ ὑπάρχουν μόνον στασίδια καὶ κινητά, προχείρως τοποθετούμενα σκαμνία, μόνον διὰ γέροντες καὶ γερόντισσες. Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία δὲν εἶναι οὔτε θέατρον οὔτε ἔκφρασις παπισμοῦ καὶ προτεσταντισμοῦ, ἐκφράζει τὴν ἀλήθεια.

.....

Ἡ ὀρθοδοξία δὲν πρέπει νὰ δέχεται τὴν τεχνικὴ ὡς «δῶρο τοῦ Θεοῦ» δὲν πρέπει νὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸν κοσμικὸ χαρακτῆρα τῆς ρωμαιοκαθολικῆς καὶ προτεσταντικῆς ἐκκλησίας.

.....

Ἐὰν συνεχισθῆ αὕτη ἡ εἰσβολὴ κοσμικῶν ἀνέσεων μέσα στοὺς ναούς μας θὰ μειωθῆ ἡ ἐκτίμησις τοῦ κόσμου ὅλου ἔναντι μιᾶς λατρείας, ἡ ὁποία δὲν ἐπιδέχεται ἀλλοίωσιν καὶ ἐκκοσμίκευσιν. Τὸ ὀρθόδοξον δόγμα θὰ διατηρήση τὸ οἰκουμενικόν του κῦρος ἐφ' ὅσον δὲν παρασυρθῆ εἰς ἐκκεντρικότητες καὶ ἀντιγραφὴν τῶν τεχνικῶν ἐξελίξεων. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοήσης τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα, χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχης ἀσπασθῆ τὴν εὐγενεστέραν του ἀπόληξιν τὴν Ὀρθοδοξία, τὸ καθ' ὅλα Χριστιανικὸν πνεῦμα μὲ τὸν βέβαιον κίνδυνο ἄνευ αὐτοῦ νὰ περιπέσης εἰς τὴν ψυχρότητα μιᾶς νοησιαρχικῆς καὶ λογικοκρατουμένης περιπετείας καὶ νὰ ἀπολέσης οὕτω τὴν ἡδονὴ νήψεως τῆς καρδίας.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ
ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ...

Εἰς τὸν τομέα τῆς γλυπτικῆς θὰ δοθῆ πνεῦμα ἀγαλματικὸν μὲ τὴν γνησίαν ἔννοιαν ποὺ ἀπέδιδε ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, πρὶν διαφθαροῦν αἱ πηγαῖαι ἀποκαλύψεις μπροστὰ εἰς τὰ μάτια τοῦ Ἕλληνος πρὶν μεταστραφῆ ἡ ἀληθὴς παράδοσις εἰς ἀκαδημαϊσμόν, νεωτερισμὸν καὶ εἰς πάθος διὰ τὸ παράλογον. Ἡ Ἑλληνικὴ γλυπτικὴ ὅπως αὐτὴ εἶχε διαμορφωθῆ εἰς τὴν ἐξέλιξίν της ἀνὰ τοὺς χριστιανικοὺς αἰώνας δὲν ἐχρειάζετο φῶτα ἔξωθεν.

.....

Ἡ ἁγιογράφησις θὰ γίνῃ, μόνον ἐφ' ὅσον δυνηθῆ νὰ ἐπαναλάμψῃ πρωτογενὴς ὀρθόδοξος τέχνη ἱκανὴ νὰ φέρῃ ἀληθῆ συνέχισιν τῆς παραδόσεως, ὡς ἦτο αὕτη ἐν ἀκμῇ μέχρι τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰῶνος, ὅτε καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἀλλοτρίωσις, καθὼς τότε ἐνεφανίσθη παραλλήλως πρὸς τὴν αἰσθωτικίζουσαν ἁγιογραφίαν Ἰταλικῆς «ἀναγεννησιακῆς» τέχνης καὶ ἡ τετραφωνία.

.....

Μέσα στὸ πνεῦμα διατηρήσεως αὐστηρότητος ὀρθοδόξου ἀπορρίπτεται καὶ ὁ ἠλεκτροφωτισμός, ὅστις δύναται νὰ γίνῃ αἰτία νὰ ἐκτεθοῦμαι ἔναντι ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου ὁ ὁποῖος περιμένει ἀπὸ ἐμᾶς ὄχι τὴν μεταφορὰν ἀτμοσφαίρας θεάτρων μέσα στοὺς ναούς μας, ἀλλὰ ὁδὸν σωτηρίας.
Τὸ θρησκευτικὸν κτίσμα κατ' αὐτὸ διαφέρει ἀπὸ τὰ κοσμικὰ τοιαῦτα ὅτι δὲν πάει νὰ δώσει ἄνεσιν σωματικὴν καὶ ἄμβλυνσιν τῶν αἰσθήσεων. Σκοπός του εἶναι νὰ μᾶς μεταδώση τὸν κόσμον τῶν οὐρανίων δυνάμεων μὲ τὴν βοήθειαν τῆς τέχνης.
Στεγάζει θαρρεῖς μὲ πτερὰ τὸ ἐκκλησίασμά του ὁ ὀρθόδοξος ναός, καθὼς βαθμιαίως κλίνει πρὸς τὴν γῆς καὶ σβήνει.... Αἱ οὐράνιαι δυνάμεις, ἔχουσαι ἐδῶ ὡς ἀφετηρίαν ἄξωνα καὶ οὐχὶ ἡμισφαιρικὸν θόλον, κατέρχονται μέσῳ τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν ἀποστόλων τῶν ἁγίων καὶ τῶν μικροτέρων ἁγίων μέχρι τὰς κεφαλὰς τῶν πιστῶν, ἐγγίζουν αὐτάς, ἐκεῖ ὅπου πατοῦν οἱ πόδες αὐτῶν.
Ἐδῶ δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ μουσεῖον αἰσθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς (ψυχρᾶς) παρατηρήσεως ἀλλὰ θρησκευτικῆς κατανύξεως καὶ ἐνσωματώσεως στὴ σάρκα τοῦ Λόγου, ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία ὅπως μᾶς τὴν ἔδωσαν οἱ πατέρες καὶ ὄχι, ὅπως θέλει νὰ μᾶς τὴν μετατρέψῃ ἡ τεχνολογία κοσμικῶν κτισμάτων· εἰς τί θὰ διαφέρῃ ἕνας ναὸς ἀπὸ κέντρα διασκεδάσεως, ποδοσφαιρικὰ γήπεδα, ἐργοστάσια κλπ.;
Δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἀπορρίπτονται καὶ τὰ μεγάφωνα ὡς μειώνοντα τὴν ἀξίαν τῆς παρουσίας ψαλτῶν, ἱερέων καὶ αὐτῶν τῶν Ἁγίων.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ
ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ...

Ἤδη ἐξ ἀρχῆς θὰ εἶναι ὁ ἀρχιτέκτων παρὼν ὀκτάωρον, ἐφ' ὅσον τίθεται θέμα χαράξεως, δομῆς καὶ κατασκευῆς ἐν γένει μαζὶ μὲ τοὺς μαστόρους τοῦ συνεργείου, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος θὰ ἔχῃ προετοιμάσει καὶ ὅπου «ἐργολάβοι - μὲ τὴν κοινῶς δοθεῖσα ἔννοια δὲν θὰ ὑπάρχουν οὔτε πολιτικοὶ μηχανικοί, οὔτε αἱ γνωσταὶ «στατικαὶ μελέται».
Τὸ συνεργεῖο στὴν ἀρχὴ θὰ εἶναι σχετικῶς ὀλιγομελές, διότι εἶναι λίγοι οἱ ἱκανοὶ μάστοροι σήμερα στὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο, μὲ τὴν ἐπιμονὴ ὅμως αὐτῶν καὶ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ κυρίως μὲ τὴν πίστη στὸ μεγάλο σκοπὸ θὰ δημιουργηθῆ σχολὴ μαστοριᾶς ἐκεῖ ἐπὶ τόπου, ὅπου καὶ θὰ διδάσκονται νέοι διὰ νὰ βοηθήσουν ἢ ἀργότερα δι' ὁλόκληρη τὴν ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονικὴ μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἀναζητήσεως ἑλληνικῆς αὐτοσυνειδησίας, τὴν ὁποία ἔχομε χάσει θαμπωμένοι ἀπὸ τὸν διεθνισμὸ τῆς τεχνολογίας.

.....

Ἀριστερὰ τοῦ προπυλῶνος ὑπάρχει «στοὰ» μετὰ ἑδωλίων λιθίνων. Καὶ ἐδῶ θὰ ὑπάρχῃ ὁμοιογένεια στὰ ὑλικὰ στέγη ξυλίνη δικλινὴς καὶ πλάκες ληφθησόμενα ἀπὸ στέγας παλαιῶν οἰκιῶν κατεδαφισθεισῶν τῆς Ἠπείρου, τοῦ Πηλίου, τῆς Δ. Μακεδονίας καὶ τοῦ Πάρνωνος. Μεγάλαι ποσότητες τοιούτων πλακῶν θὰ μᾶς χρειασθοῦν δι' ὅλον τὸ συγκρότημα.
Διὰ λόγους οἰκονομίας θὰ ἀποκλεισθῆ ἡ μεσολάβησις ἐμπόρων διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ὑλικῶν αὐτῶν. Ἡ ἐξεύρεσις τῶν ὑλικῶν καὶ ἡ συγκέντρωσις εἰς τὸν τόπον ἐργασίας θὰ γίνεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ ἀρχιτέκτονος, συνεργαζομένου μετὰ μελῶν ἐπιτροπῆς ἁρμοδίας Κρατικῆς πηγῆς.
Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου δὲν μπορεῖ νὰ γενῆ χωρὶς νὰ κυριαρχῆ πνεῦμα θυσίας καὶ ἀπ' τοὺς μαστόρους καὶ ἀπ' τὸν πρωτομάστορα. Ἔργα τοιούτου περιεχομένου σπανίως δημοπρατοῦνται ἀνὰ τὸν κόσμον.

.....

Ὁ συνολικὸς ὑπολογισθεὶς ὄγκος εἶναι:
Τριάντα χιλιάδες ἐννεακόσια πενήντα κυβικὰ μέτρα (30.950 κ.μ.).
Ἡ συνολικὴ δὲ ὑπολογισθεῖσα δαπάνη εἶναι:
ἑβδομήκοντα ἑκατομμύρια (70.000.000) δραχ.
Ὁ προϋπολογισμὸς δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀναλυτικὸς καὶ ἐξαντλητικός, διότι τότε θὰ ἔπρεπε ἡ ὅλη προμελέτη νὰ βασισθῆ στὸν ὀρθολογισμό.

.....

Χρειάζονται σχόλια;

Κώδικας Ἐθνικῆς Κυκλοφορίας

Ἀπὸ τὸν «Κώδικα Ἐθνικῆς Κυκλοφορίας» τῆς Ε.Σ.Α.! Ἕνας ΕΣΑτζῆς-τροχονόμος, ἀναλαμβάνει, ἐλλείψει τροχαίων ὀργάνων, τὴν κυκλοφορία, στὸν .. πολυσύχναστο δρόμο, λεωφόρο μάλιστα, τῆς 21ης. Δείχνει στοὺς Ἕλληνες – ποὺ φοροῦν ὅλοι τους φουστανέλλες, τσαρούχια καὶ σεγκούνια! – τὸ «σωστὸ δρόμο» : Βαδίζετε Δεξιά! Γνωστὸ ἦταν αὐτό, ἀκόμα κι ἀπ' τὴν ρητὴ δήλωση τοῦ Λάμπρου στὸν Περ. Κοροβέση, ὅταν τοῦ ἔκανε «ψηστήρι» στὴν Ἀσφάλεια: «Ὅ,τι καὶ νὰ γίνει, θαρθεῖ ὁ φρυδᾶς καὶ θὰ τὰ ποῦμε!». Ἐκεῖνο ποὺ δὲν ξέραμε εἶναι, γιατί, ἐνῶ ὁ ἐνδιαφέρων αὐτὸς νέος δείχνει ... ἀριστερά, ἡ ταμπέλα τῆς ἀφίσσας διαφωνεῖ! Τέλος πάντων, τὰ λάθη εἶναι προφητικὰ καμιὰ φορά: Συμφωνεῖτε, κ. Ἰωαννίδη; Ἐμεῖς, πάντως, ἀφοῦ δὲν ξέραμε γράμματα – γι' αὐτὸ μᾶς βάλατε στὸ γῦψο – σὰ νομοταγεῖς πολίτες, δὲν διαβάσαμε τὴν ταμπέλα. Εἴδαμε μόνο

τὸ· χέρι τοῦ ΕΣΑτζῆ-τροχονόμου σας! Δὲ φταῖμε γιὰ ὅ,τι ἔγινε. Φταῖμε;

«Ποὺκ»

θέατρο

«Σκ...» σάτιρα πανικοῦ

«Εἶναι χαμένοι οἱ καλλιτέχνες ποὺ δὲν στρατεύονται»

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΡΙΑΛΔΗ

Ἡ Μαριέττα Ριάλδη ἄρχισε νὰ παρακολουθῆ τὴ Δραματικὴ Σχολὴ ἀπὸ μαθήτρια στὸ Γυμνάσιο. Μὲ τοὺς συσπουδαστές της, τὸ 1960-63, ἀνέβασαν μιὰ σειρὰ ἔργων πρωτοπορίας (Ἰονέσκο - Μπέκετ - Πίντερ). Τὸ 1963, ἀνεβάζει τὰ ἔργα: «Πρὸς κατεδάφιση» τοῦ Τ.Οὐίλλιαμς, «Μακαρίτης» τοῦ Ρενὲ Ὁμπαλντιά, καὶ «Ἕνα δροσερὸ ἀπόγευμα» τοῦ Ουίλλιαμ Ἴνγκ. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ τὸ παρουσιάζει καὶ στὴ Θεσσαλονίκη, σὲ μιὰ αἴθουσα τῆς ΔΕΗ, ποὺ τὴ διαμορφώνει σὲ θέατρο.

Τὸ 1964, ἱδρύει τὸ Πρῶτο Πειραματικὸ Θέατρο Τσέπης καὶ ἀνεβάζει τὰ ἔργα: «Ὁ Ρωμαῖος, ἡ Ἰουλιέττα καὶ τὰ σκοτάδια» τοῦ Γιὰν Ὁτσενάσεκ, σὲ διασκευὴ Ν.Σιδερίδη, «Τρίτος διάδρομος ἀριστερά» τοῦ Νέστορα Μάτσα, «Ἄδειος Κύκλος» τοῦ Χρήστου Σαμουηλίδη, «Ἑστιατόριο Οὐμανίσμους» τοῦ Βασίλη Ζιώγα, «Μισὸς Βασιλιὰς» τοῦ Μάνθου Κρίσπη. Τὸ 1965, ἱδρύει τὸ Λαϊκὸ Πειραματικὸ Θέατρο στὴν Κοκκινιὰ μὲ τὸν Μίκη Θεοδωράκη, τὸν Μέντη Μποστατζόγλου καὶ τὸν Ἰάκωβο Καμπανέλη, ποὺ, ὕστερα ἀπὸ μερικοὺς μῆνες λειτουργίας τὸ κλείνει ἡ Ἀστυνομία.

Ἀπὸ 1965-1968 σὲ διάφορες θεατρικὲς στέγες ἀνεβάζει τὰ ἔργα: «Μυίγες» τοῦ Ζ.Π.Σάρτρ, «Δὶς Τζούλια» τοῦ Στρίνμπεργκ, «Ἡ κυρία ποὺ δὲν πενθεῖ» τοῦ Κώστα Μουρσελᾶ, «Μικρὴ Παρένθεση» τοῦ Βαγγέλη Γκούφα, «Ἐκτέλεση» τῆς Κωστούλας Μητροπούλου, «Ἀντιγόνη» τοῦ Ἀνουῖγ, «Ὁ θρύλος τῆς ἀγάπης» τοῦ Ναζὶμ Χικμέτ.

Ἀπὸ τὸ 1968, τὸ Πειραματικὸ Θέατρο στεγάζεται στὴ μικρὴ αἴθουσα τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας, καὶ ἔχει ἀνεβάσει τὰ ἔργα: «Γυρισμὸς» Μαριέττας Ριάλδη, «Ὁ ξένος» τοῦ Νίκου Ζακόπουλου, «Τέλος» τοῦ Γιώργου Χριστουλάκη.

Στὴν περίοδο 1969-70 τὰ ἔργα: «Ἦχος τοῦ κώδωνος» τοῦ Γιάννη Σκαρίμπα, «Τὰ παιδιὰ» Μαριέττας Ριάλδη, «Ὀμφάλη» τοῦ Νίκου Ζακόπουλου, «Πρόγονος» τοῦ Ἄγγελου Τερζάκη, «Σχεδίες» Μαρίας Λαμπαδαρίδου, «Λύτρωση» τοῦ Ντίνου Ταξιάρχη, «Ἔκπληξη» τοῦ Μπάμπη Τσικληρόπουλου.

1970-71: «Ἀποικία τῶν τιμωρημένων» τοῦ Ἰάκωβου Καμπανέλη, «Βιοχημεία» τοῦ Παύλου Μάτεσι, «Μάο-Μάο» τῆς Μαριέττας Ριάλδη, «Κεκλεισμένων τῶν θυρῶν» τοῦ Ζ.Π.Σάρτρ, «Νουβέλλα» τοῦ Ἀχιλλέα Τσουράκη, «Ἐπισκέπτης» τοῦ Νάσου Βαγενᾶ, «Διάδρομος» Κωνσταντίνου Μίχου, «Σταυρόλεξο» τοῦ Νίκου Χουλιαρᾶ, «Τράνζιτο» τῆς Ἑλένης Κιτσοπούλου.

1971-72: «Ἄμπλετ» τοῦ Σαίξπηρ.

1972-73: «Οὔστ...» τῆς Μαριέττας Ριάλδη.

1973-74: «Οὔστ...», «Ὀροφὴ» τοῦ Δημήτρη Λευκορείτη, «Ἀγριοφραουλιὲς» τοῦ Πάνου Πολυχρονόπουλου.

Μιὰ σκηνὴ ἀπὸ τὸ ἔργο «Μάο-Μάο».

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ Μ. ΡΙΑΛΔΗ

1. Μπορεῖτε νὰ δώσετε μιὰ εἰκόνα τοῦ ἑλληνικοῦ θεατρικοῦ χώρου, ἔτσι ὅπως διαμορφώθηκε στὴν 7ετία καὶ νὰ πῆτε τί προοπτικὲς διαγράφονται στὸ μέλλον, μὲ βάση ὅτι τὸ κοινὸ δὲν συμπιέζει πιὰ τὶς ἀπαιτήσεις του;

– Τὰ 7 χρόνια τῆς δικτατορίας καὶ ἡ λογοκρισία ἔκαναν ἕνα μεγάλο κακὸ στὸ θέατρο. Μᾶς στέρησαν τὸ δικαίωμα νὰ παρακολουθήσουμε ἔργα ποὺ εἶδε ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ καὶ ποὺ ὑπῆρξαν σταθμοὶ γιὰ τὸ θέατρο, μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι ἦταν ἄσεμνα, ἀναρχικὰ καὶ ὅτι «ὑπονομεύουν τὰς ὑγιεῖς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ». Θέλησε νὰ μᾶς ἀποβλακώσει μὲ τὰ ἐλεεινὰ σήριαλς τῆς τηλεόρασης καὶ μὲ ποδοσφαιρικοὺς ἀγῶνες, μὲ Ὀλυμπιάδες τραγουδιοῦ, φεστιβὰλ τραγουδιοῦ, ποὺ δυστυχῶς, τὸ τελευταῖο «ἐκτελέσθηκε» μόλις πρὶν λίγες μέρες.

Ἀπὸ ἀντίδραση, ὅμως, ὁ θεατής, ποὺ ἀποτελεῖ ἀκόμα καὶ τὸ λεγόμενο «πλατὺ κοινὸ» θέλησε νὰ παρακολουθήσει παραστάσεις ποὺ μιλοῦσαν γιὰ τὸ σημερινό του πρόβλημα. Ἔτσι, κατέφευγε συνήθως στὰ θέατρα τῶν νέων ποὺ κράτησαν μιὰ θαυμάσια στάση καὶ ἔβλεπε τὰ ἔργα τους, ἐνῶ πρὶν δὲν γνώριζε τοὺς δημιουργούς του. Ἔνιωθε ὅτι κάτι διαφορετικὸ γινόταν ἐκεῖ καὶ ἀπὸ στόμα σὲ στόμα διαδιδόταν μιὰ καλὴ παράσταση.

Ἡ φοβερὴ ἐπταετία πρόβαλε ἀνάξιους σὲ πολλὲς καίριες θέσεις τοῦ θεάτρου, ἐνῶ κυνήγησε σημαντικὲς προσωπικότητες, ποὺ κατέφυγαν στὸ ἐξωτερικό.

Ἔκλεισαν οἱ περισσότερες ἐφημερίδες, σὰν συνέπεια, ἔπαψαν νὰ γράφουν κριτικὲς ὑπεύθυνοι ἄνθρωποι καί, ἔτσι, στὸ χῶρο τῆς κριτικῆς βγῆκαν ἄνθρωποι ἀπὸ τὰ πιὸ σκληρὰ συγκροτήματα, ποὺ κατακρεούργησαν τὸ θέατρο μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴ γνώμη τους, ποὺ ὑπαγορευόταν ἀπὸ ξενοκίνητους μηχανισμούς, φροῦτο φαρμακερό, ποὺ ἔδρασε τὴν ἐπταετία.... Ἔτσι, ἕνα θέατρο χωρὶς πνευματικὴ ἡγεσία κατέφυγε σὲ προχειρότητες καὶ ἀδεξιότητες.

Τὸ μόνο θετικὸ εἶναι ἡ συνείδηση ποὺ ἀπέκτησε ὁ θεατὴς καὶ παραμέρισε τὶς φαρσοκωμωδίες, τὰ μπουλβὰρ καὶ ζήτησε κάτι πιὸ οὐσιαστικὸ νὰ δεῖ.

2. Ποιά εἶναι ἡ θεατρικὴ στάθμη αὐτοῦ τοῦ τόπου;

– Εἶναι ἐξαιρετικὰ χαμηλή. Μὲ μόνη ἀντίθεση καὶ πάλι τὰ νέα θέατρα, ποὺ δὲν σκοπεύουν μόνο στὸ ταμεῖο τους. Ὡστόσο, τώρα γίνεται μιὰ στροφὴ καὶ ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς θιάσους νὰ καλυτερέψουν τὸ ρεπερτόριό τους. Ὄχι, ὅμως, ἀπὸ βαθύτερο πιστεύω, ἀλλὰ ἀπὸ μόδα. Δὲν μπορῶ νὰ εὐγνωμονήσω αὐτὴ τὴ μόδα, γιατὶ ξέρουμε καλὰ ἀπὸ τὸ παρελθὸν ὅτι στὸ δεύτερο κιόλας ἔργο θὰ ἔχουν ξαναγυρίσει στὸ παλιὸ ρεπερτόριο ποὺ «χωνεύει» τὸ θεατή.

Δυστυχῶς, εἶναι δύσκολο ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς θιάσους νὰ δοθεῖ μιὰ ἀνάταση στὸ θέατρο, γιατὶ ἐπὶ χρόνια ἔχουν ταλαιπωρήσει τὸ θεατή τους, τὸν ἔχουν μάθει στὸ «κακὸ» καὶ ἔτσι, ὅταν θελήσουν ἀπότομα ν' ἀλλάξουν οἱ ἀγαπημένοι του πρωταγωνιστὲς πορεία, δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τοὺς παρακολουθήσει καὶ δὲν πηγαίνει νὰ τοὺς δεῖ. Ἔτσι, οἱ πρωταγωνιστὲς στὸ δεύτερο κιόλας ἔργο τοῦ παρουσιάζουν τ' ἀναμασημένα ἔργα, ποὺ ἀγαπάει καὶ ὅλα πᾶνε μιὰ χαρὰ τότε.

Ντροπὴ καὶ μόνο ντροπὴ ἀνήκει σὲ ὅλα τὰ θέατρα τὰ καλοκαιρινά, ποὺ ποδοπάτησαν τὰ γεγονότα τοῦ Νοεμβρίου, τὰ ἐκμεταλλεύτηκαν καὶ ἄφησαν μέσα μας κάτι αἰσθητικὰ ἀκάθαρτο γιὰ κάτι τόσο μεγάλο καὶ ἀνεπανάληπτο. Φοβᾶμαι, ὅτι χάνουμε τὰ λόγια μας μὲ αὐτὴ τὴν κουβέντα, ὅταν προσπαθοῦμε ν' ἀξιολογήσουμε τὴ θεατρική μας ζωὴ καὶ προσπαθοῦμε νὰ ξεχάσουμε τὸ αἶσχος τοῦ καλοκαιριοῦ.

Ἀντὶ νὰ δώσουμε κτυπήματα στὸ σύστημα τῶν δικτατόρων, ἀντὶ νὰ ἐμφυσήσουμε πίστη στὸ θεατὴ γιὰ ν' ἀγωνισθεῖ ἐνάντια στὴν κάθε καταπίεση, φρόντισαν νὰ τὸν γαργαλίσουν μὲ τὰ καπέλα τῆς Δέσποινας καὶ τὸ πουλὶ τοῦ τάδε καὶ τοῦ τάδε, ποὺ τοῦ πετάει ἢ δὲν τοῦ πετάει, λὲς κι ἐκεῖ ἦταν τὸ πρόβλημα. Ἀναφέρω αὐτὰ τὰ δύο χαρακτηρικὰ δείγματα, γιατὶ γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὸν καμβὰ στρέφονταν ὅλα τὰ ἔργα. Μετά, ἔβγαινε ὁμάδα ἀπὸ σουρλουλοῦδες μὲ μίνι καὶ μπότες ποὺ φώναζαν: Ἐλευθερία Δημοκρατία καὶ κατόπιν, πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα, ἔβγαινε τὸ μπαλλέτο ἀπὸ ὄχι φανατικοὺς ἄνδρες, ποὺ παρίστανε τοὺς φοιτητές. Μάλιστα. Αὐτοὶ εἴμαστε. Αὐτὸ εἶναι τὸ θέατρό μας. Καὶ ἐμεῖς προσπαθοῦμε νὰ κάνουμε ἀναλύσεις ἐπιπέδου. Μὰ δὲν εἴμαστε ἀστεῖοι;

3. Πιστεύετε σ' ἕνα θέατρο ποὺ λειτουργεῖ μὲ κλασσικοὺς δομικοὺς κανόνες ἢ σ' ἕνα στρατευμένο θέατρο μὲ τὴν ἔννοια τῆς κοινωνικῆς λειτουργίας;

– Ὅλοι οἱ καλλιτέχνες εἶναι στρατευμένοι, εἴτε τὸ θέλουν εἴτε ὄχι. Αὐτοὶ ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἀποφύγουν σὐτὸ εἶναι χαμένοι, ἀκόμα κι ἂν εἶναι τεράστιοι στὴ δουλειά τους. Νομίζω, ὅμως, ὅτι αὐτὲς οἱ περιπτώσεις εἶναι καὶ οἱ λιγότερες καὶ πάντα οἱ καλλιτέχνες παίρνουν τὴν πρώτη θέση σὲ ὅλα τὰ ζητήματα.

Ὁ σημερινὸς καλλιτέχνης εἶναι καὶ πολιτικός. Πρέπει νὰ ἀνοίγει δρόμους μὲ τὴ δουλειά του καὶ ὄχι μόνο νὰ μᾶς μαγεύει. Πρὶν ἀπὸ χρόνια, αὐτὸ

μπορεῖ νὰ ἦταν ἀρκετό· σήμερα δὲν φτάνει. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, δὲν γίνεται τέχνη μὲ ἀνεπαρκῆ μέσα καὶ προσόντα, γιατὶ τότε καταφεύγουμε σὲ ἀσημαντότητες ποὺ ταμπουρώνονται πίσω ἀπὸ τὸν ὅρο «στρατευμένη τέχνη» καὶ κάνουν ἀρλοῦμπες. Αὐτοὶ οἱ ὅροι πάντα εἶναι ἐπικίνδυνοι καὶ χρειάζεται προσοχή, γιὰ νὰ τοὺς τοποθετήσεις σωστά.

4. Πιστεύετε ὅτι ἡ στροφὴ ὁρισμένων παλιῶν σχημάτων τοῦ ἐμπορικοῦ θεάτρου εἶναι εὐκαιριακὴ ἢ οὐσιαστικὴ διαφοροποίηση;

– Δὲν εἶναι – ὅπως εἴπαμε – θετικὴ αὐτὴ ἡ στροφή, ἀλλὰ μόδα. Πάντως γιὰ τώρα μᾶς εἶναι χρήσιμο αὐτὰ τὰ μεγάλα ὀνόματα νὰ παίζουν τὸ δικό μας παιχνίδι. Ἂν καλυτερέψουν τὴν ἐργασία τους καὶ ἐπιμείνουν, θὰ εἶναι ἕνα σημαντικὸ κέρδος. Ὁ θεατὴς ὅλο καὶ πιὸ πολὺ πάει νὰ δεῖ τὴ φίρμα, ποὺ τοῦ μιλάει γιὰ πράγματα, ποὺ τὸν συγκινοῦν καὶ τὸν ἀγγίζουν, ἀπ' ὅ,τι ἕνα μικρό, ὄχι πολὺ γνωστό, θέατρο. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν πλευρὰ ὑπάρχει τὸ ὄφελος. Καὶ ἂς μὴ σταματήσουμε στὰ βαθύτερα αἴτια. Ἂς δοῦμε τὸ ὄφελος. Ἄλλωστε, αὐτὴ τὴ στιγμή, ἐπειδὴ εἴμαστε στὸν γκρεμό, παραβλέπουμε πολλὰ πράγματα. Γιατί ὄχι καὶ αὐτό;

5. Σήμερα ὅλο καὶ ἀποκτάει ὀπαδοὺς ἡ ἀμφισβήτηση γιὰ τὸ θέατρο. Τελικὰ τί ἐξυπηρετεῖ τὸ θέατρο καὶ τί ἐπιβάλλει τὴ διατήρηση αὐτῆς τῆς μορφῆς τῆς τέχνης;

– Ἔτσι ὅπως τὸ βρήκαμε, δὲν ἐνθουσιάζει οὔτε ἐμᾶς ποὺ τὸ ὑπηρετοῦμε. Πόσο μᾶλλον τὸ θεατὴ ποὺ πληρώνει καὶ τὰ χρήματά του, πληρώνει ὅμως καὶ τὴν ἀνεκτικότητά του, ποὺ εἶναι τρομακτική. Τὸ ἑλληνικὸ κοινὸ εἶναι ἕνα σπάνια ταλαιπωρημένο κοινὸ σὲ ὅλο τὸν κόσμο. Ὑφίσταται τὰ πάντα χωρὶς ν' ἀντιδρᾶ καὶ νὰ ἐπαναστατεῖ. Τὸ θέατρο, ἂν δὲν εἶναι πολιτικὴ πράξη, δὲν ἐξυπηρετεῖ τίποτα. Μέσα στὴν πολιτικὴ πράξη, ὅμως, θὰ εἶναι κλεισμένη ὅλη ἡ θεατρικὴ ἀγωγή, ποὺ δὲν πρέπει νὰ παραμερίζεται χάριν τῆς «πολιτικῆς πράξεως». Ἕνας ψευδὸς ἠθοποιός, δὲν μεταφέρει σωστὰ τὰ λόγια του, ὅσο σημαντικὰ κι ἂν εἶναι.

Δὲν ἀμφισβητεῖται ὁ θεσμὸς τοῦ θεάτρου, ποὺ εἶναι ἡ πιὸ ὁλοκληρωμένη μορφὴ τέχνης, ἀλλὰ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον λειτουργεῖ αὐτὸς ὁ θεσμός. Δὲν ὑπάρχει πλέον καμιὰ ἀμεσότητα, καμιὰ συμμετοχή, ὅλα εἶναι ἐκ τῶν προτέρων προγραμματισμένα. Μὲ μιὰ κουραστικὴ ρουτίνα, ποὺ ἐπαναλαμβάνεται.

Ἔχουμε ξεφύγει ἀπὸ τὶς ρίζες καὶ τὶς πηγὲς τοῦ κλασικοῦ θεάτρου. Ἀλλὰ ἔχουμε χάσει τὸ ἔνστικτο. Ἔχουμε ξεχάσει τὴν τελετουργία, ποὺ ἔχει μέσα της ἡ κάθε στιγμὴ τοῦ θεάτρου.

Ἔτσι πιὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ἀναζήτηση καὶ τὴν ἀλήθεια.

Ὅλα αὐτὰ μᾶς κάνουνε ν' ἀμφισβητοῦμε τὸ θεσμὸ τοῦ θεάτρου, ποὺ ἔχει τόσο ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀρχικούς του σκοπούς.

Ὅμως μὴ ρωτᾶτε τί ἐξυπηρετεῖ καὶ τί ὑπαγορεύει αὐτὴ ἡ διατήρηση, ὅταν θέατρο εἶναι ἡ ἴδια μας ἡ ζωή. Ἂν κάποτε σταματοῦσε τὸ θέατρο, ὁ ἄνθρωπος θὰ πέθαινε, ὅπως καὶ κάθε τέχνη. Στὸ ἔργο μου, ποὺ δουλεύουμε τώρα, ἔχω φανταστεῖ μία κοινωνία, ποὺ ἀπομακρύνει τοὺς καλλιτέχνες καὶ τότε χάνει κάθε μέτρο ἀνθρώπινο καὶ φυσικό. Οἱ κάτοικοι τερατοποιοῦνται...

6. Μὲ τὸ ἔργο ποὺ ἀνεβάζετε τί καινούργιο προσφέρετε;

– Τὸ «Σκ...» εἶναι ἕνα ἔργο, ποὺ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ σὰν σάτιρα πανικοῦ.

Οἱ κάτοικοι νιώθουν τὸ ἔδαφος νὰ τρέμει κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους.

Οἱ περισσότεροι μόλις τώρα συνειδητοποιοῦν τὸν κίνδυνο.

Μετὰ ἀπὸ τὸ φόβο, ὁ πανικός. Μερικὲς μεμονωμένες θυσίες πνίγονται στὸ αἷμα. Οἱ νέοι ὁδηγοῦνται στὰ στρατόπεδα, γιὰ νὰ τοὺς ἀφαιρέσουν κάθε πρωτοβουλία. Ἡ οἰκογένεια παίζει τὸ τελευταῖο της χαρτὶ καὶ χάνει.

Ἡ ἐπίσημη θρησκεία βλέπει νὰ διαδραματίζονται τὰ γεγονότα, χωρὶς νὰ παίρνει θέση. Οἱ καλλιτέχνες εἶναι χρεωκοπημένοι. Οἱ ἐμπνεύσεις τους εἶναι φτωχὲς μπροστὰ στὰ ἄλματα ποὺ κάνει ἡ σημερινὴ ζωή.

Μπροστὰ στὸ χάος καὶ οἱ θύτες τρομάζουν. Ἴσως δὲν ἔπρεπε νὰ φτάσουν τὰ πράγματα μέχρι ἐδῶ, σκέφτονται. Γιὰ λίγο καιρὸ πρέπει νὰ ξανασάνουν τὰ θύματα. Γιὰ πρώτη φορά, θύτες καὶ θύματα βρίσκονται στὸ ἴδιο ἀδιέξοδο. Μίσος μόνο. Δὲν μποροῦν νὰ ὑπάρξουν προοπτικές. Μία ἐκνευριστικὴ ἀναμονή.

Οἱ ἄνθρωποι τερατοποιοῦνται. Ἀρχίζουν ν' αὐτοκαταστρέφονται, πετᾶνε ὅλα τὰ στηρίγματα. Οἱ γυναῖκες χάνουν τὴν τρυφερότητά τους, γίνονται μαινάδες... παύουν νὰ γεννοῦν.

Παραμερίζονται οἱ ἄντρες σὰν ἄχρηστα εἴδη στὰ καλάθια τοῦ σούπερ μάρκετ.

Οἱ γέροι γίνονται τροφὴ τῶν παιδιῶν τους. Καὶ κατα-πίνονται ἀμάσητοι.

Μέσα ἀπὸ τὰ στομάχια τῶν παιδιῶν τους στέλνουν κατάρες νύχτα μέρα.

Ἡ ἀσυδοσία γίνεται παροξυσμός.

Κάποιος τότε, ξαφνικά, βγάζει μιὰ κραυγή. Ἡ πόλη ἀκινητοποιεῖται! Σταματάει! Παύει ν' ἀνασαίνει! Νεκρώνεται!

Τότε, ἴσως κάτι συμβεῖ... Κάτι γίνεται ... Ἴσως...

Ὅλος αὐτὸς ὁ κύκλος, δοσμένος μὲ μικρὲς εἰκόνες, σὲ ρυθμὸ τελετουργικό, μοιάζει σὰν νὰ σαρκάζει σὲ κάθε του στιγμή.

Ἕνα ἔργο χωρὶς ἔλεος. Ὄχι ὅμως ἀπαισιόδοξο.

Ἀπαιτεῖ μεγάλη εὐαισθησία στὴν ἐκτέλεση. Τὸ ἑρμηνεύουν νέοι ἠθοποιοί, κυρίως, μὲ μοναδικὴ εὐαισθησία.

Τὸ ἔργο ἀνεβαίνει τὸ πρῶτο δεκαήμερο τοῦ Ὀκτωβρίου ἀπὸ τὸ Πειραματικὸ Θέατρο, μὲ σκηνοθεσία Μαριέττας Ριάλδη, σκηνικὰ Ἐσμὲ Πηλείδη. Ἑρμηνευτές εἶναι: Βερούτη Μάτα, Γεννηματᾶ Δήμητρα, Κολλάρου Τζένη, Κυρίμης Πέτρος, Λαμπρόπουλος Γιάννης, Μπάρτης Γιῶργος καὶ Μαριέττα Ριάλδη.

εἰκαστικά

Οἱ καλλιτέχνες ἤτανε πάντα στὶς ἐπάλξεις.

Φίλος τοῦ περιοδικοῦ, διαβάζοντας τὴν ἀναφορὰ ποὺ ἔγινε στὰ χουντικὰ καλλιτεχνικὰ βραβεῖα, σέ προηγούμενο τεῦχος, ἀνάσυρε ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο του καὶ μᾶς ἔστειλε μιὰ προκήρυξη τοῦ ΕΑΜ Καλλιτεχνῶν τοῦ 1943.

Πέρασαν δύο περίπου μῆνες ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ Ὑπουργὸς Λούβαρης ὑποσχέθηκε νὰ λύσει τὰ οἰκονομικά μας καὶ ἐπαγγελματικὰ ζητήματα, δίνοντας ἄμεση διέξοδο στὰ προβλήματα τῶν μηνιαίων ἐπιδομάτων.
Ὡστόσο, τελευταῖα μονάχα στὶς ἐφημερίδες γράφτηκε πὼς ἡ οἰκονομικὴ βοήθεια στοὺς καλλιτέχνες εἶναι πιὰ γεγονός. Ἀκόμα διαβάσαμε στὶς ἐφημερίδες ποσὰ ἑκατομμυρίων ποὺ διατέθηκαν καὶ θὰ διατεθοῦν γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν καλλιτεχνῶν. Ὁ σκοπὸς αὐτῶν τῶν δημοσιευμάτων εἶναι ἡ ἐξαπάτηση τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ δημιουργία μιᾶς τεχνητῆς ἀτμόσφαιρας εὐτυχίας στὴν τάξη τῶν καλλιτεχνῶν. Ἀντίθετα μὲ τὰ παραπάνω, τὸ ποσὸ τῶν δώδεκα ἑκατομμυρίων, τόκανε ἔξη ἡ βλαβερὴ διεύθυνση τῶν καλῶν τεχνῶν. Τὸ ποσὸ τῶν πέντε ἑκατομμυρίων γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς χαρακτικῆς καὶ τὸ ἄνοιγμα τῶν ἐργαστηρίων ἀπορίφτηκε ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν, ἐπειδὴ ὁ ἀριβίστας Τόμπρος δὲν δίνει καμία σημασία στὰ οἰκονομικὰ τῶν καλλιτεχνῶν.
Ἐπίσης, μὲ διαταγὲς τοῦ Ράλλη ἡ Στέγη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν καὶ οἱ αἴθουσες ἐκθέσεων γίνονται Ταχυδρομεῖο. Ἐπιτροπὴ καλλιτεχνῶν ποὺ πῆγε στὸ Λούβαρη δὲν ἔγινε δεχτή, γιατὶ πήγαινε νὰ διαμαρτυρηθεῖ, κι ὁ Τόμπρος διάταξε τὴν ἄμεση παράδοση τοῦ Μουσείου.
Ἔτσι, οἱ καλλιτέχνες βρίσκονται στὸ δρόμο. Στὴν κρατικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν τοῦ τόπου μας ὁ Τόμπρος διόρισε καλλιτέχνες, ποὺ δὲν ἔχουν καμιὰ σχέση μὲ τὴ μάζα τῶν καλλιτεχνῶν.
Ἔτσι, εἶναι φανερὸ πὼς ὁ Τόμπρος συνειδητὰ ἐνεργεῖ ἐνάντια στὸ γενικὸ συμφέρον τῆς τάξης μας. Ἀκόμα, ὅλος ὁ καλλιτεχνικὸς κόσμος πρέπει νὰ μάθει πὼς ἡ ἀντικαλλιτεχνικὴ διεύθυνση τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ποὺ τὴ διευθύνει ὁ φασίστας καὶ συντάχτης τοῦ «Κουαδρίβιο» Μ. Τόμπρος ἀπασχολεῖται, καθὼς δήλωσε μὲ μιὰ δῆθεν ἀναδιοργάνωση τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν. Μετὰ θὰ ἀπασχοληθεῖ μὲ τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς Πινακοθήκης καὶ μετά, ἂν δὲν παρουσιασθεῖ τίποτ' ἄλλο, μὲ τὰ ἐπαγγελματικὰ καὶ οἰκονομικὰ ζητήματα τῶν καλλιτεχνῶν.
Καταγγέλοντας τὰ παραπάνω, καλοῦμε ὅλους τοὺς καλλιτέχνες νὰ παρακολουθοῦμε καλὰ τὸν Τόμπρο, ποὺ βρίσκεται ἀκόμα στὴν ἀρχὴ τῆς ἄτιμης καὶ ἀντικαλλιτεχνικῆς δράσης του, καὶ μὲ ἐπιτροπὲς νὰ ζητήσουνε:
–Τὴν ἄμεση χορήγηση τῶν μηνιαίων ἐπιδομάτων σ' ὅλους τοὺς καλλιτέχνες.

Η ΤΟΜΕΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ (ΕΑΜ) ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ 7-8-1943

κινηματογράφος

Μιὰ ἐμπειρία γιὰ τὸ ἑπόμενο φεστιβὰλ

Οἱ κομμένες ταινίες ἀπὸ τὴν προκριματικὴ ἐπιτροπή, ὅπως εἴπαμε καὶ στὸ προηγούμενο τεῦχος, ἔκαναν, γιὰ πρώτη φορὰ φέτος, Ἀντιφεστιβάλ. Ἔτσι, μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ παρακολουθήσουμε 10 ταινίες μικροῦ μήκους καὶ 2 μεγάλου, σὲ ἄλλη αἴθουσα κινηματογράφου τὴν ἴδια ἑβδομάδα μὲ τὸ Φεστιβάλ.

Ἀκούστηκε ὅτι ἡ προκριματικὴ ἐπιτροπὴ δὲν εἶχε προλάβει νὰ δεῖ ὅλες τὶς ταινίες μικροῦ μήκους. Ὅμως προώθησε μέτριες συμβολικὲς ταινίες σὰν τὸ «Μή» καὶ τὴν «Πασαρέλλα» καὶ ἀπέκλεισε, π.χ., τὴν πολιτικὴ ταινία τοῦ Σταύρου Νικολαΐδη «Τὸ προϊόν», ἐνέργεια ἄξια ἀπορίας. Ἀνεύθυνη, ἐπίσης, ἡ περικοπὴ τῶν ταινιῶν μὲ κινούμενα σχέδια «Μηχανικὸ χαμόγελο» τῶν Μ. Ζαχούρ-Κ. Παπανικολάου καὶ ὁ «Καλικάντζαρος, ὁ μπακάλης κι' ὁ φοιτητής» τοῦ Γιώργου Κωνσταντινόπουλου, πρωτοεμφανιζόμενων σκηνοθετῶν καὶ ἀνεξάρτητων παραγωγῶν. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ κομμένη ταινία «Μιὰ συνέντευξη», τοῦ Ἄρη Φωτιάδη, εἶναι περίπου ἴδια σὲ θέμα καὶ σὲ φόρμα μὲ τὴ βραβευμένη ταινία «Ὁ παποῦς μου», τοῦ Νίκου Ἀλευρᾶ. Συγκεκριμένα, καὶ οἱ δύο ταινίες ἀποτελοῦνται ἀπὸ μία ἀφήγηση ἱστορικῶν γεγονότων μέσα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ σκοπιὰ ἑνὸς ἡλικιωμένου ἀνθρώπου, μὲ μόνη διαφορὰ ὅτι «ὁ παποῦς μου» συνοδεύεται ἀπὸ θεωρητικὲς ἐπεξηγήσεις γιὰ τὴν κινηματογραφικὴ φόρμα. Ἄδικη, ἐπίσης, ἡ περικοπὴ τῆς εὐαίσθητης ταινίας τοῦ Ὀρέστη Ζωγράφου «Κοντὰ στὸ Δάσος».

Σχετικὰ μὲ τὶς ἀπαγορευμένες ταινίες κατὰ τὴν ἑπταετία, καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ ἀποκλείστηκαν δυὸ σημαντικότατες ταινίες: «Τὸ πλοῖο» τοῦ Μιχάλη Παπανικολάου, ταινία ντοκουμέντο γύρω ἀπὸ τοὺς ἐργάτες τῶν ναυπηγείων, καὶ «Οἱ φωνὲς» τοῦ Συμεὼν Καπετανάκη, ἀξιόλογη ταινία μὲ ξεχωριστὴ εὐαισθησία. Ἔτσι, μὲ τὶς ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ Ἀντιφεστιβάλ, ἐνισχύεται ἡ ἄποψη ποὺ σημειώθηκε στὸ περασμένο τεῦχος, ὅτι θὰ πρέπει νὰ βρεθεῖ ἡ τεχνικὴ δυνατότητα νὰ προβάλλονται ὅλες οἱ ταινίες, ἀκόμα καὶ οἱ πιὸ μέτριες. Αὐτὸ ἂς χρησιμεύσει σὰν ἐμπειρία γιὰ τὴ δημοκρατικότερη ὀργάνωση καὶ προετοιμασία τοῦ ἑπόμενου.

Ἡ γενικὴ αἴσθηση ποὺ ἄφησε τὸ Φεστιβὰλ ἦταν ἡ συνειδητοποίηση, ὅτι ταινίες ὑψηλῆς διανόησης καὶ προβληματικοῦ συμβολισμοῦ μόνο σύγχυση μποροῦν νὰ φέρουν στὸ κοινό, γιατὶ ἀπευθύνονται σὲ μιὰ Elite θεωρητικῶν τοῦ κινηματογράφου. Ἀντίθετα, ἡ ταινία «Γάζωρος Σερρῶν» καὶ «Δι' ἀσήμαντον ἀφορμήν», ταινίες, δηλαδή, ποὺ εἰσχωροῦν σὲ ζωτικοὺς χώρους τοῦ τόπου μας καὶ ἐπιχειροῦν μιὰ ἀνάλυση προβλημάτων τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, εἶναι ἐκεῖνες ποὺ χρειάζονται σὲ μιὰ δύσκολη περίοδο καὶ γιὰ τὸν τόπο καὶ γιὰ τὸν κινηματογράφο.

Τὸ Θεατρικὸ Ἐργαστήρι Θεσσαλονίκης καὶ οἱ «Ἱππῆς» τοῦ Ἀριστοφάνη (θέσεις καὶ ἀπόψεις Λαὸς καὶ Ἐξουσία)

Τὸ 424 π. Χ., ὁ Ἀριστοφάνης κερδίζει, γιὰ δεύτερη φορά, τὸ πρῶτο Βραβεῖο μὲ τοὺς «Ἱππῆς», ἐκτοξεύοντας ἀπὸ σκηνῆς καυτὰ τὰ βέλη τῆς ἀκαταμάχητης σάτιράς του μὲ στόχο τὸ δημαγωγὸ Κλέωνα κι ὅλη τὴν φιλοπόλεμη μερίδα, ποὺ ἐπιμένει νὰ σέρνει τὸ Λαὸ στὴν ἄθλια περιπέτεια τοῦ ἐμφύλιου σπαραγμοῦ. Βρισκόμαστε κοντὰ στὸ τέλος τῆς πρώτης φάσης τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου 431- 421. Οἱ φιλειρηνιστικὲς τάσεις τοῦ ποιητῆ κι ἡ συμπάθειά του γιὰ τὴν ἀγροτιά, ποὺ πλήρωσε τὰ μαῦρα δεινὰ τοῦ πολέμου καὶ κλείστηκε στὰ τείχη ἐγκαταλείποντας τὸ φυσικό της περιβάλλον καὶ τὰ εἰρηνικά της ἔργα, στάθηκαν ἡ πρωταρχικὴ αἰτία ποὺ ἀνάγκασε τὸν Ἀριστοφάνη νὰ ἐπιτεθεῖ ἐνάντια στὸν Κλέωνα καὶ, κατ' ἐπέκταση, στὰ δημοκρατικὰ ἰδεώδη. Αὐτὸς εἶναι κι ὁ λόγος ποὺ θεωρήθηκε ἀντιδραστικὸς ὀνειρευτὴς παλιῶν καλῶν ἐποχῶν καὶ ἄγριος πολέμιος τῆς Δημοκρατικῆς πολιτικῆς. Ὅμως, ἂν ἐνοχλήθηκε ὁ Ἀριστοφάνης ἀπὸ πρόσωπα ποὺ ἐν ὀνόματι τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν ταλαιπώρησαν τὸ Λαό, αὐτὸ δὲν εἶν' ἀπόδειξη πὼς ἐνοχλήθηκε καὶ ἀπ' τὴ Δημοκρατία. Ἄλλωστε καὶ ὁ ἀντίπαλός του Εὐριπίδης, ὁ μέγας θιασώτης τῆς Δημοκρατίας, ἦτανε, ὅμοια μὲ τὸν Ἀριστοφάνη φιλειρηνιστής.

Ἀπὸ ἐχθρότητα, λοιπόν, στὴν ταχτικὴ τοῦ Κλέωνα κατασκευάζει τοὺς «Ἱππῆς» καὶ πραγματεύεται μιὰ πολιτικὴ συνομωσία, ποὺ σκοπὸ ἔχει τὴν ἀνατροπὴ τοῦ ἀδίστακτου δικτάτορα. Οἱ ἔκπτωτοι στρατηγοὶ Δημοσθένης καὶ Νικίας, μὲ τὴ βοήθεια τῆς τάξης τῶν Ἱππέων, ἀνακαλύπτουν τὸ πρόσωπο ποὺ θὰ ρίξει τὸν Κλέωνα καὶ θὰ τὸν διαδεχτεῖ στὴν ἐξουσία. Τὸ ἐγχείρημα πετυχαίνει ἀπόλυτα, ὁ Κλέωνας συντρίβεται καὶ ὁ Λαὸς προσφέρει τὸ στεφάνι τῆς Ἀρχῆς στὸ νέο του δημαγωγό, τὸν Ἀγοράκριτο. Αὐτὴ θὰ λέγαμε εἶναι, σύντομα, ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου.

Καθαρὰ πολιτικὸ θέμα, μπαίνει μέσα στὴ φόρμα «κωμωδία», κι ὁ θεατὴς ἔχει μπροστά του κάτι τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν κωμωδία τῶν παρεξηγήσεων, τὴ φαρσοκωμωδία, τὴν κωμωδία τῶν ἠθῶν, τῶν χαρακτήρων, τῆς πλοκῆς καὶ βρίσκεται ἀντιμέτωπος μὲ τὸ σκληρὸ ἐκεῖνο εἶδος τῆς πολιτικῆς σάτιρας, ποὺ καυτηριάζει πρόσωπα καὶ καταστάσεις. Μιᾶς σάτιρας ποὺ ξεπερνᾶ τὰ φράγματα τῶν καιρῶν, λέει ὁ Βάρναλης, καὶ συμφωνοῦμε μὲ τὴν ἄποψή του, μὴ λησμονώντας, ὅμως, πόσο μεγάλοι εἶναι οἱ

κίνδυνοι ποὺ ἐνεδρεύουνε σὲ τέτοιου εἴδους γενικεύσεις. Γιατὶ ἡ ὀξύτατη πολιτικὴ σάτιρα τοῦ ποιητῆ, ποὺ διατρέχει ὁλόκληρο τὸ φάσμα τῆς πολιτικῆς πραγματικότητας τοῦ καιροῦ του, στηλιτεύοντας πολεμοκάπηλους καὶ λαοπλάνους, δὲν παύει νά 'ναι ἱστορικὰ καθορισμένη, κι ἂν γίνονται συσχετισμοὶ εἴτε ἀνακαλύπτονται παράλληλες πορεῖες, αὐτὸ ὀφείλεται στὸν ἴδιο τὸν ποιητὴ πού, πέρα ἀπὸ τὰ εἰδικὰ στοιχεῖα τοῦ καιροῦ του, δὲν ἔπαψε ν' ἀσκεῖ τὴν κριτική του, νὰ καταφεύγει ἀκόμα καὶ στὸ πραξικόπημα, πιστεύοντας πὼς ἔτσι θὰ πραγματοποιήσει ριζικὲς μεταβολὲς στὴν πολιτικὴ διάρθρωση τῆς Ἀθήνας.

Ἀπὸ τὴν ἄποψη λοιπὸν τῆς σημασίας, τὸ ὑλικὸ τοῦ Ἀριστοφάνη μπορεῖ νὰ ἀπασχολήσει ὑπεύθυνα καὶ τὸ σημερινὸ δημιουργό, ἀλλὰ καὶ τὸ κοινὸ ποὺ ἐνδεχομένως μέσα ἀπ' τὴν Ἀριστοφάνεια σάτιρα θ' ἀναζητήσει σχέσεις κι ἀναλογίες μὲ τὴ δική του σύγχρονη πολιτικὴ πραγματικότητα. Μιὰ ὁλωσδιόλου ταύτιση τῶν τωρινῶν μὲ τὰ Ἀριστοφανικὰ κοινὰ θὰ ἤτανε,κατὰ τὴ γνώμη μας, ὄχι μονάχα λάθος, μὰ ἕνα ὁλέθριο λάθος, ἐξίσου ἐπικίνδυνο μὲ ἐκείνη τὴν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη ἄποψη ἀπ' τὴ δική μας, ποὺ ἐπιχειρεῖ ν' ἀνεβάσει σήμερα μιὰ ἀρχαία κωμωδία πασκίζοντας νὰ ἀναπαραστήσει, μ' ἀμφίβολη πιστότητα, τοὺς τρόπους καὶ τὶς τεχνικὲς τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ δραματικοῦ εἴδους. Ἄλλωστε, τί προσφέρει στοὺς καιρούς μας μιὰ παράσταση – ὅσο κι ἂν εἶναι ἀρτιωμένη – ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ σὰν ζωντανὸς ὀργανισμός; Ἐπιστρέφοντας, λοιπόν, στὸ πόσο λανθασμένη εἶναι ἡ ἄποψη ποὺ δίχως ἔρευνα ἐμμένει σὲ «πανομοιότυπα», πόσο κοντόφθαλμη, καὶ ἴσως δημαγωγική, θέλουμε νὰ τονίσουμε ὅτι ὁ στόχος μας θὰ εἶναι ὄχι ἡ περιχαράκωση τῆς σημασίας μέσα ἀπὸ προκαθορισμένες φόρμες, ποὺ θὰ ἐξειδικεύουνε τὸ θέμα καὶ θὰ τὸ προσαρμόζουν στὰ ἡμέτερα ἐπιδιώκοντας μ' αὐτὴ τὴ μέθοδο τὴν εὔκολη ἐκτόνωση τοῦ θεατῆ, ἀλλὰ ἀντίθετα ὅλη μας ἡ προσπάθεια θὰ συγκεντρώνεται, στὸ πῶς, μὲ τὴ βοήθεια τῆς φόρμας, θὰ ἀπελευθερώνονται κάθε στιγμὴ οἱ σημασίες, τείνοντας στὴ γενίκευση καὶ στὴν ἀφαίρεση.

στόχοι

ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Γεννήθηκα τὸ Δεκέμβρη τοῦ 1945 στὴ Νίκαια (Κοκκινιὰ) ἀπὸ γονεῖς πρόσφυγες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.
Ἀσχολήθηκα μὲ τὶς εἰκαστικὲς τέχνες καὶ τὴν ποίηση.
Τυγχάνει νὰ μὴν ἔχω πτυχία.
Τυγχάνει νὰ μὴ γνωρίζω ξένες γλῶσσες.
Τυγχάνει νὰ μὴν ἔχω ταξιδέψει στὸ ἐξωτερικό.
Τυγχάνει νά χω παρακολουθήσει μαθήματα κινηματογράφου σὲ ἀθηναϊκὴ σχολή.
Τυγχάνει νά χω δουλέψει στὸν κινηματογράφο, σὰν βοηθὸς σκηνοθέτη σὲ ἀρκετὲς ταινίες.
Τυγχάνω ἐργάτης σὲ κατάστημα τοποθέτησης τζαμιῶν.
Τυγχάνει νά 'χω γυρίσει 2 ταινίες μικροῦ μήκους, τὸ «ΤΙ ΩΡΑ ΕΙΝΑΙ;» καὶ τὸ «ΠΡΟΪΟΝ» ἢ «Ἕνα φὶλμ σὰν ὅλα τ' ἄλλα», τὸ ὁποῖο ἀποκλείστηκε ἀπὸ τὸ ἐφετινὸ «καλλιτεχνικὸ» φεστιβὰλ ἑλληνικοῦ κινηματογράφου.
Τὸ φίλμ «ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ἢ «Ἕνα φίλμ σάν ὅλα τ' ἄλλα» ἦταν μιὰ προσπάθεια κινηματογράφου-συμμετοχῆς στοὺς ἀγῶνες ἐνάντια στὴν ξένη καὶ ντόπια οἰκονομικὴ καταπίεση. Κι ἂν δὲν ἦταν «καλλιτεχνικό», αὐτὸ μὲ τιμᾶ, γιατὶ ἤμουν εἰλικρινής.

Κάθε συνεπὴς ἐργάτης τῆς τέχνης ἀντιλαμβάνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει διέξοδος μὲ τὰ μέσα τῆς «τέχνης», γιὰ τὸ πλῆθος τῶν προβλημάτων ποὺ ὑπάρχουν σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἡ ἀτομικὴ ἐργασία ξεκομμένη ἀπ' τὴ συμμετοχὴ στὰ προβλήματα καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς χώρας, δὲν ὁδηγεῖ παρὰ μόνο στὸ χῶρο αὐτῶν ποὺ ἀσκοῦν τὴν καταπίεση. Γίνεται συνένοχος. Τὸν ἴδιο ἀκριβῶς δρόμο ἀκολουθοῦν καὶ πολλοὶ ἄλλοι «λαϊκοὶ ἀγωνιστές», ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὰ ἀγνὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς πόθους τοῦ λαοῦ, εἴτε προβάλλοντας οἱ ἴδιοι τὸ ἔργο τους, εἴτε προβάλλοντας τὸ «φωτεινὲς δυνάμεις». Παίζουν τὸ δούρειο ἵππο.

Κάθε κίνηση γιὰ τέχνη πιστεύω, ὅτι πρέπει νὰ ἀρνιέται κατηγορηματικὰ αὐτὸ τὸν τρόπο ζωῆς καὶ νὰ μᾶς λέει, νὰ μᾶς φωνάζει νὰ κάνουμε κάτι γιὰ νὰ τὸν ἀλλάξουμε. Ὄχι προοδευτισμὸς στὰ λόγια, ἀλλὰ στὰ ἔργα μὲ συμμετοχὴ στοὺς ἀγῶνες.

Ὁ κινηματογράφος πιστεύω, ὅτι πρέπει νά 'ναι κάτι σὰν τὴ μνήμη. Νὰ θυμίζει στὸ θεατὴ τὰ προβλήματα τῆς χώρας καὶ τὰ δικά του. Νὰ τοῦ θυμίζει συνέχεια τὴ θέση του. Πιστεύω σ' ἕναν κινηματογράφο-συμμετοχὴ στὸν ἀγώνα γιὰ τὰ προβλήματα τῆς χώρας μας. Πιστεύω σ' ἕναν κινηματογράφο ποὺ στρέφεται ἐνάντια σ' ὅλες τὶς σημαδεμένες ταινίες καὶ τὸν «καλλιτεχνικὸ ἰμπεριαλισμὸ» τῆς ποίησης καὶ τῶν μηνυμάτων τῆς τέχνης.

Ν. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ο ΧΟΡΟΣ»
Ἕνας θανατοποινίτης πολιτικὸς κρατούμενος

Ἀπὸ τὶς 3 Ὀκτωβρίου παίζεται στὸ Θέατρο Βεργῆ τὸ ἔργο τοῦ Ν. Ζακόπουλου «ὁ Χορός». Ἂν καὶ τὸ ἔργο γράφτηκε τὸ 1965, οἱ ἐμπειρίες ποὺ τὸ γέννησαν ἀνάγονται στὶς παλαιότερες δικτατορίες, στὴ Γερμανικὴ κατοχὴ καὶ στὸν Ἐμφύλιο πόλεμο, καταστάσεις παράλληλες, κατὰ κάποιο τρόπο καὶ συγγενεῖς παρ' ὅλες τὶς διαφορές τους

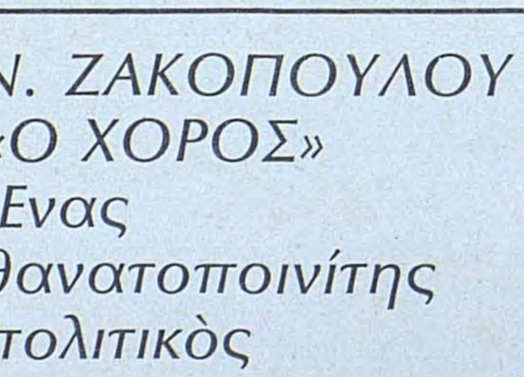

τὴν κάθε φορά, μικρὲς ἢ μεγάλες. Δεσπόζουσες ἔννοιες σ' ὅλες αὐτὲς τὶς καταστάσεις, ὅπως φυσικὰ καὶ στὴν τελευταία ἑπταετία τῆς ἐπιδρομῆς καὶ τῆς τυρρανίας, ἦσαν ἡ βία καὶ ἡ ὅποια τυρρανία, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, καὶ ἡ ἀντίσταση στὴ βία, ἡ ἄρνηση τῆς βίας καὶ ἡ καταπολέμησή της, ἀπὸ τὸ ἄλλο, ποὺ εἶχε σὰ θεμέλιό της τὶς ἰδέες, τὴν ἰδεολογία, καὶ τὸ ὄνειρο γιὰ δημοκρατία καὶ ἕναν καλύτερο κόσμο.

Κοινὸ στοιχεῖο συνεπῶς καὶ κοινὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα σ' ὅλες αὐτὲς τὶς καταστάσεις ἡ βία καὶ ἡ ἀντίσταση στὴ βία μὲ κύριο ὅπλο τὴν ἰδέα καὶ τὶς θυσίες.

ΜΠΑΧΑΡΙΑΝ
Στὸν ἄγνωστο πολιτικὸ κρατούμενο

Ὁ θεατὴς τῆς ἔκθεσης τοῦ Ἀσαντοὺρ Μπαχαριὰν ἔχει τὴν αἴσθηση ὅτι βρίσκεται μπροστὰ σ' ἕνα ζωγραφικὸ ἀφήγημα. Ἕνας πίνακας ἂν λείψει, νομίζεις πὼς διαβάζεις βιβλίο μὲ σχισμένες σελίδες. Δουλειὰ ἀπὸ τὸ 1972, ποὺ πάνω της ἀποτυπώθηκαν 15 χρόνια φυλακῆς τοῦ καλλιτέχνη. «Αὐτὴ ἡ ἔκθεση εἶναι ἀφιερωμένη σ' αὐτοὺς ποὺ τὰ ὀνόματά τους δὲν πέρασαν ποτὲ στὶς ἐφημερίδες, δὲν ἀκούστηκαν ἀπ' τὰ ραδιόφωνα, δὲν ἔγιναν σύμβολα. Εἶναι ἀφιερωμένη στὸν ἄγνωστο πολιτικὸ κρατούμενο».

Ὁ Τώνης Σπητέρης σημειώνει: «Τέχνη στρατευμένη; Πουθενὰ δὲν διαφαίνεται ὁ τόσο συνηθισμένος στοὺς στρατευμένους της, νεοδιδακτισμός, τὸ κήρυγμα ἢ τὸ παράγγελμα. Εἶναι, θὰ λέγαμε, ἕνας ἁπλὸς ἀνθρώπινος διάλογος, μιὰ ἀγωνιώδης ἀναζήτηση ἐπικοινωνίας μὲ τὸ συνάνθρωπο, μιὰ δραματικὴ τρυφερότητα ποὺ ἀναπηδάει ἀπὸ τὸν ἀσίγαστο πόνο».

Τὸ ἔργο τοῦ Μπαχαριὰν δὲν φωνάζει. Δέν εἶναι δημαγωγικὴ εἰκονογράφηση, ἀλλὰ ἕνα ζωγραφικὸ ἀφήγημα μὲ θέμα τὴ ζωὴ στὴ φυλακή.

βιβλίο

Ο «ΚΟΝΤΑΡΟΜΑΧΟΣ» τοῦ Λουντέμη

Τὸν Κώστα Βάρναλη βιογραφεῖ ὁ Μενέλαος Λουντέμης στὸ νέο του βιβλίο «Ὁ Κονταρομάχος», ποὺ κυκλοφόρησε σὲ φροντισμένη καὶ καλαίσθητη ἔκδοση ἀπὸ τὸν «Δωρικό». Ὄχι τόσο ὡς ποιητὴ μέσα ἀπὸ τὰ ἔργα του ὅσο ὡς ἄνθρωπο, ὅπως τὸν εἶδε καὶ τὸν ἔζησε ἀπὸ κοντὰ ὡς φίλος του. Ἔτσι, ἡ ἀφηγηματικὴ αὐτὴ σκιαγραφία ἀποβαίνει μιὰ συνομιλία ἀνάμεσα σ' ἕνα ποιητὴ καὶ σ' ἕνα πεζογράφο, δυὸ ἀνθρώπους ποὺ τοὺς συνδέουν κοινὰ ἰδανικά, ἐγκάρδιες σχέσεις καὶ φιλικὲς συναναστροφές, μὲ χορεία ὁλόκληρη ἄλλους γνωστοὺς καὶ διαλεχτοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου τους καὶ τοῦ καιροῦ τους. Εἶναι συνάμα ἕνα βιβλίο ἀναμνήσεων γιὰ περιστατικά, ποὺ μὲ νοσταλγίες ἀναθυμοῦνται οἱ παλαιότεροι καὶ μ' ἐνδιαφέρον μαθαίνουν οἱ νεώτεροι. Γραμμένο σὲ ὕφος ἀνάλαφρο καὶ ἱστορηματικὸ διαβάζεται ἄνετα καὶ εὐχάριστα.

Τάσου Βουρνᾶ,
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.
Ἐκδόσεις,
Ἀφῶν ΤΟΛΙΔΗ,
σελίδες 620, Ἀθήνα, 1974.

Ἀπὸ τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο Ἀφῶν Τολίδη κυκλοφόρησε τὸ νέο βιβλίο τοῦ Τάσου Βουρνᾶ «Ἱστορία τῆς νεώτερης Ἑλλάδας». Πρόκειται γιὰ μιὰ συνθετικὴ ἐργασία 620 σελίδων.
Ἡ ὅλη ἐργασία διαρθρώνεται σὲ πέντε ἑνότητες:

Ἡ πρώτη ἐρευνᾶ τὸ γεγονότα τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821, ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας διὰ μέσου μιᾶς σειρᾶς σκληρῶν ἐθνικῶν ἀγώνων, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων, ποὺ μετατόπισαν διαδοχικὰ τὴν ἐξουσία ἀπὸ τὰ χέρια τῶν φιλικῶν στοὺς κοτζαμπάσηδες τοῦ Μοριᾶ καί, τέλος, στὰ χέρια τῶν καραβοκυραίων ποὺ ἐπηρεάζονταν ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ πολιτική.

Ἡ δεύτερη ἑνότητα ἐρευνᾶ τὴν ἀμφισβητούμενη πολιτεία τοῦ Καποδίστρια, τὰ θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ σημεῖα τῆς πολιτικῆς του καὶ ἐπανατοποθετεῖ τὸ πρόβλημα τῆς καποδιστριακῆς πολιτείας στὴ βάση τῶν δεδομένων μιᾶς σύγχρονης προβληματικῆς τῆς ἱστορίας τῶν ταραγμένων ἐκείνων χρόνων.

Αἰμ. Ζαχαρέα
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

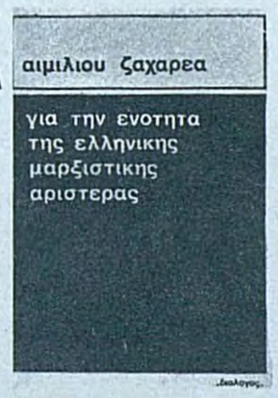

Οἱ ἐκδόσεις «Διάλογος» ἐξέδωσαν τὸ βιβλίο τοῦ κ. Αἰμιλίου Ζαχαρέα : «Γιὰ τὴν Ἑνότητα τῆς Ἑλληνικῆς Μαρξιστικῆς Ἀριστερᾶς». Ἐπίκαιρη μελέτη, ποὺ ἀντιμετωπίζει ἐπιστημονικὰ ἕνα ἀπὸ τὰ βασικὰ προβλήματα ποὺ συγκλονίζουν τὸ χῶρο τῆς Ἀριστερᾶς, τὸ πρόβλημα τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἀριστερᾶς.

Ἡ νέα ἐργασία τοῦ κ. Αἰμ. Ζαχαρέα περιστρέφεται σὲ τρία βασικὰ σημεῖα. Τὸ πρῶτο ἀναφέρεται στὸν προσδιορισμὸ τῶν δυνάμεων τῆς Ἑλληνικῆς Μαρξιστικῆς Ἀριστερᾶς καὶ τῶν προβλημάτων ἑνότητας ποὺ ἀντιμετωπίζει. Ὁ συγγραφέας ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ διαδικασία γιὰ τὴ θεωρητικὴ καὶ ἰδεολογικὴ ἑνότητα τῶν δυνάμεων τῆς ἀριστερᾶς πρέπει νὰ ἀρχίσει ἀμέσως καὶ θεωρεῖ πολιτικὸ σφάλμα τὴν ὑποταγὴ τοῦ αἰτήματος αὐτοῦ στὴ λεγόμενη «ἑνότητα στὴ δράση».

Ἡ Ἑλληνικὴ Μαρξιστικὴ Ἀριστερὰ δὲ θὰ μπορέσει νὰ γίνει ἱστορικὴ δύναμη, ἂν μεταθέτει στὸ μέλλον τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Τὸ δεύτερο σημεῖο ἀποτελεῖ ἀνάλυση τῶν χαρακτηριστικῶν, ποὺ πρέπει νὰ ἔχει τὸ πολιτικὸ κόμμα τῆς Ἑλληνικῆς Μαρξιστικῆς Ἀριστερᾶς. Ἀντὶ γιὰ κριτικὴ τοῦ παρελθόντος θεμελειώνεται ἡ οἰκοδόμηση πλαισίου, γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο γίνονται τόσες συζητήσεις στὸ χῶρο τῆς ἀριστερᾶς. Στὴν ἀνάλυση αὐτὴ γίνεται κριτικὴ ἐναντίον τοῦ μύθου «τοῦ ἀρχηγοῦ» ὅσο καὶ ἐναντίον τοῦ μύθου «τῆς μάζας», καὶ ἀνακύπτει ἡ ἀναγκαιότητα νὰ ὑπάρξει ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἀγωνιστῆ - καθοδηγητῆ καὶ ὄχι τοῦ ἀγωνιστῆ - στρατιώτη καὶ τοῦ καθοδηγητῆ - συνταγματάρχη ὅπως, τουλάχιστον μέχρι τώρα, λειτουργοῦσε ὁ πολιτικὸς ὀργανισμὸς τῆς ἀριστερᾶς.

Περιστρέφεται ἐπίσης ἡ ἀνάλυση στὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο ἡ βιομηχανικὴ ἐξέλιξη στὴ χώρα καὶ ἡ εἰδίκευση καὶ ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας, ἐπιδροῦν στὴν ὀργανωτικὴ διάρθρωση τοῦ κόμματος.

Τὸ τρίτο σημεῖο ἀναλύει θεωρητικὰ μὲ βάση τὶς ἑλληνικὲς συνθῆκες, τὴν πολυσυζητημένη ἔννοια «τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ». Ὁ συγγραφέας ἀναφέρεται στὶς ἀπόψεις τῶν Μὰρξ - Ἔνγκελς - Λένιν - Γκράμσι καὶ ὑποστηρίζει ὅτι τὰ προβλήματα τῆς δημοκρατίας στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κόμματος εἶναι περισσότερο προβλήματα πολιτικῆς γραμμῆς καὶ ἰδεολογικοῦ περιεχόμενου καὶ λιγότερο σύνολο κανόνων, ἄσχετων πρὸς τὴν κοινωνικὴ διάρθρωση τῆς χώρας καὶ τὸ μήνυμα τοῦ Μάρξ.

Μανώλη Γλέζου

«ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

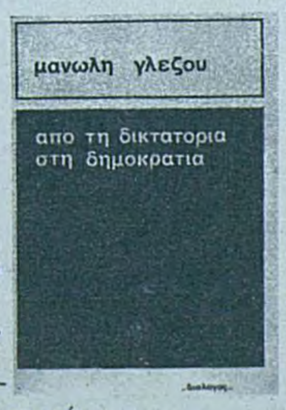

Ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Διάλογος» κυκλοφόρησε τὸ βιβλίο τοῦ Μανώλη Γλέζου: «Ἀπὸ τὴ δικτατορία στὴ δημοκρατία».

Στὸ πρῶτο μέρος, ὁ συγγραφέας ἐπιχειρεῖ νὰ προσδιορίσει τοὺς λόγους ποὺ ὑποχρέωσαν τὴ στρατοκρατικὴ χούντα νὰ παραδώσει τὴν πολιτικὴ ἐξουσία τῆς χώρας στὸν πολιτικὸ κόσμο. Οἱ λόγοι αὐτοὶ εἶναι:
–Ἡ ἀντίθεση τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ πρὸς τὸ δικτατορικὸ καθεστώς.
–Ἡ ἀντίδραση τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ποὺ στὴν καθολική της μορφὴ ἐκφράστηκε μὲ τὸ δημοψήφισμα τῆς 29ης Ἰουλίου 1973.
–Ἡ ἀντίσταση, ποὺ σὰν ὀργανωμένη ἔκφραση τῆς ἀντίθεσης ἐκφράστηκε μὲ ποικίλες μορφές, ἀλλὰ καὶ παρουσίασε διάφορες ἀτέλειες.
–Ἡ συμπαράσταση τῶν λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου καὶ ἰδιαίτερα τῆς Εὐρώπης, σὲ ἀντίθεση, πολλὲς φορές, μὲ τὴ στάση τῶν κυβερνήσεων.
–Ἡ κατάρρευση τῆς δικτατορίας ἐξ αἰτίας τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ χούντα ἀνάτρεψε τὸ νόμιμο καθεστὼς τῆς Κύπρου καὶ ὁδήγησε τὴ χώρα στὸ χεῖλος τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς.
–Ἡ δύναμη τῶν ἐπιστράτων, ποὺ προκάλεσε τὸ φόβο τῆς χούντας.
–Τὸ ξέσπασμα τοῦ λαοῦ τῆς Ἀθήνας στὶς 23 καὶ 24 Ἰουλίου 1974, ποὺ ματαίωσε τὰ σχέδια τοῦ Κίσσιγγερ καὶ ὑποχρέωσε στὴν παράδοση τῆς ἐξουσίας στὸν πολιτικὸ κόσμο.

Στὸ δεύτερο μέρος, γίνεται προσπάθεια νὰ δοθεῖ ἀπάντηση στὰ ἐρωτήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸν καθορισμὸ τοῦ χαρακτήρα τῆς ἀλλαγῆς. Μετὰ ἀπὸ προσεχτικὴ συνεκτίμηση τῶν παραγόντων τῆς ἀλλαγῆς, διατυπώνεται σὰν συμπέρασμα ἡ ἄποψη: «μπροστὰ στὸν κίνδυνο νὰ ἀπολέσει ἡ ἀμερικανοκρατία τὰ πάντα στὴν Ἑλλάδα, ὑποχρεώθηκε νὰ χάσει τὴ δικτατορία, γιὰ νὰ διατηρήσει τὴ Χούντα της καὶ τὶς θέσεις της στὴν Νοτιοανατολικὴ αὐτὴ γωνιὰ τῆς Εὐρώπης».

ΝΙΚΟΥ
ΜΑΡΓΑΡΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΥ
Τόμοι 2,
«ΔΩΡΙΚΟΣ»,
Ζ. ΠΗΓΗΣ 2,
ΤΗΛ. 629.675

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 5

περίπτωση ἐπιτυχίας φυσικά, τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἑνότητας τοῦ στρατοῦ καὶ τὴ δημιουργία κάποιας αἴγλης ἀπ' αὐτήν, στὴ βάση μιᾶς «ἐθνικῆς» πολιτικῆς μὲ προοπτικὴ τὴν «ἕνωση». Ἀλλὰ ἡ δραματικὴ ἀντίσταση τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ στὰ ἐπεκτατικὰ σχέδια τῶν ἰμπεριαλιστῶν τοὺς ἀνάγκασε νὰ ἀλλάξουν ἄρδην τὴν τακτική τους, νὰ ὑποκινήσουν τὴν τουρκικὴ ἐπέμβαση καὶ παράλληλα νὰ ἀναζητήσουν διάδοχη λύση στὴν ἑτοιμόρροπη χούντα.
γ). Στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ, ἐνῶ τὸ ἐνδεχόμενο τῆς ἀνατροπῆς τῆς δικτατορίας ἀπὸ τὰ κάτω ἀπειλοῦσε, μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες τοὺς καπιταλιστές, ἡ ἀστικὴ τάξη κινήθηκε δραστήρια γιὰ τὴν ἑνότητά της, βαφτίζοντάς την «ἐθνικὴ ἑνότητα». Στὴ διαμόρφωση τοῦ πολιτικοῦ σχήματος ποὺ ἐπικράτησε, ἔπαιξε σημαντικὸ ρόλο ἡ ἀντίθεση ἀμερικανικοῦ καὶ εὐρωπαϊκοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Γιὰ τὸν δεύτερο, ἡ στιγμὴ ἦταν εὐνοϊκή, καὶ ἔτρεξε νὰ ἐξασφαλίσει ἐκφραστὲς στὸ πολιτικὸ ἐποικοδόμημα. (Ἡ βοήθεια ἀπὸ τὴ Γαλλία καὶ ἡ κινητοποίηση γιὰ τὴν ἐπανασύνδεση μὲ τὴν ΕΟΚ, παρὰ τὴν ἀποχώρησή μας ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ, εἶναι χαρακτηριστικὰ σημεῖα).

2 Ἡ λύση τοῦ κυπριακοῦ προβλήματος, δηλαδὴ ἡ δημιουργία ἀνεξάρτητου καὶ κυρίαρχου κράτους, ποὺ ἡ τύχη του θὰ καθορίζεται ἀπὸ τὴ θέληση τοῦ ἐργαζόμενου κυπριακοῦ λαοῦ, θὰ ἔρθει μόνο σὰν ἀποτέλεσμα τῆς ἔνοπλης πάλης ἐνάντια στὸν ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό. Σὲ καμιὰ περίπτωση δὲν μπορεῖ νὰ δοθεῖ λύση τοῦ κυπριακοῦ μέσα ἀπὸ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς (ΟΗΕ) καὶ συσκέψεις, τὴ στιγμὴ ποὺ σ' αὐτοὺς παίζουν καθοριστικὸ ρόλο οἱ ἰμπεριαλιστικὲς δυνάμεις ποὺ ἐξυπηρετοῦν τὰ ἐπεκτατικά τους σχέδια μέσα ἀπὸ τὴ διχοτόμηση ἢ κάποιας μορφῆς ὁμοσπονδοποίηση τῆς Κύπρου.
Ὁ ἀγώνας τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ εἶναι κοινὸς μὲ τοὺς ἀγῶνες τῶν γύρω λαῶν καὶ ἡ ἐπιτυχία του περνᾶ μέσα ἀπὸ τὴ συσπείρωση ὅλων τῶν ἀντιιμπεριαλιστικῶν δυνάμεων τοῦ γύρω ζωτικοῦ χώρου. (Στὸ φάσμα αὐτῶν τῶν δυνάμεων βρίσκονται οἱ ἀδέσμευτες χῶρες τοῦ λεγόμενου Τρίτου Κόσμου, τὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα τῶν Παλαιστινίων, τὸ ἑλληνικὸ καὶ τουρκικὸ ἀντιιμπεριαλιστικὸ λαϊκὸ κίνημα καὶ ἀνάλογα εὐρωπαϊκὰ κινήματα. Χωρὶς νὰ ἀγνοοῦμε τὸ θετικὸ ρόλο ποὺ μποροῦν νὰ παίξουν οἱ ἀνατολικὲς χῶρες, στὸ βαθμὸ ποὺ αὐτή τους ἡ συμπαράσταση δὲν ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ θέση τους γιὰ τὴν εἰρηνικὴ συνύπαρξη τῶν δύο κόσμων).
Ἡ στρατιωτικὴ ἀποχώρησή μας ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ, στὸ βαθμὸ ποὺ θὰ γίνει πραγματικότητα, ἐπεκταθεῖ καὶ στὸ πολιτικὸ μέρος καὶ ὁλοκληρωθεῖ μὲ τὸ ξήλωμα ὅλων τῶν βάσεων, θὰ συμβάλει στὴ δημιουργία τῶν δυνατοτήτων νὰ κινηθοῦμε γιὰ συσπείρωση τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων. Ἡ ἀμυντική μας διασφάλιση καὶ ὁ διεθνὴς προσανατολισμός μας σ' αὐτὴ τὴ φάση περνάει μέσα ἀπὸ μιὰ τριτοκοσμικὴ ἀντιιμπεριαλιστικὴ συμπαράταξη. Πράγμα ποὺ προϋποθέτει εὐρύτερες κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς ἀλλαγὲς στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο.

3 Ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ ποὺ ἔγινε στὴ χώρα μας, χωρὶς κανεὶς νὰ πρέπει νὰ ἀγνοήσει τὰ θετικά της σημεῖα καὶ τὶς δυνατότητες ποὺ ἀναγκαστικὰ παρέχει γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, εἶναι μιὰ λύση ποὺ ἐπιβλήθηκε ἀπὸ τὰ πάνω μὲ κύριο σκοπὸ τὸ ξεπέρασμα τῆς κρίσης τῆς ἀστικῆς τάξης, ξαναφέροντας στὴν ἐξουσία τὴν πολιτική της ἔκφραση.
Γ:ὰ τὴν ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ στόχου της εἶναι ἀναγκαία ἡ

ΚΙΝΗΜΑ 20ῆς ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

χειραγώγηση καὶ τὸ καναλιζάρισμα τοῦ λαϊκοῦ κινήματος μέσα ἀπὸ ἀστικοδημοκρατικοὺς καὶ ρεμορφιμιστικοὺς δρόμους (κάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸ πρίσμα πρέπει νὰ δοῦμε καὶ τὴ νομιμοποίηση τοῦ ΚΚΕ).
Ἡ διασφάλισή της περνάει ἀναγκαστικὰ μέσα ἀπὸ τὴν προώθησή της τουλάχιστον σὲ «λαϊκὴ κυριαρχία», δηλαδή, ἀστικὴ δημοκρατία. Διαδικασία ποὺ καὶ αὐτὴ μὲ τὴ σειρά της περνᾶ ἀπὸ τὴν πάλη τοῦ ἐργαζόμενου ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ πάλη αὐτὴ πρέπει νὰ ἐνταθεῖ σ' ὅλους τοὺς χώρους καὶ μέσα ἀπ' αὐτὴ πρέπει νὰ διαμορφωθοῦν οἱ κατάλληλες ὀργανωτικὲς δομές, ποὺ θὰ προωθοῦν τὸν ἀγώνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ξεκινῶντας ἀπὸ τὰ αὐτόνομα ὀργανωτικὰ σχήματα βάσης μέσα σὲ κάθε κοινωνικὸ χῶρο μὲ προοπτικὴ συσπείρωσης μέσα ἀπὸ μιὰ ἐπαναστατικὴ διαδικασία.

4 Γιὰ πρώτη ἴσως φορὰ στὴν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ κινήματος στὴν ἀριστερά, ὑπάρχουν δυὸ καθαρὰ διαφοροποιημένοι χῶροι. Τῆς «παραδοσιακῆς» ἀριστερᾶς καὶ τῆς αὐτοαποκαλούμενης (γιατὶ μένει νὰ ἀποδειχτεῖ) ἐπαναστατικῆς. Γιὰ νὰ διαφυλάξει τὴ νομιμότητά της ἡ «παραδοσιακή» ἀριστερά, μὲ τὴν τακτικὴ τῆς «φρόνησης» καὶ τῆς «μὴ πρόκλησης» θὰ ἐξελιχθεῖ σὲ φρουρὸ καὶ θεματοφύλακα τῆς ἀστικῆς νομιμότητας. Θὰ χρησιμοποιεῖ τὶς λαϊκὲς κινητοποιήσεις ὄχι γιὰ τὴν ἐπίλυση τῶν ἀμέσων προβλημάτων τοῦ λαοῦ καὶ γιὰ τὴν παραπέρα συσπείρωση καὶ ἀνάπτυξη τοῦ λαϊκοῦ κινήματος στὸ πλαίσιο μιᾶς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας, ἀλλὰ γιὰ καθαρὰ πολιτικοὺς στόχους ποὺ ἐξυπηρετοῦν τὶς κοινοβουλευτικὲς ἐπιδιώξεις. Κατάσταση ποὺ ἀντικειμενικά, μιὰ καὶ τὰ προβλήματα θὰ εἶναι καυτὰ καὶ ἄλυτα στὸ πλαίσιο τοῦ συστήματος, θὰ δράσει πολωτικὰ ἀνάμεσα στοὺς πολιτικοὺς σχηματισμοὺς καὶ στὶς μᾶζες, ποὺ αὐτοὶ ἐκφράζουν. Δηλαδή, θὰ ἔχουμε μιὰ κατάσταση, ποὺ θὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ δεξιὰ κορυφὴ καὶ ἀριστερὴ βάση, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ κορυφὴ νὰ δρᾶ ἀνασταλτικὰ στοὺς διεκδικητικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἀγῶνες τῆς βάσης.
Ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπαναστατικὴ ἀριστερά, σ' αὐτὴ τὴ φάση, παρὰ τὴ σωστὴ τακτικὴ σύγκρουσης ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ξεκάθαρη τοποθέτησή της ἀπέναντι στὴ νέα κατάσταση πραγμάτων, ὑπάρχουν πολλὲς ἀνασταλτικὲς λειτουργίες. Ὑποκειμενικὲς καὶ ἀντικειμενικὲς ἀδυναμίες ἐμποδίζουν, πρὸς τὸ παρόν, τὴν ἔκφραση καὶ δράση αὐτοῦ τοῦ χώρου, ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ νὰ φτάσει στὸ μαζικὸ κίνημα.
Σὰν ὀργάνωση, ποὺ κινεῖται στὸ χῶρο τῆς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς, ἔχουμε αὐτὴ τὴ στιγμὴ σὰν κύριο στόχο τὴ συσπείρωση καὶ ἐνιαία δράση ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν ὑποβοήθηση τῆς δημιουργίας καὶ ἀνάπτυξης τῶν αὐτόνομων μαζικῶν ὀργάνων. Τὴ διαδικασία τῆς συσπείρωσης τὴ βλέπουμε μέσα ἀπὸ τὴν κοινὴ πρακτικὴ τῶν ὀργανώσεων τῆς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς μέσα στοὺς συγκεκριμένους κοινωνικοὺς χώρους. Κοινὴ πρακτικὴ ποὺ βασίζεται σὲ κοινὲς ἰδεολογικὲς ἀρχὲς καὶ σὲ κοινὴ ἀντίληψη στὰ θέματα τακτικῆς. Ἡ διαδικασία αὐτὴ μακροπρόθεσμα θὰ δράσει σὰν καταλύτης στὴ διάσταση ἀνάμεσα στὴ ρεφορμιστικὴ ἡγεσία τῆς παραδοσιακῆς ἀριστερᾶς καὶ στὴν ἀντικειμενικὰ ἐπαναστατικὴ βάση της.
Μέσα ἀπ' αὐτὲς τὶς διαδικασίες ἀνάπτυξης τοῦ λαϊκοῦ κινήματος θὰ προκύψει καὶ θὰ ἀντρωθεῖ ὁ φορέας μὲ τὴν ἐπαναστατικὴ προοπτική.

Τὸ «πουλὶ» καὶ τὰ κεφάλια

Ἕνας συμπολίτης τέλειωνε ἕνα μικρὸ λογίδριο μὲ τὴν ἀποφατικὴ τούτη πρόταση: «Ναί, τὰ κεφάλια τους!» Νομίζω «πέσανε» κιόλας. Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ κατέβηκε τὸ πουλί, πέσανε καὶ τὰ δικά τους κεφάλια. Γιατὶ οἱ γλοιώδεις «καλλιτέχνες», ποὺ πληρώνονταν γιὰ νὰ κολακεύουν τοὺς διχτάτορες, φρόντισαν κι ἔδωσαν τὴ μορφὴ τῶν «ἀδελφῶν» στὸ... ἴδιο τὸ πουλί! Θαυμᾶστε αὐτὸ τὸ «πουλὶ» ἐδῶ: Φρύδια, μάτι εὔηθες ποὺ δὲν βλέπει τίποτα, καράφλα, μύτη προτεταμένη κι ἀνοιγμένο ἀπ' τὴν αἰώνια ἀπορία στόμα. Πέντε λεφτὰ πρὶν ἀπ' τὸν πανικό! Ἴδιος ὁ Στέλιος δὲν εἶναι; Ὡς καὶ τὸ προγοῦλι του ἀκόμα μιμήθηκε ὁ κομπογιαννίτης τοῦ χρωστῆρα, ποὺ κατασκεύασε αὐτὴ φριχτὴ «μνημειώδη σύνθεση».
Πέσανε λοιπὸν τὰ κεφάλια, συμπολίτα μου! Οὐσιαστικὰ δηλαδή. Ὅσο γιὰ τὸ «τυπικὸν» τῆς ὑποθέσεως, ἔ, ὅλο καὶ κάποια δίκη θὰ γίνει. Ἀπ' τὸ νόμο. Ἴσως κι' ἀπ' τὸν ἴδιο τὸ λαό...

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΝΟΡΒΗΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἀπὸ τὸν κ. Γ. Κουράτο πήραμε καὶ δημοσιεύουμε τὸ ἀκόλουθο γράμμα, σχετικὸ μὲ τὴν «Πρωτοβουλία τῆς Νορβηγικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Ἑλλάδα» – ἄρθρο τοῦ κ.Βούλτεφη, ποὺ δημοσιεύσαμε στὸ προηγούμενο τεῦχος.

Φίλε κ.Διευθυντά,

Σὲ ὅσα ὁ συνεργάτης σας Γιάννης Βούλτεψης γράφει στὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ ΑΝΤΙ, σχετικὰ μὲ τὴν προσπάθεια τῆς Νορβηγικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὸν βουλευτὴ Φρὲντ καὶ τὸν ἐπιφανῆ δημοσιογράφον Ἄρνε Τρέχολτ, θἄθελα νὰ συμπληρώσω μερικὰ σημεῖα, ἀφοῦ ὁ ἀναφερόμενος στὸ ἄρθρον σας γιὰ τὸν ρόλο του στὶς ἐπαφὲς μὲ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, Γ.Κ., ὅλοι οἱ γνωρίζοντες κατάλαβαν, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ ἐμέ:

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ Φρὲντ καὶ Τρέχολτ εἶχαν μιὰ συχνὴ ἐπαφὴ καὶ συνεργασία μαζί μου, ποὺ ἤμουνα στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας στὴ Ρώμη, σὲ μιὰ ἐπίμονη προσπάθεια νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἕνωση ὅλων τῶν πολιτικῶν δυνάμεων γιὰ τὸν ἀγῶνα πρὸς ἀνατροπὴ τῆς δικτατορίας.Καὶ δεδομένου ὅτι καὶ ἐγὼ πολὺ πρίν, ἀπὸ τὸ 1968, σταθερὰ ὑπεστήριζα τὴν ἰδία γραμμὴ σὲ γραπτά μου καὶ ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς τηλεοράσεως, μὲ θέρμη ἐδόθηκα νὰ τοὺς βοηθήσω στὴν πρωτοβουλία τους αὐτή.

Ὅταν ἀπὸ τὸ 1970, τὸν Αὔγουστο, οἱ Νορβηγοὶ ἐμπῆκαν στὴ μέση, γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὴν ἕνωση, (ἦλθαν γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ καὶ στὴν Ἑλλάδα), πάλι θὰ μποροῦσε ἕνα τέτοιο γεγονὸς νὰ ἀναπτερώση τὸ φρόνημα καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀντιστασιακῶν ὀργανώσεων καὶ εἰδικώτερα θὰ μποροῦσε νὰ ἔχη ἐπίδραση ἀποτελεσματική, σὲ κινήσεις ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν δικτατορία, μέσα στὶς ἔνοπλες δυνάμεις. Καὶ ἴσως νὰ ἐγίνετο παράγων ἀποφασιστικός, ὅταν ἐξέσπασε ἡ ἐξέγερσις τοῦ ναυτικοῦ τὸν Μάιο τοῦ 1973.

Γνωρίζω τὶς διάφορες φάσεις τῆς προσπαθείας καὶ μπορῶ νὰ βεβαιώσω, ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἦταν ἀνεπιφύλακτα θετικὸς δέκτης τῆς τέτοιας ἑνότητος. Δὲν τὴν ἀπεδέχθησαν ὅμως οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μεγάλων κομμάτων στὸ ἐσωτερικό, γιατὶ ἐδίσταζαν γιὰ τὴν ἑνοποιημένη συνεργασία μὲ τὴν ἀριστερά, καὶ ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου στὸ ἐξωτερικό, γιατί, δὲν ἤθελε τὴν συνεργασία πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ εἰδικώτερα μέχρι τὸν βασιλέα. Ἀπὸ τὴν ζωντανὴ παρακολούθηση ἑπτὰ χρόνια τῶν ἀντιστασιακῶν γεγονότων καὶ ζυμώσεων στὸ ἐξωτερικὸ κατέληξα, καὶ τώρα τὰ ἐπιβεβαιώνω, στὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

1. Οἱ πολιτικὲς δυνάμεις δὲν ἀνταπεκρίθησαν ἔγκαιρα στὴν ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τῆς ἑνότητος καὶ σχηματισμοῦ πολιτικοῦ ὀργάνου κοινοῦ μετώπου, ἀπὸ τὴν δεξιὰ ἕως τὴν ἀριστερὰ καὶ μὲ τὸν βασιλιὰ μαζί.

2. Ἂν αὐτὸ εἶχε πραγματοποιηθῆ τὸ 1968 ἕως ἀρχὲς τοῦ 1969, πολλὰ στοιχεῖα ἔδειχναν, ὅτι ἡ δικτατορία δὲν θὰ ἄντεχε ἕως τὸ φθινόπωρο τοῦ 1969, ὅταν ἐξεβλήθη ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς ὀργανισμοὺς τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

3. Ὁ Κωνσταντῖνος ἦταν ὑποστηρικτὴς τῆς ἑνότητος, ἀλλὰ ἔμεινε στὰ θεωρητικὰ διαγράμματα τῆς τέτοιας θέσεως. Δὲν ἀνέλαβε ἔμπρακτη πρωτοβουλία καὶ δὲν ἐκύτταξε μὲ ἄλλες ψυχολογημένες πράξεις, νὰ συγκινήση στὸ πρόσωπό του τὸν ἑλληνικὸ λαὸ καί, πρὸ παντός, μὲ θαρραλέες πρωτοβουλίες, νὰ γίνη σύμβολο τῆς ἀντιστάσεως.

4. Ὁ Καραμανλῆς ἦταν ὁ ἄλλος ἄξων περὶ τὸν ὁποῖον θὰ μποροῦσε νὰ συγκροτηθῆ ἡ ἑνωμένη ἀντίστασις μὲ ἕνα πανεθνικὸν ὄργανον. Ἀλλὰ ὁ Καραμανλῆς τότε, τὸ 1969, στὴν πιὸ κρίσιμη, δηλαδή, φάση τῆς γεννήσεως τῆς ἀντιστάσεως, δὲν ἦταν ἀκόμη ὥριμος νὰ ἀφομοιώση τὴν ἀνάγκη αὐτή. Πάντα σταθερὰ τοποθετημένος ἐναντίον τῆς δικτατορίας, συνέχιζε τὴν στάση τοῦ διαμαρτυρομένου γιὰ τὴν ἐκλογική του ἦττα τὸ 1964 καὶ τοῦ ἀπέχοντος ἀπὸ πολιτικὴ δράση. Καὶ ὅσον καὶ ἂν ὅλοι τοῦ ἐκάναμε ἐκκλήσεις νὰ ἀναλάβη τὸν ἡγετικὸ ρόλο ποὺ οἱ περιστάσεις καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ἔτασσαν, ἕως τὸ 1971 δὲν μετακινήθηκε ἀπὸ τὶς θέσεις τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἀπουσίας ἀπὸ ἐνεργὸ συμμετοχή, μὲ δημόσια δραστηριοποίηση. Αὐτὸ ἔγινε ἀργότερα. Ἡ εὐκαιρία ὅμως εἶχε περάσει. Τὸ καθεστὼς εἶχε σταθεροποιηθῆ.

Μὲ μιὰ ἀναλογία συγκριτική, στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὸν ἀντιδικτατορικὸ ἀγῶνα, δὲν μπορέσαμε νὰ πραγματοποιήσουμε αὐτὸ ποὺ ἔγινε στὴν Πορτογαλία.

Αὐτὰ τὰ περιστατικὰ ἀπεγοήτευσαν καὶ τοὺς Νορβηγούς, ἔτσι ποὺ στὸ τέλος, τὰ δύο τελευταῖα χρόνια εἶχαν καταλήξει, ὅτι τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῆ σὲ μία ἑνοποιημένη δράση τῶν πολιτικῶν δυνάμεων, γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς δικτατορίας, νὰ γίνη δηλαδὴ κάτι περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀνεξάρτητη καὶ αὐτόνομη παθητικὴν ἀντίδραση τοῦ πολιτικοῦ κόσμου.

Καὶ ἐνθυμοῦμαι τὸ 1973 τὰ συμπερασματικὰ λόγια τοῦ Τρέχολτ σὲ μία συνάντησή μας στὸ Λονδῖνο:

«Ἡ δικτατορία στὴν Ἑλλάδα θὰ πέση, ὅπως διδάσκει ἡ ἱστορία, μὲ μιὰ ἐθνικὴ καταστροφή». Ὅπως καὶ ἔγινε.

Γ. Κουράτος

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Γιὰ τὰ σχολεῖα, ὅπου ὑποχρεώνονται τελικὰ νὰ σπουδάσουν τὰ παιδιὰ τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν στὴ Γερμανία, πήραμε τὴν ἀκόλουθη ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸ Σύλλογο Ἑλλήνων Ἐπιστημόνων καὶ Φοιτητῶν Μονάχου.

«Ὅταν πρὶν μερικὰ χρόνια ὑπογράφτηκαν οἱ συμβάσεις γιὰ τὴν ἐξαγωγὴ τῆς ἐργατικῆς ἑλληνικῆς δύναμης, λίγοι ἴσως σκέφτηκαν ποιὰ προβλήματα θὰ δημιουργοῦσε ἡ μετανάστευση.

Γρήγορα, ὅμως, φάνηκαν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν συμβάσεων.

Δὲν θὰ ἀναφερθοῦμε οὔτε στὸ μαρασμὸ τῆς ὑπαίθρου, οὔτε στὸ ξερίζωμα τῶν οἰκογενειῶν, οὔτε στὴν ἀπομόνωση καὶ τὴν ἀλλοτρίωση τῶν ξενιτεμένων στοὺς τόπους ἐργασίας τους, ἀλλὰ στὰ προβλήματα τῶν Ἑλληνοπαίδων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Οἱ δρόμοι ποὺ ἀνοίγονται σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ εἶναι δύο: ἀπὸ τὴν μιὰ νὰ πᾶνε σὲ γερμανικὰ σχολεῖα (σχέδιο ἐνσωμάτωσης τῶν ξένων) καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ πᾶνε στὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα ποὺ ὑπάρχουν. Ὁ πρῶτος δρόμος ὁδηγεῖ στὴν δημιουργία μιᾶς νέας γενιᾶς Ἀχέπανς (Ἑλληνογερμανῶν) καὶ εἶναι γι' αὐτὸ ἀπαράδεκτος. Ὁ δεύτερος εἶναι πάλι προβληματικός, γιατὶ αὐτὰ τὰ σχολεῖα δὲν διαθέτουν ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ χαρακτηρίζουν τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα.

Τελικά, ἡ πλειοψηφία τῶν Ἑλληνοπαίδων ἢ, καλύτερα, τῶν Ἑλληνοπαίδων ποὺ σπουδάζουν διαλέγει τὸν δεύτερο δρόμο. Ἐδῶ θὰ θέλαμε νὰ τονίσουμε τὸ ἑξῆς: Γιὰ τὸ 42 % τῶν παιδιῶν τῶν ξένων ἐργατῶν εἶναι ἄγνωστο τὸ εἶδος ἀπασχόλησής τους – εἶδος ἀπασχόλησης θεωρεῖται καὶ ἡ παρακολούθηση δημοτικοῦ σχολείου (Schwarzbuch : Auslaendische Arbeiter, σελ. 134).

Οἱ γονεῖς ὑποβάλλονται σὲ χίλιες ταλαιπωρίες, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν στὰ παιδιά τους μιὰ θέση σ' αὐτὰ τὰ σχολεῖα, ποὺ εἶναι μετρημένα στὰ δάκτυλα. Σ' ὅλη τὴ Γερμανία ὑπάρχει ἕνα μόνο γυμνάσιο, τοῦ Μονάχου.

Στο Μόναχο ὑπάρχει, ἐπίσης, ἕνα ἰδιωτικὸ ἑλληνικὸ σχολεῖο (δημοτικὸ-γυμνάσιο) κάποιου Κουτσοβίλη, ἀλλὰ τέτοια σχολεῖα δὲ ἀξίζουν κἂν τὸν κόπο νὰ μνημονεύονται.

Πληροφορούμαστε ἀπὸ γονεῖς, ὅτι ἐγκαταλείπουν καλύτερα ἀμειβόμενες θέσεις σὲ ἄλλες πόλεις ἀντὶ μιᾶς ὁποιασδήποτε στὸ Μόναχο, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ στείλουν τὰ παιδιά τους στὸ γυμνάσιο. Καὶ ἐρχόμαστε στὸ θέμα τοῦ ἑλληνικοῦ Γυμνασίου Μονάχου, γιατὶ ἐδῶ ὑπάρχει ὁ κίνδυνος ὄχι μόνο τῆς ἡμιμάθειας, ἀλλὰ καὶ τῆς διαστρεβλωμένης γνώσης μὲ τὴν ἀδιαφορία ποὺ δείχνει τὸ ἐκπαιδευτικὸ προσωπικὸ στὸ σύνολό του σχεδόν.

Αὐτὰ ποὺ καταγγέλνουμε εἶναι τὰ ἑξῆς: α) Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετὲς αἴθουσες καὶ διδακτικὸ προσωπικό, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀπαγορεύεται ἡ μετεγγραφὴ μαθητῶν ἀπὸ γυμνάσια τῆς Ἑλλάδας στὸ ἐδῶ γυμνάσιο (τὸ σχετικὸ Διάταγμα φέρει τὴν ὑπογραφὴ τοῦ κυρίου Κιτσαρᾶ). Τὸ πρόβλημα αὐτὸ γνωστοποιήσαμε καὶ στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τῆς Ἑλλάδας μὲ τηλεγράφημά μας τὴν 20.9.74.

β) Δὲν θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἰσχυριστῆ, ὅτι ὁ τρόπος διδασκαλίας βασίζεται σὲ στοιχειώδη ἐκπαιδευτικὰ πρότυπα. Τὰ σχολεῖο ἀπὸ τόπος διάπλασης χαρακτήρων καὶ φορέας γνώσεων ἔχει γίνει τὸ σπίτι διαφόρων κυρίων, ποὺ θέλουν νὰ λέγονται λειτουργοὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Συγκεκριμένα:

1) Γιὰ τὴν ποιότητα τῶν σπουδῶν: στὸ μάθημα τῶν μαθηματικῶν τοῦ Γυμνασιάρχη δὲν λύνονται ὑποδειγματικὲς ἀσκήσεις καὶ ὅσες ἀναθέτει νὰ λύσουν οἱ μαθηταὶ στὸ σπίτι δὲν λύνονται οὔτε διορθώνονται στὸ σχολεῖο. Ὁ μαθηματικὸς Βαρβαρούσης ὑπογράφει στὰ τετράδια τῶν μαθητῶν, χωρὶς νὰ διορθώνει στοιχειωδέστατα λάθη καὶ συνηθίζει νὰ βάζη στὶς ἐξετάσεις θέματα ποὺ δὲν δίδαξε.

2) Γιὰ τὶς σχέσεις καθηγητῶν-γονιῶν: οἱ πρῶτοι ὑποτιμοῦν τοὺς δεύτερους. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ δήλωση τοῦ Γυμνασιάρχη στὰ παιδιὰ «νὰ μὴν ἔρχονται ἐδῶ πέρα οἱ

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΖΙΓΔΗΣ
ΑΝΘΙΜΟΥ ΓΑΖΗ 9 - ΤΗΛ. 3232555
ΑΘΗΝΑΙ - 124

13.9.74

Ἀγαπητέ κ. Παπουτσάκη,

Θερμά συγχαρητήρια γιά τήν ἐπανέκδοση τοῦ "Ἀντί", πού στήν πρώτη του ἐμφάνιση ἀποτέλεσε ἡρωικό καί ἀξέχαστο ἐπεισόδιο στή μάχη κατά τῆς δικτατορίας.

Σᾶς εὔχομαι κάθε δυνατή ἐπιτυχία καί νά μείνετε πιστοί στόν τίτλο σας, ἀντίθετοι σέ κάθε νόθευση καί φαλκίδευση τῆς δημοκρατίας.

Μέ φιλικούς χαιρετισμούς

Ι.Γ. ΖΙΓΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

γονεῖς σας μὲ τὰ ροῦχα τῆς δουλειᾶς καὶ μεταβάλουν τὸ σχολεῖο σὲ σπίτι τους». Ἀπαιτοῦσε νὰ τὸν ἐνοχλοῦν, μόνο ὅταν παίρνουν τοὺς βαθμούς.

3) Γιὰ τὶς σχέσεις καθηγητῶν-μαθητῶν: ἡ ἐκτίμηση ποὺ τρέφουν πολλοὶ καθηγητὲς στοὺς γονεῖς ἀντανακλᾶται στὴ συμπεριφορά τους ἀπέναντι στοὺς μαθητές. Ὁ Γυμνασιάρχης φοβερίζει τοὺς μαθητὲς σπάζοντας καρέκλες πάνω σὲ θρανία. Ἀποβάλλονται μαθητὲς γιὰ ἀσήμαντες αἰτίες (...ἐπειδὴ ἀκομποῦσε στὸν τοῖχο).

4) Γιὰ τὶς σχέσεις τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Συλλόγου μας: στὶς 23 Μαρτίου 1974 ὁ Γυμνασιάρχης ἀπαγόρευσε σὲ συναδέλφους μας νὰ μοιράσουν προσκλήσεις γιὰ τὴν γιορτή, ποὺ διοργάνωσε ὁ σύλλογός μας. Τὸ ἴδιο ἔκανε, ὅταν καλούσαμε νὰ παρακολουθήσουν παράσταση Καραγκιόζη. Ὁ ἴδιος, ὅμως, ἔστειλε τὴ χορωδία τοῦ Γυμνασίου στὴ γιορτὴ τοῦ «Συνδέσμου Ἑλλήνων Βαυαρίας», γνωστῆς χουντικῆς ὀργάνωσης, ὅπως δημοσιεύτηκε καὶ στὸν ἑλληνικὸ Τύπο («Ἀθηναϊκή»).

Ὁ καθηγητὴς Βαρβαρούσης παραδέχτηκε σὲ συγκέντρωση τοῦ Φοιτητικοῦ Συλλόγου, ὅτι συνεργάζεται μὲ τὸ ἑλληνικὸ Προξενεῖο, ποὺ εἶναι γνωστὸ ὅτι σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἑπταετίας ἦταν ἐκτελεστικὸ ὄργανο τῆς χουντικῆς πολιτικῆς. Ὁ ἴδιος στὶς ἐκλογὲς τοῦ Φοιτητικοῦ Συλλόγου στὶς 20.11.73 ἔβαλε ὑποψηφιότητα σὰν ἐκπρόσωπος τῆς χουντικῆς παράταξης.

Ὁ Γυμνασιάρχης Ράλλης δὲν παρέλειπε νὰ ἀπειλῆ μαθητὲς καὶ φοιτητές, ὅτι θὰ μεσολαβήση στὸ Προξενεῖο, γιὰ νὰ τοὺς ἀφαιρεθοῦν τὰ διαβατήρια.

Γιὰ ὅλα αὐτὰ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΥΜΕ τὸ Γυμνασιάρχη Ράλλη καὶ τὸν καθηγητὴ Βαρβαρούση:

1. Γιὰ ἀκαταλληλότητα στὸ ἐκπαιδευτικὸ ἐπάγγελμα,
2. Γιὰ ἀντιδημοκρατισμὸ καὶ φιλοχουντικὲς ἐνέργειες,
3. Γιὰ ἀνάρμοστη καὶ προσβλητικὴ συμπεριφορὰ πρὸς μαθητὲς καὶ γονεῖς,

καὶ ΖΗΤΑΜΕ τὴν ἄμεση ἀνάκλησή τους καὶ τὴν ἀνάληψη ὑπεύθυνης ἔρευνας σχετικὰ μὲ τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατεῖ γενικὰ στὸ Γυμνάσιο Μονάχου:

ΑΠΕΥΘΥΝΟΜΑΣΤΕ στὶς ἐπίσημες Ἀρχές, σὲ ὅλα τὰ μορφωτικὰ ἱδρύματα καὶ συλλόγους καὶ σὲ κάθε δημοκρατικὰ σκεπτόμενο Ἕλληνα, νὰ ἀσχοληθοῦν σοβαρὰ μὲ τὸ θέμα τοῦ Γυμνασίου καὶ γενικὰ μὲ τὸ πρόβλημα τῶν Σχολείων στὴ Δυτικὴ Γερμανία.

●

ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ

Οἱ φωτογραφίες ποὺ δημοσιεύσαμε στὸ προηγούμενο τεῦχος τοῦ ΑΝΤΙ ἀνήκουν στὸν Ντ. Κατσουρίδη, ὁ ὁποῖος, μαζὶ μὲ τὸ Ν. Κούνδουρο, συμμετεῖχε στὸ συνεργεῖο ποὺ ἔκανε τὴν ἔρευνα στὴν Κύπρο.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στὸ 2ο τεῦχος τοῦ ΑΝΤΙ (σελ.31) δημοσιεύσαμε δύο προκηρύξεις τῆς ΟΕΛΜ θεωρώντας τις σὰν «κατασκευάσματα» τῆς ΚΥΠ. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἐπισκέφθηκε τὰ γραφεῖα μας ἐπιτροπὴ τῆς ΟΕΛΜ καὶ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποὺ μᾶς ἔδωσε προέκυψε ὅτι οἱ προκηρύξεις ἦταν πραγματικὰ τῆς ΟΕΛΜ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

Ζὼρζ Σεμπρούν: «Τὸ μεγάλο ταξίδι».

Ἀντρὲ Μαλρώ: «Ὁ πειρασμὸς τῆς Δύσεως».

Μπορὶς Βιάν: «Φθινόπωρο στὸ Πεκίνο».

Χ.Λ. Μπόρχες: «Ἡ ἀναφορὰ τοῦ Μπρόντι».

Ἑτοιμάζονται

Dominique Eudes: «Οἱ καπετάνιοι», (Ὁ ἑλληνικὸς ἐμφύλιος πόλεμος 1943-49).

Δημήτρη Βλαντᾶ: «Πολιτικὰ ἀπομνημονεύματα» (τοῦ Π. Γ. τοῦ Κ.Κ.Ε), (Τὸ Κ.Κ.Ε. καὶ ἡ νεώτερη ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἱστορία, 1915 ὡς σήμερα).

C. M. Woodhouse: «Τὸ μῆλο τῆς ἔριδος».
Κώστα Βεργόπουλου: «Τὸ ἑλληνικὸ ἀγροτικὸ ζήτημα».

«Δωρικὸς»
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4
ΤΗΛ. 629.675 ΑΘΗΝΑΙ
Μενέλαος Λουντέμης

		Τιμὴ
1	Ἕνα παιδὶ μετράει τ' ἄστρα	200
2	Τότε ποὺ κυνηγοῦσα τοὺς ἀνέμους	150
3	Οἱ κερασιὲς θ' ἀνθίσουν καὶ φέτος	150
4	Θυμωμένα στάχυα	200
5	Καληνύχτα ζωὴ	130
6	Τὰ πλοῖα δὲν ἄραξαν	100
7	Γλυκοχάραμα	100
8	Ἔκσταση	100
9	Συννεφιάζει	100
10	Τὸ ρολόι τοῦ κόσμου χτυπᾶ μεσάνυχτα	200
11	Ἀγέλαστη Ἄνοιξη	200
12	Μπατ - τάι	120
13	Τὸ τραγούδι τῶν διψασμένων	120
14	Τὸ σπαθὶ καὶ τὸ φιλὶ	70
15	Τὸ κρασὶ τῶν δειλῶν	200
16	Αὐτοὶ ποὺ φέρανε τὴν καταχνιὰ	110
17	Τρόπαια Α	150
18	Τρόπαια Β	150
19	Ὁδὸς ἀβύσσου, ἀριθμὸς 0	200
20	Κάτω ἀπὸ τὰ κάστρα τῆς ἐλπίδας	200
21	Ὁ Λυράρης	150
22	Ἀρχιτέκτονες τοῦ τρόμου	70
23	Βουρκωμένες μέρες	120
24	Ἡ Φυλακὴ τοῦ κάτω κόσμου	160
25	Κοντσέρτο γιὰ δύο μυδράλλια κι' ἕνα ἀηδόνι (ἄδετο)	80
26	Ὁ Κονταρομάχος (Κώστας Βάρναλης)	120

Ἀποκτήσετε καὶ σεῖς ὁλόκληρη τὴ σειρὰ τῶν ἔργων τοῦ ἐκλεκτοῦ συγγραφέα. Τιμὴ τῶν 25 τόμων σὲ μοντέρνα βιβλιοδεσία δρχ. 3.650. Δίδεται καὶ μὲ εὐκολίες πληρωμῆς (προκαταβολὴ 300 δραχμαὶ καὶ 300 δρχ. τὸ μῆνα).

ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ ΕΚΠΤΩΣΙΣ 20%.

Ἀρκεῖ ἕνα τηλεφώνημα στὸ 629.675 καὶ θὰ εἴμαστε κοντά σας, γιὰ νὰ σᾶς ἐπιδείξωμε τὸ ἔργο.

ΠΛΕΙΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ο.Ε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 34, ΑΘΗΝΑ 143, ΤΗΛ 32 48 630

ΠΛΕΙΑΣ

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

• ΑΛΕΞΗ ΣΟΛΟΜΟΥ, «Τό Κρητικό Θέατρο, ἀπό τή φιλολογία στή σκηνή»: Ἡ ἀνατομία τοῦ Κρητικοῦ Δράματος πού τό ἀντιμετωπίζει σάν ζωντανό σῶμα, ὄχι σάν κειμήλιο. 150 δρχ.

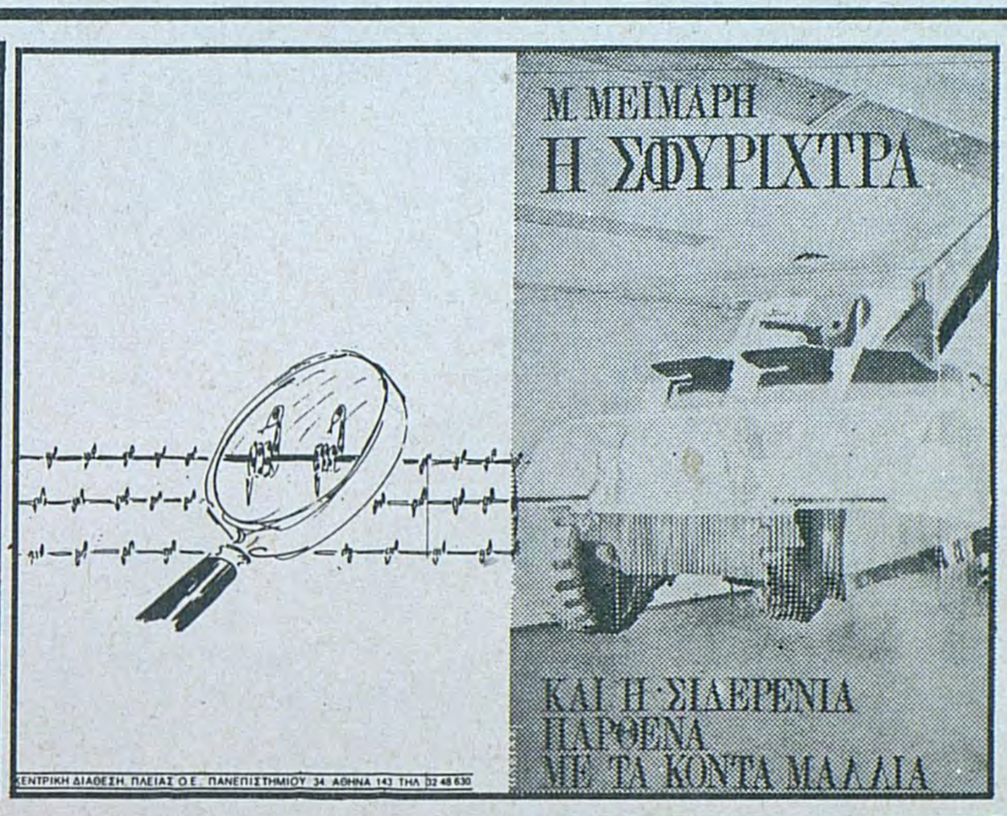

• ΜΙΧΑΛΗ ΜΕΪΜΑΡΗ, «Ἡ Σφυρίχτρα»: Χωρίς εὐκαιριακή ἐπικαιρότητα, τά πιό πρόσφατα γεγονότα μέσα ἀπό μιά σκληρή σύγχρονη ποιητική γραφή. 50 δρχ.

• ΑΙΣΧΥΛΟΥ, «Τραγωδίες», μετάφραση ΤΑΣΟΥ ΡΟΥΣΣΟΥ: Γιά πρώτη φορά 35 χρόνια μετά τόν Γρυπάρη ὁλοκληρωμένος ὁ Αἰσχύλος σέ νηφάλια δημοτική γλώσσα. Μετάφραση δοκιμασμένη στήν Ἐπίδαυρο καί τό Ἡρώδειο. 180 δρχ.

• ΜΙΧΑΛΗ ΠΕΡΑΝΘΗ, «Τό χρῶμα τῆς θάλασσας»: Στό μεταίχμιο τῆς παραδοσιακῆς μά καί τῆς πιό μοντέρνας γραμμῆς ἕνα μυθιστόρημα μέ τή σφραγίδα τῆς τρυφερότητας τοῦ Περάνθη. 150 δρχ.

• ΜΙΝΟΥ ΑΡΓΥΡΑΚΗ, «Ἡ πολιτεία ἔπλεε εἰς τήν μελανόλευκον»: Σ' ἕνα διαρκές πανόραμα «ἐπετείων» οἱ «μελανόλευκες δυνάμεις» προσπαθοῦν νά κρατοῦν τούς λαούς, ἀπό παλιά. Κι αὐτές οἱ δυνάμεις εἶναι πού ἀπομυθοποιοῦνται μέ τά σκίτσα τοῦ Ἀργυράκη. 90 δρχ.

ΠΛΕΙΑΣ

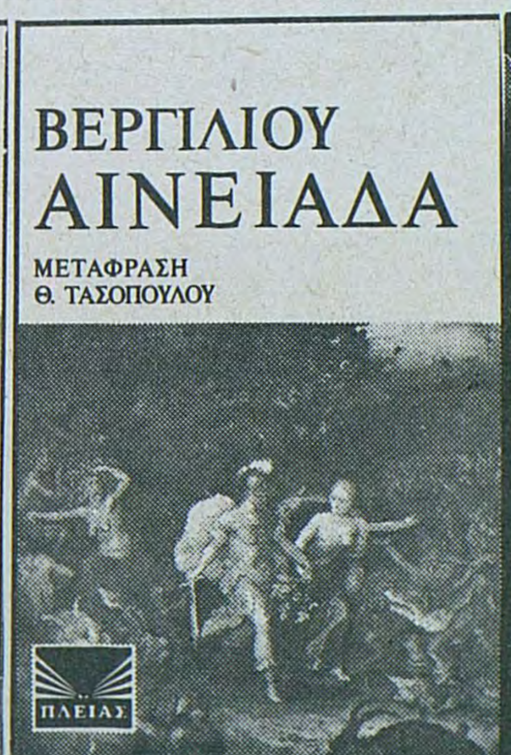

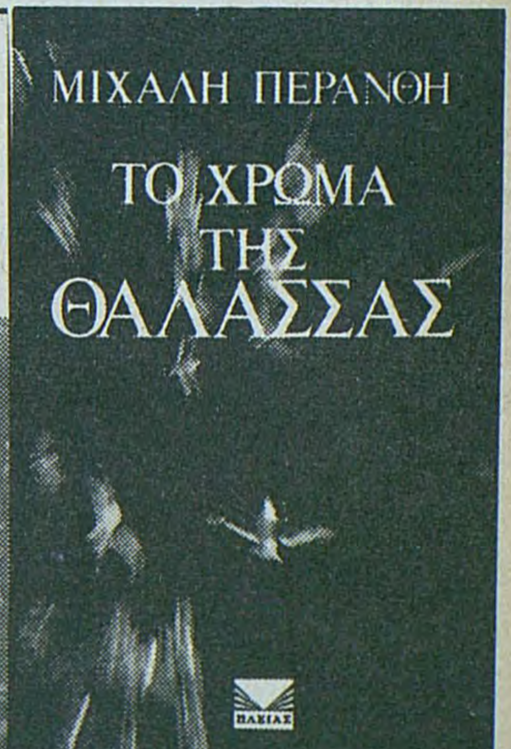

• ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, «Τό τραγούδι τοῦ Νεκροῦ Ἀδελφοῦ»: Ἕνας μεγάλος μουσικός, ἕνας οἰκουμενικός συνθέτης ξεκινώντας ἀπό τήν «ἐθνική ἑλληνική μυθολογία» δημιούργησε μιά σύγχρονη Μουσική Λαϊκή Τραγωδία. Ὁλόκληρο τό θεατρικό ἔργο μέ τίς πάρτες τῶν τραγουδιῶν του σέ ἔκδοση τσέπης ποιότητος μόνον 60 δρχ.

• ΣΟΛΩΝΑ ΜΑΚΡΗ, «Οἱ Πόρτες»: Οἱ νουβέλες πού καθιέρωσαν τόν Μακρῆ σάν συγγραφέα πρώτου μεγέθους. Τό βιβλίο ὅπου τό «παράλογο» συναρμολογεῖ καί δέν καταλύει τό διασπασμένο πνεῦμα τῶν νέων καιρῶν 150 δρχ.

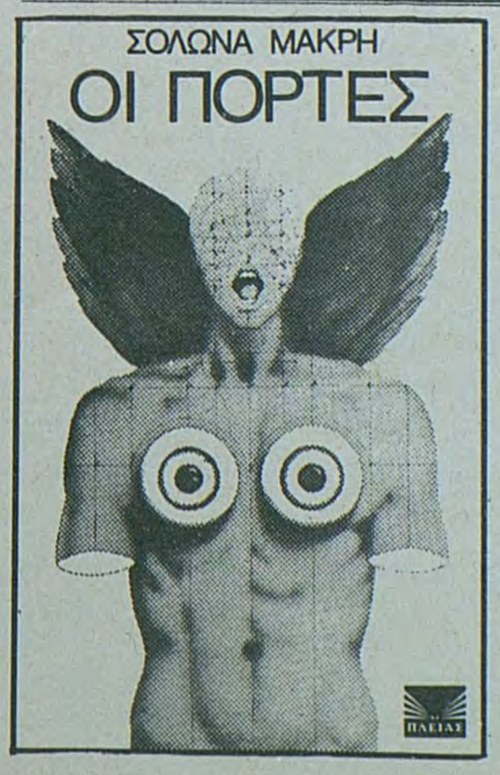

• ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ, «Αἰνειάδα»: μετάφρ., ΘΟΔΩΡΟΥ ΤΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ μοναδική συνολική ἀπόδοση στά νεοελληνικά τοῦ σπουδαιότερου ἔπους τῆς λατινικῆς φιλολογίας. 270 δρχ.

• ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ, «Ὁ κυνηγός φαντασμάτων»: Τήν εἶπαν ἑλληνίδα Ἀγκάθα Κρίστι, μά εἶναι κάτι πολύ πιό καινούριο καί συναρπαστικό πού ἀνεβάζει τό ἑλληνικό ἀστυνομικό μυθιστόρημα σέ διεθνῆ ἐπίπεδα. Τσέπης ποιότητος μόνον 40 δρχ.

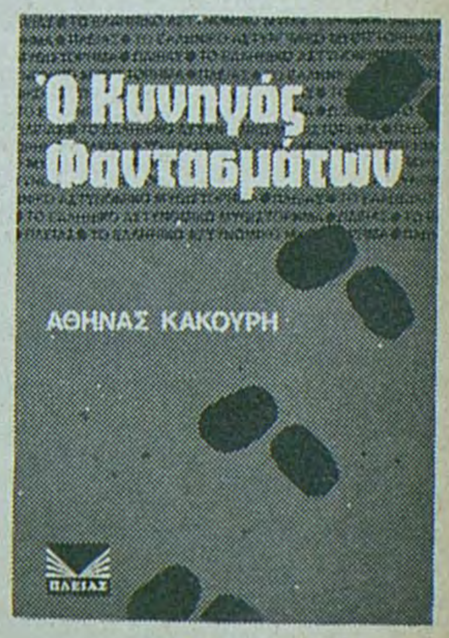

Μωσῆ.

ὁρέα δόρα

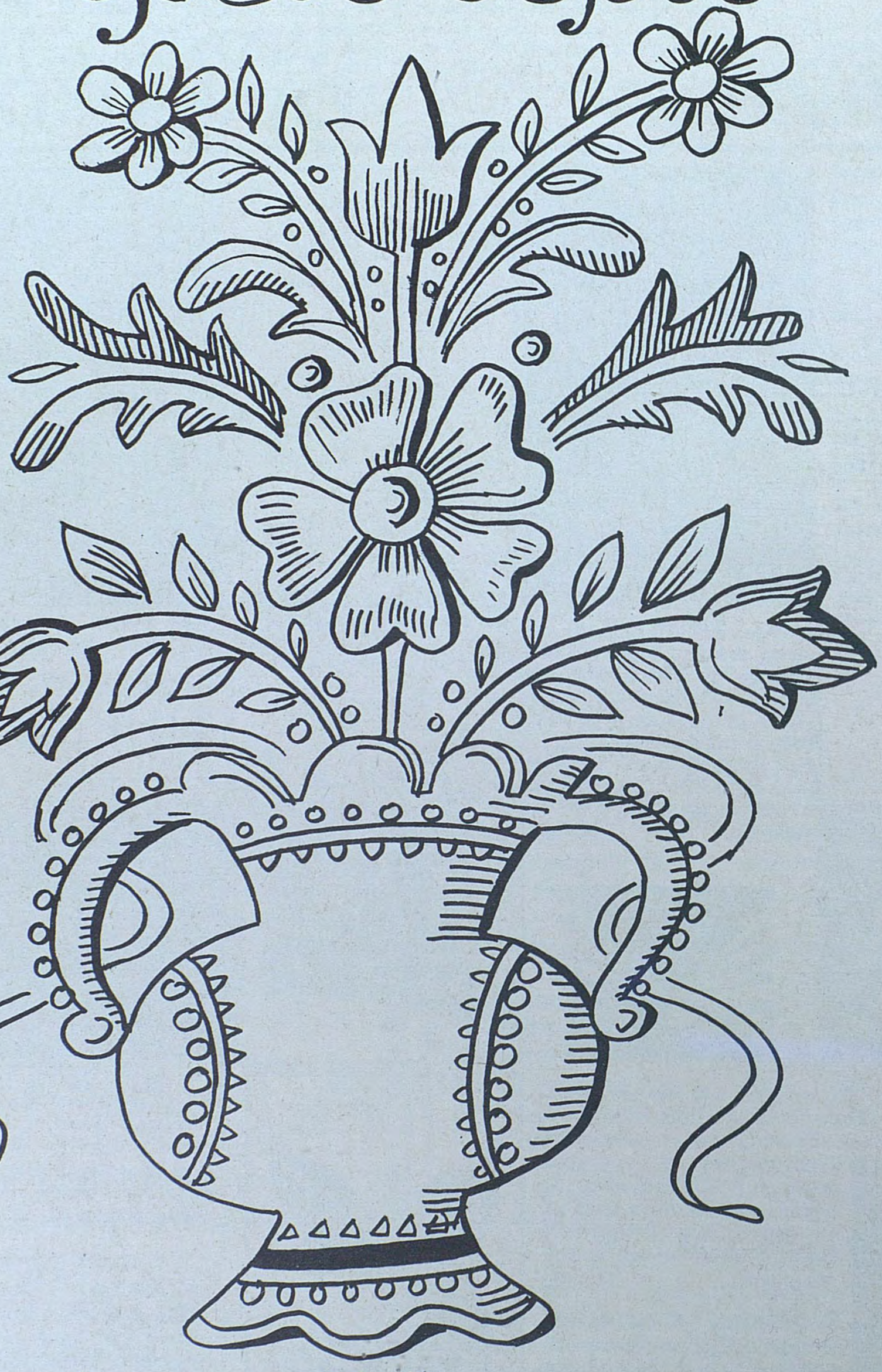

Ὁμήρου 21 - στιλ. 635-394